

ISSN 2345-1866
E-ISSN 2345-1904

Buletinul Științific

*al Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul*

ediție semestrială

2(6)
2017

Piața Independenței 1,
Cahul, MD-3909
Republica Moldova

tel: (373 299) 2.24.81
journal.hs@usch.md

<http://usch.md/seria-stiinte-umanistice>

ISSN 2345-1866
E-ISSN 2345-1904

Buletinul Științific

***al Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul***

ediție semestrială

seria

ȘTIINȚE UMANISTICE

**2(6)
2017**

COLEGIUL DE REDACȚIE al seriei ȘTIINȚE UMANISTICE

Redactor-șef al seriei:

Ion Ghelețchi, doctor în istorie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Membri:

Ion Șișcanu, doctor habilitat în istorie, profesor universitar, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

Gheorghe Cojocaru, doctor habilitat în istorie, profesor universitar, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

Nicanor Babără, doctor habilitat în filologie engleză, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Comrat

Maria Ianioglo, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Comrat

Alexei Chirdeachin, doctor în filologie engleză, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Victor Axentii, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Ioana Axentii, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Ludmila Balțatu, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Snejana Cojocari-Luchian, doctor în pedagogie, conferențiar universitar interimar, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Revista este indexată în baza de date **IBN**
(https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_revista/118)

CUPRINS:

CROITORU Costin <i>DESPRE „LĂMPILE DE TIP EUCTEMON” DESCOPERITE LA BARBOȘI, JUDEȚUL GALAȚI</i>	7
MORARIU Iuliu-Marius <i>ÎNTRE CONSERVATORISM ȘI MODERNIZARE. IMPERIUL HABSBURGIC, O ÎNCERCARE RATATĂ DE UNIFICARE EUROPEANĂ</i>	24
GHELEȚCHI Ion <i>ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ ÎN SUDUL BASARABIEI (JUD. CAHUL, ISMAIL, CETATEA ALBĂ) ÎN ANII 1918- 1940</i>	34
BÎCLEA Diana <i>CREAREA TESTELOR DE EVALUARE LA LIMBA ROMÂNĂ CU SOFTWARE HOTPOTATOES</i>	38
AXENTI Victor <i>MULTILINGVISMUL ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ</i>	46
COJOCARI-LUCHIAN Snejana, CARP Alina, <i>TEHNICI DE FORMARE A COMPETENȚEI DE COMUNICARE PRIN TEATRU: ATELIER DE LUCRU</i>	55
BALȚATU Ludmila <i>VALENȚE ALE TIMPULUI ÎN LITERATURA ROMÂNĂ</i>	74
GROSU Liliana <i>IMAGINI ALE EROSULUI ȘI ALE FEMINITĂȚII ÎN POEZIA LUI GRIGORE VIERU</i>	81
BENU Veronica <i>CAUZELE FOAMETEI ÎN URSS</i>	89
BOTNARI Liliana <i>MODALITĂȚI LEXICALE ȘI SEMANTICE DE UTILIZARE A PLEONASMULUI ÎN STILUL PUBLICISTIC</i>	97
COLODEEVA Liliana <i>THE DECADENCE OF FAMILY VALUES IN THE VICTORIAN FAMILY. CASE STUDY: WHAT MAISIE KNEW BY HENRY JAMES</i>	102
LUCHIANCIUC Natalia <i>PREZENȚA LITERATURII ROMÂNE DIN BASARABIA ÎN „SPAȚIUL CULTURAL COMUN”</i>	107
MATOȘINA Nadejda <i>THE TRANSLATION OF TOURISM RELATED TERMINOLOGY. THE CASE OF ROMANIAN - ENGLISH TRANSLATION</i>	114
MIHOCIU Daniel <i>INTEGRAREA BASARABIEI ÎN PRIMUL DECENIU INTERBELIC (1918 – 1928)</i>	130
MIHALCENCOVA Corina <i>FORMATION DE LA CULTURE LINGUISTIQUE EN CLASSE DE FLE À L'AIDE DES DOCUMENTS AUTHENTIQUES</i>	139
MOCANU Diana <i>INFLUENȚE FRANCEZE ASUPRA OPEREI LUI EMIL CIORAN</i>	147
MORARU Ecaterina <i>LE JARGON FRANÇAIS</i>	160
PUȘNEI Irina <i>ASPECTS OF TRANSLATING ALLUSION. THE CASE OF “THREE MEN IN A BOAT” AND “THREE MEN ON THE BUMMEL”</i>	177
POPOVICI Ilona <i>INTEGRAREA TEHNOLOGIILOR CLOUD ÎN</i>	

<i>EDUCAȚIE</i>	187
MOGÂLDEA Iulianna <i>PROIECTAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE LA ȘTIINȚE DIN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII COMPETENȚEI DE EXPLOATARE/INVESTIGARE LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ..</i>	195
TIUTIUNIC Larisa <i>КЛИПОВОЕ МЫШЛЕНИЕ- МЫШЛЕНИЕ ИНТЕРНЕТ – ПОКОЛЕНИЯ</i>	209

CONTENT:

CROITORU Costin <i>SUR LES LAMPES DU TYPE « EUCTEMON» DÉCOUVERTES À BARBOȘI, DÉP. DE GALAȚI.....</i>	7
MORARIU Iuliu-Marius <i>BETWEEN CONSERVATION AND MODERNIZATION. THE HABBURGIC IMPERIUM, A LOW TYPE OF EUROPEAN UNIFICATION.....</i>	24
GHELEȚCHI Ion <i>LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION IN SOUTH BASSARABIAN (JUD. CAHUL, ISMAIL, CETATEA ALBĂ) IN 1918-1940</i>	34
BÎCLEA Diana <i>CREATING ASSESSMENT TESTS AT THE ROMANIAN LANGUAGE WITH HOTPOTATOES SOFTWARE.....</i>	38
AXENTI Victor <i>PLURILINGUALISM IN CONTEMPORARY SOCIETY....</i>	46
COJOCARI-LUCHIAN Snejana, CARP Alina , <i>TRAINING TEACHING TECHNIQUES OF COMMUNICATIVE COMPETENCE BY THEATER: WORKSHOP.....</i>	55
BALȚATU Ludmila <i>VALENCES OF THE TIME IN THE ROMANIAN LITERATURE.....</i>	74
GROSU Liliana <i>PICTURES OF ERROR AND FEMINITY IN THE POINT OF GRIGORE VIERU.....</i>	81
BENU Veronica <i>CAUSES OF THE FAMINE IN USSR.....</i>	89
BOTNARI Liliana <i>LEXICAL AND SEMANTIC MODES FOR USE PLEASURE IN THE PUBLISHING STYLE.....</i>	97
COLODEEVA Liliana <i>DECADENȚA VALORILOR FAMILIALE ÎN FAMILIA VICTORIANĂ. STUDIU DE CAZ: ÎN WHAT MAISIE KNEW DE HENRY JAMES.....</i>	102
LUCHIANCIUC Natalia <i>THE PRESENCE OF THE ROMANIAN LITERATURE IN BASARABIA IN THE "COMMON CULTURAL SPACE"..</i>	107
MATOȘINA Nadejda <i>TRADUCEREA TERMINOLOGIEI LEGATE DE TURISM. CAZUL TRADUCERII ROMANO – ENGLEZĂ.....</i>	114
MIHOCIU Daniel <i>INTEGRATING BASARABIAN IN THE FIRST INTERBELIC DECADE (1918 - 1928).....</i>	130
MIHALCENCOVA Corina <i>FORMAREA CULTURII LINGVISTICE ÎN CLASA FLE A L'AIDE CU DOCUMENTE AUTENTICE.....</i>	139
MOCANU Diana <i>FRENCH INFLUENCE ON THE OPERA OF EMIL CIORAN.....</i>	147
MORARU Ecaterina <i>JARGONUL FRANCEZ.....</i>	160
PUȘNEI Irina <i>ASPECTE ALE TRADUCERII ALUZIEI. CAZUL "TREI BĂRBAȚI ÎNTR-O BARCĂ" ȘI "TREI PE DOUĂ BICICLETE".....</i>	177
POPOVICI Ilona <i>INTEGRATION OF CLOUD TECHNOLOGY IN TEACHING.....</i>	187
MOGÂLDEA Iulianna <i>CONCEVOIR L'ACTIVITÉ D'APPRENTISSAGE EN SCIENCES DE LA PERSPECTIVE DU DÉVELOPPEMENT DE LA</i>	

<i>COMPÉTENCE DE L'EXPLOITATION / ENQUÊTE AUX PETITES ÉCOLES.....</i>	195
<i>TIUTIUNIC Larisa GÂNDIREA CLICK-ULUI GÂNDIREA GENERAȚIEI INTERNETULUI.....</i>	209

**DESPRE „LĂMPILE DE TIP EUCTEMON”
DESCOPERITE LA BARBOȘI, JUDEȚUL GALAȚI ***

**SUR LES LAMPES DU TYPE « EUCTEMON »
DÉCOUVERTES À BARBOȘI, DÉP. DE GALAȚI**

**Costin CROITORU, cercet. șt. dr.,
Muzeul Brăilei „Carol I”, România
Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu”, Cahul
costin_croitoru1@yahoo.com**

Rezumat: *Lămpile antice descoperite în importantul sit arheologic din sudul Moldovei nu au făcut obiectul vreunui studiu special, fiind „valorificate” doar în unele lucrări relative la romanitatea nord-dunăreană. Erorile strecurate chiar în cadrul informațiilor „sursă”, calitatea ilustrației, apariția unor exemplare în alte colecții decât cele în care se conservă îndeobște artefactele descoperite la Barboși și, desigur, acumularea unui volum relativ generos de cunoștințe despre exemplarele realizate (sau atribuite) atelierului/atelierelor lui Euctemon ne-au îndemnat spre demersul de față.*

Opaițele acestui tip fac parte dintr-o serie bine definită, reprezentată prin numeroase descoperiri efectuate pe întreg teritoriul Dobrogei și în zonele învecinate, numite „de tip Euctemon”, după semnătura producătorului dar, mai ales, după forma lor distinctă, documentată în literatura de specialitate de către cercetătorul C. Iconomu.

Evident, în actualul stadiu al cercetărilor din situl roman de la Barboși, în lipsa descoperirii unor tipare, rebuturi sau cuptoare de ardere, a postula prezența unui atelier este mai mult decât ipotetică. Dintre criteriile pe baza cărora s-ar putea acredita ideea existenței unui atelier local de produs lămpi, doar prezența ridicată a unui anumit tip de produse – și aceasta am încercat să o sugerăm prin intervenția de față – ar putea, eventual, să genereze o astfel de direcție de cercetare, ce rămâne să fie probată pe viitor.

În lipsa elementelor ferme pe care să sprijinim deocamdată o atare ipoteză nu ne rămâne decât să remarcăm, odată în plus, racordarea „capătului de pod” de la Barboși la realitățile comerciale provinciale, la moda și practicile vremii.

Cuvinte cheie: *lămpi antice, Euctemon, Barboși, Moesia Inferior*

* Mulțumesc, odată în plus, domnului Florin Topoleanu – cel care m-a introdus în această lume cu totul specială a licnologiei – pentru sugestiile extrem de utile și sprijinul bibliografic oferit cu deosebită generozitate. De asemenea, o variantă în limba franceză a acestui studiu a fost oferită spre publicare chiar în volumul omagial al distinsului cercetător tulcean.

Resume: *Aucune étude spéciale n'a porté sur les lampes antiques découvertes dans l'important site archéologique du sud de la Moldavie, celles-ci n'étant mentionnées que dans des ouvrages concernant la romanité nord-danubienne. Les erreurs apparues dans les informations « sources » mêmes, la qualité de l'illustration, l'apparition de certains exemplaires dans d'autres collections que celles où l'on conserve d'habitude les artefacts découverts à Barboși et, certes, l'accumulation d'un volume généreux de connaissances sur les exemplaires réalisés (ou attribués) à l'atelier/aux ateliers d'Euctemon nous ont poussé à la présente démarche.*

Les lampes de ce type font partie d'une série bien définie, représentée par nombre de découvertes faites à travers tout le territoire de la Dobroudja et les zones avoisinées, que l'on appelle du type « Euctemon », d'après la signature du producteur, mais, surtout, d'après leur forme distincte, que le chercheur C. Iconomu a documentée dans les ouvrages de spécialité.

Dans l'actuel stade de la recherche pour le site romain de Barboși, ainsi que dans l'absence des matrices, des rebuts ou fourneaux pour la cuisson, la tentative de postuler l'existence d'un atelier s'avère hypothétique. Il existe plusieurs critères selon lesquels on pourrait accepter l'existence d'un atelier local pour la production de lampes, mais seulement la présence massive d'une certaine catégorie de produits – ce que nous sommes en train de faire dans la présente étude – pourrait, éventuellement entamer une telle direction de recherche, ce qui reste à être prouvé à l'avenir.

Nous ne détenons, pour le moment, d'éléments solides pour appuyer une pareille hypothèse, aussi devons-nous remarquer, une fois de plus, le raccord de la « tête de pont » de Barboși aux réalités commerciales provinciales, à la mode et aux pratiques de l'époque.

Mots clés: *lampes antiques, Euctemon, Barboși, Moesia Inferior*

Lămpile antice descoperite în importantul sit arheologic din sudul Moldovei¹ nu au făcut obiectul vreunui studiu special, fiind „valorificate” doar în unele lucrări relative la romanitatea nord-dunăreană². Erorile strecurate chiar în cadrul informațiilor „sursă”, calitatea ilustrației, apariția unor exemplare în alte colecții decât cele în care se conservă îndeobște artefactele descoperite la Barboși³ și, desigur, acumularea unui volum relativ generos de cunoștințe despre exemplarele

¹ Despre semnificația acestuia vezi: Croitoru 2006, 53-70; Sîrbu, Croitoru 2007, 13-25; Croitoru, Ardeleanu 2011, 75-89; Croitoru 2013, 90-98; Sîrbu, Croitoru 2014, 311-390 etc.

² Sanie 1981, 160-174. Sanie, Sanie 1992, 90-91; Croitoru 2011, 83-84, nr. 1113-1123.

³ Dragomir 1984, 167-171, nr. 30-45; Topoleanu, Croitoru 2016, 88-91, nr. 20; 98-101, nr. 23; 142-145, nr. 39.

realizate (sau atribuite) atelierului/atelierelor lui Euctemon¹ ne-au îndemnat spre demersul de față.

Opațiile acestui tip fac parte dintr-o serie bine definită², reprezentată prin numeroase descoperiri efectuate pe întreg teritoriul Dobrogei și în zonele învecinate, numite „de tip Euctemon”, după semnătura producătorului dar, mai ales, după forma lor distinctă, documentată în literatura de specialitate de către cercetătorul C. Ionomu³.

Principalele caracteristici ale tipului sunt bazinul rotund, echilibrat, de mărime medie – cu un diametru ceva mai mic decât al celor contemporane, ciocul scurt, rotund, cu orificiul pentru fitil intrat parțial în bordură, discul ușor concav, delimitat de două cercuri incizate, apucătoarea inelară, și mai rar lamelară, perforată orizontal, baza rotundă și plată, marcată de unul sau două cercuri fin incizate. Un alt element definitoriu îl constituie decorul aplicat în relief, pe disc. Alături de crater sunt cunoscute reprezentările de cocoș, ciorchine de strugure, cochilie de scoică, cantharos cu torți în forma literei „S” întoarsă, rozetă, vultur așezat pe un soclu de *signus*, gladiatori, taur sau Nereidă călărind un hipocamp etc. Unele exemplare au bordura decorată cu frunze de laur⁴.

Deși clar inspirate din produsele atelierelor mediteraneene, opațiile lui Euctemon se caracterizează prin modele și tipare proprii, originale, demonstrând capacitatea tehnică de a asigura necesarul de obiecte de iluminat pentru un spațiu geografic întins și de-a lungul mai multor generații (secolele II – IV p. Chr.). Pe criteriul numărului mare de descoperiri înregistrate, centrul producător principal pare să fi fost *Tomis*⁵, cu „filiale” la *Callatis* și *Histria*⁶. Calitatea superioară a pieselor „semnate”, multe dintre ele descoperite în context stratigrafic, a permis datarea lor mai precisă, în a doua jumătate a secolului II p. Chr.⁷.

Tocmai datorită numărului mare de exemplare descoperite, au putut fi distinse mai multe serii tipologice, cu un repertoriu decorativ foarte divers și, evident, în continuă îmbogățire, la care ne vom referi în continuare.

Calitatea lămpilor garantată de semnătura lui *Euctemon* (*Eykthmon*) precum și o piață de desfacere sigură, au condus la o popularitate deosebită a formei, care a fost copiată sau imitată și în alte ateliere locale, unele chiar periferice. Deși păstrează aceleași caracteristici tipologice, marea majoritate sunt lipsite de

¹ Ionomu 2013, 89-104 cu principalele trimiteri.

² Este vorba despre lămpile de tip Loeschcke VIII = Ionomu XX = Broneer XXVII. Pentru încadrarea generală a formei a se vedea Alram-Stern 1989, 34-35, taf. A; taf. 2, 105 (tipul Loeschcke VIII).

³ Ionomu 1967, 18-20, tip XX; Ionomu 1986, 44-51, tip IX.

⁴ Topoleanu, Croitoru 2016, 128/129.

⁵ Ionomu 1986, 126; Rusu-Bolindeț 2011, 278; Ionomu 2013, 89-104

⁶ Rusu-Bolindeț 2011, 280-281.

⁷ Ionomu, Bordeianu 1981, 275; Ionomu 1986, 44-46; Topoleanu 2000, 194-195.

semnătura meșterului tomitan, datorându-se în mare măsură urmașilor acestuia. Astfel, însumate într-o statistică mai veche, numai la Constanța erau cunoscute 130 de opaițe anepigrafice, față de 22 cu semnătură (Iconomu, *mss.*), situație reflectată sugestiv și de descoperirile de la Barboși, unde pieselor fără „inscripție” cuprinse în catalogul nostru li se asociază două exemplare fragmentare, purtând zgrăfitul: „EYKT[HM]/ΩN E[ΠOI]EΓ”, respectiv „EYK[TH]M/ΩN [EΠ]OI[EI]”¹.

Dezvoltarea producției s-a făcut însă în detrimentul calității din cauza uzurii tiparelor sau a posibilităților tehnice limitate. Motivele decorative „clasice” ale discurilor devin astfel tot mai slab imprimate, decorul cordiform al ciocurilor degenerază, fiind doar sugerat de profile circulare sau semicirculare, lutul este de mai slabă calitate, arderea incompletă, iar finisarea neglijentă².

Diversificarea atelierelor a permis și apariția unor „produse locale cu un decor fără analogii și ca atare nu se includ printre importuri”³. Nu este întâmplător credem, faptul că la Barboși, exemplarele pe care le cunoaștem, sunt relevante mai curând în ceea ce privește degradarea formei – copiată sau imitată – cu tipare uzate și fără preocupări evidente pentru aspectul estetic și finisarea produselor. De cele mai multe ori decorul de pe disc este estompat, iar apucătoarea adăugată nesimetric față de ax, iar uneori lipirea celor două jumătăți este neglijentă.

Două lămpi descoperite la Barboși (nr. cat. 1-2) sunt decorate pe disc cu un cocoș în relief, motiv original, întâlnit doar pe exemplarele atribuite meșterului Euctemon⁴. În cuprinsul Imperiului acest decor apare în iconografii diferite, dispuse mai ales pe lămpile cu volute pe cioc, dateate în secolul I p. Chr.⁵. După toate aparențele, ambele opaițe reprezintă aceeași etapă cronologică și calitativă. Decorul este slab imprimat, rezultat al utilizării unui tipar uzat, pasta este de calitate inferioară, iar finisarea neglijentă – vizibilă mai ales pe primul opaiț – sugerează existența unor imitații, modelate în ateliere periferice, poate chiar locale.

Așa cum s-a observat aria de răspândire a „opaițelor de tip Euctemon”, decorate cu cocoș se limitează la spațiul Dobrogei⁶, cele mai numeroase exemplare

¹ Sanie 1981, 165, nr. 31, pl. 43/1, 3.

² Topoleanu 2012, 101.

³ Iconomu 1986, 126.

⁴ Iconomu 1967, 18-20, tip XX, nr. 271, fig. 34; Iconomu 1986, 44-45, tip IX, varianta I, subvarianta 2, pl. 2/5.

⁵ Waldhauer 1914, 36, nr. 180, pl. 17; Loeschcke 1919, 404 (216), nr. 523-525, pl. 13; 423 (235), nr. 732, pl. 13; Iványi 1935, 55, nr. 275, pl. 10/7; Szentlélek 1969, 79-80, nr. 104, fig. 104 a-b; Deneauve 1969, 142, nr. 519, pl. 53; 176, nr. 779, pl. 73; Oziol 1977, 129, nr. 340, pl. 19; Goethert-Polaschek 1985, 260, nr. 197-199; Di Filippo Balestrazzi 1988, 208, nr. 429, pl. 27.

⁶ Severeanu 1936, 65, nr. 63, fig. 58; Iconomu 1967, 18-20, fig. 34, nr. 271; Bărlădeanu-Zavatin 1977, 128, M 1/5, pl. 5/7; Barnea *et alii* 1979, 184, N III (9.3), fig. 153-154; Sandu 1981, 168, nr. 15; Rădulescu 1981, 184, 187, pl. 2/1F; Iconomu, Bordeianu 1981, 270, nr. 2, fig. 2/a-b; Suceveanu 1982, 104, nr. 57, pl. 8; Chera, Lungu 1985, 206, pl. 2/12-13;

fiind descoperite la Constanța – aceasta fiind și una dintre rațiunile care au sugerat prezența aici a atelierului principal¹. Apariția lor la Barboși nu constituie o „excepție” de la acest areal întrucât ne aflăm pe teritoriul Moesiei Inferior. Alte lămpi similare, ajunse în colecțiile Muzeului Brăilei „Carol I”² sau Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova³ provin, aproape sigur, din siturile dobrogene.

Un alt motiv ornamental binecunoscut al „opaițelor de tip Euctemon” este craterul, imprimat în două variante: fără toarte și umplut cu fructe rotunde⁴ sau cu torțile în forma literei „S” întoarse⁵, și acesta atestat prin numeroase descoperiri⁶. Decorul este foarte întâlnit, în reprezentări variate, pe tipuri diferite de opaițe și în alte provincii ale Imperiului⁷. Două exemplare (nr. cat. 3-4) din cele trei pe care le cunoaștem de la Barboși (nr. cat. 3-5) sunt sparte în zona discului și nu mai păstrează elemente care să le asocieze vreuneia dintre variantele amintite, la fel doar menționatele „fragmente de opaițe de tipul deschis, având discul ornamentat cu reprezentarea unui crater”⁸. Uzura tiparului, finisarea neglijentă vizibilă mai ales în privința exemplarului secund (nr. cat. 4), sugerează un raport de succesiune cronologică față de exemplarele ce poartă semnătura meșterului Euctemon și, din nou, posibilitatea confecționării într-o *officina* periferică, locală.

Kuzmanov, Băčvarov 1986, 47, nr. 26-27, pl. 4; Iconomu 1986, 44-45, pl. II/5; Bucovală 1991, 195, fig. 12/a-b; Bucovală, Pașca 1992, 255, 258, M 26/5, 27/5, pl. 8; Nicolae 1994, 203, 206, nr. 7-9, pl. 3-4; Baumann 1995, 92, pl. XLV/4; Paraschiv 1997, 326, 329, nr. 33, pl. IV; Bauman 2009, 236, nr. 51, fig. 7; Rusu-Bolindeț 2010, 403-404, pl. 4, fig. 6-7, pl. 5, fig. 8-10; Rusu-Bolindeț 2011, 273-274, nr. 1, pl. IV/6 a-c; Topoleanu 2012, 114-116, nr. 54-56, pl. VIII etc.

¹ Iconomu 2013, 89-104.

² Topoleanu, Croitoru 2015, 130-133, nr. 33.

³ Topoleanu 2012, 114-116, nr. 54-56.

⁴ Iconomu 1967, 18-20, tip XX, fig. 35; Iconomu 1986, 45, tip IX, varianta II.

⁵ Iconomu 1967, 18-20, tip XX, nr. 346, fig. 121; Iconomu 1986, 46, tip IX, varianta V, pl. 2/8.

⁶ Bernhard 1955, 321, nr. 300, pl. LXXXII; Iconomu 1967, 18-20, fig. 35, nr. 326; Suceveanu 1967, 248, fig. 5/3; Coja 1974, 39-40, fig. 2/4, pl. 1/10; Bărlădeanu-Zavatin 1977, 141, M 16/2; Barnea *et alii* 1979, 184, N III 9(4), fig. 154; Rădulescu 1981, 184, 187-188, pl. 2/4; 3/1; Iconomu-Bordeianu 1981, 270, nr. 3, fig. 3a-b; Suceveanu 1982, 97, 105, 109, nr. 9, 60, 101-102, pl. 3, 8, 10; Chera-Lungu 1985, 206, pl. 2/10; Bucovală-Pașca 1991, 203, M 6/3, pl. 1; Băluță 1994, 207, nr. 62, pl. V; Baumann 1995, 426, pl. 11/2; Chrzanowski, Zhuravlev 1998, 92-93, nr. 43; Vasiliu-Paraschiv 1999, 259, M5, nr. 4, pl. 5/3; Baumann 2009, 235, nr. 48, pl. 1; Rusu-Bolindeț 2011, 276-277, pl. VII/14; Topoleanu 2012, 117, nr. 57, pl. VIII.

⁷ Loeschcke 1919, 400 (212), nr. 463-465, pl. 11; Iványi 1935, 115, nr. 1142, pl. 45; Deneauve 1969, 139, nr. 495, pl. 51; 189, nr. 880-881, pl. 80; Oziol 1977, 124-125, nr. 315-318, pl. 18; Bailey 1980, 367, Q1391, pl. 83; 374, Q1418, pl. 86; Bailey 1988, fig. 59-60; Bussièrè 2000, 341, nr. 2891, pl. 77; Heimerl 2001, 138, nr. 496, pl. 12.

⁸ Sanie 1981, 162, nr. 12.

Amintim aici și apariția insolită a unei lămpi de acest tip în colecția eterogenă a școlii de la Țibănești (județul Iași), după informațiile noastre cea mai depărtată vehiculare a unui astfel de produs, desigur un import în mediul barbar de la est de Carpați¹, dacă într-adevăr aceasta reprezintă o descoperire din zonă, așa cum s-a consemnat².

Alt motiv specific lămpilor de tip Euctemon este ciorchinele de strugure (nr. cat. 6-8), bine reprezentat prin descoperirile din Dobrogea³. Forma ciorchinelui, prins de o coadă scurtă, pare să fie un motiv original, creat de meșterul tomitan, distinct față de alte reprezentări cunoscute⁴. Și în acest caz, tiparul tocit și finisarea grosieră sugerează atribuirea opaițelor de la Barboși unui atelier local.

Deși mai rar întâlnit pe exemplarele cunoscute, motivul „nereidei calărind un hipocamp” este asociat deasemenea lămpilor de tip Euctemon. Personajul feminin nud ține în mână dreaptă capătul unei mantii, care se arcuiește în formă de semicerc deasupra capului ei, iar cu mâna stângă se ține de hipocamp. Nereida călărește vietatea marină care este reprezentată în alergare spre dreapta. Bordura acestor lămpi este decorată cu frunze de laur⁵. Singurul exemplar pe care îl cunoaștem între descoperirile de la Barboși (nr. cat. 10) confirmă cronologia generală a tipului (epoca antoninilor – prima jumătate a secolului III p. Chr.), reprezentat prin lămpi de la *Tomis*⁶, *Calatis*⁷, *Adamclisi*⁸ etc.

Rozeta, ultimul registru decorativ al catalogului nostru este deasemenea un „produs” local, atestat doar în Dobrogea⁹ și, deocamdată, prin exemplarul de față (nr. cat. 11), și în sudul Moldovei. Ștampila imprimată neglijent pe bază sugerează

¹ Croitoru 2011, 149, no. CCXVII/2049, FIG. 79/2049.

² Chirica, Tanasachi 1985, 430, nr. LXXXI.9/G, fig. 51/20.

³ Severeanu 1936, 64, nr. 59, fig. 54; Iconomu 1967, 18-20, fig. 36; Suceveanu 1967, 248, fig. 5/4; Bârlădeanu, Zavatin 1977, 131, M 3/12; Sandu 1981, 168, nr. 16, pl. III/6; Rădulescu 1981, 184, 187-188, pl. 2/2; 3/5; Suceveanu 1982, 109, nr. 100, pl. 10; Iconomu 1986, 45-46, pl. II/6; Băluță 1994, 207, nr. 63, pl. V/5; Vasiliu, Paraschiv 1999, 259, M5, nr. 3, pl. 5/2; Topoleanu 2012, 122-123, nr. 64, pl. IX.

⁴ Deneauve 1969, 119, nr. 363, pl. 41; Bailey 1980, 366, Q1387, pl. 82, fig. 102; Goethert-Polaschek 1985, 277, nr. 730, fig. 24.

⁵ Rusu-Bolindeț 2011, 275.

⁶ Iconomu 1967, 101-104, nr. cat. 488, fig. 125; Rădulescu 1981, 191, Taf. IV/7; V/1; Bucovăla, Pașca 1991, 208.

⁷ Iconomu 1967, 104, nr. cat. 509; Bârlădeanu, Zavatin 1977, 130, 140-141.

⁸ Iconomu 1967, 104, nr. cat. 510.

⁹ Iconomu 1967, 108, nr. 540, fig. 130; Suceveanu 1982, 108-109, nr. 98-99; Chera, Lungu 1985, 206, pl. I/8, II/15; Iconomu 1986, 57, pl. III/4; Bucovăla, Pașca 1991, 228, nr. 3; Levina 1992, 16-17, nr. 152; Baumann 1995, 92, pl. XXVIII/1, XLV/6; Chera 1997, 226, fig. 7 (dreapta jos); Rusu-Bolindeț 2011, 274-275, nr. 2, pl. VI/11; Topoleanu 2012, 129, nr. 71, pl. IX-variantă. Exemplarul din colecția Muzeului Brăilei „Carol I” provine de la *Callatis*, Topoleanu, Croitoru 2015, 144-147, nr. 40.

un ciorchine de strugure, realizat prin incizii rotunde, grupate compact. Deși inițial a fost considerat ca aparținând „seriei *Euctemon*”¹, unele detalii morfologice îl departajează ca tip separat². Este vorba de prezența punctelor incizate figurate la exteriorul petalelor, ștampila imprimată pe bază, dar și pasta grea și pereții groși. Ultimele patru lămpi ale catalogului nostru (nr. cat 12-15) aparțin aceluiași registru decorativ, cu precizarea că au toarta lamelară, fapt mai rar întâlnit pe „tipul *Euctemon*”. De asemenea posibilitatea prezenței unei ștampile pe bază (vezi nr. cat. 13, 15), aproape ilizibile, confirmă cele enunțate mai sus.

La *Tomis*, asemenea lămpi au fost descoperite în context datat în ultimul sfert al secolului al II-lea până în prima jumătate a secolului al III-lea p. Chr.³. Numărul relativ mic de exemplare cunoscute nu exclude posibilitatea existenței unui atelier cu o producție limitată, contemporan cu *Euctemon*, care se alătură astfel meșterilor locali *Lucianus*, *Titianus*⁴ sau *A.Filuminus*⁵.

*

Evident, în actualul stadiu al cercetărilor din situl roman de la Barboși, în lipsa descoperirii unor tipare, rebuturi sau cuptoare de ardere, a postula prezența unui atelier este mai mult decât ipotetică. Dintre criteriile pe baza cărora s-ar putea acredita ideea existenței unui atelier local de produs lămpi, doar prezența ridicată a unui anumit tip de produse – și aceasta am încercat să o sugerăm prin intervenția de față – ar putea, eventual, să genereze o astfel de direcție de cercetare, ce rămâne să fie probată pe viitor.

În lipsa elementelor ferme pe care să sprijinim deocamdată o atare ipoteză nu ne rămâne decât să remarcăm, odată în plus, racordarea „capătului de pod” de la Barboși la realitățile comerciale provinciale, la moda și practicile vremii.

Catalogul descoperirilor:

1. Opaț păstrat parțial, o parte din disc fiind spartă; MIG, colecția Alex. N. Măcellariu, nr. inv. 4756; descoperit la Barboși în condiții necunoscute. Dimensiunile păstrate: L = 7,5 cm; D = 5,8 cm; D_b = 4,3 cm; H_{bazin} = 2,5 cm. A fost modelat cu un tipar foarte uzat, din lut greu, de culoare brun roșiatică, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă proprie; este finisat grosolan, asimetric; ars secundar; puternic uzat; folosit. Bazinul este rotund, discul ușor concav; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în rezervor; baza este rotundă și plată; pe disc se mai păstrează elemente din imaginea în relief a unui cocoș (ghearele). Fig. II/1.

Bibliografie: Dragomir 1984, 169, nr. 39, pl. VIII/39 (= Dragomir 1996, 585-586, nr. 39, pl. VIII/39).

¹ Iconomu 1967, 108, tip XX, nr. 540-549.

² Iconomu 1986, 57, tip XIII.

³ Rusu-Bolindeț 2011, 275.

⁴ Iconomu 1967, 20.

⁵ Topoleanu 2000a, 167-172.

2. Opaț păstrat parțial, apucătoarea fiind ruptă; MIG, nr. inv. 9497; descoperit la Barboși într-un complex („locuință dacică din castrul roman”, cercetată în 1968-1969) datat în secolele II-III p. Chr., cu monede de la Septimius Severus (193-211) și Severus Alexander (222-235) Dimensiunile păstrate: $L = 7,5$ cm; $D = 5,3$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,2$ cm. A fost modelat cu un tipar bun, din lut de culoare brun roșiatică, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă roșie, ars secundar; este puternic uzat; folosit. Bazinul este rotund, discul ușor concav, cu orificiul de alimentare mic, dispus lateral; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în rezervor; baza este rotundă și plată; pe disc apare imaginea în relief a unui cocoș, reprezentat din profil, în mișcare spre stânga. Fig. II/2.

Bibliografie: Sanie, Dragomir, 1970, 137-138, fig. 5/4; Sanie 1981, 161, nr. 7.

3. Opaț păstrat parțial, o parte din disc fiind spartă; MIG, colecția Alex. N. Măcellariu, nr. inv. 6817; descoperit la Barboși în condiții necunoscute. Dimensiuni: $L = 6,8$ cm; $D = 3$ cm; $D_b = 2,5$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,4$ cm. A modelat cu un tipar foarte uzat, din lut greu, de culoare brun-gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă gălbui; ars secundar; puternic uzat; folosit. Bazinul este rotund, discul ușor concav, mărginit de două cercuri incizate; bordura îngustă, ușor înclinată, iar baza rotundă, puțin concavă, marcată de două incizii circulare fine; pe disc se mai păstrează elemente din imaginea în relief a unui crater. Fig. II/3.

Bibliografie: Dragomir 1984, 168, nr. 33, pl. VII/33 (= Dragomir 1996, 584, nr. 33, pl. VII/33).

4. Opaț păstrat parțial, o parte din disc fiind spartă; MIG, colecția Alex. N. Măcellariu, nr. inv. 4755; descoperit la Barboși în condiții necunoscute. Dimensiuni: $L = 7,5$ cm; $D = 5,8$ cm; $D_b = 3,3$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,5$ cm. A modelat cu un tipar uzat, din lut greu, de culoare brun-gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă gălbui; ars secundar; puternic uzat; folosit. Bazinul este rotund, discul ușor concav, mărginit de două cercuri incizate; bordura îngustă, ușor înclinată, iar baza rotundă, puțin concavă, marcată de două incizii circulare; pe disc se mai păstrează elemente din imaginea în relief a unui crater. Fig. II/4.

Bibliografie: Dragomir 1984, 170, nr. 41, pl. VIII/41 (= Dragomir 1996, 586, nr. 41, pl. VIII/41).

5. Opaț întreg, prezintă spărturi în zona discului; MIG, nr. inv. 21004; descoperit la Barboși în 1974, în locuința IIA. Dimensiuni: $L = 7,4$ cm; $D = 5,7$ cm. A modelat cu un tipar foarte uzat, din lut greu, de culoare brun-gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă gălbui. Bazinul este rotund, discul ușor concav, mărginit de două cercuri incizate, cu orificiul de alimentare mic, dispus lateral; bordura îngustă, ușor înclinată, iar baza rotundă, puțin concavă, marcată de două incizii circulare; pe disc se disting elemente din imaginea în relief a unui crater. Fig. II/5.

Bibliografie: Inedit.

6. Opaț întreg; MIG, colecția Alex. N. Măcellariu, nr. inv. 4753; descoperit la Barboși în condiții necunoscute. Dimensiuni: $L = 7,8$ cm; $D = 6$ cm; $D_b = 3,3$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,6$ cm. A fost modelat neglijent cu un tipar foarte uzat, din lut de culoare cărămizie, având granule de calcar și mică argintie în compoziție, acoperit cu angobă roșie; ars secundar; puternic uzat; folosit. Rezervorul este rotund, discul ușor concav, înconjurat de două incizii circulare, cu orificiul de alimentare lateral; bordura este îngustă, iar ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul pentru fitil intrat parțial în corp; baza rotundă, plată, este marcată de o incizie circulară; ciocul este decorat cu un motiv cordiform, iar discul cu un ciorchine de strugure cu codiță și vrej. Fig. II/6.

Bibliografie: Dragomir 1984, 168, nr. 31, pl. VII/31 (= Dragomir 1996, 586, nr. 41, pl. VIII/41).

7. Opaț întreg; nu l-am identificat în colecția MIG; descoperit la Barboși în context neprecizat. Dimensiuni: $L = 6,9$ cm; $D = 6$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,6$ cm. A fost modelat neglijent cu un tipar uzat, din lut de culoare cărămizie, acoperit cu angobă brun-roșcată; ars secundar; puternic uzat; folosit. Rezervorul este rotund, discul ușor concav, înconjurat de două incizii circulare, cu orificiul de alimentare lateral; bordura este îngustă, iar ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul pentru fitil intrat parțial în corp; baza rotundă, plată, este marcată de o incizie circulară; ciocul este decorat cu un motiv cordiform, iar discul cu un ciorchine de strugure. Fig. II/7.

Bibliografie: Sanie 1981, 161, nr. 5, pl. 42/3.

8. Opaț fragmentar, având bazinul și baza sparte; nu l-am identificat în colecția MIG; descoperit la Barboși în complex neprecizat, datat în secolul II p. Chr. ($S_{11B}/1970$). Dimensiuni: $L_{\text{păstrată}} = 7,1$ cm; $D = 5,1$ cm. A fost modelat cu un tipar bun, din lut de culoare cărămizie, acoperit cu angobă roșie-portocalie; ars secundar; folosit. Rezervorul este rotund, discul ușor concav, înconjurat de o linie incizată circulară, cu orificiul de alimentare central; bordura este îngustă, iar ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul pentru fitil intrat parțial în corp; baza rotundă, plată, este marcată de o incizie circulară; ciocul este decorat cu un motiv cordiform, iar discul cu un ciorchine de strugure. Fig. II/8.

Bibliografie: Sanie 1981, 161, nr. 6, pl. 45/1.

9. Opaț fragmentar, se păstrează apucătoarea și o parte din rezervor; MBR, nr. inv. 462; a fost descoperit la Barboși în condiții necunoscute. Dimensiuni: $L_{\text{păstrată}} = 3,75$ cm; $D_{\text{calculat}} = 6,20$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,69/4,53$ cm. A fost modelat cu un tipar ușor uzat, din lut fin, roșu cărămiziu, având rar particule de calcar și oxid de fier în compoziție; acoperit cu angobă roșiatică, păstrată parțial; finisare mediocră, vizibilă la atașarea apucătorii; puțin uzat. Rezervorul este rotund, discul puțin concav, mărginit de două incizii circulare; bordura este îngustă, apucătoarea inelară, baza rotundă și plată. Fig. III/9.

Bibliografie: Topoleanu, Croitoru 2015, 142-145, nr. 39.

10. Opaț fragmentar, cu toarta ruptă; MIG 9496; descoperit la Barboși, în context datat între finele secolului II și primele decenii ale veacului următor. Dimensiuni: $L = 7$ cm; $D = 5,75$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,8$ cm. A fost modelat cu un tipar uzat, din lut fin, cărămiziu, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă, parțial căzută. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură, baza rotundă, plată, este ușor adâncită; pe bordură se disting fragmente dintr-un decor vegetal; iar pe disc, slab imprimată o nerezidă călărind un hipocamp; ciocul este cordiform, degenerat, iar pe bază se disting cu dificultate urmele unor litere – posibil chiar „semnătura” lui Euctemon. Fig. III/10.

Bibliografie: Sanie 1981, 161, nr. 8, pl. 41/5.

11. Opaț fragmentar, spart în zona discului și toarta ruptă; MIG 9495; descoperit la Barboși, în context neprecizat (1969, caseta I, – 0,80-1,00 m.). Dimensiuni: $L = 8$ cm; $D = 6,1$ cm; $H_{\text{bazin}} = 2,2$ cm. A fost modelat neglijent cu un tipar uzat, din lut fin, cărămiziu, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă proprie. A fost finisat neglijent, este dezechilibrat, cu pereții groși, ars secundar. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură și apucătoarea inelară, baza rotundă, plată, este ușor adâncită; pe bordură se mai păstrează un decor format din frunze de laur (S. Sanie distingea „frunze spre toartă și delfini, scorpioni și un rac către cioc”), iar discul este ornamentat cu o rozetă având incizii circulare la capătul razelor; ciocul este cordiform, degenerat, iar pe bază apare imprimat, ca marcă de atelier, un ciorchine de strugure stilizat (S. Sanie adăuga decorului: „considerăm că acest ornament este flancat de literele CO respectiv ST, 4 litere din numele lucrătorului”). Fig. III/11.

Bibliografie: Sanie 1981, 165, nr. 30, pl. 43/9.

12. Opaț fragmentar, spart în zona discului, bazinul perforat; MIG 13691; descoperit la Barboși, în 1966 (S_{II} , M_4). Dimensiuni: $D = 6,2$ cm. A fost modelat neglijent cu un tipar bun, din lut fin, cărămiziu, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă roșiatică. A fost finisat neglijent, este ars secundar. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură și apucătoarea inelară, baza rotundă, plată, este ușor adâncită, discul este ornamentat cu o rozetă, ale cărei ove sunt delimitate de puncte; ciocul este cordiform, degenerat. Fig. III/12.

Bibliografie: Inedit.

13. Opaț fragmentar, spart în zona ciocului și bazinului, restaurat; MIG 19563; descoperit la Barboși, în 1974 (S_{II} , Gr_1 , – 1,40 m). Dimensiuni: $D = 7,9$ cm., $H_{\text{bazin}} = 2,6$ cm. A fost modelat neglijent cu un tipar uzat, din lut fin, gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă roșiatică,

este ars secundar. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură și apucătoarea lamelară, baza rotundă, plată, este ușor adâncită, discul este ornamentat cu o rozetă, pe bază apare imprimată, ca marcă de atelier o literă („I”); ciocul este cordiform, degenerat. Fig. III/13.

Bibliografie: Inedit.

14. Opaț fragmentar, ciocul spart, restaurat; MIG 19566; descoperit la Barboși, în 1974 (S₁, caroul₁₁, – 3,10 m). Dimensiuni: D = 8 cm., H_{bazin} = 2,6 cm. A fost modelat neglijent cu un tipar uzat, din lut fin, gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă roșiatică. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură și apucătoarea lamelară, baza rotundă, plată, este ușor adâncită, discul este ornamentat cu o rozetă; ciocul este cordiform, degenerat. Fig. III/14.

Bibliografie: Inedit.

15. Opaț fragmentar, spart în zona discului; MIG 19720; descoperit la Barboși, în 1979 (în L_{1N}). Dimensiuni: D = 8,2 cm., H_{bazin} = 2,5 cm. A fost modelat neglijent cu un tipar uzat, din lut fin, gălbui, având granule de calcar și mică argintie în compoziție; este acoperit cu angobă roșiatică. Corpul este rotund, discul de formă concavă este separat de bordura îngustă printr-o incizie circulară; ciocul scurt, rotunjit la exterior, cu orificiul de ardere intrat parțial în bordură și apucătoarea lamelară, baza rotundă, plată, este ușor adâncită, discul este ornamentat cu o rozetă; ciocul este cordiform, degenerat. Fig. III/15.

Bibliografie: Inedit.

Bibliografie:

1. Alram-Stern, E. 1989, *Die römischen Lampen aus Carnuntum (Der römische Limes in Österreich 35)*, Wien.
2. Bailey, D., M. 1980, *A catalogue of the lamps in the British Museum, II. Roman Lamps made in Italy: a description*, in *The Archaeological Advertiser*, London, 69-76.
3. Bailey, D., M. 1988, *A Catalogue of the lamps in the British Museum, III. Roman Provincial Lamps*, London.
4. Barnea, I., Barnea, A., Bogdan-Cătănciu, I., Mărgineanu-Cârstoiu, M., Papuc, G. 1979, *Tropaeum Traiani I. Cetatea*, București.
5. Baumann, V. H. 1995, *Așezări rurale antice în zona gurilor Dunării. Contribuții arheologice la cunoașterea habitatului rural (sec. I-IV p.Chr.)*, Biblioteca Istro-Pontica. Seria Arheologie. Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea.
6. Baumann, V. H. 2009, *Lucerele de la Noviodunum*, în *Peuce (SN) 7*, 217-310.

7. Băluță, C., L. 1994, *Lămpile antice din colecția Severeanu*, în *Apulum XXXI*, 199-226.
8. Bârlădeanu-Zavatin, E. 1977, *În legătură cu o necropolă de epocă romană timpurie la Callatis*, în *Pontica 10*, 127-152.
9. Bernhard, M., L. 1955, *Lampki starozytne*, Warszawa.
10. Broneer, O. 1977, *Terracotta Lamps*, in *Isthmia III*, (American School of Classical Studies at Athens), Princeton, New Jersey.
11. Bucovală, M. 1991, *Découvertes récentes dans les nécropoles de Tomis (Ier partie)*, în *Dacia (N.S.) XXXV*, 189-199.
12. Bucovală, M., Pașca, C. 1991, *Descoperiri recente în necropola romană de sud-vest a Tomisului*, în *Pontica 24*, 185-236.
13. Bucovală, M., Pașca, C. 1992, *Cercetări în necropola romană de vest a Tomisului*, în *Pontica 25*, 241-272.
14. Bussière, J. 2000, *Lampes antiques d'Algérie*, Monographies instrumentum 16, Montagnac.
15. Chera, C. 1997, *Reprezentări mitologice în inventarele funerare din Tomis (sec. I-IV p. Chr.)*, în *Pontica 30*, 216-236.
16. Chera, C., Lungu, V. 1985, *Un complex funerar inedit de la Tomis*, în *Pontica 18*, 203-214.
17. Chirica, V., Tanasachi, M. 1985, *Repertoriul arheologic al județului Iași*, II, Iași.
18. Chrzanovski, L., Zhuravlev, D. 1998, *Lamps from Chersonesos in the State Historical Museum-Moscow*, Roma.
19. Coja, M. 1974, *Un mormânt de incinerare din epoca romană de la Histria*, în *SCIVA 25*, no. 1, 35-45.
20. Croitoru, C. 2006, *Varia memoria antiquitatis (I). Semnalări privind unele descoperiri arheologice la Bărboși (Galați) în secolul al XIX-lea*, în Stanciu, Șt., Croitoru, C. (eds.) *Perspective asupra istoriei locale în viziunea tinerilor cercetători, (II)*, *Lucrările Colocviului Științific, Galați, 19 mai 2006*, Galați, 53-70.
21. Croitoru, C. 2011, *Roman discoveries in the East Carpathian Barbaricum (1st century B.C. – 5th century A.D.)*, *Bibliotheca Archaeologica Moldaviae XIV*, Brăila.
22. Croitoru, C. 2013, *Galați. Repertoriul descoperirilor arheologice și numismatice*, Editura Muzeului de Istorie, Galați.
23. Croitoru, C., Ardeleanu, C. 2011, *Varia memoria antiquitatis (II). Relatări ale unor călători străini despre vestigiile de la Bărboși (Galați)*, în *Analele Brăilei 11*, 75-89.
24. Deneauve, J. 1969, *Lampes de Cartage* (éditions du Centre national de la recherche scientifique), Paris.

25. Di Filippo Balestrazzi, E. 1988, *Lucerne del Museo di Aquileia, II.1-2, Lucerne romane di età repubblicana e imperiale*, Associazione Nazionale per Aquileia.
26. Dragomir, I., T. 1984, *Vestigii milenare inedite în patrimoniul Muzeului Județean de Istorie Galați – colecția dr. Alexandru Nestor Măcelariu*, în Peuce IX, 157-185.
27. Dragomir, I., T. 1996, *Vestigii milenare inedite în patrimoniul Muzeului Județean de Istorie Galați – colecția dr. Alexandru Nestor Măcelariu*, în Danubius XVI, 567-627.
28. Goethert-Polaschek, K. 1985, *Katalog der römischen Lampen des Rheinischen Landesmuseums Trier. Bildlampen und Sonderformen* (Trierer Grabungen und Forschungen 15), Mainz.
29. Heimerl, A. 2001, *Die römischen Lampen aus Pergamon, Vom Beginn der Kaiserzeit bis zum Ende des 4. Jhs. n. Chr.*, in Pergamenische Forschungen, 13, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin, New York.
30. Iconomu, C. 1967, *Opaite greco-romane*, Constanța.
31. Iconomu, C. 1986, *Un capitol al producției și al schimbului de mărfuri în zona Dunării de Jos, lucernele (sec. I-VII e.n.)*, (teză de doctorat, manuscris), București.
32. Iconomu, C. 2013, *Euctemon – un producător de lucerne la Tomis*, în Arheologia Moldovei XXXVI, 89-104.
33. Iconomu, C., Bordeianu, C. 1981, *O nouă descoperire de lucerne la Constanța*, în Pontica 14, 269-276.
34. Iványi, D. 1935, *Die pannonischen Lampen*, Budapest.
35. Kuzmanov, G., Băčvarov, I. 1986, *Sammlung antiker Lampen im Museum von Silistra*, în Izvestija Varna 22 (37), 43-62.
36. Loeschcke, S. 1919, *Lampen aus Vindonissa*, Zürich.
37. Nicolae, C. 1994, *Câteva opaite descoperite la Carsium*, în Pontica 27, 199-207.
38. Oziol, Th. 1977, *Les lampes du Musée de Chypre*, (Salamine de Chypre 7), Paris.
39. Paraschiv, D. 1997, *Descoperiri arheologice de epocă romană la Măcin*, în Pontica 30, 317-330.
40. Rădulescu, A. 1981, *Die lokale Herstellung der Beleuchtungs-gegenstände – Lucernae*, în Pontica 14, 181-209.
41. Rusu-Bolindeț, V. 2010, *Lamps from the Early Roman Times at Histria*, in Angelescu, M. V., Achim, I., Băltăc A., Rusu-Bolindeț, V., Botez, V. (eds.), *Antiquitas Istro-Pontica. Mélanges d'archéologie et d'histoire à Alexandru Suceveanu*, Cluj-Napoca, 401-420.
42. Rusu-Bolindeț, V. 2011, *Lămpi de perioadă romană timpurie de la Histria. Aspecte legate de activitatea atelierelor care produc lămpi din Dobrogea romană*, în Pontica 44, 259-292.

43. Sandu, V. 1981, *Opaite dintr-o colecție particulară bucureșteană*, în *Cercetări Arheologice în București* 3, 164-174.
44. Sanie, S. 1981, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei (sec. II î.e.n. – III e.n.)*, Editura Junimea, Iași.
45. Sanie, S., Dragomir, I., T. 1970, *Continuitatea locuirii dacice în castrul de la Barboși – Galați*, în *Danubius* IV, 135-159.
46. Sanie, S., Sanie, Ș. 1992, *Cetățuia geto-dacică de la Bărboși. IV. (D. Importuri elenistice și romane. a. amfore – a₁. amfore anepigrafe, a₂. amfore cu inscripții; b. Ceramică de lux; c. Opaite; d. Mărgelile și vase de sticlă; e. Obiecte de metal)*, în *Arheologia Moldovei* XV, 71-96.
47. Severeanu, G. 1936, *Lampes en terre-cuite appartement aux collections du Musée Municipal de Bucarest et du Dr. Severeano*, în *Bucureștii. Revista Muzeului și a Pinoteciei Municipiului București*, an II, nr. 1-2, 40-87.
48. Sîrbu, V., Croitoru, C. 2007, *Bărboși – 170 ans de recherches archéologiques*, în vol. *Proceedings of the International Colloquium „Important Sites from the Pre-Roman and Roman Time on the Lower Danube Valley (4th century BC – 4th century AD)”*, Galați, 10-12 mai 2007, (Supplementum Istros, XIV), Brăila, 13-25.
49. Sîrbu, V., Croitoru, C. 2014, *Barboși: de la dava la castrum / Barboși: de la dava au castrum*, în *Istros* XX, 311-390.
50. Suceveanu, Al. 1967, *Depozitul de statuete romane de teracotă de la Histria*, în *SCIV* 18, no. 2, 243-268.
51. Suceveanu, Al. 1982, *Histria VI. Les thermes romains*, București.
52. Szentlőleky, T. 1969, *Ancient Lamps*, Budapest.
53. Topoleanu, Fl. 2000, *Ceramica romană și romano-bizantină de la Halmyris (sec. I – VII d. Chr.)*, Tulcea.
54. Topoleanu, Fl. 2000a. *A. Filuminus, un producător de opaite mai puțin cunoscut în Moesia Inferior (Dobrogea)*, în *Peuce (S.N.)* 8, 167-172.
55. Topoleanu, Fl. 2012, *Lămpile antice din colecțiile Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova-Ploiești, Ploiești*.
56. Topoleanu, Fl., Croitoru, C. 2016, *Lămpile antice din colecția Muzeului Brăilei „Carol I”/ Lampes antiques dans les collections du Musée de Brăila „Carol I”*, Editura Istros, Brăila.
57. Vasiliu, I., Paraschiv, D. 1999, *Cercetări arheologice în necropola romană timpurie de la Babadag*, în *Pontica* 32, 253-266.
58. Waldhauer, O. 1914, *Die Antiken Tonlampen, Kaiserliche Ermitage, St. Petersburg*.

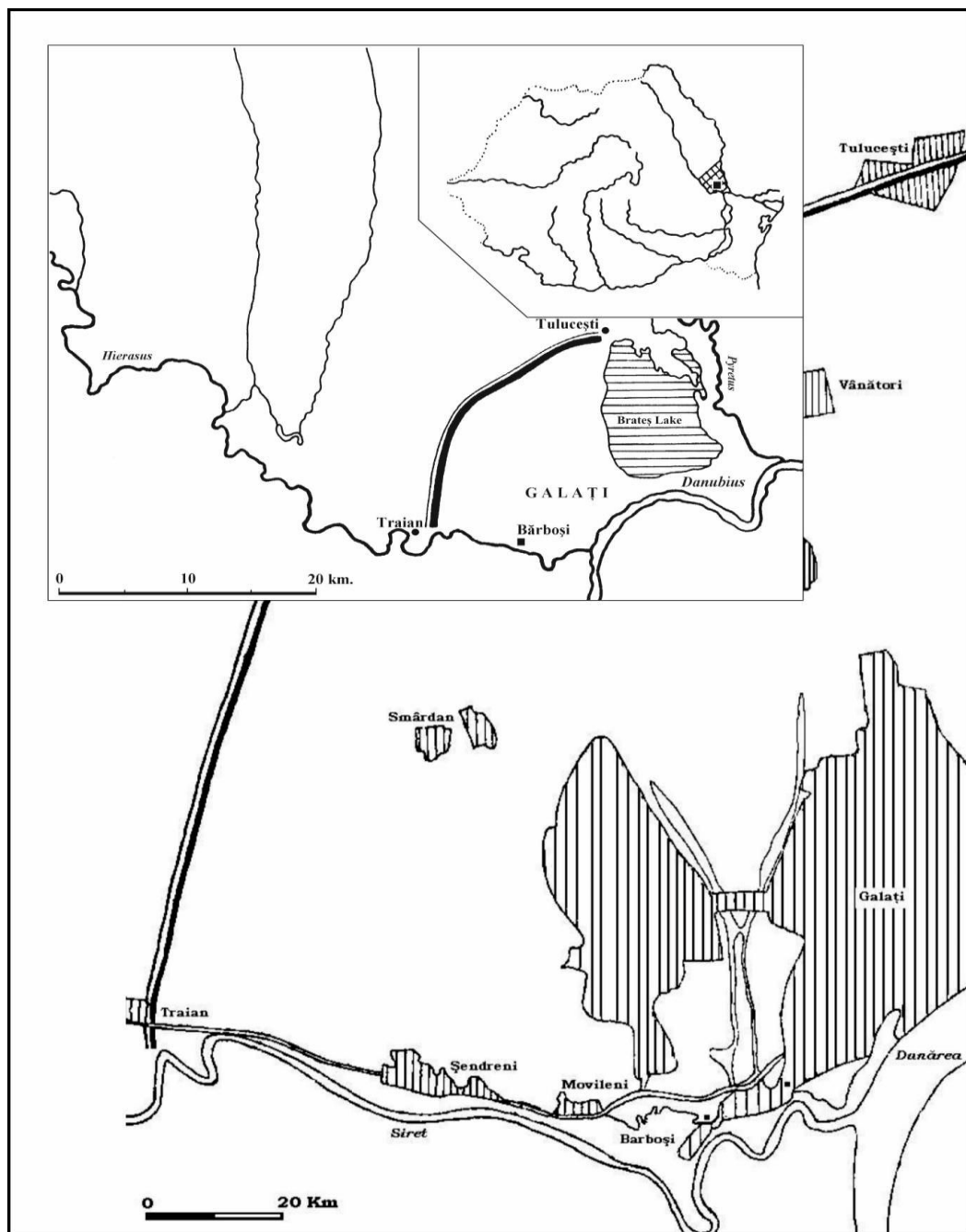

Fig. I. Poziția fortificațiilor de la Barboși și zona romană de la nordul Dunării.

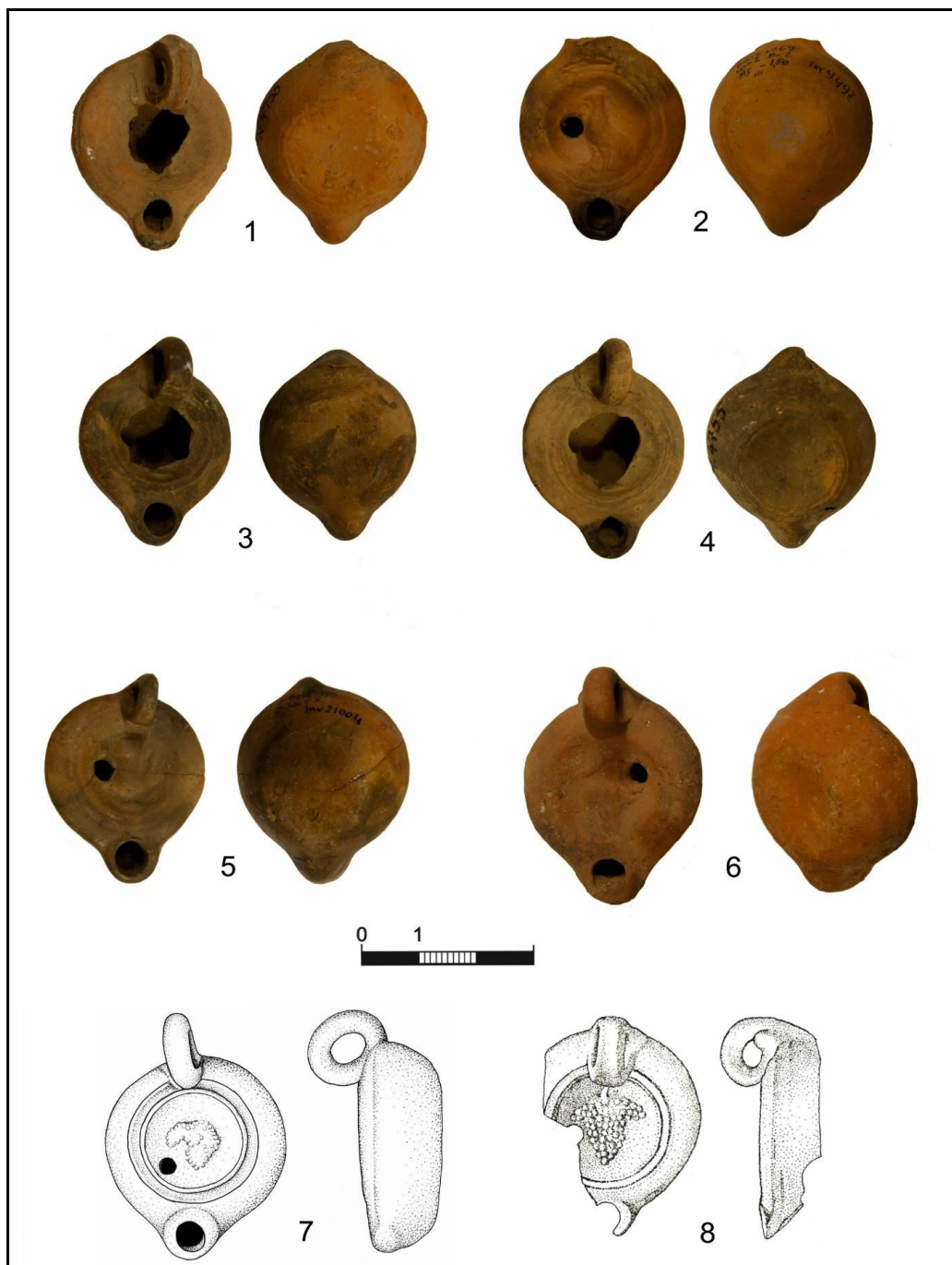

Fig. II. Lămpi descoperite la Barboși (7-8 fără scară, *apud* S. Sanie).

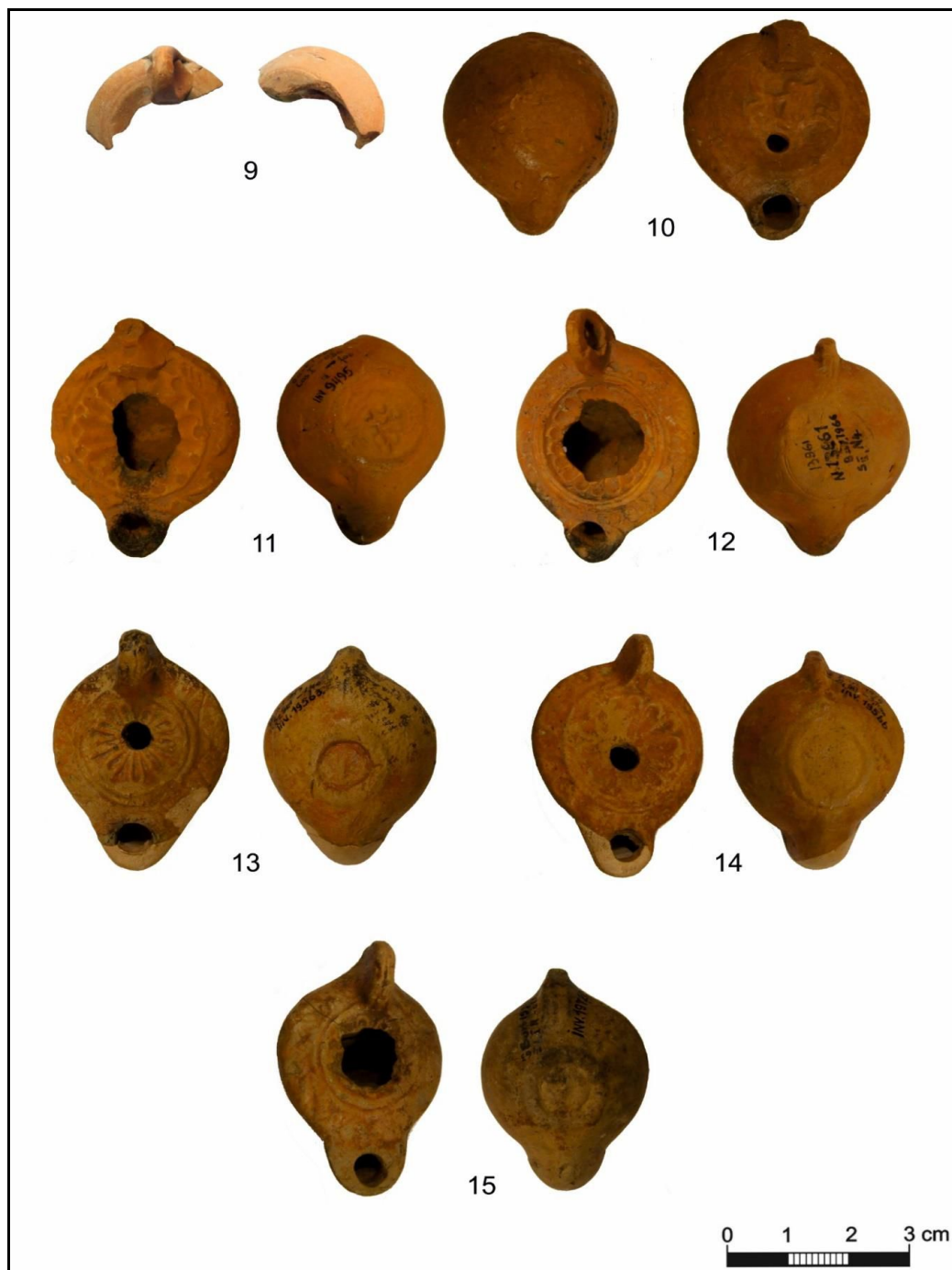

Fig. II. Lămpi descoperite la Barboși.

**ÎNTRU CONSERVATORISM ȘI MODERNIZARE.
IMPERIUL HABSBURGIC, O ÎNCERCARE RATATĂ DE UNIFICARE
EUROPEANĂ**

**BETWEEN CONSERVATION AND MODERNIZATION. THE
HABSBURGIC IMPERIUM, A LOW TYPE OF EUROPEAN UNIFICATION**

**Iuliu-Marius MORARIU, Preot, Drd.,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca;
Institutul Ecumenic din Bossey, Universitatea din Geneva
E-mail: maxim@radiorenasterea.ro.**

***Abstract.** In this research, the author, using information provided from different researches dedicated to the Habsburg Empire, but also to its relation with Transylvania and the other provinces, the author is showing why, the aforementioned empire was a failed attempt of European unification. Aspects as the federalization, the free market and s. o. are not only emphasized, but also analysed there for showing the aspects that makes its form to be similar with the one of European Union. On the other side, they are both used to show that, the end of the empire was a predictable fact, because of the former misunderstanding between the nations and of the minuses of the economic policies of its ministries.*

***Keywords:** economic crises, federalisation, nationalities, political rights, Hungarians, Romanians.*

Introducere

Despre Imperiul Habsburgic s-a scris destul de mult de-a lungul timpului. Autorii au valorificat documente privitoare la istoria lui, au publicat sinteze dedicate acestei formațiuni administrativ-teritoriale¹ ce a marcat pentru mai multe veacuri istoria Europei și a lumii întregi, sau au analizat diferite aspecte particulare ale acesteia². Subiectul a cunoscut un adevărat reviriment în contextul în care,

¹ Iată câteva dintre cele mai importante: Andrew Wheatcroft, *Habsburgii – personificarea unui imperiu*, trad. Roxana Popescu, Editura Vivaldi, București, 1995; Robert A. Kann, *A History of the Habsburg Empire (1526-1918)*, Barnes&Noble Books, New York, 1992; Nick Pelling, *Imperiul Habsburgic*, trad. Constantin Vlad, col. „Acces la istorie”, Editura Bic All, București, 2002; Jean Berenger, *Histoire de L'Empire des Habsbourg (1273-1918)*, Fayard, Paris, 1990; A. J. P. Taylor, *Monarhia Habsburgică 1809-1918. O istorie a Imperiului austriac și a Austro-Ungariei*, Editura Allfa, București, 2000; Barbara Jelavich, *The Habsburg Empire in European Affairs, 1814-1918*, col. "Rand McNally European History Series", Rand McNally&Company, Chicago, 1969.

² Alteori, istoricii s-au preocupat cu analiza modului de viață al oamenilor, al unor aspecte demografice sau alte chestiuni similare, în diferite provincii ale imperiului. Iată câteva dintre titlurile recente interesante pentru spațiul transilvan: Ioan Bolovan, Diana Maria

începând cu anul 2014, istoricii, dar și ceilalți reprezentanți ai științelor umaniste, și-au îndreptat preocupările înspre Primul Război Mondial, al cărui centenar se comemorează în această perioadă¹. Alte cercetări au valorificat aspecte privitoare la rolul jucat de acesta în cadrul relațiilor internaționale, demografie, sociologie etc.

Un aspect interesant, investigat în treacăt de cercetători, îl reprezintă similitudinile existente între ceea ce s-a dorit și a fost, pentru o vreme acest imperiu și ceea ce se dorește și, în parte și este, Uniunea Europeană astăzi. Cu rădăcini adânci în istorie², dar cu concepții de viață materializate abia în cea de-a doua jumătate a secolului trecut³, cea din urmă are în prim planul atenției conceptul de integrare⁴, care a stat și la baza reformelor întreprinse începând cu epoca modernă

Covaci, Daniela Deteșan, *Ciclul vieții familiale la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2009; Luminița Dumănescu, *Universul copilăriei la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, International Book Acces, Cluj-Napoca, 2008; Adrian Onofreiu, *Districtul Năsăud (1861-1876)*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010; Iosif Marin Balog, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania 1850-1875*, International Book Access, Cluj-Napoca, 2007; Lorand L. Madly, *De la privilegiu la uniformizare. Sașii transilvăneni și autoritățile austriece în deceniul neoabsolutist (1849-1860)*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008.

¹ Inclusiv, cea mai citită carte, *The sleepwalkers*, este în cea mai mare parte dedicată Imperiului Austro-Ungar. Cf. Christopher Clark, *The Sleepwalkers. How Europe Went to War in 1914*, Oxford University Press, London, 2013.

² Vorbind despre însemnătatea Uniunii Europene, Lucian Boia spunea, sesizând provocările pe care le-ar putea aduce aceasta: „Europa înseamnă întregul continent, înseamnă și spațiul cu frontiere încă incerte al Uniunii Europene, înseamnă și națiunile care, cel puțin deocamdată, nu sunt abandonate, înseamnă totodată minoritățile, regiunile, ca și tradițiile locale pe cale de a fi recuperate. Apărând drepturile istoriei și ținând seama de funcția ei indentitară, putem considera că, pentru a exista cu adevărat, Europa ar avea nevoie nu numai de structuri economice și politice adecvate, ci și de o istorie, care să însemne mai mult de o adunare de istorii particulare. Cu alte cuvinte, Europa ar trebui să se clădească pe mituri fodatoare și pe valori istorice împărtășite. Deziderat legitim, dar în ce măsură totuși realizabil? Cum să echilibrezi atâtea istorii și atâtea tradiții adesea divergente? Inventarea unei adevărate istorii europene, în care toți europenii să se regăsească și care să nu frustreze pe nimeni se anunță a fi o întreprindere mai grea decât însăși construcția Europei”. Lucian Boia, *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, ediția a III-a, col. „Seriile de autor”, Editura Humanitas, București, 2008, p. 170.

³ Adrian Liviu Ivan, *Perspective teoretice ale construcției Europene*, col. „Homo Europaeus”, vol. I, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2003, p. 7.

⁴ Acest concept, conform teoreticienilor, presupune „realizarea în sânul unui teritoriu a unei comunități de instituții și practici suficient de puternice pentru a garanta pe termen lung schimbări practice în rândul populației pe care o reprezintă”. *Ibidem*, p. 20. Cf. Karl Deutsch, Sidney A Burrell, Robert A. Kann, *Political Community and the North Atlantic Area: International Organization in the Light of the Historical Experience*, Princeton University Press, Princeton, 1957, pp. 5-6.

de către conducătorii Imperiului pe care îl avem în vedere. Aceasta presupune realizarea mai multor demersuri și reforme, al căror scop să îl constituie uniformizarea provinciilor integrate imperiului și creșterea simțământului apartenenței la acea comunitate¹.

Între conservatorism și modernizare. Imperiul Habsburgic, o încercare ratată de unificare europeană

Format din oameni aparținând mai multor naționalități și din regiuni inegal dezvoltate, Imperiul Habsburgic, ale cărui teritorii se vor înmulți înspre finele secolului al XVII-lea, va întreprinde, începând cu Maria Tereza, un proces amplu de centralizare a autorității, economiei și a altor elemente similare², cu scopul consolidării autorității imperiale și a stabilității instituției monarhice. Ulterior, începând cu anul 1867, când se va instala dualismul, se va purcede la repolarizarea centrelor, o parte a lui fiind arondată Budapestei. În cadrul acestui proces de uniformizare și centralizare, un rol important l-au jucat politicile economice, la baza cărora au stat curente importante ale vremii, precum mercantilismul, fiziocratismul sau liberalismul timpuriu³. Cel dintâi dintre ele, a avut, se pare, un rol mai pregnant în creșterea economică decât celelalte. Un grup de istorici clujeni preocupați de modul în care reformele economice au determinat evoluția imperiului prezintă modalitățile de manifestare ale acestuia astfel:

„Deși s-a manifestat diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta, mercantilismul a propovăduit, în esență, următoarele: intervenția și rolului activ al statului în economie; creșterea bogăției și a puterii economice a statului, prin acumularea metalelor prețioase și a stocului monetar intern; rolul preponderent în economie al circulației mărfurilor; ridicarea nivelului de pregătire al celor cuprinși în activități economice”⁴.

Ultimul asalt al Otomanilor asupra Vienei, ce va da startul declinului acelui imperiu, va marca totodată și începutul unei politici expansioniste a celor care până atunci se aflaseră sub asediu. Și aceste politici vor fi marcate de politici și măsuri, cu precădere de natură economică, al căror scop îl va constitui tot integrarea

¹ Căci, așa cum arată A. J. P. Taylor. „Austria era o organizație imperială, nu o țară, iar faptul de a fi austriac presupunea eliberarea de sentimente naționale, nu calitatea de a avea o naționalitate”. A. J. P. Taylor, *Monarhia Habsburgică 1809-1918. O istorie a Imperiului austriac și a Austro-Ungariei*, p. 23.

² Cf. Jean Bérenger, *Istoria Imperiului Habsburgilor (1273-1918)*, trad. Nicolae Baltă, col. „Synthesis”, Editura Teora, București, 2000, pp. 360-361.

³ „La baza politicii economice, interne și externe, a curții din Viena au stat curente economice ale timpului: mercantilismul, fiziocratismul și liberalismul timpuriu”. Ioan Lumperdean, Rudolf Graf, Thomas Nagler, „Economie și structuri sociale”, în Ioan-Aurel Pop, Thomas Nagler, Magyari Andras (coord.), *Istoria Transilvaniei*, vol. III (de la 1711 până la 1918), Academia Română / Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008, p. 71.

⁴ *Ibidem*, pp. 71-72.

teritoriilor nou intrate în stăpânirea lor¹. Bineînțeles, modernizarea societății, care era una preponderent rurală, a implicat și anumite momente de rezistență, dar și diferite obstacole², fapt ce poate fi regăsit în maniere similare atât în istoria modernă a Imperiului Habsburgic, cât și în cea contemporană a Uniunii Europene.

Așa se explică faptul că, în ciuda modificărilor întreprinse, statul austriac se va găsi până după mijlocul secolului al XIX undeva la periferia Europei, în ciuda faptului că beneficia de o piață de consum de 50 de milioane de oameni. Motivele nu sunt așadar doar de natură economică, ele ținând și de repartitia disproporționată a resurselor, dar și de chestiuni etnice, după cum țin să evidențieze specialiștii:

„Ritmul lent al dezvoltării Imperiului Habsburgic până la 1850 nu se poate explica doar în termenii unui progres economic insuficient. Problema este cu mult mai complexă: valorile dezvoltării economice au atins diverse regiuni în vremuri diferite, fapt ce a exacerbat tensiunile, tensiuni ce s-au suprapus peste componenta multietnică a imperiului, ceea ce a complicat și mai mult lucrurile”³.

Conservatorismul și acțiunile unor lideri precum Mettenrich, care vizau înăbușirea oricăror eventuale răskoale și opoziții și păstrarea autorității monarhice neștirbite, în prima parte a secolului XIX, vor contribui în mod cert și ele la stagnarea unității și a integrării atât de dorite⁴. Ulterior însă, odată cu reformele

¹ „Politica de expansiune teritorială și economică austriacă a fost urmată de numeroase măsuri economice menite să consolideze pozițiile dobândite și să reabiliteze economia noilor teritorii integrate prin războaiele și tratatele orientale” *Ibidem*, p. 74.

² Teodor Pavel, „Tradiție și modernizare. Repere metodologice”, în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003, p. 10.

³ Marin Iosif Balog, „Agenți interni și externi ai modernizării economice a Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (1850-1875)”, în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003, p. 15.

⁴ Iată cum caracterizează un istoric care a investigat atent această perioadă activitatea politică a acestuia: „Politica iexternă și internă practică de Mettenrich pare să demonstreze în mare măsură obiectivelul pe care acesta l-a urmărit îndeaproape; să prevină revoluția au orice tip de reforme liberale sau naționale și să mențină regimul monahic și dominația socială a aristocrației. Unitatea de intenție specifică lui Mettenrich i-a determinat pe comentatorii contemporani să vorbească despre un „sistem Mettenrich”, iar istoricii au considerat acest concept folositor în analiza acțiunilor sale.

Sistemul a fost aplicat atât în politica externă cât și în politica internă. În afara Imperiului, începând cu importantul congres de pace de la Viena din 1815, Mettenrich a încercat să acționeze în direcția cooerării și înțelegerii între Marile Puteri – Rusia, Prusia, Marea Britanie și Imperiul habsburgic, care și-au reunit forțele pentru a înfrânge Franța napeoloneană. El a încercat să determine aceste puteri să devină conștiente că este în interesul lor comun, ca puteri aristocratice conduse de monahi ereditari să evite conflictele și să se ajute una pe alta în lupta împotriva acțiunilor subversive. Astfel „Sistemul Congresului” din anii 1820, care presupunea întâlnirea reprezentanților Marilor Puteri

tereziene, cu finanțarea unor proiecte ce vizau dezvoltarea și exploatarea unor spații precum Transilvania, se vor realiza totuși progrese importante în acest sens¹. Așa se explică faptul că:

„Multă vreme, imaginea clasică despre economia Imperiului Habsburgic și a Monarhiei Austro-Ungare a rămas la nivelul unei percepții extrem de negative, (el fiind) văzut ca un spațiu incapabil de a produce creștere economică și a se moderniza – „un colos cu picioare de lut”, a cărui dispariție s-ar fi datorat, pe lângă criza naționalităților, și situației economice”².

Așadar, până la mijlocul secolului al XIX-lea, Imperiul Habsburgic, care ar fi putut constitui un exemplu al unificării europene, a cărei efectuare se dorește astăzi efectuată prin intermediul structurilor suprastatale, s-a dovedit o tentativă eșuată din pricina unor idei conservatoriste, a inegalității distribuției resurselor, a lipsei unor planuri concrete de dezvoltare a agriculturii, a divergențelor dintre națiunile conlocuitoare și a altor factori. Planul cel mai important, care a contribuit la creșterea economică și la dezvoltarea lui l-a constituit cel economic. Despre strategie, ale cărei idei să fie articulate în mod concret și să ofere rezultate vizibile, se poate vorbi abia dinspre mijlocul acestui secol:

„Spre mijlocul secolului XIX, în Vormarz, dar mai ales dar mai ales după revoluție, statul habsburgic și-a conturat o strategie de dezvoltare economică atât pe plan intern, cât și pe plan extern. Dacă pe plan intern, obiectivele se orientau spre o integrare la nivel regional a diverselor regiuni, pe plan extern, obiectivele au fost mult mai complexe și au fost tot mai mult asociate cu cele de politică externă și militare, astfel că realizările și efectele s-au aflat într-o dublă determinare politico (militară)-economică”³.

Apariție căilor ferate în provincii periferice precum Transilvania, ce a favorizat atât călătoriile cetățenilor, a supușilor, cum erau ei numiți atunci, cât mai ales tranziția mărfurilor, a constituit un element important. Pacturile vamale,

pentru a încerca să rezolve problemele care ar fi putut conduce la război este condiționat adesea ca făcând parte din sistemul mai amplu al lui Mettenrich. În interiorul imperiului, Mettenrich a instaurat ceea ce a fost denumit un stat polițienesc. El a încercat, folosind spioni, cenzori, spărgători de coduri, informatori și și obișnuitele forțe ale legii și ordinii, să prevină exprimarea unor idei care puteau constitui o amenințare pentru stabilitatea statului”. Nick Pelling, *Imperiul habsburgic (1815-1918)*, p. 22.

¹ Cf. Nagy Robert, „Rolul capitalului german în modernizarea economiei Transilvaniei în perioada dualistă”, în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003, pp. 135-152.

² Iosif Marin Balog, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania 1850-1875*, International Book Access, Cluj-Napoca, 2007, p. 49.

³ Marin Iosif Balog, „Agenți interni și externi ai modernizării economice a Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (1850-1875)”, p. 17.

integrarea Austriei în uniunea vamală germană sau deschiderea comerțului înspre Balcani, care oferea o piață de desfacere atractivă¹, infuzia de capital dinspre regiunile mai bogate înspre cele mai sărace, apariția sistemului de creditare sau politicile protecționiste ale statului înspre anumite sectoare, au contribuit și ele la dezvoltarea imperiului și la apariția unor elemente ce sunt foarte similare modului contemporan de acțiune al Uniunii Europene.

Trebuie menționat însă faptul că, anul 1867, când, după o perioadă de interesantă tranziție, Imperiul va adopta forma dualistă de funcționare, va constitui un punct de cotitură în constituirea micro-unității europene căreie pluralitatea națiunilor con-locuitoare și întinderea teritorială îi creau un context favorabil. Autoritatea pe care guvernul de la Budapesta o va avea după această perioadă va contribui la deteriorarea „mitului bunului împărat” existent la românii din Transilvania², iar diferitele politici de maghiarizare sau legi ale educației care favorizau o națiune și defavorizau alta vor constitui și ele „mărul discordiei”. În acest context vor apărea, de exemplu, în spațiul transilvănean, cărți ce demascau atitudinea ostilă a maghiarilor în raport cu românii din Ardeal³, din aceste pricini va lua naștere memorandumul din anul 1892⁴ și, în cele din urmă, „ajutați” de acești factori, românii din această zonă vor ajunge în cele din urmă, în urma destrămării imperiului, să se unească cu România. Istoriografia ulterioară a scris destul de mult despre acest subiect, reliefând atât acțiunile de maghiarizare întreprinse în acea perioadă⁵, cât și alte acțiuni similare.

¹ *Ibidem*, pp. 19-22. Cf. Barbara Jelavich, *The Habsburg Empire in European Affairs, 1814-1918*, p. 91.

² Cf. Doru Radosav, *Arătarea împăratului – intrările imperiale în Transilvania și Banat (sec. XVIII-XIX) – discurs și prezentare*, Editura Presa Universitară Clujeană / Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002; Petre Din, *Mitul bunului împărat în sensibilitatea colectivă a românilor din Transilvania în ecoul al XVIII-lea*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2003, pentru mai multe informații cu privire la acest subiect.

³ Ca de exemplu: Teodor V. Păcățian, *Cartea de aur sau Luptele politice-naționale ale românilor sub coroana ungară*, vol. 1-8, Tipografia Sibiu, Sibiu, 1902-1915; Teofil Frâncu, *Românii din Munții Apuseni*, Tipografia Modernă Gr. Luis, București, 1888.

⁴ A se vedea: ***, *Programele naționale ale românilor din Transilvania și Ungaria însoțite de Memorandumul adresat Împăratului Francisc Josif I la 1892 și de Legile Naționalităților de la 1864 și 1868*, Editura „Ligei Culturale a Românilor”, București, 1894; Dimitrie Braharu, „Chestiunea Română în Italia în timpul Memorandumului”, în *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, IX (1944), pp. 1-130.

⁵ Cf. Mircea Păcurariu, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului (1867-1918)*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986; Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000 - Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, tom. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, pp. 531-544; Onisifor Ghibu, *Viața și organizația bisericească și școlară în Transilvania și Ungaria*, București, 1915, p. 106; ***, *Istoria Transilvaniei*, vol. II, Editura George

Federalismul „austriac”, atât de important și de intens vehiculat până atunci a început, odată cu perioada dualistă să se devalorizeze, locul lui fiind luat de afirmarea identității naționale. Susținută oficial, concepția avea doar o valoare superficială, după cum ține să arate Aurel C. Popovici:

„E drept că din când în când îi auzim pe cehi punând accentul pe „federalism”, fără să dea însă acestui cuvânt o semnificație precisă. De obicei, urmează imediat o frază banală germano-centralistă și cehii se retrag imediat bombănind în camera plină de antichități a dreptului lor istoric-constituțional din Boemia. Nemții în schimb, se referă la faimosul lor drept născut din posesiunea națională. Și acestea sunt, să se observe bine, punctele de vedere superioare din care este privită chestiunea. Peste celelalte putem deci trece cu ușurință.

Aceasta este însă numai una dintre multiplele probleme ale naționalităților din cuprinsul Imperiului. Cum ar fi cu puțință o împăcare între diferitele naționalități, când se pleacă de la un punct de vedere național atât de egoist? Firește, germanii au dreptate când nu vor să audă de federalismul plănuț de cehi. Ei își dau bine seama că un asemenea federalism le-ar crea lor, germanilor din Boemia, o situație asemănătoare și „echivalentă” cu aceea pe care o au germanii din Ungaria”¹.

Constituția, documentul oficial ce trebuia să asigure atât cadrul integrator al tuturor națiunilor ce formau imperiul, cât și documentul pe baza căruia urmau să se ia deciziile importante ce vizau bunul mers al vieții sociale, nu mai corespundea năzuințelor poporului, după cum ținea să arate același autor:

„Nici constituția austriacă, nici cea maghiară, și cu atât mai puțin împărțirea dualistă a puterii, nu corespund nevoilor și năzuințelor națiunilor conlocuitoare de pe teritoriul Imperiului habsburgic. Nici una dintre constituțiile care sunt în vigoare în monarhia noastră, nu permite naționalităților o dezvoltare liberă, în sensul unei egalități de drepturi care, cu drept cuvânt, a fost atât de des și de apăsător accentuată. Pe de altă parte, nici germanii nu pot scăpa de primejdia slavizării și a maghiarizării în cazul în care se păstrează această alcătuire constituțională”².

Toată această situație a generat tensiuni interne³. Dublate de o situație externă complicată (cu evenimente precum criza bosniacă)¹, ea va contribui în cele

Barițiu, Cluj-Napoca, 1997, pp. 92-93; Zenovie Păclișanu, *Politica minoritară a guvernelor ungurești*, București, 1943, pp. 86-98.

¹ Aurel C. Popovici, *Stat și națiune. Statele-unite ale Austriei-mari. Studii politice în vederea problemei naționale a crizelor constituționale din Austro-Ungaria*, trad. Petre Pandrea, Editura Albatros, București, 1997, p. 10.

² *Ibidem*, p. 12.

³ Am reliefat doar situația Transilvaniei pentru că, doar pentru acest sector am avut acces la o bibliografie mai consistentă, însă situația era similară și în alte părți ale provinciei.

din urmă la eșecul tentativei de unificare europeană pe care, Imperiul Habsburgic și apoi cel Austro-Ungar și l-ar fi dorit în mod cert realizat „în micro” în teritoriul Imperiului și în mod general la nivelul Europei.

Concluzii

Recapitulând, nu putem decât să observăm că, datorită coloritului multi-etnic și a teritoriului vast, imperiul pomenit beneficia de un context care îl făcea să fie asemănător cu modul contemporan de existență și funcționare al Uniunii Europene. Prin amplasarea geografică într-un spațiu locuit de alți germani, similitudinile devin și mai puternice. La nivel interior, Austria a reușit în timpul perioadei moderne ca, prin intermediul unor reforme, al investițiilor, prin încurajarea băncilor creditoare și politica protecționistă în raport cu acestea, să realizeze într-o oarecare măsură, o federație multi-etnică pe teritoriul ei și să contribuie la prosperitatea națiunilor locuitoare, oferind locuri de muncă, dezvoltând industria (fie ea feroviară, extractivă sau de alt fel) și contribuind, în anumite situații, la emanciparea culturală a locuitorilor ei, fapt ce se constituie într-o frumoasă similitudine cu idealul organizației multinaționale contemporane pe care am avut-o în vedere. Cu toate acestea, tentativele ei s-au soldat în cele din urmă, după cum se poate vedea, cu un eșec, și acest lucru atât din pricina problemelor naționalităților, care, estompeate parțial au răbufnit sub alte forme și în cele din urmă au dus la prăbușirea imperiului, cât și din pricina distribuției inegale a resurselor, a unor factori externi sau a proastei administrări. Imperiul Habsburgic rămâne însă în istorie, pe lângă multe alte lucruri, și prin încercarea interesantă, încununată cu

¹ Iată cum descrie un cercetător contemporan evoluția acestei crize: „Bosnia-Herțegovina era o provincie multi-etnică, un mozaic de sârbi, coați, musulmani. Sârbii bosniaci, circa 40 de procente din populație, militau pentru unirea cu Serbia, dar alte grupuri nu erau la fel de încântate de această idee. În ultimă analiză, punctele de vedere ale facțiunilor musulmane și croate au fost considerate irelevante: aceștia nu dispuneau de armată sau de aliați puternici care să îi sprijine. În cele din urmă, pionul a fost mutat de Austro-Ungaria. Pentru a adăuga insulta injuriilor, rușii au fost siliți în cele din urmă să recunoască acest lucru datorită intervenției brutale a Kaiserului Wilhelm al Germaniei, care l-a informat pe țar că Germania se va alătura aliaților săi în eventualitatea declanșării ostilităților. Rusia nu era în măsură să replice Kaiserului pentru că nu era încă refăcută în urma înfrângerii suferite din partea japonezilor în 1905. Serbia a fost și ea silită să accepte acest *fait accompli* prin folosirea amenințărilor, care veneau la vremea aceea de la Viena. Consecințele crizei bosniace au fost profunde. În mod evident, antanta austro-rusă a luat sfârșit. În locul ei a apărut un profund resentiment în Rusia și hotărârea, sprijinită de armată, de a nu mai accepta niciodată o asemenea umilință. Sentimentul panslavist din Rusia a luat amploare: legătura dintre Belgrad (capitala Serbiei) și Sankt Petersburg s-a consolidat în mod considerabil. În plus, tactica Austriei și Germaniei a folosit și la apropierea Franței și a Marii Britanii de Rusia. Prin urmare, Europa a ajuns să fie împărțită în două sisteme de alianță ostile. Pe scurt, criza din 1908 a creat atmosfera prielnică pentru ca orice criză viitoare în Balcani să pună în pericol pacea întregii Europe”. Nick Pelling, *Imperiul Habsburgic (1915-1918)*, p. 132.

anumite rezultate, de a-și reuni într-o formă federativă supușii și de a crea contextul dezvoltării comune și a uniformizării economice, sociale și culturale.

Bibliografie:

1. Balog, Marin Iosif, „Agenți interni și externi ai modernizării economice a Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (1850-1875)", în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003.
2. Balog, Iosif Marin, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania 1850-1875*, International Book Access, Cluj-Napoca, 2007.
3. Berenger, Jean, *Histoire de L'Empire des Habsourg (1273-1918)*, Fayard, Paris, 1990.
4. Bérenger, Jean, *Istoria Imperiului Habsburgilor (1273-1918)*, trad. Nicolae Baltă, col. „Synthesis", Editura Teora, București, 2000.
5. Boia, Lucian, *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, ediția a III-a, col. „Seriile de autor", Editura Humanitas, București, 2008.
6. Bolovan, Ioan, Covaci, Diana Maria, Deteșan, Daniela, *Ciclul vieții familiale la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2009.
7. Braharu, Dimitrie, „Chestiunea Română în Italia în timpul Memorandumului", în *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, IX (1944).
8. Clark, Christopher, *The Sleepwalkers. How Europe Went to War in 1914*, Oxford University Press, London, 2013.
9. Deutsch, Karl, Burrell, Sidney A, Kann, Robert A., *Political Community and the North Atlantic Area: International Organization in the Light of the Historical Experience*, Princeton University Press, Princeton, 1957.
10. Din, Petre, *Mitul bunului împărat în sensibilitatea colectivă a românilor din Transilvania în ecolul al XVIII-lea*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2003.
11. Dumănescu, Luminița, *Universul copilăriei la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, International Book Acces, Cluj-Napoca, 2008.
12. Frâncu, Teofil, *Românii din Munții Apuseni*, Tipografia Modernă Gr. Luis, București, 1888.
13. Ghibu, Onisifor, *Viața și organizația bisericească și școlară în Transilvania și Ungaria*, București, 1915.
14. ***, *Istoria Transilvaniei*, vol. II, Editura George Barițiu, Cluj-Napoca, 1997.
15. Ivan, Adrian Liviu, *Perspective teoretice ale construcției Europene*, col. „Homo Europaeus", vol.1, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2003.
16. Jelavich, Barbara, *The Habsburg Empire in European Affairs, 1814-1918*, col. "Rand McNally European History Series", Rand McNally&Company, Chicago, 1969.
17. Kann, Robert A., *A History of the Habsburg Empire (1526-1918)*, Barnes&Noble Books, New York, 1992.

18. Lumperdean, Ioan, Graf, Rudolf, Nagler, Thomas, „Economie și structuri sociale”, în Ioan-Aurel Pop, Thomas Nagler, Magyari Andras (coord.), *Istoria Transilvaniei*, vol. III (de la 1711 până la 1918), Academia Română / Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008.
19. Madly, Lorand L., *De la privilegiu la uniformizare. Sașii transilvăneni și autoritățile austriece în deceniul neoabsolutist (1849-1860)*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008.
20. Moraru, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000 - Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, tom. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006.
21. Nagy, Robert, „Rolul capitalului german în modernizarea economiei Transilvaniei în perioada dualistă”, în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003.
22. Onofreiu, Adrian, *Districtul Năsăud (1861-1876)*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010.
23. Pavel, Teodor, „Tradiție și modernizare. Repere metodologice”, în Teodor Pavel (coord.), *Tradiție și modernizare în societatea transilvăneană (1850-1918)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2003.
24. Păclișanu, Zenovie, *Politica minoritară a guvernelor ungurești*, București, 1943.
25. Păcățian, Teodor V., *Cartea de aur sau Luptele politice-naționale ale românilor sub coroana ungară*, vol. 1-8, Tipografia Sibiu, Sibiu, 1902-1915.
26. Păcurariu, Mircea, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului (1867-1918)*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
27. Pelling, Nick, *Imperiul Habsburgic*, trad. Constantin Vlad, col. „Acces la istorie”, Editura Bic All, București, 2002.
28. Popovici, Aurel C., *Stat și națiune. Statele-unite ale Austriei-mari. Studii politice în vederea problemei naționale a crizelor constituționale din Austro-Ungaria*, trad. Petre Pandrea, Editura Albatros, București, 1997.
29. ***, *Programele naționale ale românilor din Transilvania și Ungaria însoțite de Memorandumul adresat Împeratului Francisc Josif I la 1892 și de Legile Naționalităților de la 1864 și 1868*, Editura „Ligei Culturale a Românilor”, București, 1894.
30. Radosav, Doru, *Arătarea împăratului – intrările imperiale în Transilvania și Banat (sec. XVIII-XIX) – discurs și prezentare*, Editura Presa Universitară Clujeană / Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
31. Taylor, A. J. P., *Monarhia Habsburgică 1809-1918. O istorie a Imperiului austriac și a Austro-Ungariei*, Editura Allfa, București, 2000.
32. Wheatcroft, Andrew, *Habsburgii – personificarea unui imperiu*, trad. Roxana Popescu, Editura Vivaldi, București, 1995.

**ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ ÎN SUDUL BASARABIEI
(JUD. CAHUL, ISMAIL, CETATEA ALBĂ) ÎN ANII 1918-1940**

**LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION IN SOUTH BASSARABIAN
(JUD. CAHUL, ISMAIL, CETATEA ALBĂ) IN 1918-1940**

**Ion GHELEȚCHI, dr. conf. univ. interimar,
Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul**

Rezumat: *Trecerea la administrația românească a Basarabiei s-a făcut în special odată cu adoptarea Legii cu privire la administrarea Basarabiei adoptată la 29 aprilie 1918, adică la aproximativ o lună după Unire. Basarabia a fost împărțită în 9 județe, 37 de plase, 17 orașe și 1847 de sate. Județele Cahul, Ismail și Cetatea Albă devin unități administrative de ordinul întâi în componența Regatului României. În total cele 3 județe erau împărțite în 15 plase: Cetatea Albă – 6, Cahul – 5, Ismail – 4. Pentru început am creat un tablou general al administrației românești în cadrul celor trei județe din Sudul Basarabiei interbelice.*

Cuvinte-cheie: *Basarabia interbelică, județe, unități administrative, plase, comune, sate, administrație românească*

Summary: *The transition to the Romanian administration of Basarabia was made especially since with the adoption of the Law on the Administration of Basarabia adopted on 29 April 1918, about one month after the Union. Basarabia was divided into 9 counties, 37 (districts) nets, 17 towns and 1847 villages. Cahul, Ismail and Cetatea counties has become the first administrative units in the Kingdom of Romania. In total, the three counties were divided into 15(districts) nets: Cetatea Albă - 6, Cahul - 5, Ismail - 4. For the beginning, I have created a general picture of the Romanian administration within the three counties of the Southern Basarabian interwar.*

Key-words: *Basarabian interwar, countes, the first administrative, districts (nets), villages, Romanian administration*

Unirea Basarabiei cu România eveniment realizat la 27 martie/9 aprilie 1918, a condus la consolidarea stabilității politice, democratizarea relațiilor sociale, curmarea anarhiei și jafurilor realizate de soldații ruși aflați în retragere de pe frontul românesc. În Basarabia s-a instalat ordinea publică, au încetat conflictele sociale, dar cel mai important aspect s-a pus capăt dominației rusești în teritoriu. De aici se va trece treptat la administrație românească.

La 29 aprilie 1918 a fost adoptată Legea cu privire la administrarea Basarabiei, care prevedea unificarea legislativă și administrativă a ținutului în componența României. Din punct de vedere administrativ în perioada interbelică,

Basarabia a fost împărțită în 9 județe, 37 de plase, 17 orașe și 1847 de sate. Modul de administrare a Basarabiei în perioada administrației românești nu a fost unul constant. În cei 22 de ani, cât timp Basarabia s-a aflat în componența statului român s-au desfășurat mai multe reforme administrative precum: la 29 aprilie 1918, la 24 iunie 1925, în data de 3 august 1929, 27 martie 1936 și reforma administrativă din 1938¹.

Activitatea administrației publice locale românești din județele sudice ale Basarabiei, reprezintă o primă investigație referitoare la cele trei județe Cahul, Ismail și Cetatea Albă. În spațiul românesc în prezent nu există un studiu profund în domeniu, dar putem menționa anumiți cercetători care au abordat tema în cauză precum:

Coordonator Dimitrie Gusti „Enciclopedia României” (ediția 1938-1943) care a efectuat un studiu amplu al județelor României interbelice, în baza acestui studiu a fost demarat Proiectul „Portretul României interbelice” promovat pe larg prin intermediul site-ului Proiect memoria-ro, fiind distribuit până în prezent în două versiuni: I versiune – decembrie 2004 la care a colaborat și ex-cahuleanul Eugen Cadiu, II versiune – februarie 2013 reprezintă de altfel, plasarea geografică și cronologică, statistică, demografică și socială a județelor României interbelice².

Un alt studiu al temei propuse spre cercetare este cel al lui I. Agrigoroaie și Gh. Palade, „Basarabia în cadrul României întregite (1918-1940)” editată la Chișinău, 1993, servește ca un punct de început în actuala investigație³.

A. Moraru, „Istoria românilor. Basarabia și Transnistria (1812-1993)” Chișinău, 1995, tangențial relatează despre administrația românească în Basarabia interbelică⁴.

Județul Ismail a fost o unitate administrativă de ordinul întâi din Regatul României, aflată în sudul regiunii istorice Basarabia, în Bugeac. Reședința județului era orașul Ismail. Județul se afla în partea estică a României Mari, în sudul regiunii Basarabia, în nordul brațului Chilia al Dunării și al Deltei Dunării. Se învecina la nord cu județele Cahul și Cetatea Albă, la vest cu județul Covurlui, la sud cu județul Tulcea, iar la est cu Marea Neagră. Actualmente, cea mai mare parte a teritoriului fostului județ aparține statului Ucraina, în timp ce o parte mai mică, la vest, aparține Republicii Moldova.

Județul Cetatea Albă a fost o unitate administrativă ca și județul Ismail de ordinul întâi din Regatul României, aflată în regiunea istorică Basarabia.

¹ Caietul Științific. Sesiunea de comunicări științifice 27-28 octombrie 2006. Institutul de Științe Administrative din Republica Moldova. Anul I, nr. 1, 2006, Chișinău, 2007, pp. 30-38.

² https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bele_interbelice_ale_Regatului_Rom%C3%A2niei

³ I. Agrigoroaiei, Gh. Palade, Basarabia în cadrul României întregite (1918-1940). Ed. Universitas, Chișinău, 1993, p. 73-75.

⁴ A. Moraru, Istoria românilor. Basarabia și Transnistria (1812-1993). Ed. Universul, Chișinău, 1995, p. 182.

Reședința județului era municipiul Cetatea Albă. Județul se afla în partea estică a României Mari, în sudul regiunii Basarabia.

Actualmente teritoriul fostului județ aparține parțial Regiunii Odessa din Ucraina. Se învecina la vest cu județul Cahul, la nord cu județul Tighina, iar la sud cu județul Ismail. La est se afla granița cu Uniunea Sovietică, iar în partea de sud-est județul avea ieșire la Marea Neagră.

La fel de puțin studiată până în prezent a fost și evoluția administrativ-teritorială a Județului Cahul în componența României mari, documentele necesare fiind depozitate în Arhiva de Stat a Republicii Moldova. Județul Cahul a fost ca și celelalte două județe din Sudul Basarabiei o unitate administrativă de ordinul întâi din Regatul României, aflată în regiunea istorică Basarabia. Reședința județului era orașul Cahul. Județul se afla în partea estică a României Mari, în sud-vestul regiunii Basarabia. Județul Cahul se învecina la vest cu județele Covurlui, Tutova și Fălciu, la nord cu județul Lăpușna, la est cu județele Tighina și Cetatea Albă, iar la sud cu județul Ismail. Teritoriul lui face parte actualmente din Republica Moldova, corespunzând aproximativ raioanelor Cahul, Cantemir, Leova, Taraclia și dolayului Vulcănești din Gagauzia. Pe teritoriul județului se aflau două comune urbane: Cahul (reședința județului) și Leova (situată în partea nordică).

Prefecturile Cahul, Cetatea Albă și Ismail au fost înființate în aprilie 1918 și se aflau sub directă administrație a Ministerului Afacerilor Interne de la București. În fruntea județului se afla prefectul care reprezenta Guvernul României în teritoriu. Prefecții celor 3 trei județe aveau misiunea de a implementa la nivel local politicile guvernamentale românești, de a dirija activitatea jandarmeriei, a poliției de frontieră, a brigăzilor de siguranță în lupta împotriva revoluționarilor bolșevici, efectuau controlul asupra organelor de conducere locală, a activităților de binefacere și altele.

La nivel local cele 9 județe: Hotin, Bălți, Soroca, Orhei, Tighina, Lăpușna, Cetatea Albă, Ismail și Cahul, erau conduse de un Consiliu Județean, alcătuit din 30 de membri aleși. Prefecturile erau susținute pe larg de consiliile județene alese de către popor, care aveau scopul de a implementa politicile dezvoltării regionale, a comerțului de la gurile Dunării, a Nistrului inferior și a navigației pe râul Prut, construcția șoselelor: Tarutino-Alghirak (1920), Cetatea Albă-Budak (1928), Ismail-Bolgrad-Cetatea Albă (1928), Tarutino-Berezino (1930), Reni-Galați (1930), Cetatea Albă-Sărata-Bolgrad (1934), Tarutino-Crasna (1934), Oancea-Cahul-Reni (1938), activitatea gospodăriilor locale, învățământului, religiei, sănătății, evidența monumentelor istorice, controlul asupra activității preturilor și primăriilor locale¹.

¹ Filiala Regională a Arhivelor de Stat din Odesa. Arhiva Regională din Ismail (ARI), f.153, nr. inv. 1332,

Preturile plaselor au fost înființate ca și județele în aprilie 1918, fiind conduse de un subprefect, aveau menirea de aduce la cunoștința populației locale ordinele, directivele circularele aparatului central, legalizarea cetățeniei românești în teritoriu, activitatea gospodăriilor țărănești, a întreprinderilor și cooperativelor locale ș.a. În total cele 3 județe erau împărțite în 15 plase: Cetatea Albă – 6, Cahul – 5, Ismail – 4¹.

Comunele urbane erau de două feluri: orașe reședință și orașe nereședință de județ. Comunele erau administrate de un consiliu comunal, ca organ deliberativ, de primar și ajutorul de primar, ca organ executiv. Consiliul comunal era compus din membri aleși și membri de drept. Numărul membrilor aleși era de 10 în comunele rurale, 18 în orașele nereședință, 28 în orașele reședință și 36 în municipii. Membrii de drept completeau, prin specialitatea lor, competența consilierilor aleși.

În concluzie am încercat să efectuez o mică prezentare a temei creând pentru început un tablou general al administrației românești în cadrul celor trei județe din Sudul Basarabiei interbelice.

Bibliografie:

1. Filiala Regională a Arhivelor de Stat din Odesa. Arhiva Regională din Ismail (ARI), f.153, nr. inv. 1332, f. 9, nr. 169, f. 140, nr. inv. 11994.
2. Caietul Științific. Sesiunea de comunicări științifice 27-28 octombrie 2006. Institutul de Științe Administrative din Republica Moldova. Anul I, nr. 1, 2006, Chișinău, 2007, p. 30-38.
3. I. Agrigoroaiei, Gh. Palade, Basarabia în cadrul României întregite (1918-1940). Ed. Universitas, Chișinău, 1993, p. 73-75.
4. A. Moraru, Istoria românilor. Basarabia și Transnistria (1812-1993). Ed. Universul, Chișinău, 1995, p. 182.
5. https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bele_interbelice_ale_Regatului_Rom%C3%A2niei

¹ ARI, f. 9, nr. inv. 169

CREAREA TESTELOR DE EVALUARE LA LIMBA ROMÂNĂ CU SOFTWARE HOTPOTATOES

CREATING ASSESSMENT TESTS AT THE ROMANIAN LANGUAGE WITH HOTPOTATOES SOFTWARE

Diana BÎCLEA,
doctor în științe fizico-matematice,
conferențiar universitar,
Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

***Abstract:** This paper presents the role of a Hot Potatoes software for creating evaluation quizzes, applied for Romanian language and literature. The six packages contained in this program are described and concrete examples are given on certain topics from Romanian language and literature, the quizzes performed are viewed on web pages and are linked together. The Hot Potatoes program is accessible to any teacher who wants to use other assessment methods than traditional ones. It is software that can develop the imagination of each teacher by enjoying the pupils' results, and in turn the pupils enjoy the successes and new possibilities offered by the information technologies.*

***Keywords:** evaluation, web, e-learning, quiz, items, software, Hot Potatoes, JQuiz, JCloze, JMix, JCross, JMatch, JMasher*

În acest articol se arată rolul unui soft HotPotatoes de creare a testelor, aplicat pentru evaluare la limba și literatura română. Sunt descrise cele șase pachete ce se conțin în acest program și sunt date exemple concrete la anumite teme de la limba și literatura română, testele realizate sunt vizualizate în pagini web și sunt legate între ele.

În procesul de instruire actual se pune o importanță majoră pe utilizarea unor noi metode de predare-învățare-evaluare. Se caută metode tot mai moderne și originale pentru atrage elevului în acest proces, de aceea este foarte important la limba română, dar și la celelalte discipline, de aplicat metode cât mai atractive de predare –învățare –evaluare și aplicarea noilor tehnologii informaționale la predarea –învățare -evaluare.

În prezent metodele moderne de evaluare ocupă un rol important în procesul de instruire. Tot mai des sunt folosite metoda de evaluare e-learning cu diverse programe pentru evaluarea cunoștințelor.

Metoda de evaluare ”e-learning” presupune utilizarea unor programe care să permită atât autoevaluării elevului în timpul exersării, cât și o evaluare rapidă a elevului de către profesor [1].

Unul din programele ce permit evaluarea e-learning este Hot Potatoes, el este un soft cu care se pot crea teste de către profesor fără ajutorul unui

programator, se pot crea itemi pentru evaluări formative și sumative în format HTML, configurate în pagini web. Această aplicație este folosită în toată lumea pentru realizarea testelor în diferite limbi și pe diverse domenii.

Acestă program este un produs al firmei Half Baked Software creat de echipa de cercetare și dezvoltare a Humanities Computing and Media Centre din cadrul Universității Victoria. El conține un set de șase instrumente de editare și permite crearea a câtorva exerciții fundamentale interactive bazate pe web, cum ar fi: JQuiz, JClose, JMix, JMatch și The Mascher [2,3,4].

Cu ajutorul programului Hot Potatoes se pot realiza 10 tipuri de itemi în diferite limbi pentru diferite discipline folosind: text, imagini, audio și informații video. Pentru utilizarea acestor exerciții elevii au nevoie de un browser –web fără a fi necesar însăși softul, însă pentru crearea probelor este necesar și softul.

Cu acest soft se pot crea [5]:

- Itemi cu alegere multiplă (teste grilă);
- Itemi de completare (fraze cu cuvinte lipsă ce trebuie completate de către utilizator);
- Itemi de tip pereche (asociere);
- Itemi de tip rezolvare de problemă;
- Itemi cu alegere duală (adevărat -fals).

Formatul în care se salvează este RDF ce corespunde standardelor internaționale. Acest soft permite convertirea în format SCORM ceea ce ne permite să exportăm pe diverse platforme educaționale foarte populare ca WebCT și Moodle [3].

Cele șase programe de bază sunt [5]:

1. **JQuiz:** crează exerciții pe întrebări, exerciții cu variante multiple de răspuns, exerciții cu alegere duală, exerciții cu răspuns scurt.

2. **JMatch:** aparține tipului de exerciții care variază împerecherea (asocierea) de cuvinte sau imagini.

3. **JCloze:** crează exerciții de completare a spațiilor liber. Utilizatorul lucrează cu un text din care lipsesc anumite cuvinte și trebuie să găsească termenii potriviți pentru a rezolva exercițiul.

4. **JCross:** realizează cuvinte încrucișate.

5. **JMix:** se folosește la compunerea exercițiilor cu propoziții amestecate, foarte bune pentru fixarea unor definiții. Utilizatorului i se vor propune o serie de cuvinte, pe care va trebui să le dispună în ordinea corectă.

6. **The Masher:** grupează seturile de exerciții sub o denumire generică, oferă un aspect uniform, crează hiperlegături pentru navigare și o pagină de index.

Primele cinci programe pot fi asamblate prin The Mascher, avînd un test complet cu diverse cerințe. Fiecare exercițiu realizat este vizualizat într-o pagină web.

Pe lângă instrumentele de bază a programului, el conține un set de setări pentru o vizualizare mai plăcută și un conținut bine organizat a materiei propuse pentru editarea testelor.

Cele mai importante setări sunt [5,6,7]:

1. Modificarea titlului și unor instrucțiuni legate de realizarea testului propus față de setările predefinite.

2. Utilizarea feedbackurilor pentru indicatorii: corect, incorect, ai ghicit corect, ai ales incorect, scorul este, întrebări completate până acum, întrebări cu răspunsul corect prima dată, următoarea literă corectă în răspuns, etc.

3. Se poate modifica textul de pe butoanele: de verificarea răspunsului, ok, întrebarea următoare, înapoi, arată răspunsul, etc. De asemenea vizualizarea tuturor întrebărilor sau doar a unei întrebări. Butoane ce indică exercițiul următor adică următoarea pagină

4. Aspectul paginii web pe care vor plasate întrebările poate fi modificat utilizând paletele de culori pentru: culoarea textului, culoarea fundalului paginii sau barei de navigare, culoare de fundal, culoare link, etc.

5. Se poate activa un cronometru pentru fiecare exercițiu și cu mesaj de finisare a timpului.

6. Include funcții SCROM.

7. Setări legate de ordonarea întrebărilor ce pot fi vizualizate: limitarea numărului de întrebări, amestecă ordinea întrebărilor de fiecare dată când pagina se încarcă, arată scorul după fiecare răspuns corect, etc.

8. Prezentarea rezultatelor la o adresă de e-mail, opțiune valabilă pentru licența comercială a programei.

Cu pachetele softului HotPotatoes se pot realiza diferite exerciții foarte interesante la orele de limbă și literatură română. Cu ele putem consolida sau verifica cunoștințele. Se pot realiza teste și de autoevaluare pe parcursul fiecărei ore și la final un test de evaluare finală.

În continuare se vor da exemple de exerciții realizate în cele șase pachete ale softului HotPotatoes pentru diferite teme la limba și literatură română și unele explicații pentru a fi mai clar instrumentele folosite la realizarea probelor pentru test.

JQuizz este programul care conține cele mai multe tipuri de exerciții și permite de realizat toate tipurile de itemi corespunzători unui test de evaluare. În Figura 1 se arată itemii de alegere multiplă, de completare, răspuns-scurt, hibrid, selectare multiplă. Se observă în Figura 1 că s-a acordat un timp de realizare a testului, la terminarea acestui timp se va afișa un mesaj cu sfârșitul testului.

Test de evaluare
0:44

Show questions one by one

1. Atributul este partea principală de propoziție.
A. ☐ ? Nu. Atributul nu este partea principală de propoziție.
B. ☐ ? Da. Atributul este partea principală de propoziție.

2. Sinonimul cuvântului „răvaș” este:

Verifică Hint Show answer

3. Cuvintele polisemantice sunt:
a. ☐ cuvintele care nu se scriu la fel dar au sensuri diverse.
b. ☐ cuvintele care se scriu la fel dar au același sensuri.
c. ☐ cuvintele care se scriu la fel dar au sensuri diverse.
Verifică

4. Verbul și adverbul sunt părți de propoziție

Figura 1. Itemi de evaluare cu Jquizz

Sursa: elaborat de autor

Partile de propoziție
Partile principale și secundare de propoziție

Selectează definițiile corespunzătoare

Check

Subiectul este partea principală de propoziție care arată ce face, cine este, cum este, ce este subiectul ▼
Predicatul este partea de propoziție ▼
Atributul este partea de propoziție ▼
Complementul este partea de propoziție ▼

Check

Figura 2. Exercițiu de selectare cu JMatch

Scrittori
Alege scriitorul după imagine

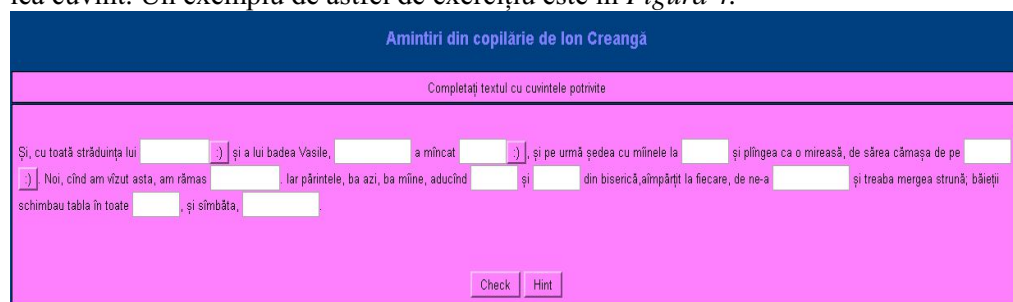
Check

Ion Creangă	
Mihai Eminescu	
George Costin	
Ion Drăgă	

Figura 3. Asocierea imaginii cu JMatch

JMatch permite de creat teste în care itemii să fie de tipul alegerii definiției corespunzătoare cuvintelor din coloana din stînga (*Figura 2*). La fel cu **JMatch** ca și cu celelalte pachete se pot insera imagini și se fac itemi de asociere a imaginii corespunzătoare cuvîntului indicat în stînga *Figura 3*.

În **Hot Potatoes** se pot crea exerciții în care se scriu texte cu cuvinte lipsă ce pot fi completate cu opțiunile: indiciu pentru cuvîntul lipsă, răspunsuri corecte alternative. Aceste exerciții se pot realiza cu **JCloze** și opțiunile de indicare manuală a lacunelor sau cu cea automată, în care se vor lua ca lacune fiecare al n-lea cuvînt. Un exemplu de astfel de exercițiu este în *Figura 4*.

Amintiri din copilărie de Ion Creangă

Completați textul cu cuvintele potrivite

Și, cu toată străduința lui [] și a lui badea Vasile, [] a mincat [] și pe urmă ședea cu miinele la [] și plîngea ca o mireasă, de sărea cămașa de pe []
[] Noi, cînd am vizut asta, am rămas [] Iar părintele, ba azi, ba miine, aducînd [] și [] din biserică, împărțit la fiecare, de ne-a [] și treaba mergea strună, băieții schimbau tabla în toate [] și simbăta, []

Check Hint

Figura 4. Exercițiu de completare a spațiilor goale într-un text cu JCloze
Sursa: elaborat de autor

Există două opțiuni de crearea a rebusului cu **JCross**:

1. Automat *Figura 5* prin indicarea doar cuvintelor cheie și ele se vor amesteca automat, după care se introduce definiții pentru fiecare cuvînt;
2. Manual *Figura 6* prin adăugarea fiecărui cuvînt cheie în grilă și crearea rebusului după cum se dorește, apoi adăugarea de indici cu noțiuni pentru fiecare cuvînt din rebus.

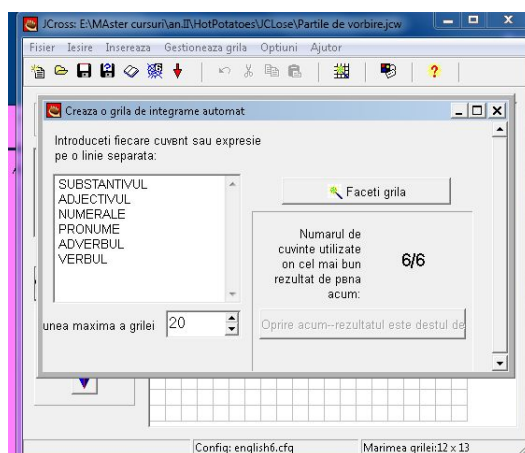

Figura 5. Crearea automată a rebusului

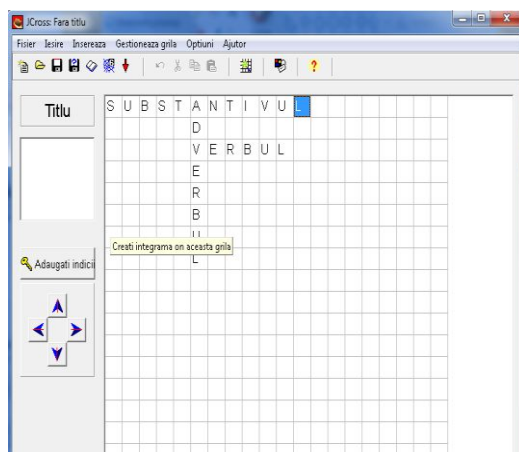

Figura 6. Crearea manuală a rebusului

Sursa: elaborat de autor

Rebusul astfel creat va fi cel din *Figura 7*

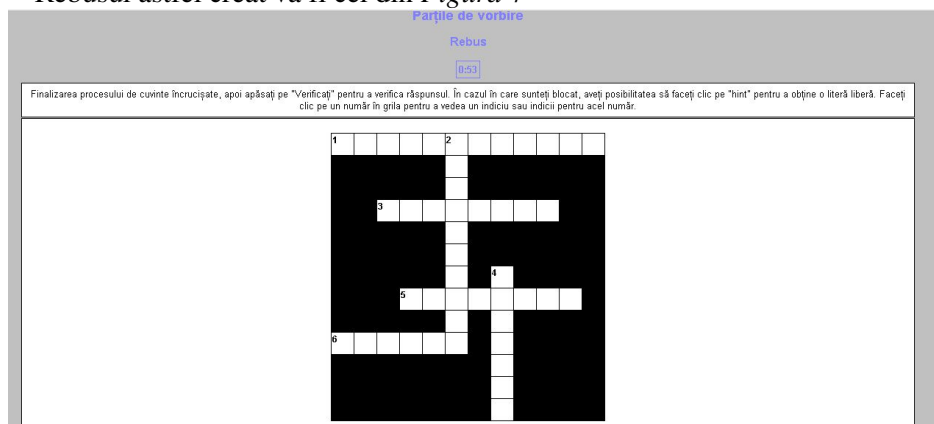

Figura 7. Exemplu de rebus

Sursa: elaborat de autor

Există situații când nu se poate crea un rebus cu cuvintele scrise, în așa caz se scoate sau se adaugă cuvinte pentru a găsi legături între cuvintele indicate.

JMix este pachetul ce ne permite crearea de propoziții avînd o listă de cuvinte (Figura 8). Aici se pot verifica cunoștințele în ce privește ordonarea cuvintelor în propoziții, structura propoziției, poziția subiectului, predicatului și a părților secundare de propoziție într-o propoziție, fixarea unor definiții, a unor afirmații. Cu mare succes se poate folosi **JMix** și pentru a ordona cuvintele într-o stofă de poezie.

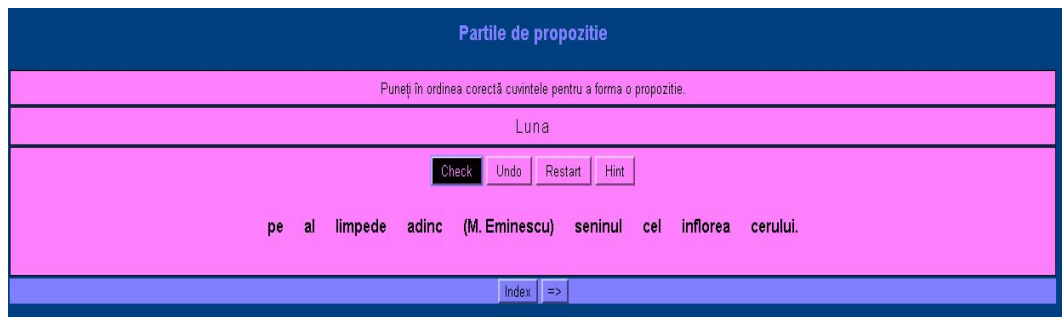

Figura 8. Exercițiu de crearea a propozițiilor cu JMIX

Sursa: elaborat de autor

Toate fișierele mai sus create, reprezentând exerciții ce pot fi unite într-un singur test (Figura 9.)

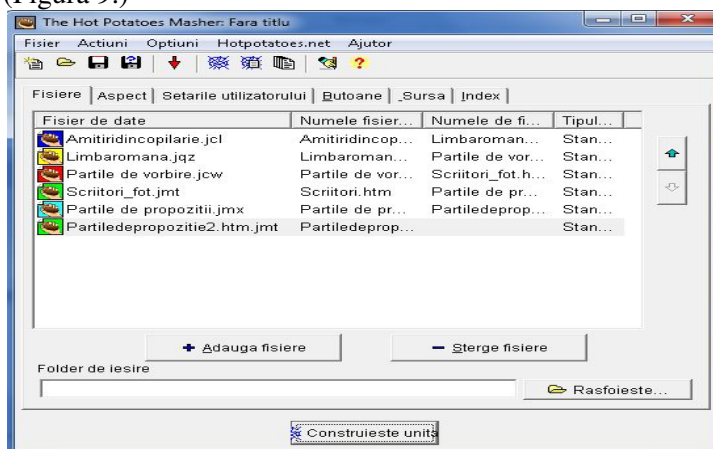

Figura 9. Crearea unui test complex cu JMascher

Sursa: elaborat de autor

cu opțiunile de adăugarea a fișierelor dorite, ștergerea fișierului și construirea unității, adică construirea a unui test cu toate tipurile de exerciții create în: JQuiz, JCloze, JMatch, JMIX, JCross acest lucru se realizează cu JMascher.

După unirea celor șase exerciții se poate vizualiza testul final Figura 10. S-a obținut o listă de exerciții, alegând unul se va deschide o nouă pagină web cu exercițiul respectiv și cu legătură către precedentul și următorul exercițiu+. Se poate de revenit la testul inițial cu click pe butonul de întoarcere, după care se poate selecta opțional alt exercițiu.

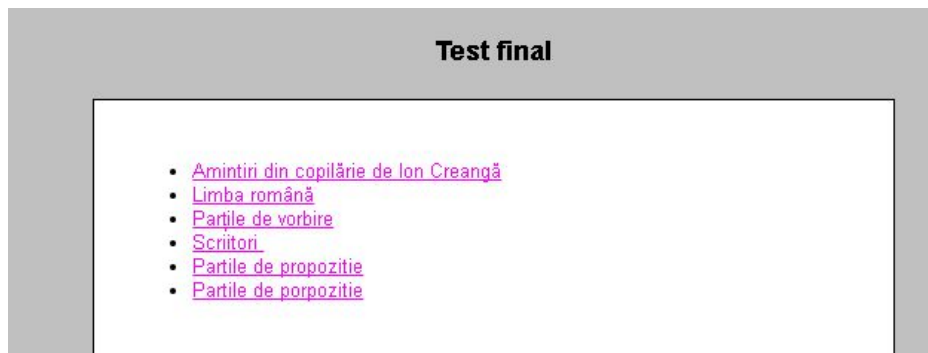

Figura 10. Testul final unit cu JMascher

Sursa: elaborat de autor

În concluzie. Programul HotPotatoes este accesibil pentru orice cadru didactic ce dorește să utilizeze alte metode de evaluare de cât cele tradiționale. Este un soft ce poate dezvolta imaginația fiecărui cadru didactic bucurându-se de rezultatele elevilor și la rîndul lor elevii bucurîndu-se de succesele obținute și de noi posibilități oferite de tehnologiile informaționale. Exemplele expuse în articol pot fi dezvoltate și modificate și pentru alte discipline ca: limbi străine, istorie, educație civică, etc. pentru nivelul preuniversitar cât și pentru cel universitar.

Referințe:

1. Sorin Dan Volosciuc. E-learning din perspectiva evaluării școlare, Ed. Universitară "L.B. Blaga", Sibiu, 2004. 53 p.
2. <http://cdokp.tstu.tver.ru/site.center/hotpotinfo.aspx>
3. <http://hotpot.uvic.ca/>
4. <https://ro.scribd.com/doc/113752788/Hot-Potatoes> (văzut la 12.08.2017).
5. https://hotpot.uvic.ca/hotpot6_help.pdf
6. http://www.halfbakedsoftware.com/hot_pot.php
7. Paulina Matei. Soft-ul de evaluare „Teste computerizate pentru educație tehnologică”. Conferința Națională de Învățământ Virtual, ediția a VII-a, 2009. Document disponibil la adresa:
http://www.icvl.eu/2009/disc/cniv/documente/pdf/sectiuneaC/sectiuneaC_lucrarea14.pdf

MULTILINGVISMUL ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

PLURILINGUALISM IN CONTEMPORARY SOCIETY

Victor AXENTII, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Departamentul Limbi și Literaturi
axen55@mail.ru

Rezumat: În lingvistică, ideea de globalizare a apărut ca o urmare directă a situației din economie, care ilustrează o anumită fațetă a relației dintre dinamica societății și necesitățile comunicării. În consecință, conceptul de globalizare lingvistică trebuie înțeles ca o acceptare deliberată a unui mijloc de comunicare comun / unic în relațiile economice internaționale, acest mijloc fiind limba engleză

Cuvinte - cheie: plurilingvism, globalizare lingvistică, comunicare, anglicizare

Summary: This article treats an important linguistic communication problem under the conditions of economic globalization. In Linguistics, the idea of globalization appeared as a direct consequence of the economic situation, which genuinely reflects the relationships between the dynamics of the socially and economically determined necessities. Hence, the concept of linguistic globalization must be understood as a voluntary acceptance of a common means of communication (the English language) in international economic, political and other relationships.

Key words: plurilingualism, linguistic globalization, communication, anglicisation

Mondializare, globalizare, regionalizare – termeni ce constituie o realitate a lumii contemporane – au apărut, mai întâi, în domeniul economic, răspândindu-se ulterior rapid și în alte sfere ale vieții sociale. Globalizarea, după cum consideră analiștii, este, indiscutabil, un proces, care a luat amploare, mai ales, după destrămarea Uniunii Sovietice ca o alternativă viabilă la desființarea sau redimensionarea vechilor organizații economice interstatuale.

Dacă fenomenul globalizării economice este un fapt pe care majoritatea statelor naționale îl acceptă azi, ca pe o evidență, și deja lucrările de sinteză și-au făcut apariția, în materie de globalizare lingvistică am spune că reacția principală este, îndeosebi, una adversă de teoretizare, în special, a strategiilor de apărare și dezvoltare a pluralismului lingvistic, a ”prezervării” statu-quo-ului lingvistic, a conturării unor politici lingvistice de apărare a patrimoniului și diversității culturale.

Astăzi fenomenul are ramificații și efecte în domeniul structurilor vieții politice, al mediului, al culturii, al limbii etc.

Din acest punct de vedere vrem să luăm în discuție două concepte, relativ, noi, apărute în lingvistica actuală în ultimele decenii ale secolului al XX-lea, respectiv cel de mondializare, și cel referitor la *anglicizare*, noțiuni care astăzi capătă o importanță deosebită în noul context socio-economic pe care îl parcurge societatea, relansând într-o lumină nouă o chestiune mai veche, cea a raportului limbă-societate.

În lingvistică, ideea de globalizare a apărut ca o urmare directă a situației din economie, deci ea ilustrează o anumită fațetă a relației dintre dinamica societății și necesitățile comunicării. În consecință, conceptul de *globalizare lingvistică* trebuie înțeles ca o acceptare deliberată a unui mijloc de comunicare comun / unic în relațiile economice internaționale[1].

În acest context, e cazul să ne referim și la pluralismul lingvistic sau/și plurilingvismul, care a fost și rămâne o realitate inerentă umanității. Mitul Turnului Babel, acel *confusio linguarum* biblic ca eșec și dramă a omenirii demonstrează o neîmplinire, o imposibilitate atât de edificare a unei construcții arhitectonice de excepție, cât și utopia unei limbi universale și/sau ”căutarea limbii perfecte”care ar permite această realizare.

Amestecul babelic a fost redus la rangul unui blestem divin, efect tragic pentru omenire. Încercările de secole de a-l remedia străbate istoria tuturor culturilor: de la Cabala evreiască, Dante, Abulafia, Lulus, Postel, Kircher la limbile filosofice a priori a lui Bacon, Comenius, Descartes, Mersenne ș.a. la cele filosofice din Iluminism și încercările inventării limbilor internaționale(LIA) a posteriori de tipul esperanto, volapuc etc.

Babelizarea continuă și cu procesele de globalizare. Actualmente există circa 7000 limbi diferite, iar țări– mai puțin de 200, ceea ce dă în mediu, mai mult de 30 de limbi pentru fiecare țară. Plurilingvismul a devenit lucru obișnuit și universal recunoscut. Nu există țară monolingvă, toți ne confruntăm cu mai multe limbi(și /sau mai multe forme ale uneia și aceleiași limbi). Societățile plurilingve nu se construiesc după același model și evitând tipologiile complexe putem evoca totuși, din punct de vedere instituțional 3 situații distincte: a) țări cu o limbă oficială unică (majoritatea țărilor); b) țări oficial bilingve sau trilingve: Camerun - engleza și franceza, Belgia - germana, franceza, neerlandeza; c) țări decentralizate– cu limbi oficiale regionale – Spania: catalana, basca, galiciană, dar cu limba oficială spaniolă (castiliană);

Elveția: germana, franceza, italiana, retoromana și cu trei limbi oficiale – franceza, germana, italiana.

Această diversitate de situații ne relevă o constatare simplă: chiar dacă toate statele ar fi plurilingve multe limbi ar rămâne în afara unui statut oficial. În consecință plurilingvismul rămâne într-un mod intrinsec un *factor de stratificare*,

chiar de *excluziune*. Vor exista peste tot limbi ”nerecunoscute” și deci locuitori *de facto* respinși de la participarea democratică la viața comunitară. Și mai grav, plurilingvismul poate fi și factor de conflict, chiar dacă noțiunea de ”război al limbilor” nu este decât o metaforă. Constatăm peste tot și în toate epocile concurența între limbi, mai ales pentru o supremație vehiculară (de circulație).

Plurilingvismul mai este și factor de ”dominație” când unele limbi sunt folosite pentru funcții ”mai nobile”, iar altele pentru funcții mai ”puțin nobile” precum propune modelul diglosic a lui Ferguson. Nimic nou în acest sens, istoria societăților din trecut ne mărturisește despre un plurilingvism și repartiziune funcțională a uzanțelor lingvistice, ierarhizării și excluziunii de limbi. De exemplu, în vechiul Sumer coexistau mai multe limbi, sumeriana devenind limba savantă scrisă și semn de distincție față de asiriană și babiloniană în mil. III-II î.H. Aceeași istorie s-a întâmplat cu latina, greaca, franceza, engleza în epocile respective. *De jure* mutația istorică pe care o trăim – globalizarea economică, geopolitică, culturală nu implică pentru moment o identitate culturală și lingvistică de urgență. Vechile identități naționale rămân resurse și referințe prioritare, iar limba, forma identitară principală.

De facto însă în gestiunea plurilingvismului și a politicii lingvistice *in vivo* s-a profilat ”*un model gravitațional*!” asemănător celui descris mai sus, când avem o limbă hipercentrală (engleza) ca pivot al sistemului, în jurul căreia gravitează vreo zece limbi supercentrale (spaniola, franceza, araba, rusa, portugheza, hindi ș.a., care la rândul lor au pe orbită vreo sută de limbi centrale, care iarăși sunt centrul de gravitație la restul limbilor.

Îndeplinind funcția identitară *par excellence*, limba este o carte de identitate. Limba pe care o vorbim trădează situația noastră culturală, socială, etnică, profesională ș.a. adică profilează o diferențiere. Identitatea în esență se prezintă ca un fenomen diferențial. Și dacă limba este o limită care ne conferă o identitate de ordin spiritual atunci ”părăsirea unei limbi înseamnă a-ți da altă limită (finis), altă definiție, pe scurt „*changer d' identité*”[4], iar dacă posedăm mai multe limbi, posedăm mai multe identități, sau o înlănțuire de identități.

Globalizarea lingvistică este un fenomen, reperabil cu precădere în ultimele decenii, care constă în utilizarea la nivel global a unei limbi comune, iar la nivelul limbilor naționale se reflectă în folosirea abrevierilor și folosirea abuzivă a împrumuturilor din engleză.

Sintagma *globalizare lingvistică* se referă la transformările din ultimele decenii ale limbilor naționale. Cele patru dimensiuni spațio-temporale ale globalizării: extensiune, intensitate, viteză și impact reprezintă tot atâtea criterii și în domeniul lingvistic; în particular, acestea sunt îndeplinite de utilizarea limbii engleze.

Fără îndoială, engleza este cea mai răspândită limbă de pe glob, chiar dacă familia limbilor romanice, în special spaniola și portugheza, araba, chineza sau hindi sunt utilizate de un mare număr de vorbitori. Dincolo de Marea Britanie,

Statele Unite ale Americii și fostele colonii britanice, limba engleză este cea folosită în comunicarea între persoane de naționalități diferite.

Intensificarea relațiilor economice și politice la nivel mondial a contribuit într-un ritm direct proporțional la intensificarea folosirii limbii engleze.

Noile tehnici de comunicare: telefoanele mobile și internetul au contribuit la viteza fluxurilor globale.

Analiza impactului interconectării globale a generat diverse interpretări: teza sceptică și abordarea transformativistă, unii mărturisindu-și optimismul, alții scepticismul, iar alții adoptând o poziție moderată. Cele două abordări opuse care se referă la răspândirea limbii engleze pot fi subordonate unei grile de evaluări duale: fie pozitivă, fie negativă.

Perspectiva pozitivă susține necesitatea unui cod universal în comunicarea mondială, acesta devenind în prezent o necesitate vitală. Este evident însă, că în același timp limbile vorbite de un grup restrâns de oameni își pierd importanța comunicățională și implicit ajung la dispariție. Însă nu doar ascensiunea unei singure limbi care domină comunicarea la nivel planetar constituie un pericol pentru limbile mai puțin răspândite. Școlarizarea de masă și televiziunea constituie la rândul lor forțe de omogenizare ale căror efecte sunt considerate superioare celor ale forțelor de diferențiere [1, p. 76].

Din perspectiva negativă, globalizarea lingvistică este percepută ca o amenințare a specificului național. Unii consideră, spre exemplu, că globalizarea „se împiedică” de limbile naționale, de tradițiile culturale, de religiile diferite [2, p. 17].

Pe de altă parte, fenomenul globalizării lingvistice duce la conștientizarea nevoii de a ne proteja valorile, de a aprecia singularitatea și unicitatea.

În privința discursului intertextual, acesta fiind un element important în postmodernism, globalizarea duce la o hibridizare a genurilor, la o amalgamare care nu se supune unor criterii prestabilite.

Datorită evoluțiilor accelerate care au avut loc pe diverse planuri: politic, economic, tehnologic, militar ș.a., soarta fiecărei țări nu se mai poate decide izolat, ci depinde de gestionarea la nivel mondial a anumitor probleme.

În situația în care asistăm la creșterea importanței unor structuri supranationale, rolul și independența statului național, afectate de subminarea prerogativelor proprii, definitorii precum cultura, modul de viață, limba, însemne ale identității naționale, sunt supuse unor presiuni de amalgamare și relativizare.

Cum utilizarea unei limbi se află în strânsă legătură cu ritmurile puterii, câștigarea războiului rece de către Statele Unite au contribuit și la răspândirea limbii engleze. Avalanșa de neologisme provenite din engleză în română a condus la apariția termenului de *romgleză*, iar amestecul englezei americane cu spaniola a format termenul de *spanglish*. Limba engleză a ajuns limba centrală a comunicării la nivel internațional în domeniul afacerilor, politicii, administrației, științei și în lumea academică. Limba principală în domeniul computerelor este engleza, ea

constituind limbajul scris pentru protocoalele Windows și internet. Melvia A. Hasman este încrezătoare în răspândirea limbii engleze, însă în același timp susține că va coexista alături de limbile naționale [1, p.77].

Globalizarea lingvistică presupune însă răspândirea unei exprimări simpliste, fade, în care se folosesc cu preponderență doar cuvintele de bază. Sensurile secundare ale cuvintelor se pierd. Figurile de stil devin *rara avis*. Iar jocurile de cuvinte, pe care un vorbitor le poate realiza în limba sa maternă, sunt tot mai dificil de realizat. Principiul guvernator devine eficiența în transmiterea de informații, și nu esteticul care domină textele literare.

Dacă simplitatea limbajului ar duce la eficientizarea comunicării, în schimb apariția de noi cuvinte formate prin derivare prin abreviere conduce spre o limitare serioasă a înțelegerii unui discurs. Spre exemplu, ECA înseamnă European Court of Auditors –pentru europeni, Economic Comission for Africa-pentru africani, Electrical Contractors Asociasion – pentru englezii britanici ori Edinburgh College of Art. Lăsând la o parte faptul că prea puțini oameni cunosc semnificația abrevierilor, și astfel se ajunge la neînțelegerea mesajului, există situații în care o abreviere are mai multe explicații.

Anglicizarea se prezintă ca o tendință a limbilor actuale de a lăsa să pătrundă, mai ales, în domeniul vocabularului, influența engleză, aceasta manifestându-se, deci, ca element de superstrat. Fenomenul este cu atât mai interesant, cu cât are loc între limbi neînrudite genealogic; prin faptul că acesta cuprinde astăzi un număr tot mai mare de limbi, el are tendința de internaționalizare, relevând o nouă dimensiune a contactului între limbi.

Dacă luăm ca exemplu limba română, constatăm că acest element de superstrat are o pondere destul de mică în ansamblul lexicului din perspectiva structurii sale etimologice. Două sunt aspectele sub care se manifestă influența engleză asupra limbii române actuale.

Un aspect vizează categoria neologismului necesar și în acest caz avem în vedere cele câteva domenii în care lexicul de origine engleză s-a impus și a intrat în circulație atât în limba scrisă, cât și în varianta vorbită; în funcție de domeniu circulația unor astfel de elemente lexicale poate prezenta un caracter larg popular; un exemplu, în acest sens, îl constituie terminologia sportivă unde anglicismele s-au impus și unde uneori chiar au creat un ”prototip” după un model englezesc presupus, ceea ce demonstrează o anumită ”productivitate” a modelului; a se vedea, de exemplu, explicația cuvântului *tenisman*, cuvânt inexistent în limba engleză[4].

Un alt aspect ține de ”moda lingvistică” și are, deci, un caracter mult mai superficial și, în mare parte, efemer. Utilizarea englezismelor astăzi, mai ales, în vorbirea tinerilor depășește limitele „clasice” ale jargonului, care indicau un mijloc de manifestare nu numai a snobismului dar și a diferențelor sociale. Englezismele din limbajul actual al tinerilor sunt mai ales elemente lexicale (cuvinte și expresii)

preluate din limbajul familiar, vorbit (*ok, cool, fresh* etc.) și reprezintă un mijloc de „internaționalizare” comportamentală și, prin opoziție cu jargonul „clasic”, o modalitate de ștergere a diferențelor sociale și naționale.

Reacția ”oficială” împotriva anglicismelor a fost, inițial, una de respingere și ea s-a manifestat cu putere, mai întâi, în spațiul de limbă franceză. Este binecunoscută azi lucrarea lui R. Etiemble *Parlez-vous franglais?* (1967) dar și încercarea, practic, inutilă a factorilor decizionali din Franța de interzicere prin lege a extinderii utilizării cuvintelor englezești. Oficialitățile românești de resort nu au acționat altfel ”promovând legea Pruteanu”, iar eficacitatea aplicării ei, probabil, va concura ineficiența celei franceze. Va trebui să se mai scurgă un interval de timp pentru ca să ajungem să ne întrebăm și noi, mai mult sau mai puțin retoric, dacă anglicismele prezintă un pericol sau o îmbogățire a vocabularului așa cum a făcut-o recent M. Perigner în *Les anglicismes. Danger ou enrichissement pour la langue française?* [6].

Trebuie să recunoaștem însă că aversiunea împotriva englezismelor a fost mai generală și ea a avut cauze foarte variate în funcție de evenimentele istorice trăite de un popor sau altul. Să amintim că în timpul celui de al doilea război mondial, în Japonia guvernul naționalist militar descuraja, și până la urmă a și interzis, folosirea cuvintelor împrumutate din engleză – cuvinte ale unei țări inamice, care trebuiau înlocuite cu un echivalent japonez. Pierzând războiul, Japonia a fost scurt timp ocupată de forțele aliate conduse de SUA care au impus ca engleza să fie predată în școli. Acest demers nu a dus la rezultatele scontate deoarece predarea limbii engleze se baza în special pe cunoașterea gramaticii și pe citit, ceea ce a creat o diviziune a informației între japonezi și majoritatea vorbitorilor de engleză. Dezvoltarea tehnologiilor de vârf și dezvoltarea informaticii au dus la o pătrundere mai „firească” a neologismelor de origine engleză în japoneză, astfel că în martie 2003 a fost întocmită o listă de cuvinte englezești recomandate oficial pentru a le înlocui pe cele transcrise fonetic.

Astfel, nu putem să nu semnalăm fenomenul globalizării și la acest nivel: ca o consecință a dezvoltării tehnologiei informației, suntem martorii unei avalanșe de termeni care sunt folosiți în multe limbi în varianta englezească. Astfel, termeni ca: *business, dealer, computer, happy, end, marketing, management, manager, printer, know-how, target, item, trend* – sunt folosiți azi fără a-i mai traduce. Putem numi această invazie de termeni din limba engleză ”globalizarea vocabularului”.

Prin urmare, atât globalizarea lingvistică, cât și răspândirea în diverse limbi a anglicismelor sunt fenomene actuale care au tendința să se internaționalizeze.

Faptele și argumentele discutate arată, pe de o parte că globalizarea lingvistică trebuie interpretată ca o consecință a mondializării economiei care pe planul schimburilor verbale a dus la crearea unei noi situații de comunicare în care se cere utilizarea de către parteneri economici a unei singure limbi ca unic instrument lingvistic de comunicare, iar pe de altă parte că alegerea limbii engleze pentru această funcție este un fenomen istoric conjunctural.

Globalizarea lingvistică poate fi raportată din punct de vedere teoretic la *bilingvism* văzut nu sub aspectul său colectiv, ci sub aspectul său *individual*, căci în relațiile și schimburile economice părțile sunt interesate de cunoștințele de engleză ale partenerului numai în măsura în care acestea trebuie să asigure o comunicare eficientă.

Globalizarea lingvistică, atunci când acționează într-un domeniu mai limitat sau mai extins nu este obligatoriu să aibă repercusiuni asupra limbii care a adoptat-o. Utilizarea exclusivă a limbii engleze de la un anumit moment în domeniul comunicațiilor în navigație sau în activitatea aeronautică nu au avut vreun impact asupra sistemului lingvistic al utilizatorilor.

Anglicizare actuală a unor limbi, deși prezintă tendința de internaționalizare rămâne un fenomen procentual scăzut, rezultat din evoluția firească a unei limbi sau a alteia, iar din punct de vedere lingvistic el se circumscrie fenomenelor de superstrat.

Așadar, nu problematica legata de globalizarea cultural-lingvistic-literară este una nouă, cât abordarea pe care noi o propunem, caci alegem sa percepem globalizarea drept o încercare de aducere la același numitor a formelor literare, prin intermediar lingvistic. Adică, o transportare a valorilor literare a unei nații în afara zonei de incidenta directa a limbii acesteia prin intermediul unei limbi care are aceasta ”putere,, de acțiune. Traducerea dintr-o limba în alta devine acea legătura între forme de cultura diferite, care, desigur, nu va periclita identitatea naționala. Acest mediu, reprezentat de actul traducerii, va veghea la o buna împărtășire a valorilor, caci, așa cum am mai arătat în intervenții anterioare, nu se urmărește o distrugere a ”corolei de minuni” presupusa de trecerea valorilor dintr-o limba aparținând unei culturi în alta, ci, o îmbogățire valorica.

Văzut prin prisma globalizării, se poate considera că fenomenul traductiv nu trebuie, așadar, perceput asemeni unui ”tăvălug” distrugător al identității culturale, sau a unui agent care arunca valorile unui popor într-o nemeritată uitare, ci, din contra, se poate considera că traducerea este un drept un facilitator al înțelegerii *celuilalt*, al pătrunderii în lumea *celuilalt*, ceea ce nu poate însemna decât o îmbogățire pe toate planurile.

Într-o lume a globalizării, a internaționalizării, a schimbării apar nuanțe, cuvinte, structuri noi care de obicei se folosesc cu multă neglijență fără a se lua în vedere regulile de ortografie ale limbii române.

E de menționat că în limba română au intrat recent cuvinte care prezintă o flexiune incompletă, multe dintre ele aparținând clasei ”xenismelor”, cuvinte neadaptate încă la sistemul limbii române, preluate exact în forma din limba de proveniență. Din cauza dificultăților morfologice de adaptare a formelor la constrângerile sintactice, aceste cuvinte rămân cel mai adesea invariabile. De pildă, *placebo* (din franceză, engleză *placebo*), înregistrat ca defectiv de plural, se utilizat invariabil, în contexte în care ar fi trebuit să apară o formă de plural.

Astfel, întâlnim cuvinte împrumutate și adaptate într-un grad mai mare sau mai mic, după cum se observă din etimologiile date, precum: *antimemorii* substantiv feminin *pluralia tantum* (< franceză *anti-memoires* cf. engleză *antimemoir*), *blue-jeans* substantiv masculin, plural (< engleză, americană *blue-jeans*). Alte exemple reprezintă calcuri frazeologice cu caracter defectiv în ceea ce privește numărul: *capete rase* (după engleză *skinheads*), pentru care nu se face precizarea ”substantiv feminin pluralia tantum”.

Singurul lucru „salvator” ar fi o scriere adaptată la regulile de ortografie ale limbii. Ar fi cu cale ca unele anglicisme (poate majoritatea) trebuie transcrise în română, astfel ca să se încadreze mai bine în context.

Pericolul principal îl reprezintă combinarea cuvintelor străine cu cele autentice. Prin acest fenomen limba are mult de suferit. Ce înseamnă, de pildă, să scriem „joburi”? Nu vom asista oare la o rapidă răspândire a limbajului nepretențios? Așa cum multe persoane care apar zilnic pe posturile de televiziune folosesc un limbaj neîngrijit, batjocorit care infectează poporul, așa am ajuns și la un răspândit limbaj de lemn plin de clișee fără nici un pic de personalitate. Un vorbitor trebuie să arate respect față de limbă și printr-o folosire adecvată a acesteia să i se vadă și personalitatea proprie oglindită în limbă. *Romgleza* strică, distruge, demolează imaginea limbii române. Ori folosim cuvinte străine dacă este necesar, ori rămânem la un vocabular românesc. Combinarea nu face altceva decât să jignească limbile folosite.

Principiul fonetic al corespondenței sunet – literă este încălcat din ce în ce mai mult, prin acceptarea unei întregi serii de neologisme pentru care se recomandă scrierea și pronunțarea ca în limba de origine: **aftershave* (angl.) [pron. *aftârșeiv*]; **brunch* (angl.) [pron. *branc*] **chemin de fer* (fr.) [pron. *șmĕ dō fer* etc.]. Cele mai multe neologisme de acest tip sunt de origine engleză, urmate la o distanță apreciabilă de cuvinte din franceză, italiană, spaniolă. Desigur, indicațiile de pronunțare a cuvintelor în discuție nu pot fi decât aproximative pentru vorbitorul de limbă română, întrucât unele sunete sunt improprii limbii noastre. Chiar dacă considerăm însă că în asemenea situații este inevitabilă acceptarea formei din limba de proveniență, atunci în această opțiune intervine un fapt de cultură și civilizație contemporană de care româna, în pofida caracterului fonetic al ortografiei sale, va trebui să țină seama în viitor: din ce în ce mai mulți români învață limbi străine, iar pentru cunoșcătorii limbii engleze, franceze etc. o transcriere românească „după ureche” a acestor cuvinte ar fi de neconceput.

Numeroasele neologisme nou înregistrate pun și probleme legate de ortografierea formelor flexionare – ne referim la scrierea formelor articulate și a celor de plural, mai ales în cazul substantivelor neutre. Ca regulă cvasigenerală, se poate preciza că anglicismele terminate în vocală se scriu cu cratimă înaintea articolului hotărât sau a desinenței de plural *party-ul*, *party-uri*; *whisky-ul*, *whisky-uri*; *story-ul*, *story-uri*; *talk-shaw-ul*, *talk-shaw-uri* etc.). La cele terminate în

consoane, articolul, respectiv desinența de plural se atașează direct la radical (*trainingul, trenduri, tweeduri, walkmenuri, weekenduri, spleenul, sticksuri* etc.). Totuși, regula nu e absolută, înregistrând și excepții: *speech-ul, speech-uri; striptease-ul, striptease-uri; scotch-ul, scotch-uri* etc.

O altă vină poartă și mass-media care nu întotdeauna transmite informații corecte. În ceea ce privește uzul limbii, audiovizualul comite greșeli impardonabile care influențează cunoștințele lingvistice ale publicului. Mulți dintre cei care privesc la televizor și citesc o subtitrare slabă nu se mai gândesc la corectitudinea acestora, ci vor folosi la rândul lor informația primită.

Mulți cred în viitorul limbii române corecte pentru că mereu vor exista persoane exigente care nu-și vor permite nonșalanță în tratarea corectă și îngrijită a limbii. Problema constă în marea majoritate a populației care nu pune accent pe stil și formă ci pur și simplu aruncă niște cuvinte cu scopul formulării unei idei. Majoritatea însă nu a fost și nici nu va fi stratul intelectual care definește și ajută evoluția frumosului, esteticului.

Rolul și chiar obligația fiecărui cetățean ar fi îngrijirea culturii, chiar a propriei personalități, astfel nu s-ar ajunge la destrămarea valorilor.

Referințe:

1. Bătrân, Mariana. Globalizarea lingvistică //Revistă de Administrație Publică și Politici Sociale, Arad, anul I, nr. 3 iunie 2010.
2. Cobianu, Elena. Cultura și valorile morale în procesul de globalizare. Cluj - Napoca: Grinta, 2008.
3. Oprea, Ioan; Pamfil, Carmen- Gabriela et.a. Noul dicționar universal al limbii române. București: Litera Internațional, 2008.
4. Constantinescu, Ilinca. Influența limbii engleze în vocabularul sportiv românesc, în „Limba română”, nr.6, 1972, nr.1-2, 1973.
5. Hristea Theodor. Sinteze de limba română. ed. a 3-a, București, 1984.
6. www.unibuc.ro/ro/cdcv_cricalarasu_ro, 07.09. 17.

TEHNICI DE FORMARE A COMPETENȚEI DE COMUNICARE PRIN TEATRU: ATELIER DE LUCRU

TRAINING TEACHING TECHNIQUES OF COMMUNICATIVE COMPETENCE BY THEATER: WORKSHOP

Snejana COJOCARI-LUCHIAN, conf., univ.,
Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul,
Departamentul Istorie și Teoria Educației
Alina CARP, magistrul în Științe ale Educației,
Școala de arte „M.Cibotari” din Cahul

Rezumat: *Autorii propun formarea competenței de comunicare elevilor/studenților prin tehnici și jocuri teatrale în cadrul atelierelor de lucru prin comunicare, interacțiune, joc și descoperire, exprimarea conduitelor achiziționate și a vieții social-afective.*

Termeni-cheie: *competență de comunicare, atelier de formare, tehnici și jocuri teatrale.*

Summary: *The authors propose the formation of communication skills for pupils / students through theatrical techniques and games within the workshops through communication, interaction, play and discovery, expression of the acquired behavior and social-emotional life.*

Key words: *communication competence, training workshop, theatrical techniques and games.*

Teatrul se apropie cel mai mult de jocul simplu și pur: „spielen” în germană, „to play” în engleză, „jouer” în franceză, „играт” în rusă, înseamnă „a se juca” și „a interpreta”, precum și a cânta la un instrument. Din aceste motive, în parcursul nostru, ne-am concentrat pe toate exprimările „jocului spectacol”. Tehnicile teatrale propuse sub forma jocului și a experimentului se adresează tinerilor, urmărind să îi facă independenți și capabili să aleagă căi de construcție a propriei identități într-o manieră pozitivă, dezvoltându-le abilitățile creative și expresive. Mai mult decât o școală de teatru, vorbim despre un adevărat atelier care creează oportunități prin care este posibilă încurajarea comunicării, practicarea de abilități atât generale, cât și manuale, de autotestare, precum și forme noi de limbaj, experimentarea emoțiilor, însușirea unor reguli și valori de comportament.

Formarea competențelor de comunicare prin jocuri teatrale pune accent pe:

- practici de relaxare și tehnici de respirație;
- conștientizarea poziției, în cadru spațial, a propriului corp și a corpului celorlalți;
- abilitatea de înțelegere și de a analiza trăsăturile reale ale stimulilor primiți;

- abilitatea de a încerca și a schimba rapid scheme de comportament în ce privește senzațiile fizice produse sau situațiile imaginare [1, p. 24].

Aceste activități încurajează apoi educația și formarea prin coordonarea unor instrumente de exprimare, într-un „timp” și „spațiu” în care există oportunități de învățare și care vin în întâmpinarea nevoilor de apartenență și identitate.

Atelierul este o zonă de cercetare care combină activitatea de „a face” cu cea de „a gândi” și de „a crea” împreună cu alții, când elevii experimentează ocazia de a juca, de a vorbi împreună, de a încerca ceva concret prin activități colective și stimulante. O trăsătură fundamentală a atelierului este cea de „căutare-descoperire”, prin care elevii devin principalele personaje ale unei activități, prin care au șansa de a-și testa competențele, de a încerca personal cele mai bune soluții pentru a rezolva o problemă, de a regândi toate fazele unei activități, de la conceperea unei idei până la dezvoltarea și verificarea ei. Atelierul constă într-un set de jocuri care permite elevilor să acționeze într-o situație de stimulare constantă a creativității.

Conform teoriilor din Teatrul celor Opresați, „jocurile-exerciții sunt instrumente de pregătire teatrală care ne eliberează din strictețea corporală și de percepție și includ integrare, încredere, conștientizare (de la a atinge la a auzi, de la a privi la a vedea, de la a auzi la a asculta), precum și tehnici de de-mecanizare. Jocul este un exercițiu individual sau colectiv care implică abilitate mentală și fizică, el creează condițiile pentru abandon în fața emoțiilor, rolurilor și dinamicilor care, indiferent de 34 conținuturi, pot fi analizate „de parcă” ar fi produsul unor situații reale. Jocurile sunt instrumente de a analiza și schimba realitatea opresivă, nu sunt doar o pregătire, ci instrumente de cercetare complete [ibidem].

Exercițiul este o reflecție fizică asupra sinelui. Un monolog. O introspecție. Pe de altă parte, jocurile sunt legate de expresivitatea corpului care trimite și primește mesaje. Jocurile sunt dialog, au nevoie de un interlocutor. Jocurile ajută uneori și la dezvoltarea și aprofundarea unui aspect al teatrului, dar toate necesită o mare toleranță față de ceilalți și față de sine însuși. Fiecare joc poate fi dezvoltat într-un mod simplu, dar poate fi dus și la un nivel mai înalt. Este interesantă repetarea aceluiași exercițiu după un timp îndelungat, pentru a verifica nivelul de toleranță atins [2, p. 56].

Deseori, cu același exercițiu, se poate lucra la unul sau mai multe aspect teatrale; cei care conduc un atelier trebuie să considere toate aceste aspecte, dar și să fie conștienți de motivul pentru care aleg un anumit joc.

Jocurile au fost împărțite în categorii. Aceste categorii corespund aspectelor majore ale activității teatrale care sunt adresate și experimentate prin aceste jocuri: corp, voce, ritm, concentrare, dramaturgie. Bineînțeles, orice exercițiu atinge simultan mai multe aspecte. De exemplu, un exercițiu pentru voce poate implica și corpul și improvizația, iar un exercițiu pentru ritm poate fi și un exercițiu de concentrare și așa mai departe.

Jocuri de cunoaștere. Este necesar să ne cunoaștem colegii și să fim cunoscuți de ei. Acesta este singurul mod prin care înțelegem cu adevărat potențialul grupului, resursele pe care grupul le are și până unde poate merge. Cunoscându-se între ei, oamenii realizează care sunt punctele tari și slabe ale fiecăruia: puncte tari pe care grupul poate și trebuie să le exploateze și puncte slabe pe care grupul trebuie să le poată stăpâni. Din conceptul de cunoaștere nu trebuie uitată auto-cunoașterea. Teatrul ajută la descoperirea, la stăpânirea și la evidențierea aspectelor încă neștiute ale propriului „ego”.

Jocuri de încredere. În orice domeniu în care se lucrează în grup, oamenii realizează cât de importantă este încrederea. În special în teatru, li se cere să „pună în joc” forul profund interior, să se explice total. Pentru a obține acest lucru, este necesar să ai încredere în oamenii cu care lucrezi, să știi că poți fi cu adevărat tu însuși și să nu-ți fie teamă de judecata celorlalți. Fiecare punct slab trebuie susținut de grup, fiecare punct puternic trebuie să se extindă asupra grupului. Prin încredere reciprocă, treptat, se pot obține rezultate neașteptate. Jocurile de încredere abordează:

- încrederea în sine (nu suntem întotdeauna familiari cu propriul corp. Este important să exersăm o astfel de cunoaștere);
- încrederea în ceilalți (ce te vor determina și ce nu te vor determina să faci!);
- încrederea în grup (care ar trebui să asigure siguranța tuturor) [3, p. 78].

Jocuri de contact. Jocul teatral presupune lipsa rușinii și a modestiei printre participanți; este necesar să punem propria ființă în obținerea rezultatului final. Corpul este o sursă de rușine pentru mulți; de aceea este foarte important să ne cunoaștem corpul, să știm cum să-l coordonăm și să cunoaștem corpul colegilor

Pantomima sau limbaj în pantomimă

Pantomima este o stare de comunicare prin intermediul gestului, ca semn al sufletului și poate de aceea calea cea mai direct de comunicare de la om la om.

În pantomimă corpul nu mai este sluga sufletului ci chiar reprezentantul lui. Corpul nostru este o minunată plăsmuire a naturii.

Pantomima este o artă a artei actorului, care reflectă realitatea, însă nu cu umilință servilă a oglinzii, ci cu modelul ideal în față, având ca scop permanent reabilitarea condiției noastre. Dincolo de asimilarea limbajului tradițional - obligatoriu în etapa de învățare, să se re-formulăm acest limbaj în funcție de dimensiunile spiritualității noastre.

Jocuri de concentrare. Jocul teatral necesită atenție față de multe elemente simultan. Concentrarea este esențială în fiecare moment al creației teatrale, o creație magică, iar când totul eșuează, își pierde înțelesul și devine banal sau ridicol. A crede în ceea ce faci și a-ți păstra concentrarea tot timpul este ce trebuie luat în calcul în permanență.

Improvizația corporală. Am subliniat deja importanța expresivității corporale pentru a interpreta un rol. Prin intermediul corpului nostru vorbim, spunem, trimitem mesaje, exprimăm sentimente. Mai jos sunt exerciții care ajută la

căutarea și descoperirea a noi oportunități corporale și care urmăresc stimularea corpului pentru a încerca noi oportunități expresive.

Improvizația emoțională. Totul contribuie la expresivitatea personajelor. Pentru a interpreta un personaj, oamenii trebuie să-și pună la dispoziție întreaga ființă. Este deci, ușor de înțeles cât de important este să reușești în a recrea sentimente, în a comunica publicului emoțiile pe care personajele le exprimă și pe care actorii trebuie să le simtă. Dacă cei în cauză nu cred în ceea ce fac, nimeni nu o va face. Este necesar să învățăm să găsim în întregul for interior sentimentele care, chiar în acel moment, sunt necesare personajelor pe care actorii le interpretează.

Improvizația imaginativă. Spectacolul teatral este terapeutic deoarece ajută oamenii să negocieze granițele dintre realitatea cotidiană și viața imaginativă, între lumea internă și externă, ajută la descoperirea de modalități de a trăi favorabil presiunile conflictuale. Pentru a încuraja spontaneitatea, trebuie evitată cenzurarea reacțiilor spontane cauzate de stimuli specifici și de acțiuni prestabilite: cu cât subiectul va fi mai absorbit de ceea ce se întâmplă pe durata improvizației, cu atât îi va fi mai ușor să înfrunte imediat și într-un mod simplu situația care prinde formă pe scenă. Doar după ce au atins un bun nivel de concentrare și spontaneitate, elevii au condițiile optime pentru a-și stimula imaginația, începând cu analiza anterioară a celor cinci simțuri: după ce simt o senzație, o pot interpreta, descrie sau o pot pune într-o conexiune, printr-o asociere liberă de moment. Pentru a-și extinde activitatea imaginativă, actorii nu pot renunța la observarea lucrurilor, a evenimentelor și a oamenilor reali, folosind apoi elemente din această cercetare creativă detaliată, precum crearea de noi modalități de a folosi obiecte comune în spații și situații imaginare pentru a crea apoi situații narative reale [4, p. 45].

Relaxarea. Antrenamentul autogen este o modalitate de relaxare care permite schimbarea situațiilor somatice și psihologice; tehnica a fost formulată și dezvoltată de J.H. Schultz – psihiatru și utilizator al hipnozei contemporan cu Freud. Tehnica a fost creată pentru a învăța cum să ne relaxăm prin „autorelaxare concentrată” și auto-formare, atingând „butonul” care reprezintă condiția fizică sau mentală în care există o scădere generală a stării de veghe biologice și psihologice. Pe scurt, principiul este următorul: gândesc, mă concentrez, corpul meu se adaptează, se relaxează, iar mintea mea face la fel. Este, deci, o gimnastică mentală care poate fi folosită de oricine și pentru orice zonă care are nevoie de concentrare, calm și relaxare. Vorbind la modul general, antrenamentul autogen încurajează pacea minții, armonia internă și o perspectivă optimistă asupra vieții. „Antrenament” deoarece relaxarea este îndeplinită prin antrenare și este atinsă grație unei stări de calm, relaxare, pasivitate [ibidem, p. 45].

Jocuri de rol. Jocul de rol este o simulare a unei situații reale prin identificarea și interpretarea câtorva roluri în cauză. Modalitatea dramatică folosită necesită o implicare globală a subiectului, la nivel cognitiv, social și emoțional. La ce este folositor în vederea unei cercetări evaluative, printr-un astfel

de instrument se explorează experiențele subiecților prin „scufundarea” în contextul investigat: analiza nu se limitează doar la raționalizarea unui anumit eveniment, ci urmărește să scoată la iveală experiențele subiecților, reducând „filtrele” de comunicare.

Aspecte ale comunicării prin teatru în funcție de vârsta elevilor

Vârsta micului actor determină întregul conținut al piesei și tipul personajelor pe care le imaginează.

Copiii de 8-9 ani creează personaje animale înzestrate cu grai, eroi de basm, personaje fantastice cunoscute din auzite, vrăjitoare și copii de vârsta lor plasați în medii imaginare. Fantezia și creativitatea, care sunt sinonime al copilăriei, satisfac multe nevoi ale copilului:

- de evadare, când mediul obișnuit îi impune constrângeri;
- de cunoaștere, eliberată de supravegherea din viața reală și care face posibilă soluționarea problemelor, experimentând acțiuni care nu fac rău, nici nu atrag pedepsele cu care ar trebui să fie sancționați;
- de împlinire, prin exprimarea acelor dorințe care în viața reală rămân inhibitate;
- de a se bucura, imaginând satisfacții care le lipsesc în viața reală.

Dramaturgia creatoare și arta dramatică au împlinit și împlinesc aceste dorințe ale copilului. Exercițiile bazate pe activitatea spontană sunt cele mai indicate pentru vârsta de 8-9 ani, pentru că la această vârstă copiii reacționează prompt, deși se plictisesc repede și nu pot intra în amănunte decât dacă li se trezește curiozitatea și dăruirea sinceră. Cele mai bune rezultate se obțin prin improvizații urmate de discuții.

Acest tip de exerciții au succes și la vârsta de 10-12 ani, vârstă la care munca susținută asupra unei activități este mult mai intensă. Copiii manifestă un interes sporit față de amănunt, față de complicarea intrigii și plasarea ființelor reale în situații imaginare sau invers, față de personaje fantastice aduse în viața reală, pentru că acești copii încep să se preocupe tot mai mult de viața din jurul lor. Le plac fotografiile, cărțile de aventuri, misterul, farsele, satirizarea vieții de toate zilele, povestirile de război și literatura științifico – fantastică, inclusiv noile descoperiri din spațiul cosmic.

Lărgirea câmpului de preocupări, setea de cunoaștere și capacitățile copilului se dezvoltă în mod natural cu înaintarea în vârstă. Și îndemnarea de a crea piese reflectă propria lor creștere. Piese abordate de copiii mai mari vor avea un conținut mai variat, personaje mai bine conturate, o intrigă mai bogată în peripeții, dialoguri care oglindesc psihologia personajelor. Dacă piesa este scrisă de copii ei vor folosi mai des și mai mult dialogurile, vor insista mai mult pe decoruri și costume.

Elevii de liceu. Deosebirea dintre elevi sunt mai mari decât la orice altă vârstă. Pentru a asigura încercări dintre cele mai reușite în domeniul dramaturgiei creatoare, este necesară o împărțire a grupei de elevi din cursul inferior al liceului în funcție de dezvoltarea lor fizică și intelectuală. Neglijarea acestui punct de

vedere în organizarea grupei stingherește adeseori relațiile dintre elevii de vârstă mai mică, pentru care este nevoie de o atenție individuală sporită, și elevii mai mari sau mai iuți la minte, care nu simt nici un stimulent în colaborarea cu un coleg mai tânăr. În cazul elevilor din cursul inferior de liceu, stimulenții cei mai rodnici sunt aceia care generează o exprimare teatrală generoasă și plină de umor. Acești copii sunt înclinați spre comedii, piese fantastice, melodrame sau satire ușoare. Sunt mai puțin înțelese dramatizările romantice datorită sentimentelor lor superficiale.

Abordează cu ușurință piese care prezintă oamenii cu problemele lor. Vor înțelege cu ușurință texte care ating sfera preocupărilor lor: dragoste, probleme de familie gen divorț, fenomene paranormale, droguri, subiecte politice, curente și mode trecătoare. Când abordează un subiect necunoscut rezultatul este dezastruos pentru că îl înțeleg foarte greu

Una dintre deosebirile importante dintre elevii din cursul inferior de liceu și cei din cursul superior este felul în care abordează lucrurile. Elevilor din cursul inferior le este mai ușor să evite ideile convenționale de subiecte și structuri literare. Acest lucru se explică prin faptul că nu sunt familiarizați cu marea varietate a pieselor de teatru din dramaturgia română și universală și nici nu au experiență în domeniul spectacolelor școlare. Ei abordează textul cu îndrăzneală și în mod experimental dacă sunt îndrumați în această direcție. Sunt doritori de cunoaștere, ageri și dornici de a încerca aproape orice pentru că nu dețin clișee care stânjenesc originalitatea creației. Dacă un elev din cursul inferior va aborda aceeași problemă cu un elev din cursul superior, problemă trăită în același fel, vor rezulta două lucruri diferite. Elevul mai mic nu va adânci psihologia personajului în măsura în care o va face cel mai mare, dar va țese o intrigă mai spumoasă, mai vioaie. Dialogul va fi curgător și simplu, acțiunea abundentă și se va îndrepta spre o comedie. Elevul mai mare va analiza motivele psihologice, se va gândi la reacțiile personajului și la consecințele lor, va tinde să-și afirme un punct de vedere propriu, un punct de vedere moral sau o idee îndrăzneată [5].

Or:

1. Teatrul oferă posibilitatea de a-i determina pe elevi să asimileze lucruri noi prin comunicare, interacțiune, joc și descoperire. Teatrul oferă posibilitatea elevilor să se descoperă, să învețe și să se cunoască, să-și asume complexele recunoscându-le, reușind astfel să depășească barierele de comunicare cu ceilalți.

2. Teatrul educă prin oferirea unui câmp de acțiune și de afirmare a personalității, iar educatul are satisfacția exprimării conduitelor achiziționate și a vieții social-afective, iar jocul dramatic este o școală a sincerității și a onestității necesare, deoarece fiecărui educat posibilitatea de a fi el însuși. Aceste tehnici asigură deci o bază solidă pentru a deveni adultul sigur pe sine.

Formarea competenței de comunicare prin teatru – ateliere de lucru

1. Concepția de bază a atelierului. Copilăria este cea mai fascinantă perioadă din viața unui om. Sunt anii jocurilor, a descoperirii lumii și a oamenilor de lângă noi, a mediului ce ne înconjoară, a responsabilității, comunicării, pe care

ne învățăm și ne le asumăm. Educația prin teatru vine să dezvolte intelectul și personalitatea copilului.

În acest atelier sunt lecții de dezvoltare personală, în care copii își sporesc abilitățile mentale, își înalță nivelul etic. Li se dezvoltă copiilor forța gândirii, aptitudinea de a vedea și ceea ce este în spatele evidenței, care îi stimulează să fie creativi, inventivi.

Învățământul prin teatru se bazează pe joc

Strategia educațională prin joc înseamnă inventivitate și ingeniozitate, dezvoltarea imaginației, dezvoltarea atenției, a spiritului de observație, al comunicării.

Teatrul și exercițiile propuse în acest atelier:

- Creșterea nivelului de focalizare a atenției.
- Capacitatea de concentrare.
- Extinderea volumului de memorare verbală și vizuală.
- Creșterea abilității de a exprima propriile emoții și de autocontrol .

Jocul oferă simultan și libertate și rigoare, dezvoltând încrederea în sine, creând posibilitatea de a-ți descoperi și folosi cele mai bune abilități, fiind cel mai bun stimulent pentru capacitatea de expresie a copilului.

Jocul are scop educativ, asigură o bază de înțelegere cu sine și cu ceilalți, dezvoltând adaptabilitatea la diverse situații.

Influențează pozitiv procesul de învățare, dezvoltând psihicul și socialul printr-o metodă plăcută, veselă. Oferă o educație activă, încurajează originalitatea oferind libertatea maximă, fiindcă jocul își creează propria lume.

Prin acest proiect, dorim să contribuim la dezvoltarea unor aspecte ale personalității copilului. Atelierul are un caracter formativ, este un mijloc prin care copii să învețe și să descopere multe lucruri despre cei de lângă ei și mai ales despre ei înșiși.

2. Obiective

- Introducerea în lumea teatrului pentru copii.
- Stimularea pozitivă a creativității individuale, consolidare comportamentală.
- Încurajarea copiilor de a se exprima cu ajutorul mijloacelor oferite de teatru.
- Îndrumarea simțului creativ cu ajutorul jocurilor de rol.
- Perfecționarea calității limbajului, a pronunției și a intonației.

Obiective specifice

1. Introducerea în lumea teatrului pentru copii.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.1 Acomodarea copiilor cu noțiunile de: teatru, personaje, interpretare, rol .	- cunoașterea și dobândirea încrederii în profesor - introducere în lumea teatrului

1.2 Acomodarea cu jocurile de rol	- discuții pe tema poveștilor, a personajelor preferate - evidența antitezei dintre „bine,, și „rău,, (exemplificare)
1.3 Însușirea modalităților de interpretare a unui personaj	- folosirea atât a limbajului, cât și a corpului, cu scopul de a intra în pielea unui personaj

2. Stimularea pozitivă a creativității individuale, consolidare comportamentală

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Captarea atenției și a interesului, provocarea la comunicarea cu ceilalți	- jocuri pentru dezvoltarea memoriei și a puterii de concentrare - jocuri bazate pe culori
2.2 Dezinhibarea copilului și consolidarea încrederii în propriile puteri	- jocuri hazlii pentru dezinhibare și clădire a propriei încrederi de sine - perceperea comicului ca parte integrantă a personalității omului
2.3 Stimularea în funcție de implicare, interes, politețe față de grup și profesor	- acordarea de mici recompense: abțibilduri, stelute colorate etc.

3. Încurajarea copiilor de a se exprima cu ajutorul mijloacelor oferite de teatru

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Sporirea interesului pentru povești, basme, fabule	- lectura și discuții pe marginea textelor citite de către profesor
3.2 Alegerea unui personaj favorit și reprezentarea acestuia în diferite moduri	- imitarea personajului cu ajutorul limbajului și al corpului, identificarea atributului reprezentativ („bun,, vs „rău,,), reprezentarea lui grafică
3.3 Stimularea interesului folosind materiale audio-video	- vizionări de filmulețe scurte cu diferite teme: animale, natură, sentimente etc. - exprimarea părerilor legate de ce s-a vizionat

4. Îndrumarea simțului creativ cu ajutorul jocurilor de rol

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
4.1 Conștientizarea abilităților de a interpreta un personaj, de a exterioriza trăirile interioare ale acestuia prin	- exemplificarea și executarea concomitent cu profesorul a diferitelor expresii faciale și poziții ale corpului

gestică, mimică, timbrul vocii, mișcare scenică	- jocuri de imaginație - improvizație
4.2 Corelarea dintre teatru și muzică	- audiție de melodii cu diferite tematici - identificarea mișcărilor/stărilor de suflet sugerate de melodie (ex: „ și pisoii sa culcat ”/„ stau pitit și supărați ”) și executarea / exprimarea lor
4.3 Realizarea de obiecte specifice basmelor (pot fi folosite și ca recuzită pentru viitoarele serbări) din diferite materiale	- desenare, colorare, decupare, lipire, aranjare în spațiu etc.

5.Perfecționarea calității limbajului , a pronunției și a intonației

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
5.1 Învățarea poeziilor și a ghicitorilor	- memorare prin repetiție și folosirea expresivității sau a altor obiecte ce au legătură cu textul, cu scopul de a-l reține mai ușor
5.2 Învățarea cântecelor	- audiție, memorarea versurilor și a liniei melodice prin repetiție
5.3 Îmbunătățirea dicției , educarea sunetelor în vorbire	- exerciții de logopedie - jocuri de relaxare

3. Conținuturi

- Exerciții/jocuri pentru îmbunătățirea dicției.
- Exerciții/jocuri pentru dezvoltarea memoriei și a puteri de concentrare.
- Exerciții/jocuri de imaginație - improvizare.
- Exerciții/jocuri pentru dezinhibare și dobândirea încrederii în propria persoană.
- Exerciții/jocuri de relaxare (bazate pe muzică de relaxare, respirație).
- Exerciții/jocuri bazate pe culori .

4. Modalități de evaluare

- Observare sistematică.
- Lecții deschise.
- Serbări, spectacole, participări la diferite festivaluri în funcție de evoluția grupului.
- Probe orale, mini - proiecte pentru acasă.

5. Materiale didactice

- Vizionări de filmulețe scurte.
- Lectură - scurtă, discuție pe marginea poveștii citite de către profesor.
- Piezii scurte sub formă de dialoguri, ghicitori.
- Acordare de mici recompense în funcție de comportament, implicare.
- Muzica va constitui un element important în cadrul atelierului (dotările audio – video reprezintă un mare plus în acest caz), contribuind într-o mare măsură la crearea unei atmosfere destinate, atât pentru copii, cât și pentru profesor. Astfel, copii vor prinde drag de muzică, se vor simți și mai liberi să se exprime, atât prin gesturi, mimică, cât și prin sunete. Materialele audio, pe care dorim să le folosim în cadrul atelierului de teatru vor acorda teme de interes pentru micuți: animale, mediu înconjurător, sentimente, școala, personaje de povești etc.[6].

Notă de prezentare

Educația artistică cu specificul teatral are ca scop realizarea unei deschideri culturale la nivelul elevilor de liceu. Obținerea unei deschideri culturale la toate nivelurile, sensibilizarea elevului în fața vastului fenomen artistic, dezvoltarea bunului simț artistic și a bunului gust artistic, formarea unor criterii de evaluare a creației artistice.

Noțiunea de competență în comunicare a evoluat foarte mult, înglobând astăzi domenii de cunoaștere din ce în ce mai vaste. Acest atelier are la bază o metodă bazată pe jocuri, improvizații, exerciții practice care te ajută la:

- Dezvoltarea aptitudinilor din viața de zi cu zi , prin exersarea atenției , concentrării , imaginației , creativității.

- Dezinhibare .

- Creșterea inteligenței emoționale.

- Controlul emoțiilor.

- Încredere în sine.

- Exprimare sinceră și eficientă.

- Memorie.

- Energie.

- Corectarea problemelor de dicție.

- Vorbire în public (elemente de arta oratorică).

- Expresivitate corporală.

- Viteza de reacție.

- Colaborare în echipă.

- Respirație, vorbire, emisie vocală.

- Desprinderea alfabetului pronunțat corect pentru o dicție potrivită spațiului scenic.

În fiecare săptămână vor exista :

- Exerciții/jocuri pentru îmbunătățirea dicției.

- Exerciții/jocuri pentru dezvoltarea memoriei și a puterii de concentrare.

- Exerciții/jocuri de imaginație – improvizare.

- Exerciții/jocuri pentru dezinhibare și dobândirea încrederii în propria persoană.

- Exerciții/jocuri de relaxare.

- Exerciții/jocuri bazate pe culori.

2. Competențe generale

- Utilizarea caracteristicilor propriiei personalități și pe cele ale mediului natural și social, descoperite cu mijloace specifice artei actorului.

- Aplicarea principiilor artei actorului în situații diverse.

3. Valori și atitudini

- Încrederea în propriile posibilități de exprimare în public, cu scopul de a transmite gânduri și emoții.

- Disponibilitatea pentru conștientizarea propriului potențial (fizic, cognitiv, emoțional) necesară exprimării artistice.

- Manifestarea unei atitudini pozitive față de valorile culturale sub diferite aspecte (descoperire, valorificare, conservare).

4. Aplicarea principiilor artei actorului pentru dezvoltarea competențelor de comunicare

- Exersarea atenției, a concentrării, a memoriei, a coordonării, a imaginației, a sincronizării prin jocuri simple.

- Descoperirea semnificațiilor disciplinei artistice și ale lucrului în echipă – condiții esențiale ale artei teatrale.

5. Conținuturi

Jocuri teatrale simple:

Numărătoarea

Memorie pe cerc

Pași

Conopida

Oglinda

Mașina de scris

Povestea

Regulile de bază ale jocului teatru:

Să accepți regulile jocului propus.

Regula tăcerii (după ce jocul a început și regulile au fost explicate, elevul nu mai are voie să vorbească).

Poziția zero (elevul trebuie obișnuit să stea cu spatele drept, cu tălpile paralele, cu brațele relaxante).

Cine greșește iese din joc (excluderea are rolul de a motiva jucătorul să crească miza și de aceea va fi aplicată după o anumită perioadă de timp).

Cooperarea.

Respectarea formației de lucru, care poate fi:

Cerc – elevii se așează rapid în cerc, cu fața în aceeași direcție).

Semicerc.

Pătrat.

Coloană.

Forfotă (elevii merg în aceeași ritm prin toată clasa, dar au ca sarcină umplerea spațiului în întregime și păstrarea distanțelor dintre ei).

6. Sugestii metodologice

Construirea demersului didactic pornind de la această programă, presupune urmărirea unui plan de studiu evolutiv, de la simplu la complex. Conținuturile sunt tot atâția pași spre un sistem de predare urmând o metodă cumulativă, fiind organizate după principiul spiralei.

În scopul sprijinirii activității cadrelor didactice, este utilă detalierea conținuturilor învățării (exemplu de jocuri și exerciții utile ca tipologie și etapizare a studiului), pe parcursul prezentării aspectelor cu caracter metodologic.

Atelier de formare a competenței de comunicare studenților prin teatru.

1. Concepția strategică a atelierului

Procesul de învățământ este direcționat conform unei metode unitare, cu rădăcinile puternic implantate în „solul” realismului specific școlii naționale de teatru care a asimilat organic sistemului stanislavskian și care, încorporând continuu informația de ultima oră și deschizându-se permanent experimentului, vizează ambițios formarea unui profesionist performant, posesor al unui laborator intim de creație, apt să genereze o operă vie, structurată conceptual de o gândire fundamentală pe o teorie modernă a artei actorului și dispunând de mijloace de expresie adecvate.

Obiectivele generale

Obiectivul principal va fi acela al descoperirii procesului de creație – prin care eroul tragic sau comic obține o imagine obiectivă. Crearea condițiilor necesare apariției și dezvoltării acestui proces, precum folosirea legilor, frazelor și a dirijării dinamicii metamorfozei pentru desăvârșirea lui prin întruchipare și realizarea jocului actoricesc. În însușirea acestei discipline, genul și jocul actoricesc, a cărei etape trebuie individualizate, ca durată și mijloace, militează pentru legătura indisolubilă dintre artă și realitate, pentru îmbinarea fecundă a cunoștințelor teoretice cu practica de scenă, pentru unitatea organică între latura rațională și emoțională în realizarea caracterului - parte componentă a jocului actoricesc.

Obiective de cunoaștere

- cunoașterea etapelor de dezvoltare ale artei actorului .
- realizarea importanței actorului în procesul teatral contemporan .
- aprofundarea cunoștințelor de specialitate în domeniul artei actorului .
- dezvoltarea culturii intelectuale a studenților .
- însușirea unor metode și procedee de analiză și de cercetare .
- aprofundarea cunoașterii literaturii dramatice contemporane privind arta actorului.
- consolidarea abilităților intelectuale specifice studierii și cercetării științifice a artei actorului .

Obiective și aptitudini

- conștientizarea importanței improvizației scenice în formarea aptitudinilor artistice .
- stimularea curiozității intelectuale, a gândirii analitice și creative, a spiritului ludic.
- dezvoltarea capacității de asumare a convențiilor propuse de autorii textelor dramatice .
- dezvoltarea abilităților de comunicare , organizaționale și de lucru în echipă.
- perceperea și aplicarea procesului de comunicare scenică.
- cultivarea capacităților de întruchipare scenică a personajelor dramatice.
- optimizarea comunicării între toate elementele constitutive ale unui fragment sau spectacol teatral.
- realizarea unității stilului.
- realizarea unității genului.
- realizarea interacțiunii creatoare dintre profesor și student.
- experimentarea prezentării publice a spectacolelor.

Conținuturi și obiective de referință

CONȚINUTURI	OBIECTIVE DE REFERINȚĂ
Introducere. Ce este arta actorului ? Elementele tehnicii actricești. Atenția – primul element al tehnicii actorești. Atenția și rolul ei. Atenția în viața cotidiană și în scenă. Educarea și cultivarea ei. Gradul concentrării atenției. Intensitatea atenției. Distribuirea atenției. Stabilitatea atenției. Cele 3 cercuri ale atenției scenice. Atenția vizuală, auditivă, olfactivă, tactică, gustativă. Atenția interioară și exterioară. Singurătatea publică.	- să-și dezvolte atenția scenică; - să-și disperseze atenția cotidiană de cea scenică; - să posede capacitatea de a se concentra; - să-și antreneze atenția pe baza exercițiilor de distragere și comutare a atenției; - să amplifice capacitatea de a exista în condițiile <i>singurătății publice</i>.
Educarea memoriei. Rolul memoriei în creația actorului. Recunoașterea. Reproducerea. Memorarea neintenționată, voluntară. Memorare logică. Memorare mecanică. Importanța memorării în activitatea de observație a actorului. Memorie emoțională, senzuală, auditivă, vizuală, tactilă.	- să-și educe capacitatea de a memora cât mai multe lucruri; - să cunoască cele câteva tipuri de memorie și deosebirile dintre ele; - să aplice spiritul de observație în viață.

Imaginația. Dezvoltarea ei. Imaginația - baza procesului de creație. Imaginația - elementul sine qua non al actorului creator. Imaginația în domeniul fantasticului. Puterea imaginației în arta actorului. Imaginația reproductivă și creatoare.	- să conștientizeze rolul imaginației în creația actorului; - să delimiteze imaginația reproductivă de cea creatoare.
Motivarea locului acțiunii Justificarea – cerința principală în cadrul studiilor (exercițiilor de improvizare), alcătuite în scopul formării și dezvoltării aptitudinilor scenice. Motivarea condițiilor existente în care are loc acțiunea.	- să justifice locul acțiunii; - să-și asume locul acțiunii.
Starea fizică. Tipare rigide, șabloane în exprimarea stării fizice, lupta cu ele. <i>Cum maș simți dacă ..., Ce aș face dacă</i> Starea fizică justificată prin locul acțiunii. Starea fizică justificată prin anotimpul de afară sau prin condițiile climaterice. Coordonarea dintre starea fizică și anotimpul de afară. Schimbul neîntrerupt al stărilor fizice prin care trecem. Evocare stării fizice (senzualități fizice) în anumite situații din viață. Călea corectă de a stăpâni o stare fizică propusă.	- să înțeleagă relația dintre stare și locul acțiunii; - să creadă în situațiile propuse și starea psihofizică propusă; - să stăpânească starea fizică.
Schimbul atitudinii față de obiect. Trebuie oare să vedem ceea ce nu există ? Naivitatea, spontaneitatea, firescul, credulitatea în exercițiile la <i>Schimbul atitudinii față de obiect</i>. Imaginația - factor important în schimbul atitudinii. Corelația dintre atitudine și dorința de a acționa.	- să-și sporească aptitudinile legate de imaginație, creație etc.; - să stăpânească starea fizică.

Schimbul atitudinii față de locul acțiunii. <i>Cum am ajuns aici?, Sunt pentru întâia oară aici?, Ce vreau să fac aici?, Demult sunt aici?, De ce am venit aici ?, Cu ce scop sunt aici?, Cât timp voi petrece aici?</i>	- să-și formeze deprinderile de a exista în forma : <i>singurătatea publică</i>; - să analizeze comportamentul omului coordonat la locul acțiunii.
Aprecierea evenimentului . Improvizatie – metoda pedagogică de bază în cultivarea aptitudinilor scenice ale viitorului actor, cale eficientă pentru însușirea măiestriei actorești. Cele 3 etape în studiile cu <i>aprecierea evenimentului</i>. Surpriză, neprevăzutul în studiile care conțin <i>aprecierea evenimentului</i>.	- să-și cultive aptitudinile scenice prin intermediul improvizației; - să-și dezvolte curajul, spontaneitatea, abilitatea de a accepta și a aplica o sarcină nouă.
Schimbul atitudinii față de partener. Studii cu mai mulți parteneri. Justificarea tăcerii. Importanța imaginației în căutarea atitudinii corecte față de partener. Schimbul atitudinii între parteneri – baza acțiunii scenice.	- să justifice absența textului; - să comunice cu partenerul; - să abordeze o nouă atitudine.
Acțiunea. Sarcina scenică. Motivarea acțiunii. Scopul acțiunii (<i>ce fac?</i>), motivele acțiunii (<i>de ce fac ?</i>), modalitatea de realizare deplină a sarcinii scenice (<i>în ce mod fac ?</i>). Corelația dintre elaborarea interioară și expresia comunicativă . Dorința – principalul element în executarea sarcinii scenice.	- să motiveze și asume acțiunile fizice întreprinse; - să abordeze corelația dintre elaborarea interioară și expresia comunicativă; - să aplice voința și dorința în atingerea scopului scenic.

Comunicarea scenică. Interacțiunea cu partenerul. Apariția momentelor conflictuale: obiective (replica, acțiunile, reacțiile partenerului) și a celor subiective (restructurări lăuntrice permanente, condiționate de relația cu partenerul). Credința în relația începută. Credința publicului în acțiune scenică. Efortul personal al studenților în dezvoltarea talentului său. Talentul scenic – conștiința propriilor posibilități, limite și căi de realizare autentică.	- să sporească comunicarea organică în scenă ; - să analizeze scopul, sarcina, tema conflictul principal; - să-și aprofundeze abilitățile scenice.
Adaptarea. Ce numim adaptare? Adaptarea interioară, exterioară. Conștiința și inconștiința. Acțiunea psihofizică în acțiunea și comunicarea scenică. Comportări diferențiate în funcție de noua semnificație a obiectului dat. Comportări diferențiate în funcție de noul loc al acțiunii. Locul, timpul și scopul acțiunii. Striațiile propuse. Acțiunea voluntară după aprecierea evenimentului . Comportări diferențiate în raport cu partenerul. <i>Ce aș face, cum maș comporta , dacă aș fi într-o relație de cu partenerul meu ?</i> Sarcina scenică (<i>ce fa ? ce vreau ?</i>) <i>Ce fa ?</i> – stabilirea scopului acțiunii . <i>De ce fa ?</i> – motivele acțiunii . <i>În ce mod fa ?</i> – modalitatea de realizare. Comunicarea scenic. Depistarea celor mai neesențiale schimbări ale partenerului. Interes real, pasiune față de partener, obiect. Atragerea atenției partenerului.	- să opteze pentru comunicarea scenică precisă; - să cunoască modalitățile de stabilire ale locului acțiunii, timpului, scopului. - să stăpânească sigur și să aplice în scenă deprinderile dobândite și a cunoștințelor căpătate.

Studii cu text redus, improvizat. Despre tema studiilor. Necesitatea textului, reieșind din condițiile propuse. Importanța acțiunii în studiile cu text . Acțiunea fizică și acțiunea verbală. Spontaneitatea apariției textului . K.S.Stanislavski despre comunicarea neîntreruptă în aceste studii. Respectarea sentimentului de seriozitate în studii. Textul și subtextul. E.B.Vahtangov despre studiile cu text improvizat Motivul – atribut de „interes”, ”pasiune”.	- să stăpânească sigur și să aplice în practică deprinderile dobândite și cunoștințele câpătate.
Spiritul de observație. Importanța lui. Percepția neintenționată și intenționată . Despre gradul de curiozitate. Despre capacitatea proverbială a unor mari actori de a observa. Spiritul de observație - condiție necesară a personalității studentului actor . Studiul psihologiei umane. Indicatori de expresie (mimică, postură, intonația, mersul, vârsta, temperamentul). Importanța experienței de viață Proces de autoobservare. Caracterul (compoziția). Caracteristici general umane. Caracteristici despre importanța acestui capitol. Importanța imaginației, fanteziei, memoriei afective în procesul de observare. Amprentele meseriei asupra comportamentului omului. Principiul meseriei, caracteristicile ei. Despre necesitatea recuzitei. „Accidente” în studiile asupra profesiei.	Exerciții în care studenții-actori vor observa anumite obiecte și vor relata despre modificările intervenite, vor compara mai multe obiecte și vor observa legătura și inter-acțiunea lor, vor observa cât mai rapid și cât mai multe particularități vor desprinde esențialul, vor cerceta opere de artă, povestind despre amănunte semnificative, vor observa și urmări trecători , descriind aspectul lor fizic , temperamentul, caracterul, vor argumenta unitatea organică și expresia exterioară. - să aplice în viață spiritul de observație ; - să amplifice curiozitatea și spiritul de observație.

Studii de elaborare a personajului. Studii în afara textului autorului pe baza unei opere literare: roman, nuvelă, povestire. (Situații plauzibile care lipsesc din lucrarea literară, dar care ar fi putut să se întâmple). Cunoașterea conținutului operei literare. Supratema. Biografia personajului. Relațiile cu celelalte personaje. Elaborarea imaginativă a personajelor. Întruchiparea. Stabilirea dorinței principale a eroului – suprasarcina rolului. Acțiunea principală a personajului. Seleționarea operelor de artă ce caracterizează epoca dată: opere literare, opere de artă plastică, filme.	- să efectueze studii cu situații inexistente; - să efectueze studii de elaborare a personajului care le-a fost distribuit.
Fragmente pedagogice. Lectura piesei. Analiza textului dramatic. Lectura fragmentului. Descoperirea ideii. Stabilirea și studierea tematicii. Descoperirea mesajului. Stabilirea conflictului dramatic. Analiza acțiunii și a contra – acțiunii. Studierea vieții. Biografia afectivă a personajului.	- să participe la „ dezghiocarea ” textului dramatic; - să efectueze studii de elaborare a personajului care le-a fost distribuit.
Practica (antrenarea studenților în diverse spectacole pe scene profesioniste). Lucrul conform regulilor organizării producției teatrale curente. Spectacolele de licență - repertoriul curent al teatrului studentesc. Pregătirea raportării studentului la cel da al doilea factor al spectacolului teatral: publicul. Calitatea spectacolelor. Rigoarea comportamentului tânărului profesionist atât în scenă, cât și în relațiile lui în cadrul colectivului și a instituției teatrului. „ Refacerea ” cu ocazia fiecărui spectacol procesul de creație. Lupta împotriva falsului, rutinei, mecanizării blazării, suficienței și vedetismului în	- să cultive cunoștințe despre disciplina și producție teatrală; - să organizeze prezentarea spectacolelor studențești; - să organizeze prezența publicului spectator; - să aplice în mod progresiv a tuturor acumulărilor din semestrele anterioare, atât acelor care vizează lucrul studentului – actor nemijlocit în scenă, cât și celor ce țin de respectarea eticii teatrale în cadrul unui colectiv de creație.

realizarea rolului de către student. Colaborare cu studenții regizori.	
---	--

În concluzie afirmăm că încă din antichitate teatrul a fost folosit ca formă de divertisment. Fie că povestea, fapte din istorie sau că relatează evenimente de țară, teatrul creează momente de neuitat atât prin intermediul acțiunii sau replicilor personajelor cât și prin intermediul personajelor din piesă. Pornind de la această idee prin care oamenii își schimbă comportamentul observându-i pe alții, s-a elaborat principiul conform căruia teatrul poate fi folosit atât ca formă de divertisment cât și în scopuri educative.

Educația oamenilor trebuie realizată în mod constant, indiferent de vârstă, prin diferite metode, iar teatrul este una dintre ele și reușește să dezbată teme și motive ce ating limitele curiozității umane.

Prin diferite tehnici teatrale, jocuri pe roluri, copiilor li se dezvoltă abilitatea de comunicare. Prin vârtutea sa, prin înalta sa perfecțiune, teatrul se relevă și se afirmă ca o legătură spirituală incomparabilă. Prin acest atelier copii au fost puși în situația de a se exprima liber pe scenă. În consecință copii au demonstrat un spirit de observație extraordinar și o foarte bună putere de concentrare. Și-au exersat procesele de memorare, de asociere logică, iar inventivitatea le-a fost stimulată constant. Dar mai ales, marele lor câștig este dezvoltarea toleranței și solidarității în relațiile cu cei din jur. Aceasta este o achiziție pe care o vor păstra pe tot parcursul vieții și de care de cele mai multe ori nu este oferită de metodele formale – instituționale de educație.

Prin teatru copii își însușesc vorbirea corectă, expresivă și completează textul cu experiențele lor. Astfel jocul dramatic are scop educativ, asigurând o bază de înțelegere cu sine și cu ceilalți, dezvoltând adaptabilitatea la cele mai diverse situații.

Teatrul nu reprezintă nu doar o artă, ci un mod de a gândi. Prin teatru, tinerii, copii își pot forma și dezvolta abilitatea de lucru în echipă și de a gândi mai deschis. Considerăm că teatrul ne poate dezvolta din foarte multe puncte de vedere și are un rol important în formarea copiilor, tinerilor.

Referințe bibliografice:

1. Banu G. Actorul pe calea fără urmă. București: Fundația Culturală Română, 1995.
2. Stan S. Tehnica vorbirii scenice. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1972
3. Vianu T. Arta actorului. București: Ed. Eminescu, 1977
4. Werner M. Tentația abisului. Iași: Princeps, 2006.
5. Șerban A. O biografie. Iași: Poliform, 2006.
6. Curriculum la disciplina Arta Actorului (Ciclu I de studii universitare). Domeniul de formare profesională: Arta teatrală, specialitatea: actorie.

VALENȚE ALE TIMPULUI ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

VALENCES OF THE TIME IN THE ROMANIAN LITERATURE

Ludmila BALȚATU, dr., conf. univ.,
Departamentul Limbi și Literaturi
Universitatea de Stat “B. P. Hasdeu” din Cahul
ludmilabalta@yahoo.com

Summary: *The phenomenon of time has constituted since the very existence of mankind, an „unknown value” that has interested as the scientists, so the poets, the prose writers, the dramatists, the vocation of whom is to lay their thoughts in their literary writings.*

The problem of time implies a series of questions, for the reason that time represents by itself the real creator and the great destroyer.

The time concept preoccupies all people in the world, that fact can be read about in a series of literary creations, because it has a special influence on a person, especially related to the fear of aging and death.

The problem of time is found in folklore creations, a special space it has in the creation of our great genius M. Eminescu, in L. Blaga’s literary writings, being marked by a deep philosophical content.

Key-words: *time, literary writings, folklore, change, concept, pass, philosophy.*

Din cele mai vechi vremuri timpul a constituit o necunoscută care s-a aflat în centrul atenției – nu doar a savanților, ci și a poezilor, prozatorilor, dramaturgilor, de sub pana cărora apar operele literare.

Or, problema timpului, în mod necondiționat, e o problemă de valorizare a existenței terestre. Ea implică un șir de întrebări, dat fiind faptul că timpul reprezintă prin sine adevăratul creator și marele distrugător. O constatare pe deplin explicabilă: tot ce e viu, tot ce ne înconjoară cu trecerea anilor e sortit dispariției. Nu întâmplător se afirmă că timpul nu iartă pe nimeni și nimic sau: timpul consumă tot ceea ce creează. El crește tot – ce-i viu și aduce, în dar, moartea.

Ținând cont de cele spuse până aici, vom sublinia îndeosebi faptul că timpul, care macină lumea, îl putem regăsi într-un șir impunător de creații literare, dat fiind faptul că el exercită asupra omului o deosebită influență, ce-i legată de frica de îmbătrânire și de moarte.

În rândurile ce urmează vom întreprinde o încercare de a prezenta problema timpului prin prisma creațiilor folclorice și literare românești.

Așadar, vom începe-o cu folclorul, nu înainte de a reproduce unele adevăruri spicuite din studiile savantului cu renume Ion Ciocanu care se rezumă la următoarele: „Întreaga literatură română, inclusiv cea creată în Moldova istorică și

în actuala Republica Moldova, vine într-un fel sau altul – din folclorul autohton, a cărui cunoaștere temeinică este un imperativ și pentru cititor” [1, p. 10]. Iar poetul nepereche al românilor, Mihai Eminescu, în acest context a subliniat că: „O adevărată literatură trainică, care să ne placă nouă și să fie originală pentru alții, nu se poate întemeia decât pe graiul viu al poporului nostru propriu, pe tradițiile, obiceiurile și istoria lui, pe geniul lui” [2, p. 61].

Aici e cazul să se adauge că literatura populară, ce-i o creație colectivă, sincretică, orală, anonimă, tradițională „... ilustrează conținuturi și forme literare care sintetizează bogăția și forța spiritualității românești” [3, p. 21].

Spre marele nostru regret, în documentele scrise s-au păstrat puține date cu privire la folclor până în secolul al XVI-lea. Ele apar în mai mare număr, începând cu *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul Teodosie*, impotranța acestei scrieri constând și în faptul că inaugurează o temă literară ” fortuna labilis”- soarta nestatornică, ce-i cultivată mai târziu de scriitorii preromantici și romantici.

În lumina celor expuse, putem chiar sublinia că interesul pentru folclor, marea lui influență asupra literaturii culte e incontestabilă, doar anume în creațiile orale e păstrată înțelepciunea populară, experiența ce-i acumulată de el pe parcursul întregii vieți. Oare care dintre noi nu se conduce de înțelepciuni, spicuite din sânul celorla care cresc pâinea în sudoarea frunții: „Cine se scoală de dimineată, mai departe ajunge”, „Ziua bună se cunoaște de dimineată”, „Gătește carul de cu iarnă și sania de cu vară”, „Timpul și refluxul nu așteaptă pe nimeni”, „Timpul vindecă orice rană”, „Timpul mă face să prețuiesc veșnicia”, „O oră dimineată valorează cât două seara”, „Nu timpul ți se potrivește ție, ci tu potrivește-te timpului”?

Un farmec deosebit conțîn în sine și maximele, ce ne sunt transmise cu pietate din generație în generație, grație faptului că ele sunt spicuite din operele celorla mai valoroși filosofi și scriitori de pe întreg glob pământesc. Vom reproduce, în calitate de argument, doar câteva dintre ele, ce îndeosebi ni s-au întipărit în memorie: „Timpul este dascălul și învățătorul nostru” (D. Cantemir), „Timpul este lucrul pe care ni-l dorim cel mai mult, dar ...pe care îl folosim cel mai necugetat” (William Penn). Iar Denis Waitely ține să sublinieze că timpul este un angajator care oferă oportunități tuturor. E un adevăr incontestabil. Doar fiecare dintre noi are la dispoziție în fiecare zi același număr de ore și de minute. Niciun cei cu avere nu-s în stare să procure un număr mai mare de ore. Nici savanții nu pot să inventeze mai multe minute. Noi, la rândul-ne, nu putem economisi timp astăzi, pentru a-l cheltui mâine.

În ordinea de idei de mai sus vom insista și asupra următoarelor constatări: într-un mod aparte este reflectată problema timpului în basmul popular. Ca exemplu poate fi basmul „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, care propune o meditație asupra condiției omului, asupra idealurilor lui, asupra lumii eterne. Iar în basmul popular „Greuceanu” tema fundamentală o constituie lupta dintre bine și rău, ce se încheie, pe parcursul timpului, cu victoria binelui.

În linia celor relatate ne vom opri la un alt aspect al timpului, cel ce a trecut, concentrându-ne îndeosebi atenția la cronicile moldovenești, ce datează cu secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. Este inutil să detaliam aici scrierile lui G. Ureche, M. Costin, I. Neculce. Vom sublinia doar că personajele cronicilor lor captează atenția noastră grație expresiilor înțelepte rostite de către ele, grație ilustrării în aceste letopisețe a trecutului nostru glorios, grație modului sănătos de a gândi, inclusiv și în privința trecerii ireversibile a timpului.

Primul dintre cronicarii nominalizați – Grigore Ureche – scrie cronica din propriul îndemn. El considera că prin intermediul scrierii sale va contribui la elucidarea trecutului nostru istoric, pentru ca el să supraviețuiască prin timp. „Cronica se oprește mai mult asupra domniei lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușeanu, Despot-Vodă, Ion-Vodă cel Cumplit, Petru Șchiopu și Aron Tiranul” [4, p.72]. Având scopuri nobile, Miron Costin a continuat cronica lui Gr. Ureche, redând evenimentele cu mai multe amănunte. După cum afirmă vestitul critic, Alexandru Piru: „Cronica lui Miron Costin este în cea mai mare parte memorialistică în care participarea autorului se face simțită la tot pasul, psihologic, afectiv, liric” [5, p.17].

Cu scopul de a demonstra că și în românește se pot face stihuri, M. Costin așterne pe hârtie opera în versuri „Viața lumii”. Or, această lucrare e axată pe motivul clasic al efemerității celor lumești:

„Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară,
Cele ce trec nu mai vin, nici să-ntorcu iară.
Trece veacul desfrânat, trec anii cu roată.
Fug vremile ca umbra și nici o poartă
A le opri nu poate...”

În linia celor constatate vom mai semnaliza și următoarele: în poemul filosofic „Viața lumii” se atrage atenția că esența lumii se află în lucrurile schimbătoare:

„Nu-i nimica să stea în veci, toate trece lumea”
Iar omul este supus în permanență timpului, clipei schimbătoare:
„Norocul la un loc nu stă, într-un ceas schimbă pasul
Anii nu pot aduce ceasul...”

Alt cronicar – Ion Neculce – continuă cronica lui Miron Costin. Dacă privim mai adânc, vom concluziona că personajele plăsmuite de acest cronicar sunt mai bine individualizate decât în scrierile celorlalți confrați din istoriografia medievală.

El a creat și „O samă de cuvinte” – 42 de snoave, ce au devenit motive de inspirație pentru mulți scriitori români – G. Asachi, C. Negruzzi, V. Alecsandri, D. Bolintineanu etc. În linii generale, în tot scrisul său, Ion Neculce ne apare ca un creștin cucernic, ca un admirabil portretist, ca mânuitorul celui mai fermecător și proaspăt grai literar, liber de orice influență străină.

Așadar, în baza celor relatate mai sus cu privire la creațiile noastre populare, la activitatea cronicarilor moldoveni, se poate conchide următoarele: multe dintre creațiile folclorice – doine, proverbe, zicători, ghicitori etc. – au în vizor problema

timpului, fapt ce denotă, a câta oară, adevărul că această temă i-a preocupat pe trăitorii acestui pământ din vremuri strămoșești. Dovezi ilustrative pot fi și următoarele înțelepciuni populare: „Celui ce știe să aștepte, timpul îi deschide porțile”, „Cumpără la timp și vei avea la nevoie”, ”Dacă judeci pe cineva, nu-ți mai rămâne timp să iubești”, ”Lucrul la timp dăruit, prețuiește îndoit”etc.

Este evident faptul că cronicarii noștri – G. Ureche, M. Costin, I. Neculce – prin scrierile sale au reușit să immortalizeze timpul, transmițând generațiilor adevăruri despre calamități naturale, despre domni, războaie etc.

Temele, abordate de cronicari, după cum am remarcat ceva mai înainte, au fost reluate mai târziu de mulți scriitori români dintre care îl vom evidenția îndeosebi pe marele nostru geniu, M. Eminescu. Or, ceea ce cunoaștem noi azi despre Luceafărul poeziei noastre nu constituie decât o parte infimă din ceea ce purta el în creier și putea da, dacă ar fi avut o altă soartă. În sprijinul acestei idei vin următoarele afirmații ale lui Gh. Ibrăileanu: „Dacă Goethe s-ar fi stins la 39 de ani ca Eminescu, „Goethe” nu ar exista. Și Eminescu există!” [6, p.197].

Rândurile care urmează se referă la proza lui M. Eminescu, în care una dintre temele primordiale o constituie timpul. O prezentare specială necesită nuvela filosofică „Sărmanul Dionis”. Ea are în centrul atenției un personaj care trăiește în sfere ireale și în sărăcie neagră, în compania șoarecilor și a insectelor. Ca și Kant, Dionis e adept al ideii că timpul și spațiul nu există în realitate, ci numai în noi, în lumea ce e invenția noastră personală. Din aceste considerente, atunci tot timpul (trecut și viitor) ar putea fi într-o clipă sau noi am fi capabili de a ne transpune în orice etapă a acestui timp. Important e doar de a găsi acea paletă magică, cu ajutorul căreia să ne transpunem în timp și spațiu.

Prezintă interes afirmațiile exegetului Eugen Lungu cu privire la această creație literară eminesciană: „Imboldul, ce vehiculează personajul în spațiu și timp, este setea de a cunoaște lumea și de a se pătrunde pe sine însuși” [7, p. 319].

Pe firul acestei idei vom accentua că Eminescu își merită pe deplin numele de cel mai mare poet român, deoarece el atinge, prin opera sa, teme fundamentale ale omenirii. Dar supratema lui Eminescu, cea care e prezentă aproape în toate creațiile sale, e tema timpului. Această temă e frecventă atât în lirica eminesciană, cât și (după cum am argumentat ceva mai sus) în proza acestuia sub diferite imagini. Poetul se inspiră din ideile lui Schopenhauer, care redă timpul ca pe un prezent etern, trecutul și viitorul fiind posibil doar prin prisma prezentului.

În așa mod, apar diverse viziuni ale timpului, grație genialității poetului. M. Eminescu reia aceeași temă, privind-o din diverse aspecte, analizând-o în profunzime, oferindu-i diverse simboluri. De aici putem desprinde că poetul are o imagine pozitivă asupra trecutului plin de glorie, de faimă și de oameni iluștri:

„Când privesc zilele de aur a scripturilor române
Mă cufund că într-o mare de visări dulci și senine...”

(*Epigonii*)

Prezentul apare sub un aspect negativ. Poetul se referă la epigonii ce nu știu să-i prețuiască pe predecesori. Prezentul este singura viziune a timpului care merită atenția omului, fiindcă:

„Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;” (*Glossă*)

Doar prezentul poate fi schimbat. Anume el prezintă importanță, deoarece trecutul este un moment deja trăit, deci irecuperabil pentru om. Totodată, viitorul constituie o proiecție incertă, o prezumție legată de idealurile omenești care, ca regulă, nu se împlinesc.

Pentru poet nimic nu e nou, iar experiențele se pot repeta la infinit chiar într-un viitor la fel de neimportant ca și durata actuală. E o idee prezentată sub forma înfățișării lumii ca un teatru în care doar actorii rămân aceeași:

„Alte măști, aceeași piesă,
Alte guri, aceeași gamă” (*Glossă*)

Timpul nu există decât în relație cu altceva, deci dacă omul nu l-ar imagina, acesta nu ar exista. Această idee apare și în „Scrisoarea I” în geneza și stingerea Universului. Timpul apare odată cu omenirea și se stinge în același moment cu Universul:

„Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie”
(*Scrisoarea I*)

Aici e cazul să apelăm și la opiniile savanților: „Scrisoarea I este o meditație pe tema *fortuna labilis* exprimată în versuri ca:”Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții”. Este tema care generează secvențe de început și de sfârșit, concentrate pe simbolul luna, sugerând mitul Sfânta Lună. Influențat de gândirea indiană, Eminescu meditează asupra sensului vieții” [8, p. 118].

Este evident faptul că timpul, în cele mai multe poezii eminesciene, își urmează cursul, ceea ce transformă prezentul în trecutul cel mai adesea dureros:

„Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri...

.....

Pierdut e totu-n zarea tinereții
Și mută-i gura dulce-a altor vremuri...”

(*Trecut-au anii*)

Or, marele nostru geniu reușește să surprindă timpul în diferite ipostaze, ceea ce implică profunde meditații filosofice.

De exemplu, din „Scrisoarea I” surprindem ideea că timpul este nemilos, el curge în același mod pentru toți, indiferent de condiția omului. Iar în poemul „Luceafărul”, unde acțiunea e diversă, îndeosebi călătoria în spațiu pare a dura mii

de ani, De altfel, timpul se contracta și se dilata pentru a integra călătoria astrului spre origini: „Și căi de mii de ani treceau / În tot atâtea clipe”.

Cu bună dreptate, se poate vorbi că, la M. Eminescu, timpul este prezentat în imagini diferite, ceea ce trezește cititorului un deosebit interes.

Iar în opera altei personalități remarcabile a literaturii noastre – Lucian Blaga – vom depista problema timpului din perspective psihologice.

Dacă privim mai adânc, poezia filosofică a lui Lucian Blaga constituie, am putea spune, o mare dramă lirică. După cum afirmă Pavel Bellu: „Blaga a încercat să creeze o lume, operând pe baza conștiinței filosofice, care are funcții similare conștiinței artistice” [9, p. 12].

Poezia lui L. Blaga nu este decât un act de automărturie. Gândirea lui Blaga se împletește sub vraja frumosului. Concludente, în această ordine de idei, sunt opiniile exegeților cu privire la lirica blagiană: „Poezia lui Blaga este o poezie a marilor elanuri de viață proiectate la scara cosmică, este străbătută de năzuința cunoașterii, sentimentul dorului, devenirea cosmică” [10, p. 18].

Prin scrierile sale, Lucian Blaga ne apare ca un om ce-i permanent preocupat de sufletul său, ce-i frământat de problema vieții și a morții, a trecerii ireversibile a timpului. Dacă în perspectiva blagiană omul e pieritor (el și sufletul lui) în cazul dat, fără doar și poate, îi rămâne creația, prin care să-și îndeplinească destinul, prelungindu-și existența în timp.

Opera sa artistică e însuși biografia lui, cu alte cuvinte e un document de viață, care depășește orice ficțiune posibilă. Vom reproduce, în contextul dat, următoarele versuri blagiene:

„Lucian Blaga e mut ca o lebădă.
În patria sa
zăpada făpturii ține loc de cuvânt.
Sufletul lui e în căutare,
în mută, seculară căutare
de totdeauna,
și până la cele din urmă hotare...”

(Autoportret)

Aceste versuri a profetului de la Lancrăm ne conving în adevărul că opera sa este fructul unei vieți meditative, consacrată integral artei și gândirii. Taina blagiană este destăinuirea prin tăinuirea perpetuă.

Poetul parcă ia din cui lira lui Eminescu, cercând sunetele acelei suprapământestei „Odă în metru antic”:

„Ci poartă e în adevăr aci? Poarta sură
căreia n-aș vrea pe nume să-i spun?
Tu oprește-mă încă, să nu intru. Nu vreau să apun.
Ferește-mă tu, să nu-mi găsesc prea grabnic împlinirea,
să nu mor mai înainte de a muri.”

(Cuvinte către fata necunoscută din poartă)

În ordinea de idei de mai sus vom sublinia că Lucian Blaga își descoperă substanța poetică în fondul băștinaș al ființei, păstrat și transmis peste veacuri ca fundal al gândirii moderne, el sondează miturile primitive, semnificându-le cu noi înțelesuri. Fiind o personalitate marcantă a culturii interbelice, Lucian Blaga, filosof, scriitor, profesor universitar, va marca perioada respectivă prin elemente de originalitate comparabile cu înscrierea în universalitate.

Am apelat doar la câteva exemple, spicuite din creațiile populare, din scrierile cronicarilor noștri, din capodoperele eminesciene și blagiene, ce ne conving în adevărul că timpul este prezentat în literatura artistică în diferite imagini, această temă va fi actuală cât va exista pe pământ omenirea. Fapt pe deplin explicabil, deoarece, vorba poetului Grogore Vieru: ” Se pare că viața întreagă ne pregătim să ne naștem, pregătindu-ne, de fapt, să murim”(11, p. 382)

Referințe bibliografice:

1. Ciocanu I. „Literatura română”. Chișinău: „Prometeu”, 2003.
2. Irimia D. „Mihai Eminescu despre literatura și arta”. Iași: „Junimea”, 1970.
3. Luchescu Gh. „Literatura pentru copiii de pretutindeni”. București: „Pruț”, 2001.
4. Loghin C. „Istoria literaturii române” (de la început până în zilele noastre). Iași: „Polirom”, 1995.
5. Piru A. „Istoria literaturii de la început până azi”. București: „Univers”, 1981.
6. Ibrăileanu Gh. Postfață. În: Eminescu M. Scrieri poetice. Craiova: „Scrisul românesc”, 1967.
7. Lungu E. Postfață. În: Eminescu M. Proza. Chișinău: „Literatura artistică”, 1981.
8. Alexandrescu E. „Analize și sinteze de literatura română”. Iași: „Mold.”, 1996.
9. Bellu P. „Blaga în marea trecere”. București: „Eminescu”, 1970.
10. Lungu A., Bujor C. „Scriitori români notorii”. Chișinău: „Epigraf”, 2006.
11. Vieru Gh. ” Taina care mă apără”. Iași: ”Princeps”, 2008.

IMAGINI ALE EROSULUI ȘI ALE FEMINITĂȚII ÎN POEZIA LUI GRIGORE VIERU

PICTURES OF ERROS AND FEMINITY IN THE POINT OF GRIGORE VIERU

Liliana GROSU, dr., conf.univ.inter.,
Departamentul „Limbi și literaturi”,
Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul
Email: lilisebyigor@gmail.com

Summary: *Along with mother, country, childhood, another haunting image in the creation of Gregory Vieru is dear and beloved woman, who is the main link in the chain of human everlasting existence without whom he can't imagine the happiness on the earth. The poet prefers a terrestrial, real, profound love, a powerful one than can be seen in all aspects and hypostases, in dedication and satisfaction, in flaming miss and boundless trust, fidelity, in sorrow and joy, in jealousy and fascination, in separation and return, in suffering and happiness, in peace and endless burning, that is an overarching love. In most cases the image of beloved woman appears together with mother's one, in parallel or in contradictory sense, one representing the present another the past, one representing youth another old age.*

Keywords: *eros, femininity, aspect, existence*

„De n-ar fi iubirea, m-aș teme de viață” – iată crezul lui Gr. Vieru. Poetul și-a creat un ritual al adorației feminine, venind din profunda iubire față de cea care i-a dat naștere, i-a vegat somnul, i-a întreținut existența. Iată de ce poetul Gr. Vieru a înregistrat cu fidelitate întreaga-i făptură, reconstituind imaginea mamei din copilărie și până la trecerea în neființă. La Vieru principiul matern umanizează, dobândește vibrații cosmice, devine chiar „substitut al eternității” (M. Cimpoi). Poetul, un evlavios, contemplă succesiunea anotimpurilor, culege „roua sufletului”, e bolnav de armonie și înțelege că veșnicia e „ca laptele mamei”. Iar mama, cu „fierbinte respiră/rotește pe cer stelele, luna” (*Când sunt eu lângă mama*). Așadar, “cosmosul capătă un nimb matern, mama devine osia lumii”[1, p. 16], după cum observă Adrian Dinu Rachieru. Crescând sub acest simbol tutelar, evocând nostalgia stării dintâi, redescoperind candoarea și inocența copilăriei, acea „sărăcie fericită” trăită în preajma măicuței Dochița de la Pererita, – mama stăpânește universul liric: „Nu poți să smulgi din aer / Al mierlei cântec spus / De vorba mamei gura-mi / S-o depărtezi nu poți. // Nu poți din ape smulge / Un soare ogândit / De mine chipul mamei / Să îl desparți nu poți” (*Versuri albe*).

Criticul literar Eliza Botezatu menționează următoarele în această privință: “Poetul descoperă în ființa mamei coordonate esențiale ale sufletului colectiv.

Abordând motivul, el se află în atingere cu straturile cele mai adânci ale ființei noastre morale. Mama e prototipul unei umanități ideale, considerată, mai ales, din perspectiva etico-psihologică. Ea ține în cumpănă dreaptă însăși viața” [2, p. 86].

Poetul își creează din mama personală – mitul vieții sale, dar și al întregii omeniri, care a avut sau are o mamă, așa cum observă și Constantin Ciopraga: “Prin „mamă personală” ni se transmite arhetipul mamei universale. Se ajunge, în fapt, la o mamă suprapersonală, o mamă-idee, proiectându-se în eternitate, o mamă hieratică meritând adorație, acționând suprasenzorial, ca un fluid învăluitoare...” [3, p. 16].

Sentimentul de dragoste provoacă cele mai mari schimbări în toate: relații interumane, natură, chiar și în univers. Dragostea e asemenea unei ape care desparte viața noastră în două, postându-ne între trecut și prezent, iar ceea ce rezultă din această împreunare creează viitorul.

În creația lui Gr. Vieru, femeia-iubită are rolul de călăuză, sfătuitoare, reprezintă lumea cu multiplele ei probleme, după cum afirma și Elena Țau: “Iubirea e la Grigore Vieru o prismă magică, în care se răsfrânge în toată profunzimea și complexitatea sufletului, lumea înconjurătoare cu multiplele ei probleme” [4, p. 300].

Alături de mamă, o altă imagine obsedantă în creația lui Grigore Vieru este draga, iubita, care constituie veriga principală din lanțul veșnic viu al existenței umane, fără de care nu-și poate imagina fericirea deplină pe pământ, pentru că poetul se consideră: „robul iubirii pentru țară, mamă, iubită, stea”. Iată de ce draga nu e un aspect pur erotic, ci văzută într-un plan mai larg, mai filosofic, e văzută ca o miraculoasă taină, aproape fatală, ce condiționează sensul existenței umane (de exemplu poeziile „Tu strigă-mă” și „Feminină”). Dragostea e văzută ca o posibilitate imaginară de a supraviețui. Interpret subtil al psihologismului femeii, al celor mai tainice mișcări și mobiluri sufletești, el cultivă o lirică de dragoste de mare zbucium interior în care gingășia și sinceritatea sunt însoțitorii ei de nedespărțit.

Grigore Vieru concepe dragostea ca pe un veșnic frământ al sufletului însetat de ideal, un frământ ce împrumută vieții omului farmec, rost. Poetul preferă o dragoste terestră, reală, trăită până la cele mai nevăzute rădăcini, o dragoste intensă văzută sub toate aspectele/ipostazele, în dăruire și satisfacție, în dor aprins și credință nestrămutată, fidelitate, în supărări și împăcări, în gelozie și fascinație, în despărțiri și întoarceri, în suferințe și bucurii, în blesteme și chemări, în tihnă și ardere nesfârșită.

Într-un interviu poetului i s-a adresat următoarea întrebare-provocare: „*Un proverb francez spune că dragostea veche și tăciunele stins se aprind în orice anotimp. E la fel și în cazul D-voastră. Continuați să scrieți poezii de dragoste...*”. Iar răspunsul a fost următorul: „Adevărata și marea iubire este o veșnică și chinuitoare insomnie. În tinerețe nu poți dormi din teama de a nu pierde iubirea. La bătrânețe somnul îți este tulburat de altă frică: de teama că însăși iubirea te-ar putea

pierde într-o fatală clipă. Iată ce zice în acest sens genialul “fricos” Shakespeare: “Ostenit de toate, de toate aș dori să mă despart, numai că, murind, îmi las singură iubirea” [5].

Apreciind predispoziția lui Gr. Vieru pentru principiul dragostei de mamă și de iubită, Carolina Ilica menționează următoarele: “Dar cea mai frumoasă temă a poeziilor lui Grigore Vieru este iubirea niciodată egal împărțită între mamă și iubită: între siguranța modestă și darnică a mamei pentru care, orice s-ar întâmpla, el va rămâne fiul, și nesiguranța geloasă a iubitei care vrea mai mult și numai pentru sine, presimțind că oricând poate pierde totul” [6, p. 292]. De cele mai multe ori iubita apare alături de mamă, în paralele sau în sens contradictoriu, una reprezentând prezentul, cealaltă trecutul, una tinerețea, alta bătrânețea.

În continuare vom recurge la analiza concretă a unor poezii care sunt construite pe baza confruntării dintre cele două ființe iubite: mama și draga. Bunăoară poezia *Onomastică* dezvoltă un subiect interesant sub acest aspect. Dacă copilul de odinioară era mereu lângă mamă, ajuns la maturitate pe umărul lui nu mai odihnește capul mamei, ci al iubitei, locul mamei este ocupat de cel al iubitei, o iubită care niciodată nu poate fi egal împărțită:

*Veniseră oaspeții toți.
În jurul mesei
Ne-nghesuiserăm
Să mai facem un loc
Între mine și tine.
Tu mereu țineai capul
Aplecat spre umărul meu [...]
Și nu mai era loc
Pentru mama,
Nu mai era loc.*

Mama, în cumințenia ei, nu pretinde la mai mult, nu-și cere revendicarea drepturilor ei de odinioară, nici nu se supără, ea acceptă cu resemnare poziția, ea știe că trebuie să se „micșoreze”, iar ea, adică iubita, trebuie să „crească”.

O altă imagine contradictorie dintre cele două ființe creează poetul în poezia *Cutremur*, unde ființa mamei e îmbrăcată în culoarea cărunteții – alb – dar, totodată, și a purității, a curăției sufletești, care apare la suprafață „acoperă, o, marea ...”, iar în plan imediat apare iubita (nurora) imaginată „ca o stea prelungă”, care stăpânește adâncul, aflându-se „sub ape”. Care formează planul principal și care secundar nu putem spune cu certitudine. Dacă admitem că mama, care formează fonul alb al apei, atunci reiese că ea crează atmosfera, dar e de suprafață, exterioară, pentru că în adânc se află totuși iubita, care susține platforma de suprafață.

Uneori poetul se simte prins între „două pite” (*E-o liniște iubirea?*), nu știe ce să aleagă, ar respinge-o pe una, dar se simte vinovat față de cealaltă. Poetul conștientizează faptul că „*Pe alta, nu pe tine,/ Se cade să cuprind –*”, dar invocă

cu pătrundere: „*Tu brațele-mi legaseși*”, astfel simțind încătușarea sfințitoare din care nu poate scăpa ușor. În final conchide: *Încerc să rup strânsoarea – / Îmi cade brațul slab... / Și părul ce mă curmă! Se face tot mai alb. (Alt cântec)*

În poezia cu titlul *Cântecul mamei*, poetul pune la încercare alte sentimente emoționante d-ale mamei, care e pusă în situația de a se bucura de câteva daruri (cercei, salbe, năfrâmi străine, rochii, încălțări) pe care poetul se oferă generos să i le dea, dar pe care mama le refuză evocând pentru fiecare lucru câte o scuză plauzibilă. Și toate astea pentru că își acceptă și iubește nora și-i dă prioritate ei:

*Nu-mi lua cercei și salbe,
Că de-amu am plete albe.*

*Nu-mi lua năfrâmi străine,
Că de-amu eu nu văd bine.*

*Rochie nu-mi lua de lână,
Că de-amu eu sunt bătrână.*

*Încălțări nu-mi mai alege,
Că de-amu eu nu pot merge.*

*Ia-i mai bine norei, lasă,
Că ea-i tânără, frumoasă,*

*Iar eu, fiule-s bătrână,
Cine m-o vedea-n țărână?!*

S-ar cuveni să notăm aici și faptul că uneori mărinimia mamei ajunge până la dedicare totală, fără a intuit prețul, fără a cere nimic în schimb. Acest „*lasă*” din penultima strofă transmite o bonomitate întreagă, neprefăcută, sinceră, pe care doar o mamă adevărată e în stare a o putea dăruia.

Într-o altă poezie care înglobează o întreagă simbolică – *Pe drum alb, pe drum verde* – poetul sugerează pe calea celor două simboluri contrare: “verdele înverzit” al vieții și “albul înzăpezit” al morții, o întreagă filosofie existențială. “Poetul – comentează M. Dolgan – se vede pus în fața unei dileme irezolvabile: să încerce a “împleti” cele două drumuri simbolice ale vieții cu direcții opuse, să încerce a-și împărți marea dragostea celor mai scumpe ființe din lume – mamei “*plecând*” și iubitei “*venind*”. Imposibilitatea de a săvârși aceste lucruri îi umple inima de o măcinătoare suferință ființială, care nu poate “rima” cu nimic” [7, p. 116].

Până aici am creat o imagine de ansamblu a iubitei pusă în raport cu mama iubitului ei, dar elogiul dragostei nu se reduce doar la atât, Grigore Vieru se vrea

atât de dăruit dragostei încât se vede contopit cu ea “într-un singur trup aripat” (*Către femeie*).

Găsindu-și draga, care-i va suplini toate nevoile sufletești și fizice, poetul declară:

*De-acum aş putea
Și fără picioare trăi,
Da, fără de ele –
La cine vroiam să ajung
Am ajuns.
Și fără de ochi,
Da, fără de ei,
Aș putea să trăiesc –
Pe cine vroiam să văd
Am văzut.
Și fără de mâini
Aș putea să trăiesc,
Da, fără de ele -
Pe cine vroiam să cuprind
Am cuprins.*

(*De-acum*)

Inelul, simbol al legăturii dintre logodnici sau soți, la Gr. Vieru poartă amprenta “numelui tău” (evident al iubitei), simbolizând acea legătură temeinică care se vrea prezentă în întreaga-i ființă, în tot ce vede și simte “*Cu numele tău/ Îmi stropesc ochii în zori./ Cu numele tău/ Iau mărul din pom./ Mângâi copilul/ Cu numele tău*” (*Inelul cu numele tău*). Simbolul inelului apare și-ntr-o altă poezie, *Inel rotund*, în care poetul situează din nou iubita alături de mamă, începând și terminând poezia cu versurile: *Ar trebui alăturil/ De al iubitei numel/ În sclipătul verigii/ Să-l scriem și pe-al mumei*.

Formula dialogală, de un specific aparte în creația lui Gr. Vieru, reprezentând modalitate de construcție a poeziilor este utilizată pe larg și în lirica de dragoste, implicând variante multiaspectuale: fie ca chemare-dorință, fie ca dialog într-o singură direcție, fie ca replici în suspensie. Poetul își supune iubita la un fel de dialog imaginar, pentru a pune la încercare tăria și devotamentul dragostei reciproce, inventează un lanț întreg de probe, de exemplu cum o demonstrează poezie care presupune o întrebare-provocare – *Să văd ce-i zice tu*.

Probele sunt dintre cele mai ingenioase și iscoditoare: el vine cu întârziere acasă și o face intenționat, gustă puțin din masă pregătită de soție, care altădată era cu plăcere și fără întârziere servită, în mod special schimbă câteva vorbe cu o fată frumoasă, un timp oarecare îl face pe supăratul și străinul, se decide între timp să se arunce la fund de mare, scoțând de acolo „pietre rare”, pentru ca apoi să-și pună la bătaie „verdictul” din urmă, cel mai necruțător: „*Sunt palid ca lămâiul./ Să văd ce-i zice tu,/ Să mor aș vrea întâiul./ Să văd ce-i zice tu*” (*Tu*). De observat că în

„corpul” întregii poezii nu e reținută nici o replică, nici o reacție-atitudine adversă din partea femeii iubite față de situațiile critice ce i se propun pe neașteptate. Cu toate acestea, dialogul se „realizează”, se concretizează în surdină, dincolo de „corpul” poeziei, iar replicile nerostite în glas ale femeii sunt ușor descifrabile.

Un fel de dialog se realizează ca o chemare-dorință arzătoare, venită aproape involuntar, pentru că e dictată de inimă, iar ceea ce inima „vorbește” nimeni și nimic n-o poate împiedica. Aici dialogul decurge în mod reciproc, o chemare-dorință este întâmpinată de o altă chemare-dorință: „ – *Vreau să te văd, femeie,/ Sau vino să mă vezi,/ Mi-e dor de iarba crudă/ A ochilor tăi verzi*”; „ – *Vreau să te văd, bărbate,/ Sau vino să mă vezi,/ E timpul coasei iară/ În ochii mei cei verzi*” (*Vreau să te văd*) sau „ – *A, iubite, a/ Mai spune-mi ceva/ Că mi-i drag să-mi spui/ - O, iubito, o/ Cred că tot ca noi,/ Copacii bătrâni/ Acasă rămân*” (*A, iubite, a*). Altădată asemenea unui răvaș scris cu mult dor, din depărtare, poetul concepe poezia ca pe un fel de întrebare continuă: „*Ce mai faci, mult-iubito,/ Gura ta în văpăi,/ Coama ta aburită,/ Roua ochilor tăi?/ Sâni tăi de lumină,/ Cărei dragi amintiri,/ Cărui dor se închină?/ Se mai miră? Îl miri?*” (*Dor*). De cele mai multe ori poezia ia forma unui dialog care „curge” într-o singură direcție, un fel de monolog exteriorizat sau rostit în glas, în prezența sau absența iubitei: „*Frumoaso,/ Tu ești singurul meu scut,/ Ești apa lină/ Din care-mi „bea ființa” al/ Speranței curcubeu*” (*Apoi*) sau un alt exemplu: „*Unde sunt frunzele/ hrănite cu frunzele/dragostei noastre?!/ Unde e sângele verde/ al frunzelor tinere?!/ Și apele unde sunt/ Limpezi de sufletul nostru?!*” (*O ceață caldă*).

Când însă, într-o altă ipostază, iubita încearcă – prin replici în suspensie – să-l trateze pe eroul liric cu indiferență, acesta îi ripostează pe cât de hotărât, pe atât de plin de nădejdi: „*Nu, nu mi-e totuna,/ Dacă vii, dacă nu./ Eu strig stelele, Luna,/ Dar voiesc să vii tu. (...)/ Nu, nu mi-e totuna/ Dacă ești sau nu ești./ În tăcerea mea, una,/ Ară șapte nădejdi*” (*Nu, nu mi-e totuna*).

Sentimentele se adună, se irosesc, uneori se interferează asemenea unui sloi de gheață care crește pe măsură ce El-statornicul simte cum Ea-zvăpăiata, flușturatica îi cere adorări ca pe vremuri, iar el își îndreptățește refuzul categoric de a o lua de la capăt într-un lanț de replici tăioase cu toate multele implorări ale femeii, implorări pe care le putem bănuî, subînțelege, căci ele rămân în afara poeziei, se „strevăd” bine prin fiecare zicere inimoasă a bărbatului împotriva comportamentului ei contrafăcut: „*Cum să iubești ochii/ Din care seceta vine/ Părjolitoare, Seceta? (...)/ Cum să iubești părul/ Care te biciue/ Ca o furtună de gheață, de/ Gheață?/ și – cum – veverița/ gurii dată preasfântă/ Sărind din minciună-n/ Minciună?!*” (*Cum să iubești ochii ...*).

Dragostea e concepută la Vieru în cadrul familiei, ca un joc de familie, un joc extraordinar, unic, trezit de fantezia copilărească. Versurile decurg ca un fel de povestire-întâmplare: „*Duminică dimineața/ Copiii noștri amândoi/ Se urcă în pat între noi...*”, nimic neobișnuit, cursul unei zile de odihnă obișnuite, când mama, tata și copiii sunt împreună acasă, dar poetul nu vrea să spună despre odihnă, ci

despre invenția copiilor: „*Ne scot de pe degete/ palidele inele,/ Le duc la ochi/ Și se uită la mama și tata/ prin ele.*” Jocul devine cu atât mai interesant cu cât „*O, golul rotund al inelelor/ Se umple atunci/ De văzul copiilor luminos*”, iar în final poetul conchide: „*Și-n toată lumea/ Nu există joc mai frumos*” (*Joc de familie*).

Iubita, la Gr. Vieru nu e doar o invenție literară, ci o realitate cotidiană, alături de care poetul se simte un norocos declarând: „*Norocul cerului e luna,/ Norocul meu ești tu, iubito.// Erai frumoasă și copilă,/ Frumoasă-ai fost și domnișoară [...]/ Frumoasă-ai fost și domnișoară,/ Frumoasă ai rămas și doamnă [...]/ Și mai frumoasă ești ca mamă*” (*De ce-ai fi tristă?*), astfel că iubita apare și în ipostaza de mamă.

Iată cum comentează Eugen Simion erosul în creația lui Gr. Vieru: “Erosul este în poemele lui Vieru discret și serafic, în prelungirea poeziei populare și a poemelor lui Eminescu. Femeia este un răsărit de soare, printre genele ei se înalță Luna, bărbatul îndrăgostit aspiră să fie îngropat în lumina ochilor ei... În această imagistică tradițională înecată în suavități se aude și câte un sunet mai aspru, repede melancolizat însă și adus, în cele din urmă, în nota obișnuită de beatitudine:

*Unde sunt frunzele
hrănite cu sângele
dragostei noastre?!
Unde e sângele
hrănit cu verdele
frunzelor tinere?!
Și apele unde sunt
limpezi de sufletul nostru?!
Și sufletul unde e
limpezit de tremurul apei?!
Unde, e pasărea
trezită în zori
de șoaptele dragostei
noastre?!
Unde e dragostea noastră
trezită în zori
de al păsării cântec?
O ceață caldă cu frunze
alunecă printre arbori,
și eu de ea mă lipesc, iubito,
precum atunci, precum
atunci —
de făptura ta somnoroasă.*

(*O ceață caldă*) [8, p. 190].

Nu ne rămâne decât să subscriem la ceea ce afirma însuși scriitorul: „Am iubit și iubesc. De aceea n-am lăncezit și mi-am păstrat vie respirația și nădejdea în

izbândă. Sunt deci un poet al iubirii, iar iubirea este a poeziei. *Iubirea este singura dreptate pe lumea asta*. Iubirea este o jertfă zilnică. Păcat că măreția sacrificiului o găsim mai mult în singurătatea iubirii. Prin antologia care poartă un titlu biblic – “Cât de frumoasă ești!” – cred că mi-am îndeplinit o datorie față de mama, față de femeie, față de Limba Română” [5].

Analizând bogatul arsenal de poezii dedicate iubitei am ajuns la concluzia că există un câmp vast de atracție, generat de sentimentul de dragoste, care condiționează sensul vieții, femeia fiind sursă de inspirație, călăuză, sfătuitor, forță generatoare de nostalgie, de tinerețe, de suavitate și preaplin, simbol al fericirii paradisiace, proiecția îngerului, a divinității, dar, tot ea este cea care stârnește gelozie, despărțire, dispreț, ură și blestem, adică e dragostea văzută sub toate aspectele existenței.

Referințele bibliografice:

1. Andrian Dinu Rachieru. *Grigore Vieru – Patria și Matria*, în Acolada, nr.11, noiembrie, 2009, p. 16.
2. Eliza Botezatu. *Mamă, tu ești patria mea...*, în: E. Botezatu. Patosul patriotic și internaționalist al poeziei. Chișinău, Lumina, 1979, p. 86.
3. Constantin Ciopraga. *Grigore Vieru – destin re-întemeietor*, în Limba Română, nr.1-4, 2009, p. 16.
4. Elena Țau. *Referințe istorico-literare*, în: Gr. Vieru. Acum și în veac. București-Chișinău, Litera Internațional, 2001, p. 300.
5. Grigore Vieru. *Iubirea este singura dreptate pe lumea asta*. Interviu realizat de Andrei Viziru, disponibil pe: <http://www.grigorevieru.md/despre-vieru/marturisiri/195-grigore-vieru-iubirea-este-singura-dreptate-pe-lumea-asta> [accesat: 16.04.2014]
6. Carolina Ilica. *Referințe istorico-literare*, în: Vieru Gr. Acum și în veac. București-Chișinău: Litera Internațional, 2001, p. 292.
7. Mihail Dolgan. *Poezia contemporană, mod de existență în metaforă și idee*. Chișinău: Elan Poligraf, 2007, p. 116.
8. Eugen Simion, *Grigore Vieru – Un poet cu lira-n lacrimi*, în: Scriitori români de azi, vol. 3. București – Chișinău: Litera – Internațional, 2002, p. 190.

CAUZELE FOAMETEI ÎN URSS

CAUSES OF THE FAMINE IN URSS

**Veronica BENU, asistent universitar,
Departament Istorie și Teoria Educației**

Abstract: *World War II led to huge losses and unprecedented destruction caused by military action and occupation after the war. 1946, the year after the war, is often associated with the notion of - Famine (1946-1947). It started exactly in July 1946 and peaked in February and August 1947, and then its intensity gradually decreased. The most reliable estimates of the level of excess mortality that can be made today, is from 1 to 1.5 million deceased person (although the number is much higher, due to the fact that during many who hunger They died lacked identity documents, therefore could not be officially registered). The causes of hunger are multiple, which also resulted in an end to the occurrence of various diseases, mortality, but not least, a psychological wound that still exist today grandparents.*

Ce-l de al Doilea război Mondial a condus la pierderi uriașe și distrugeri fără precedent, cauzate de acțiunile militare și ocupația de după război. Anul 1946, anul de după Război, este deseori asociat cu noțiunea de - Foamete (mai precis anii 1946-1947). Aceasta a început mai exact în iulie 1946 și a atins apogeul în februarie și august 1947, iar apoi intensitatea acesteia a scăzut treptat. Estimările cele mai fiabile ale nivelului de mortalitate în exces, care pot fi făcute astăzi, este de la 1 până la 1,5 milioane de personae decedate (deși numărul lor este cu mult mai mare, din motiv că în perioada foametei mulți dintre cei care au decedat nu aveau acte de identitate, deaceia nu au putut fi înregistrați oficial).

Despre fenomenul Foametea de după război 1946-1947 nu se prea vorbește în istoriografia sovietică. Vălul secretului a fost atât de dens încât să se scrie și să se vorbească despre ea era sigur interzis. Deficitul de informație a creat iluzia că efectele secetei au trecut relativ ușor.

Acest interval este, după cum spuneam, relative, din cauza corelației insuficient de clară dintre numărul de decese înregistrate și cele reale. În cifre absolute, cel mai mare număr de decese este în Rusia, urmată de Ucraina și Moldova. În termeni procentuali a fost observată cea mai mare mortalitate în Moldova, iar cel mai mic - în Rusia, aceasta raportându-se la numărul de populație. Pierderile demografice au depășit numărul de decese în exces, deoarece acestea includ, de asemenea, scăderea ratei natalității comparativ cu nivelul normal, ceea ce nu ar fi avut loc în mod obișnuit dacă foametea nu ar fi avut loc.

Una dintre multele "pete albe" mai mult de șaptezeci de ani ai societății sovietice este istoria unui dezastru natural - seceta din 1946, care a măturat regiunile sudice ale țării, precum și consecințele sale grave sociale și economice.

Seceta a cuprins aproape toate zonele de cereale ale țării - Ucraina, Moldova, malul drept Inferior și Mijlociu al râului Volga, regiunea Rostov. Impactul său, cu toate acestea, la o scară mai mică, a influențat în mod semnificativ, multe alte teritorii, în special partea de sud a Siberiei de Est. Prin forța și întinderea teritoriului secetei din anul 1946, gradul de acoperire a fost mai mare decât în 1921, iar în 1891 în multe zone nu a existat nici o ploaie timp de 60-70 de zile. Prima ploaie efectivă a căzut doar pe 29 iunie. În plus, scăderea numărului de precipitații în timpul verii în 1945 din aceste zone uscate, a făcut ca și iarna să fie cu puțină zăpadă. Stocurile de umiditate din anul precedent, topirea zăpezii au fost mici (dealtfel și pentru Moldova), iar unele zone din sudul Ucrainei s-a înregistrat chiar și a doua secetă, după cea din anii '30.

Așadar, una din cauzele obiective ale foametei a fost seceta, care a afectat destul de mult agricultura, ce se dezvoltă în condiții climatice dificile. Dar severitatea efectelor secetei depinde nu numai de mărimea și gravitatea secetei, dar și de puterea de rezistență a gospodăriilor colective în fața dezastrului natural. Din păcate, în primul an de după război, colhozurile nu au putut contracara seceta și nu au putut întreprinde măsuri, care nu ar fi permis influența ei atât de mare în agricultură. Slăbită de către colhozurile aflate după război, cu o lipsă de echipamente, forța de muncă nu a putut să respecte multe dintre cerințele esențiale ale agriculturii: plantare, calitatea semințelor, calitatea de tratament a solului etc. Cea mai mare parte a culturilor de iarnă pentru recoltare în 1946 a fost plantat cu semințe care nu corespundeau standardelor și așteptată de mult timp. În regiunea Krasnodar, de exemplu, însămânțarea iarna a durat până la 10 decembrie.

Pe lângă secetă, Foametea din 1946-1947 a fost cauzată de un complex de motive, printre principalele motive sunt factorii obiectivi : sfârșitul războiului, care a slăbit societatea sovietică din toate punctele de vedere. [1.p,5]

Țara s-a confruntat cu o sarcină dificilă în ceea ce privește economia, și anume de a o redresa în cel mai scurt timp, consolidarea echipei și a rezistenței la Vest, în condițiile Războiului Rece.

Războiul a subminat în mare măsură, baza materială și producere în agricultură. S-au produs desigur mult mai puține tractoare (de 1,2 ori), combine agricole, de auto-anvelope (de 3,6 ori) și alte mașini agricole. Echipamentele, chiar erau depășite după modul de confecționare a lor, producându-se după un model introdus în urmă cu 10 ani, în principal. Au fost reduse dramatic rezervele de muncă în sate. Pe parcursul anilor de război bărbați în vârstă de 38 ani erau înrolați la război, ceea ce a condus la o reducere drastică a populației masculine, în special în zonele rurale.

Numărul de bărbați sănătoși cu vârsta matură a fost de cel puțin 2,5 ori mai puțin decât în 1940. În unele zone sub ocupație, situația era mai gravă. Era

obligatoriu de a fi implicați în activitatea agricolă a tuturor copiilor de peste 10 de ani. Cu toate acestea, principala forță de muncă erau femeile, adolescenții, bărbați vârstnici. forța de muncă în general a reprezentat 50-60% din nevoile lor.

Echipamentul tehnic al agriculturii a fost menținut ca și la începutul războiului. Fără excepție, toate fabricile care produc mașini și echipamente de origine agricolă au fost deviate spre echipament militar. [2, p.12] Aprovizionarea cu tractoare și pluguri în sate, în comparație cu cea de dinainte de război, a scăzut cu 9 ori, iar cu combine - 50 ori. În etapa finală a războiului până la 50% din fermele colective nu au avut în folosință semănătoare, cositoare, combine, etc.

Scăderea productivității în agricultură a dus, respectiv, după sine și la scăderea a recoltelor de toamnă. Așa că pentru producția de cereale în 1945 media a fost de 35% mai mic față de anul 1940, sfeclă de zahăr - cu 55%, floarea-soarelui - cu 61%, cartofi - cu 29,3%, legume - cu 36,3%. Ca rezultat al tuturor, producția agricolă în anul 1945 a fost doar de 60% față de 1940, respectiv, a scăzut și randamentul total al tuturor culturilor de mai sus. Reducerea calității lucrărilor de întreținere și îngrijirea bovinelor a dus la decese și reducerea tipurilor de bovine în colhozurile și fermele de stat. [2, p.13]

În timpul războiului, în general, a scăzut proporția de produse fabricate comercializabile în agricultură și creșterea animalelor. Reducerea totală a producției agricole în condițiile de război, a determinat o reducere a achizițiilor de stat. Pentru fermele colective și de stat Planul de stat de cereale a fost cel mai dificil.

Din cauza lipsei de oameni, tehnologie, stimulente materiale slabe pentru înșămânțarea de primăvară în anul 1946 a rezultat cu calitatea scăzută a producției agricole. În fermele colective din Ucraina și Belarus, de exemplu, se ocupau doar jumătate din totalul locurilor de muncă. În unele zone mari țărani erau nevoiți să sape singuri și să semene cu mâna. Unelele primitive, răspândite pe scară largă în timpul războiului, au fost folosite pe scară largă și în anii de după război.

Și totuși epicentrul secetei este zona din regiunea Centrală de cernoziom. O secetă severă a lovit sudul Ucrainei și Moldovei. Iar randamentul redus de cereale a fost observant în regiuni și republici cu cernoziom mai puțin.[2, p.20] În mijlocul verii a anului 1946 s-a trecut, dacă putem spune așa, la o economie strictă de pâine, plan care a fost dezvoltat în cercurile guvernamentale. În practică, acest lucru a însemnat intenția fermă de la toate costurile pentru a păstra disponibile rezervele de stat de cereale. În acest scop, s-a decis să se ia cât mai mult posibil, toată pâinea gospodăriilor colective și de stat pentru livrările obligatorii și achiziții. Retragera a fost pregătită și realizată cu o grijă deosebită.

În timpul războiului, nivelul de consum a scăzut continuu. Lipsa de alimente acute au fost cauzate de o pierdere temporară a zonelor fertile mari, deteriorarea stării generale a agriculturii și acumularea de rezerve. În timpul războiului, producția de alimente a scăzut: pâine - de 2 ori, ulei vegetal - de 2,7 ori, carne - de 2,2 ori, zahăr - de 4,6 ori. A scăzut producerea de produse industriale: papuci - 3,3

ori, țesuturi - de 2,3 ori, săpunuri - 3 ori. În ciuda acestui fapt, de-a lungul anilor de război existența rezervei de cereale în hambare de stat au fost stabile. Economii de pâine au fost realizate prin reducerea eliberării către populație. Volumul principal al produselor fabricate și alimentare a fost concentrat spre armată. În legătură cu extinderea săptămânii de lucru, orele suplimentare, sarcinile zilnice cu privire la comenzi militare, salarii, a crescut precum și achiziționarea de produse alimentare și bunuri fabricate. De serviciile de piață se bucurau atunci când era absolut necesar, deoarece nu își puteau permite din cauza prețurilor înalte ale bunurilor de acolo. Hrana în cel mai bun caz a constat din cartofi, pâine și cereale. Mulți oameni, însă nu au avut suficiente resurse pentru a mânca măcar și aceste alimente. Iar lapte, carne, unt, zahăr se numărau prin cele mai rar utilizate alimente. Calitatea și valoarea alimentelor emise de carduri au fost reduse. Seceta din zonele cu creștere de cereale, eșecul planului de achiziții de cereale și reticența guvernului de pe o parte, a fost consolidat cu modul de economisire de pâine a statului. [2, p.42]

De la începutul anului 1947 livrarea de pâine a fost mai mică decât la sfârșitul războiului, iar către populația rurală - de 4 ori mai puțin. Statul a refuzat livrarea pâinii către aproximativ 28 de milioane de oameni. Oamenii, dintre care jumătate erau în vârstă și copii. Totodată au fost lipsiți de sistemul de cartele și intelectualitatea de la sat, dar și alte categorii. Guvernul a considerat că acești oameni ar putea supraviețui această perioadă dificilă doar din ceea ce creșteau în grădinile și fermele lor.

După război, taxa militară a fost abolită, dar anual au crescut taxele naturale și monetare de stat pentru agricultori. Era foarte greu pentru persoanele în vârstă și singurătate, numărul cărora era destul de mare după război.[2, p. 49]

Plus la acest lucru taxele și împrumuturile erau până la 30-40% din salarii, lucru care a devastat bugetul fiecărui sătean. Iar lipsa completă de bani era cea mai mare trăsătură ce caracteriza existența umană în acei ani.[2, p.50]

Cu toate acestea în a doua jumătate a anului 1946, Consiliul de Miniștri al URSS și PCUS (b) a adoptat două rezoluții pentru a spori protecția pâinii: 27 Iunie - "Cu privire la măsurile pentru a asigura siguranța pâinii, a preveni pierderile sale, furt sau deteriorare", și la 25 Octombrie - "Cu privire la asigurarea siguranței stărilor de pâine. " Ei au spus că există multe cazuri de furt de pâine. Conform unor statistici incomplete, în toamna anului 1946, au fost condamnate pentru furt de pâine cca 53,369 oameni, dintre care 36 670 de persoane (68,7%) au fost condamnați la închisoare. În conformitate cu legea din 07 august 1932 condamnați 1 146 de persoane, dintre care 35 de persoane - să fie împușcați. Mulți condamnați în astfel de cazuri, au fost în teritoriile Krasnoyarsk și Stavropol, în Bashkiria, Rostov, Riazany, Saratov, Kiev, Harikov, Odessa. [3, p, 758]

În scopul de a aduce în jos valul în creștere a criminalității foamei, fără a dezvălui adevăratele cauze ale creșterii sale, guvernul a majorat pedepsele prin creșterea în mod repetat pentru furturi mărunte. La o reuniune a Biroului de Organizare al Comitetului Central al PCUS (b) la data de 5 martie a acelui an, la

sugestia secretarului Comitetului Central al PCUS (b) Jdanov, o comisie a fost înființată pentru a elabora propuneri de îmbunătățire a sancțiunilor penale pentru furtul privat, de stat și proprietăți publice. Rezultatul Comisiei au fost decretele Prezidiului Consiliului Suprem al URSS din 4 iunie 1947, "Cu privire la consolidarea protecției proprietății personale a cetățenilor" și "cu privire la răspunderea penală pentru furt de stat și a proprietății publice".[3, p.760]

O altă cauză a foamei poate fi și reducerea bruscă sau drastică a veniturilor reale ale unei mari părți a populației (ca în Bengal, în 1943), sau o reducere a stocurilor de alimente disponibile din cauza recoltei slabe. Foametea sovietică în 1947 a fost foamea de al doilea tip, în sensul că a fost urmată de o scădere accentuată a resurselor alimentare (asociată cu o recoltă foarte slabă în 1946, care, la rândul său, a fost rezultatul secetei, urmată de o recoltă scăzută în 1945). Cu toate acestea, o recoltă proastă nu face foamea inevitabilă. În cazul în care politica statului în ceea ce privește impozitele, achizițiile de cereale și de comerț exterior a fost diferit, este posibil ca, în ciuda recoltei sărace în 1946, foametea nu s-ar fi întâmplat, sau domeniul de aplicare al acesteia ar fi putut fi mult mai mic. Se pare că stocurile de cereale disponibile la stat până la sfârșitul anului agricol 1946-1947, cu un excedent a depășit nivelul minim necesar pentru a menține sistemul de raționalizare. Excedentul acestor stocuri a fost suficient pentru a hrăni toți cei care au murit de foame și boli legate în anul 1946-1947. Într-o măsură și mai mare acest lucru este valabil pentru victimele foametei, care au murit în anul 1947-1948.

În primăvara anului 1946, Uniunea Sovietică s-a fost confruntat cu lipsa de alimente severe - un dezastru pentru întreaga țară care a afectat 100 de milioane de oameni. Mortalitatea din cauza foamei ar fi putut fi evitată prin acordarea de alimente din cel puțin jumătate din rezervele de cereale de stat și de a reduce exporturile sale. Dar acest lucru nu a fost făcut. În timpul războiului, a fost și foame și cazuri de subnutriție. Dar măcar acest lucru, cel puțin, a fost de înțeles, cauza fiind războiul. După victoria Uniunii Sovietice părea multora că cel mai dificil moment este lăsat în urmă. Euforia victoriei a poporului sovietic care au supraviețuit războiului a fost pe larg răspândită în sfera politică.

Foametea nu a fost ceva cu totul nou pentru poporul sovietic. Era încă în viață generația care își aducea aminte de tragedia din 1921-1922 în regiunea Volga - o consecință a războiului civil. În 1932-1933, ca urmare a unor politici de colectivizare, după cum am mai menționat mai sus, o mare foamete a lovit Ucraina, sudul Rusiei, Siberia de vest și Kazahstan. Nu a fost doar foamea, ci politica lui Stalin care a condamnat oamenii din zonele afectate la moarte. Nici un ajutor, fie în țară sau din străinătate, nu au fost furnizate, s-a interzis a se spune orice cu referire la foamete. Foametea după război în URSS, în 1946-1947 se cunoaște mult mai puțin, în ciuda faptului că ea aparține mai târziu și are amintiri personale păstrate în multe familii.

În primele 9 luni ale anului 1947 150 de copii s-au îmbolnăvit, dintre care 60 au murit. Istoricul Veniamin Zima, care a scris o monografie despre foametea de

după război pe materialele descoperite după 1991, fondurile secrete ale arhivelor de stat, spune ca foametea a afectat nu numai zonele afectate de secetă, precum și multe alte achiziții de stat devastate. În total, în anii 1946-1948 inclusiv de foame și bolile cauzate de acestea, inclusiv epidemii de tifos, mor milioane de oameni.

Însă foametea de după război a avut, după cum știm o mulțime de motive și cauze. Lipsa forței de muncă din cauza imense pierderi umane în război - ca de obicei, acest deficit este de femei și copii, care este mult mai puțin productivă de muncă. Dificultățile inerente restructurării economice post-război. Veniturile și standardele de viață ale populației urbane în cea mai mare parte a scăzut. În timpul războiului, problema alimentară în URSS au fost rezolvate datorită livrărilor regulate de grâu și de carne din Statele Unite și Canada, dar cu finalizarea furnizării de asistență în cadrul acordului de împrumut s-a încheiat și ajutorul. Anticipând consecințele inevitabile, chiar și Stalin la Yalta verbal a fost de acord cu Roosevelt să fie acordate Uniunii Sovietice un împrumut de 10 miliarde de \$ pentru achiziționarea de produse alimentare. Cu toate acestea, Truman, care a luat locul lui Roosevelt, ce a murit în aprilie 1945, nu a dorit să realizeze un „acord tacit”. Imediat după război disensiunile dintre foștii aliați au început, ceea ce a condus rapid la declanșarea Războiului Rece. Cu toate acestea, în 1947, Stalin și Biroul Politic a considerat problema obținerii ajutorului economic american în cadrul Planului Marshall, dar în cele din urmă, s-a renunțat la cererea din SUA a acestui ajutor, pentru că este un preț politic prea mare pentru sovietici. Însăși logica războiului rece l-a împins Stalin și entourageul său, la consolidarea autarhiei economice a URSS și să extindă „lagărul socialist”. Când pâinea și orice monopol alimentar al statului privind apariția unui deficit de cereale de hambare publice (Aceasta se numește „eșecul de a furniza”) a cauzat în organele de partid doar o singură reacție: măsuri de consolidare a presiunii administrative în ferme pentru eliminarea produselor. Și aceasta în ciuda calvarului războiului păstrarea stocurilor și livrarea acestora către consumator nu a putut fi asigurată în mod corespunzător. Există o mulțime de dovezi că cerealele predate la stat cu multă dificultate, erau plase pe o platformă, în aer liber, ce era coborâtă, fapt ce practic le arunca în noroi, ploaie, acoperite cu zăpadă, astfel distrugându-le. Conform părerii autorului, aceste produse care erau distruse de ploi și zăpezi puteu fi suficiente pentru a plăti zilele de lucru agricultorilor înfometați din Rusia, Ucraina, Belarus, Moldova. A fost distrusă o mare cantitate de cereale. Autoritățile sovietice au luat unele măsuri pentru aprovizionarea populației urbane. Cu toate acestea, în ciuda rationalizării, locuitorii orașului nu au scăpat de foamete. În toamna și iarna 1947 s-au întâlnit cazuri în masă de boli, distrofie, inclusiv cazuri letale, ce au fost observate la întreprinderile din Leningrad și Stalingrad, regiunea Rostov. În Novosibirsk, aproape jumătate din decese au fost cauzate de boli legate de malnutriție cronică. În sate, situația a fost mult mai rău. Rația de pâine nu a nu o avea oricine, chiar cel mai des nu dispuneau de ea veteranii cu handicap.[4]

Iarna, autorul scrie că, referindu-se aici la seceta și pericolul de agresiune din partea foștilor aliați, guvernul sovietic în mod deliberat a continuat foamea, managementul URSS, condus de Stalin nu răspunde în mod adecvat la semnalele din regiuni. Mai mult decât atât, istoricul susține că, chiar dacă pâinea țării exportatoare are încă rezerve suficiente pentru a hrăni populația, dar nu pentru a le folosi în acest scop.

Așadar, putem spune că printre cauzele majore ale foametei se numără:

1. Colapsul agriculturii în țară, în urma războiului (lipsa de forță de muncă, echipamente și cai, distrugerea multor sate din Ucraina și Pământul negru și așa mai departe. d.). Astfel, numărul populației rurale masculine apte de muncă după război, luate la nivelul anului 1931, transporturile de echipamente agricole în timpul războiului a avut loc, de fapt, numărul de cai a fost de aproximativ 45% din pre-război, producția agricolă în anii războiului a fost redusă cu 40%, numărul de bovine a scăzut în comparație cu sfârșitul anilor 1930;

2. Seceta din 1946, ceea ce a dus la o scădere substanțială, dar nu catastrofală în recolta. recolta de cereale în 1947 au totalizat 98,5 milioane de tone, în creștere cu 20 de milioane de tone mai mică decât în 1940 și 25 milioane mai mici decât în 1950;

3. Politica autorităților sovietice: exportul de cereale în străinătate, inclusiv în scopuri politice; crearea de rezerve de cereale strategice în cazul unui nou război, în ciuda extrem de precară securitatea alimentară a cetățenilor URSS; creșterea sarcinii fiscale asupra populației, în paralel cu o reducere a salariilor și a prețurilor.

Foamea din 1946-1947 în URSS, Ucraina, Moldova și alte foste republici sovietice a devenit un rezultat logic al politicii guvernamentale, în care persoana nu a fost o prioritate. În multe foste republici sovietice, acum state independente, având în vedere evaluarea istorică a acestei perioade acestea sunt recunoscute ca fiind crime împotriva umanității. În Rusia, problema răspunderii juridice a regimului stalinist pentru moartea a oamenilor în timp de pace din cauza incompetenței penale și neglijarea sistemică a dreptului omului la viață nici măcar nu a crescut.

Bibliografie:

1. Hisamutdinova Ravil Rahimyanovna seceta și foamea din 1946-1947 (în baza materialelor din Ural), YEARBOOK OF EASTERN EUROPEAN STUDIES, ISSN: 2300-5424, No. 2, 2013 Publisher, Russian-Polish Institute (Institut Polsko-Rosyjski)
2. В. Ф. ЗИМА, ГОЛОД В СССР 1946-1947 ГОДОВ: ПРОИСХОЖДЕНИЕ И ПОСЛЕДСТВИЯ, Российская Академия Наук, ИНСТИТУТ РОССИЙСКОЙ ИСТОРИИ, Москва 1996
3. Элман М. Голод 1947 г. в СССР // Экономическая история. Обзор / под ред. Л. И. Бородкина. Вып. 10. — М., 2005.

4. Ganson, Nicholas. The soviet famine of 1946-47 in global and historical perspective. — New York: Palgrave Macmillan, 2009.
5. Revue des études slaves, tome 66, fascicule 4, 1994. ,V. F. Zima, Голод и преступность в СССР 1946-1947 гг.
6. <http://argumentua.com/stati/golod-1946-47-godov-khleb-by1-no-vlast-ego-otbirala>, accesat la data de 20.02.2017, ora 13:00

**MODALITĂȚI LEXICALE ȘI SEMANTICE DE UTILIZARE
A PLEONASMULUI ÎN STILUL PUBLICISTIC**

**LEXICAL AND SEMANTIC MODES FOR USE PLEASURE IN THE
PUBLISHING STYLE**

**Liliana BOTNARI, magistru în filologie,
Colegiul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale,
Email: marianadudnic1986@gmail.com**

Abstract: *The lexico-semantic repercussions include pleonasm and tautology. They can be treated as stylistic procedures in certain contexts. Unfortunately, they also appear as errors that are less grammatical but are very common in the lexicon, an area where changes occur much faster.*

As the DEX states, pleonasm is the use of words, constructions, sentences with the same meaning, the second word being usually covered by the meaning of the first. This deliberate resumption of terms is sometimes a highly expressive stylistic process by which writers and publicists create images of an obvious artistic effect. In such situations, pleonasm amplifies expression without adding any meaning, but giving it more suggestive power.

Accumulating as many examples as possible to illustrate the frequency and diversity of pleonastic expressions confirms that our language in its daily manifestations is very vulnerable in terms of fairness.

It is appreciated that the press tends to avoid these mistakes of expression, using in some situations, for expressive and emotional purposes, the pleonastic achievements.

Key Words: *pleonasm, tautology, lexico-semantic repercussions, errors, suggestive, emotional purposes.*

Prin desemnarea obiectelor, a fenomenelor, a calităților și acțiunilor din realitatea înconjurătoare se utilizează nu numai unități lexicale simple, dar și unități complexe, acestea din urmă fiind reprezentative și prin reduplicarea termenilor [4, p.79].

Uneori repetiția se realizează printr-un „joc de cuvinte” rezultat din varietatea suportului fonic al cuvintelor, combinată însă cu menținerea aproximativă a semnificației lor: „*Și astfel ni se vor deschide hăt mai larg tainele transparenței, harul de a auzi neauzitul și de a vedea nevăzutul*” (Glasul Națiunii, 15 februarie 1989, nr. 13, p. 10).

Mijloc important de constituire a unor semne lingvistice și de exprimare a unor sensuri gramaticale, repetiția se cuprinde în sistemul de procedee stilistice prin care se potențează planul semantic al termenului reluat prin dezvoltarea concomitentă și a componentei semantice obiective a mesajului, ca expresie a

participării afective a subiectului vorbitor la reflectarea lingvistică a realității extraverbale.

Printre reluările lexico-semantică se înscriu pleonasmul și tautologia. Ele pot fi tratate ca procedee stilistice în anumite contexte. Din păcate, ele apar și ca erori, care privesc mai puțin gramatica, dar sunt foarte frecvente în lexic, domeniu în care schimbările se produc mult mai rapid.

Pleonasmul constă, după cum precizează DEX, în folosirea alăturată a unor cuvinte, construcții, propoziții cu același sens, cel de-al doilea cuvânt fiind cuprins, de regulă, în înțelesul celui dintâi.

Iar dacă vom încerca să-i dăm o definiție pleonasmului, ea ar suna astfel: pleonasmul este o greșeală de exprimare cauzată de necunoașterea sensurilor (mai ales al neologismelor), care constă fie în îmbinarea unor cuvinte cu același sens, fie în reluarea, prin alți termeni, a noțiunii cuprinse implicit.

Folosirea unor cuvinte „superflue” caracterizează această figură semantică.

Atunci când nu se folosește în scopuri stilistice, pleonasmul este o lacună de exprimare, după cum arată destul de limpede aproape toate lucrările de specialitate, în materie, cu caracter normativ. Constă în exprimarea de două ori a aceleiași idei, când o singură dată ar fi fost de ajuns.

Curios este faptul că, deși numită imperfecțiune, este ținta celor mai incisive ironii din partea celui care o observă, ea își face, totuși, destul de frecvent apariția și nu numai în vorbirea liberă, dar și în scris, adică acolo unde este de presupus un mai mare control asupra formulării ideilor [1, p. 111; 2, p. 222].

Pentru cine observa atent fenomenul lingvistic astăzi, este limpede că pleonasmul constituie o abatere, pe lângă multe altele. Abaterile întâlnite la tot pasul au diferite cazuri: fie comoditatea vorbitorilor, fie căutare cu orice preț a unor exprimări șocante, inedite care să dovedească nonconformismul sau originalitatea vorbitorului, fie neglijența în exprimare, fie utilizarea la întâmplare a unor termeni al căror sens este neclar vorbitorului însuși, dar prezintă atracția cuvintelor la modă.

Totuși, erorile generate de ambiția unei exprimări mai alese, mai savante, cu scopul de a impresiona interlocutorul, creează mai curând efectul invers, dovedind că vorbitorul nu este atât de cult pe cât vrea să pară.

Pleonasmele țin de nivelul sintagmatic al limbii, și nu de cel paradigmatic, aflându-se în cea mai strânsă legătură cu nivelul semantic. Ele au reținut atenția mai tuturor lingviștilor. I-au analizat cauzele utilizării, au depistat felurite tipuri, condamându-l uneori și acolo unde el nici nu era, fiind vorba doar de un cumul lexical cu valoare expresivă [5, p.39].

În limba română există, de fapt, o serie de expresii pleonastice, dar care nu pot fi considerată greșeli de exprimare, fiind numite pleonasme formale sau tolerabile [3, p. 2016]. Uneori scriitorii, publiciștii recurg la o întrebuintare intenționată, atunci când vor să insiste asupra unui fapt, să nuanțeze, să sublinieze ideea prin repetarea aceluiași cuvânt sau prin adăugarea unui epitet, mai des în

cazul poeziei.

Această reluare intenționată a termenilor constituie uneori un procedeu stilistic de înaltă expresivitate, prin care scriitorii, publiciștii creează imagini de un evident efect artistic. În astfel de situații pleonasmul amplifică exprimarea, fără să adauge nimic sensului, dar dându-i mai multă putere sugestivă.

În vorbirea orală, dar și în stilul publicistic identificăm expresii pleonastice de tipul „*am auzit cu urechile mele*”, „*am văzut cu ochii proprii*”, de parcă cineva ar putea vedea cu ochii și auzi cu urechile altcuiva. Știm bine că poți vedea numai cu ochii și auzi numai cu urechile. Și totuși, asemenea pleonasme pot fi justificate, neputând fi considerate erori stilistice, deoarece, într-adevăr, dacă ceva ne impresionează puternic, simțim necesitatea de a insista asupra ei. E vorba de situațiile în care vrem, cu orice preț, să-l convingem pe interlocutor de veridicitatea faptelor expuse. De exemplu: „*Când se nimerește câte o iarnă atât de frumoasă și promițătoare de roadă bogată, nu-ți rămâne decât să te bucuri, iar când **vezi cu ochii proprii** cum unii oameni împart din bunurile lor cu alții, mai triști poate decât noi, inima îți crește ca pâinea cea caldă coaptă la cuptor de mama*” (Săptămâna, An. X—Nr. 52 (472), Vineri, 28 decembrie, 2001, p. 23).

Astfel de pleonasme sunt gramaticalizate.

Prin urmare, pleonasmele sunt acceptate doar cu valoare stilistică. Dacă vom încerca, uneori, să le excludem, afectivitatea își va pierde vigoarea.

Unele pleonasme - greșeli de exprimare pot fi înscrise printre pleonasmele tolerabile. Această realitate este determinată de uz, de incidența lor maximă atât în comunicarea orală cât și în cea scrisă. Astfel pare deja a fi o nedreptate condamnarea expresiilor în esența lor pleonastice (remarcate, de altfel, și în stilul publicistic) - de felul: *perioadă de timp, a gesticula cu mâinile, a aplica în practică, performanță deosebită etc.*

Sunt, totuși, construcții sintactice neândreptățite, unde repetările de sens redate prin diferite cuvinte nu constituie decât un balast semantic.

Expresiile pleonastice pot să apară și în cazul când sensurile cuvintelor sunt, în general, cunoscute, dar vorbitorii, dintr-un exces de zel, vor să „spună totul”. Sunt condamnabile sub aspectul corectitudinii îmbinările: *dar însă, sentimente sufletești, exemplu pilduitor*. Din păcate, atât emisiunile radiofonice, cât și presa, pun în circulație un mare număr de pleonasme în cele mai diferite contexte, care la prima vedere par a fi ceva firesc: „*Părerea mea personală este că în Moldova pot fi găsite 50 de persoane oneste și bine pregătite din punct de vedere profesional*” (Jurnal de Chișinău, 25 octombrie 2002, nr. 151, p. 5)

Publicitatea și reclama se recomandă din punct de veder sintactic și semantic printr-o permanentă înnoire în planul modului de structurare a mesajului, fără de care acest tip de comunicare nu ar putea supraviețui; ea aduce o permanentă revitalizare a informației, prin mijloace semantice, de aceea trebuie să fim atenți la folosirea intenționată sau neintenționată a pleonasmului.

Un exemplu elocvent este și expresia „*a-și aduce aportul*”, „*a-și aduce*

contribuția” întrebuițate adesea în conversația curentă, dar și în presă, pentru că par mai „culte”, mai „distinse” deși ele sunt pleonastice, deci nerecomandabile: *”Ele (cercetările din ultimii ani) arată că angajații **aduc un mai mare aport** în economia mondială decât colegii lor”* (Jurnal de Chișinău, 22 noiembrie 2002, nr. 155, p. 1).

O formă acceptabilă a repetiției este întrebuițarea pleonastică a unor pronume, mai ales în legătură cu formele verbale compuse. Pronumele neaccentuate, în dativ sau acuzativ, sunt repetate prin anticipare sau reluare: *i-a-nnegritu-i soarele etc.*

O astfel de formă nu este întâlnită în stilul publicistic, deoarece este inspirată de textele vechi bisericești. Deci, este o formă învechită, putând fi utilizată în stilul beletristic, în operele unor scriitori.

Alte exemple concludente, în care se face bine văzut pleonasmul, sunt și câteva enunțuri spicuite de asemenea din presă, dar și din interviurile, talk-show-urile de la TV, fiind reprezentative pentru limba vorbită: *„Conform **hotărârii deciziei juriului...** ”* (Moldova 1, Tineri și dotați, 25.03.2003); *„**asortimentul bogat** va fi...”* (Moldova 1, Mesager, 19.02.2003) etc.

Limba presei trebuie să fie nu numai frumoasă, dar și corectă. De cultivarea limbii trebuie să se ocupe, în primul rând, toți cei care scriu în vederea publicării.

Vom înfățișa în continuare o serie de forme sub care apare pleonasmul.

Pleonasmul semantic al coordonării (termenii-sinonimi sunt puși în relație de coordonare). Acest tip de abatere de la cerințele exprimării corecte apare în situații variate:

a) pleonasm al atributelor aceluiași determinat: *„Și nu trebuie să uităm de demnitate, căci ea poate să se transforme într-un bumerang care să ne lovească drept în cap în momentele de **răstriașe și grea cumpănă**”*. (Jurnal de Chișinău, 13 decembrie 2002, nr. 158, p. 6).

b) *pleonasm al complementelor directe ale aceluiași regent verbal*; *„N-au fost lichidate **lacunele și neajunsurile** ”* (Săptămâna, An. X - Nr. 13, 1999 // Lacune și neajunsuri, p. 20)

c) *pleonasm al complementelor de mod*: *„**spunem ferm și categoric**”* (Moldova 1, Bună seara).

În acest context e îmbucurător faptul că asemenea expresii pleonastice întâlnim foarte rar în presă, depistând, totuși, unele exemple: *Recapitulând anul cultural 2002, am constatat că nu a fost unul **foarte fast** pentru cultura noastră* (Jurnal de Chișinău, 27 decembrie 2002, nr. 160, p. 7).

Expresiile pleonastice apar deosebit de frecvent din motivul necunoașterii sensului exact al unor cuvinte, de obicei, acestea fiind neologice sau recente. În seria acestora se înscriu și următoarele construcții pleonastice: ***mijloace mass-media, o scurtă alocuțiune, inclusiv și, scrutin electoral etc.***

Acumularea unui număr cât mai mare de exemple care ilustrează frecvența și diversitatea expresiilor pleonastice confirmă faptul că limbajul nostru, în

manifestările lui cotidiene, este foarte vulnerabil sub aspectul corectitudinii.

E de apreciat faptul că presa tinde să evite aceste greșeli de exprimare, utilizând în anumite situații cu scopuri de ordin expresiv și afectiv realizările pleonastice.

Prezența pleonasmului poate fi justificată numai prin motive stilistice. În alte situații lingvistice ele trebuie evitate, deoarece vor ruina structura logică a mesajului.

Referințe bibliografice:

1. Irimia, Dumitru. *Introducere în stilistică*. București: Polirom, 1990.
2. Graur, Alexandru. *Gramatica azi*. București: Ed. Academiei R.S.R., 1973.
3. Grosu, Elena. *Pleonasmele: persuadare și eroare*. În: *Limba Română*. An. XII, nr. 6-10. Chișinău, 2003.
4. Gurău, Larisa. *Reduplicarea intervocă*. În: *Anale Științifice ale USM*. Chișinău, 2000.
5. Mihăescu, N. *Dezvoltarea limbii române*. București: Albatros, 1986.

THE DECADENCE OF FAMILY VALUES IN THE VICTORIAN FAMILY.
CASE STUDY: *WHAT MAISIE KNEW* BY HENRY JAMES

DECADENȚA VALORILOR FAMILIALE ÎN FAMILIA VICTORIANĂ.
STUDIU DE CAZ: ÎN *WHAT MAISIE KNEW* DE HENRY JAMES

Liliana COLODEEVA,
Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul
Departamentul de Limbi și Literaturi
colodeevaliliana@gmail.com

Rezumat: Acest articol abordează conceptul Sinelui Material reprezentat în romanul „Ce știa Maisie”, scris de Henry James la sfârșitul unui secol (1897), care, cu siguranță, reflectă decadența valorilor familiei victoriene. Romanul dezvăluie preocupările lui James cu privire la standardele și principiile morale ale societății moderne engleze, în care familia încetează să mai fie o sursă de valori și idealuri. Membrii familiei Farange servesc drept parte componentă a sinelui empiric care îl ajută pe Henry James să ilustreze sinele lor material, ceea ce, la rândul său, favorizează descrierea detaliată a personajelor. Deoarece Maisie, o fatiță de 6 ani, este ignorată și abandonată de propriii ei părinți, ea, prin urmare, nu constituie parte a sinelui lor material. Tipul de familie reprezentat în romanul „Ce știa Maisie” nu este unul care glorifică valorile familiale, ci, din contra, dezvăluie părțile negative ale familiei victoriene.

Cuvinte cheie: Sinele material, relația analogică dintre locul acțiunii și personaj, valorile familiale, familia victoriană.

In his seminal work, *The Principles of Psychology*, William James refers to the Material Self as one's body, clothing and possessions, family and home with all its surroundings, and everything that a person has. That is why, he explains, a person rejoices and is proud if some or other constituents of his/ her Material Self are prospering; or suffers if someone close to him or her shows misfortune, and is ashamed when one of them goes bad. Besides, in his opinion, a person has an instinctive desire to protect what is his/her Self. The Empirical Self, as W. James puts it, consists of the Material, Social, and Spiritual Selves (constituents). With regard to the empirical constituents, they, according to William James, in their turn, arouse feelings and emotions, as well as impulses such as *bodily self-seeking*, *Social Self-seeking* and *Spiritual Self-seeking* and *Self-preservation* (1, p. 291-307). In his opinion, all that we feel and perceive is related to the core of our Self and, therefore, all our actions and reactions, decisions and judgments are connected to the elements of the Self, consequently, being responsible for the formation of our experience. The same empirical approach is evident in Henry James's novels, as it appears that his characters act and react according to their individual experience –

made up of their sensations, perceptions, associations and impressions which influence the Consciousness of their Selves.

Henry James, William James's brother, has used psychological concepts in his novels and this fact has heavily influenced his narrative style. He skilfully operated with the representation of the Consciousness of Self in his novels like *The Portrait of a Lady*, *What Maisie Knew*, and *The Ambassadors* to develop more vivid images of his characters. The analysis of the Material Self represented in these novels shows that the analogical relation between the setting and the character helps in portraying them more expressively. The house is selected by James as the element of the Material Self and that enriches the indirect characterisation because the description of the houses strikingly resembles the appearance and character of their masters. Besides, the importance of the Material Self in Henry James's novels and in the psychological theory proposed by his brother, William James, is different. For example, the heroine of *The Portrait of a Lady* does not share the idea that all the belongings of a person are expressive; quite the opposite, Isabel Archer is convinced that all the clothes and possessions express their producers, not their users. In *What Maisie Knew*, for instance, the representation of the family as an influential part of the Material Self is distorted.

What Maisie Knew is not a story of two mothers in King Solomon's time when the wise king decides to adjudicate the dispute between two mothers claiming rights on the same child by cutting the baby into two halves; it is a story of two parents who, metaphorically, have agreed to cut their child in half, or how James puts it, she has been "divided in two and the portions tossed impartially to the disputants", just not to give the child up to the other parent (2, p. 13). Thus, because Beale and Ida Farange, the parents of the six year old Maisie, cannot share their daughter it has been decided to solve this issue in court; it has resulted in Maisie's spending time with both parents successively, for half a year each. Even though, all that Maisie receives is not parental love, but the illusion of it:

They had wanted her not for any good they could do her, but for the harm they could, with her unconscious aid, do each other. She should serve their anger and seal their revenge, for husband and wife had been alike crippled by the heavy hand of justice, which in the last resort met on neither side their indignant claim to get, as they called it, everything (2, p. 15).

Unfortunately, some people never develop parenting skills. In W. James's terms, the Farange couple is not at all serving its Material Self for self-preservation; to the contrary, Mr. and Mrs. Farange's anger, hatred and jealousy are primitive "material self-seeking impulses" which overpass their social and spiritual self-seeking instincts (1, p. 309). To serve one's Material Self implies the desire to protect and cherish what is yours, property and family included; the Faranges, on the contrary, are insensitive and irresponsible towards their own child. Maisie's needs and wishes are nothing for them; a proof of the neglectful treatment of her

daughter are Ida Farange’ words addressed to her: “It doesn’t in the least matter, you know, what you think” (2, p. 26). What her parents really care for, are their clothes and accessories, these are the things that truly represent the aspects of their Material Selves, and it is how people around them see them:

She was a person who, when she was out – and she was always out – produced everywhere a sense of having been seen often, the sense indeed of a kind of abuse of visibility, so that it would have been, in the usual places rather vulgar to wonder at her. [...] Like her husband she carried **clothes**, carried them as a train carries passengers: people had been known to compare their taste and dispute about the accommodation they gave these articles, though inclining on the whole to the commendation of Ida as less overcrowded, especially with **jewellery** and **flowers**. Beale Farange had natural **decorations**, a kind of costume in his vast fair beard, burnished like a gold breastplate, and in the eternal glitter of the teeth that his long moustache had been trained not to hide and that gave him, in every possible situation, the look of the joy of life (2, p. 16).

A parallel between the two brothers, William and Henry James can be traced here, and concluded that both the psychologist and the novelist accept that one’s garments are expressive. According to the psychologist, one’s clothes “are the objects of instinctive preference coupled with the most important practical interests of life” (1, p. 293). Apparently, the novelist has the same opinion about one’s clothes as he has decided to characterise the Farange couple through their clothes from the very first chapter of the novel. They have been covering their insignificant souls with “silks and velvet and diamonds and pearls” (2, p. 20). It has been done, probably, to open the reader’s eyes on their shady, miserable characters.

Maisie’s Material Self is much more developed. It leads her to much deeper material self-feelings. One example of this is when Maisie is astonished by Captain’s opinion of her mother. The thing is that all the people around Maisie have echoed her mother’s irresponsible, puny nature, and only her mother’s friend, the Captain, has looked at her differently. His positive attitude towards Ida and his warm words in her address makes Maisie cry: “[s]he was fairly hushed with the sense that he spoke of her mother [...] this admiration and this respect were quite new words [...] [t]he tears filled her eyes and rolled down her cheeks” (2, p. 123).

On the other hand, Maisie is a little girl and the things that she believes belong to her are slightly different from the things an adult possesses. Children, unlike grown-up persons, are very attached to their toys. The toy mentioned in the novel is a French doll, Lisette; it is not a cuddly toy or a baby-doll, it is an expensive French doll with, usually, a lovely angelic face, beautiful, curly hair and exquisite, fashionable dress. Apparently, Lisette serves in the novel as a tool in expressing the Material Self of the girl. Maisie speaks with it, shares her secrets with it, and even shrieks at it imitating the ladies that come at her mother’s house (2, p. 36). The doll also provides Maisie with a kind of her own reflection as she

asks Lisette the questions she wants the answers to but which she never receives from adults. She sees in the doll a girl like herself, often imagining herself in the role of the mother; she imitates Ida's behaviour and even her speech:

There was an occasion when, on her being particularly indiscreet, Maisie replied to her – and precisely about the motive of a disappearance – as she, Maisie, had once been replied to by Mrs. Farange: ‘Find out for yourself!’ She mimicked her mother's sharpness, but she was rather ashamed afterwards, though as to whether of the sharpness or of the mimicry was not quite clear (2, p. 37).

As they say, the children are the reflection of their parents, which is true in Maisie's case also; even though she is innocent, she unfortunately lives with people who cannot teach her much about family values. Maisie is conscious of the fact that her mother does not need her and that her father is always busy; she, therefore, seeks love and affection in other people.

The analogical relation between the setting and character so very present in the other two novels analysed in this paper is, however, reduced to a minimum in *What Maisie Knew*. The character which James chooses to describe through its home is not Mrs. or Mr. Farange, not even Sir Claude, which could be interesting, but one of Mr. Farange's mistresses. The black, rich lady from America humorously named by James ‘the Countess’, is characterised indirectly by means of her house. One can only see and judge her through Maisie's eyes:

The Image of the House	The Countess
The next thing she perceived it to be was the drawing-room of a lady – of a lady, she could see in a moment, and not of a gentleman, not even of one like papa himself or even like Sir Claude – whose things were as much prettier than mamma's as it had always had to be confessed that mamma's were prettier than Mrs. Beale's. In the middle of the small bright room and the presence of more curtains and cushions, more pictures and mirrors, more palm-trees drooping over brocaded and gilded nooks, more little silver boxes scattered over little crooked tables and little oval miniatures hooked upon velvet screens than Mrs. Beale and her ladyship together could, in an unnatural alliance, have dreamed of mustering (2, p. 140).	The brown lady looked [...] astonished [...] she was brown indeed. She literally struck the child more as an animal than as a ‘real’ lady; she might have been a clever frizzled poodle in a frill or a dreadful human monkey in a spangled petticoat. She had a nose that was far too big and eyes that were far too small and a moustache that was, well, not so happy a feature as Sir Claude's (2, p. 152).

The great drawing-room of the Countess is overloaded with things which, from the very beginning, creates in the girl the impression of something unusual, even extraordinary, and when the lady appears she strikes Maisie with “her weird aspect”, although, with an interesting appearance. The abundance of different things and objects can point to Countess’s wealth, but also to her lack of taste and moral virtues.

This section has dealt with the representation of the Material Self in the novel *What Maisie Knew*. Having considered the elements of the Material Self as clothes and belongings described by H. James in the novel, one may conclude that they are expressive for the Farange couple and for the little girl, which makes the representation of the characters more effective. The Farange family serves as a part of the Empirical Self which helps Henry James to portray the Material Self. Overall, Maisie, if regarded as part of her parents’ Material Self, fails in expressing it because she is ignored and abandoned. And because she has learned from the best, she can easily make the choices that fit her personal needs, just like her parents do. Apparently, the family of James’s society is sick and deprived of moral strength, which cannot take care of its own children.

References:

1. James, W. (2006) *The Principles of Psychology*. vol. 1. [online] London: Macmillan. available from
<<https://archive.org/details/theprinciplesofp01jameuoft>>
2. James, H. (1996) *What Maisie Knew*. Oxford: Oxford University Press

**PREZENȚA LITERATURII ROMÂNE DIN BASARABIA
ÎN „SPAȚIUL CULTURAL COMUN”**

**THE PRESENCE OF THE ROMANIAN LITERATURE IN BASARABIA
IN THE "COMMON CULTURAL SPACE"**

**Natalia LUCHIANCIUC, magistră în filologie,
Departamentul Limbi și literaturi,
Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul
Email: n_luky@mail.ru**

Abstract: *Although almost half a century of subjugation of Bessarabia imposed particular written features between the Dniester and the Prut, Bessarabian literature is a segment of the Romanian one, because, as he said, with admirable clarity, G. Călinescu, in 1941, in the preface of the Romanian Literature History from its origins to the present, Romanian literature is "one and indivisible". Being an important branch of Romanian literature, the presence of this literature in Romanian literary anthologies and dictionaries is still insufficient today. Following the weight and way in which the Romanian literature in Bessarabia is presented in recent synthesis works, literary dictionaries, anthologies published in Romania over the last twenty years, we can obtain relevant data to quantify the "degree" in which critical consciousness integrates in the Romanian literature the works of the Bessarabian writers. In general, however, we can say that there are literary histories, dictionaries, studies that include names of Bessarabian authors, some of them having literary criticism (Laurențiu Ulici, Marin Mincu, Adrian Dinu Rachieru, Alex Ștefănescu, Ion Simut, Ion Rotaru, Theodor Codreanu, Dan Mănuță and others), other poets (Viorel Dinescu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, etc.). Despite the insufficient presence of Bessarabia in the Romanian exegetical works, we consider that the interest expressed today by some critics, Romanian culture people towards Bessarabian literature, will resize the values so that some of the writers will benefit from the visibility in the literary Romanian landscape.*

Key Words: *Romanian literary, Bessarabia, Bessarabian writers, exegetical works, literary histories, dictionaries, studies.*

Criticul timișorean Adrian Dinu Rachieru în *Argumentul* său din *Poeți din Basarabia* subliniază: „dacă suntem de acord că o geografie literară românească nu poate ignora spațiul basarabean (cunoscând o schizoidie benignă care, în timp, a alimentat un *modus vivendi*), sarcina urgentă ar fi, după noi, dovedind realism politic, edificarea unui *spațiu cultural comun*”[5, p.15].

Dar care ar fi acel *spațiu cultural comun*? Referindu-se la această dimensiune, Ion Hadârcă susține: „realitatea culturală comună pentru românii

(intelectualii) din cele două state este una: limba română, istoria și patrimoniul literar comun” [2].

Cercetarea dicționarilor și a lucrărilor exegetice de sinteză publicate în România, în ultimii douăzeci de ani, oferă date relevante pentru a cuantifica „gradul” în care conștiința critică autohtonă integrează în literatura română operele scriitorilor basarabeni. În linii mari, putem spune că există istorii literare, dicționare, studii care includ nume de autori basarabeni, unele având drept autori critici literari (Laurențiu Ulici, Marin Mincu, Adrian Dinu Rachieru, Alex Ștefănescu, Ion Simuț, Ion Rotaru, Theodor Codreanu, Dan Mănuță ș.a.), altele poeți (Viorel Dinescu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu ș.a.), iar în 2010 a apărut antologia lui Adrian Dinu Rachieru, *Poeți din Basarabia*, dedicată exclusiv poeziei din acest spațiu literar. Deși Răzvan Voncu, într-o Conferință susținută la Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” (16 februarie 2016), susținea că „prezența Basarabiei (în antologii) este insuficientă și deformată”, noi considerăm că interesul, pe care îl manifestă unii exegeți români față de literatura basarabească, va redimensiona valorile, astfel încât unii dintre scriitori vor beneficia de vizibilitate în peisajul literar românesc, „având la îndemână, după cum susține A. D. Rachieru, „pașaportul” estetic, instalându-se în impozantele Istории literare”

Analizate în ordine cronologică, menționăm, în primul rând, antologia lui **Laurențiu Ulici**, unde poezia din Basarabia în perioada postbelică este reprezentată doar de Grigore Vieru și câteva poeme optzeciste. „Lipsesc, cum se vede, susține Răzvan Voncu, poeziile importanți (și viabili) ai generației șazecii, ca Liviu Damian, Gheorghe Vodă și Ion Vatamanu ...” [8].

Acestei antologii putem contrapune impunătorul volum *Poeți din Basarabia*, semnat de criticul literar timișorean **Adrian Dinu Rachieru**, care este una dintre cele mai cuprinzătoare lucrări, incluzând lucrări semnate de aproape toți poezii spațiului literar basarabean. Compartimentat în șapte capitole, care pot fi considerate și perioade de creație (*Oamenii începutului de veac* (Odiseea limbii române); *În Arcadia interbelică*; *Altă tranziție. Poeți vs dinozauri proletcultiști*. „*Erotismul politic*”; *Momentul resurecției*. *Valul șazecist*; *Promoția „Ochiului al treilea”*. *Schimbarea la față a poeziei: realismul canonic și sincronizarea „rizomică”*; *Reformarea paradigmei*; *Cei care vin...*), lucrarea constituie o provocare pentru toți acei care vor să cunoască poezia română din Basarabia, poezie care a fost întotdeauna parte integrantă a literaturii române. Acest volum, după cum anunță criticul literar în *Argument*, „încearcă să impună, cu inevitabile pierderi, o constelație de valori”, altfel spus, să impună o perspectivă. Exegetul crede că *poezia*, „oferind un peisaj variat”, reprezintă „unul din punctele forte” ale literaturii basarabene [5, p. 15].

Istoriile literare de după 1989 confirmă și ele faptul că se operează deocamdată cu o imagine parțială a poeziei din Basarabia.

Cea dintâi istorie literară editată în România, care consacră un capitol aparte literaturii din Basarabia, aparține istoricului și criticului literar **Ion Rotaru**. În a sa

O istorie a literaturii române, Volumul V, apărută în 1994, la editura Porto-Franco, după o scurtă trecere în revistă a condițiilor istorice zbuciumate, care au marcat viața românului de dincolo de Prut, înstrăinat, despărțit de fratele de dincoace, rezervă un spațiu „modest” poeziei basarabene din anii '70. De o apreciere relevantă se bucură scriitori precum: Grigore Vieru („al doilea poet emblematic al Basarabiei ... după Alexei Mateevici”), Liviu Damian („mai... conservator, mai... conformist”), Dumitru Matcovschi („rapsod popular”), Nicolae Dabija („poet modern, în toată puterea cuvântului, ... dintre cei proeminenți de azi”), Leonida Lari („figură de Ioana d'Arc a Basarabiei”), Nicolae Esinenco („un inconformist, nu însă grav”), Iulian Filip („scriitor dintre cei mai cunoscuți pentru copii”). Deși autorul recunoaște că „ar mai fi de consemnat încă multe, multe nume de poeți valoroși din Basarabia de astăzi”[8, p.627], în cele 3 pagini ce urmează, prezintă o „înșiruire modestă” de autori basarabeni: Anatol Ciocanu, Gheorghe Vodă, Ion Vatamanu, Petru Cărare, Vasile Romanciuc, Gheorghe Ciocoi, Ianoș Țurcanu, Călin Sobietsky- Mânăscurtă.

Literatura română din Basarabia intră și în atenția unei istorii literare mai recente, cea a lui **Dumitru Micu**, *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism* (București: Saeculum, 2000). Apreciind fenomenul poetic basarabean, lucrarea cuprinde nume de autori, care au fost incluși de istoricul literar într-un capitol separat, la un loc cu toți autorii din afara granițelor actuale ale României. Buna cunoaștere a autorilor și titlurilor se îmbină armonios cu perspectiva didactic-culturală, făcând loc și multor poeți basarabeni minori.

Un capitol consistent despre literatura din stânga Prutului îl consacră criticul și istoricul literar **Alex Ștefănescu** în *Istoria literaturii române contemporane: 1941 – 2000* (București: Mașina de scris, 2005). Relizând o analiză cuprinzătoare a celor mai importanți scriitori din perioada regimului comunist, autorul dedică o parte substanțială a lucrării literaturii române din Basarabia în perioada postrevoluționară. Exprimându-și admirația pentru descoperirea acestei literaturi, autorul realizează o incursiune asupra principalelor direcții și genuri literare, care au avut succes în epoca descrisă, menționând, în ordine cronologică, „o armată” de poeți talentați și câteva nume de prozatori, care au intrat în conștiința publică din Țară, precum Ion Druță („care a devenit faimos prin romanele sale *Povara bunătății noastre*, *Biserica Albă*, *Clopotnița*”), George Meniuc, Aureliu Busuioc, Vladimir Beșleagă, Serafim Saka, Nicolae Esinencu, Ioan Mânăscurtă, Nicolae Popa.

În această lucrare, pentru care primește premiul Uniunii Scriitorilor în 2005, autorul propune un capitol însemnat personalității și creației poetice literare aparținând lui Grigore Vieru și un altul - eseisticii lui Vitalie Ciobanu. Criticul român, ca și alți exegeți ai fenomenului literar basarabean, remarcă popularitatea versurilor vierene închinat mamei, pentru care, susține teoreticianul român, „ar merita Premiul Nobel pentru poezia dragostei filiale”[9, p. 424].

Referind-se la această istorie literară, criticul român Răzvan Voncu constată că „perioada 1944-1968 din literatura Basarabiei lipsește cu totul din tabloul evoluției literaturii române”, „deși criteriul etic nu lipsește din sinteza criticului”. Aceasta este, în opinia criticului constănțean, „un semn că încă se știe foarte puțin, dincolo de hotarele Basarabiei, despre ce s-a întâmplat cu literatura română din provincie, după inventarea unei națiuni și a unei limbi „moldovenesti”, despre comunizarea sălbatică, deportări, arestări, despre desființarea și înființarea de instituții menite să desfigureze total înfățișarea spirituală a acestui spațiu, despre călăi și victime, despre *eroi și trădători*” [10].

În *Istoria critică a literaturii române* (Pitești: Paralela 45, 2008), utilizând criteriul estetic și venind la mai bine de șase decenii și jumătate după cea a lui Călinescu, conceptul de „literatură română în Basarabia” începe, pentru **Nicolae Manolescu**, de-abia în 1944, când este creată cu forța RSSM și îi este inventată o tradiție, prin „decuparea” moldovenității literare din trupul românității. Nicolae Manolescu îi cataloghează drept „autori de dicționar” pe Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Ion Druță (pp. 1396 – 1397). Basarabenii sunt calificați drept „numeroși, inegali”, „depășiți cu totul” ori „defezați majoritatea”, „cu puține excepții” – Vitalie Ciobanu și Leo Butnaru (numele acestora sunt menționate într-o paranteză, p. 1401). Așadar, literatura română din Basarabia este reprezentată, în *Istoria critică...*, doar de următoarele rânduri: „Basarabenii, numeroși, inegali, sunt, cu puține excepții (Vitalie Ciobanu, Leo Butnaru), depășiți cu totul (Grigore Vieru) ori defezați (majoritatea). Locul lor într-o istorie a literaturii române nu se poate încă stabili cu precizie” [3, p. 1397].

Marin Mincu, în volumul *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, îl include exclusiv pe Emilian Galaicu-Păun, caracterizându-i creațiile drept polemice în raport cu „poezia basarabească leneșă”, îndeosebi cu aceea care „prelungeste letargic o perioadă de stază tradiționalistă neverosimilă” [4, p.1065-1066].

Dicționarele literare sunt o altă modalitate de cercetare și valutare decât istoriile și antologiile. Două sunt dicționarele de interes, din punctul de vedere al subiectului abordat: *Dicționarul scriitorilor români* (editori Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu) și, respectiv, *Dicționarul general al literaturii române* (coordonat de Eugen Simion).

Dicționarul scriitorilor români (editori **Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu**), care a avut un destin nefericit, fiind conceput și realizat integral până în anul 1984, dar nu a apărut atunci, fiind interzis de cenzură din cauza felului în care erau prezentați scriitorii afiliați ideologiei comuniste oficiale, nu conține niciun nume de poet basarabean, cu excepția clasicii de dinainte de 1944, agreați de regim (C. Stamati, B.-P. Hasdeu ș. a.). Această stare de lucruri poate fi explicată și prin faptul că el a apărut târziu, între 1995 și 2000, dar fără ca informația să mai fie sistematic actualizată și, mai ales, fără ca structura sa generală să fie modificată, astfel încât să reflecte deschiderea culturii române, de după prăbușirea

comunismului, iar într-un dicționar planificat să apară în România anului 1985 era imposibil să figureze vreun scriitor din Basarabia.

Dicționarul general al literaturii române (DGLR) (coordonator general **Eugen Simion**, vol. 1 – 7, București: Univers Enciclopedic, 2004 – 2009) oferă cel mai cuprinzător inventar al numelor de autori (de publicații sau de instituții literare) din Basarabia, atât cei dinainte, cât și cei de după 1944. Cei mai mulți dintre cei prezentați în paginile dicționarului „sunt necunoscuți în spațiul literaturii române (afirmându-se, îndeosebi, în anii în care legăturile cu România erau prohibite)”, susține Răzvan Voncu [10]. Informațiile bio-bibliografice, cât și cele exegetice înregistrate în dicționar se opresc la „pragul” anului 2003.

Înregistrarea minuțioasă, în DGLR, a numelor de scriitori basarabeni – cunoscuți sau necunoscuți publicului cititor – „relevă, totuși, un fapt important, susține Ioana Revnic: într-o epocă de rusificare agresivă, în Republica Moldova a existat o conștiință culturală românească, s-a scris literatură română, chiar dacă, decenii la rând, aceasta a fost silită să poarte „cămașa de forță” a unui alfabet străin – alfabetului chirilic” [7].

O altă lucrare, *Dicționarul biografic al literaturii române* de **Aurel Sasu** (vol. I-II, Pitești: Paralela 45, 2007), înregistrează câteva nume ale scriitorilor din Republica Moldova: Andrei Ciurunga, Dumitru Crudu, Vitalie Ciobanu, Mihai Cimpoi, Leo Butnaru, Mihai Prepeliță, Vasile Romanciuc, Efim Tarlapan, Ion Vieru, Vlad Zbârciog etc.

Iar Dicționarul bio-bibliografic *Scriitori români din anii '80-'90*, publicat la aceeași editură piteșteană – vol. 1 (2000) și vol. 2 – 3 (2001) – sub îngrijirea criticului literar **Ion Bogdan Lefter**, include scriitori tineri dintre Prut și Nistru: Ștefan Baștovoi, Vitalie Ciobanu, Iulian Ciocan, Grigore Chiper, Aura Christî, Dumitru Crudu, Vasile Gârneț, Emilian Galaicu-Păun, Irina Nechit, Nicolae Leahu etc.

Un dicționar bio-bibliografic, alcătuit de **Boris Crăciun** și **Daniela Crăciun-Costin**, vehiculează informații importante despre unii scriitori români din spațiul dintre Nistru și Prut, deși unele referințe, după părerea lui Theodor Codreanu (care urmărea datele prezentate în acest dicționar despre viața și opera basarabeanului Victor Teleucă), „au fost luate din *O istorie a literaturii române din Basarabia*, a lui Mihai Cimpoi” [1, p. 70].

Urmărind ponderea și modul în care literatura română din Basarabia este prezentată în lucrări de sinteză de dată recentă, în dicționarele literare, în antologii, criticul Răzvan Voncu, constată o situație descurajatoare. „Cauza o reprezintă, susține autorul, incompatibilitatea de criterii între discursul istorico-literar din România și cel din Basarabia”. Nu rezultă, din nefericire, vreun criteriu de confluență a valorilor poetice românești, temporar despărțite de o istorie nedreaptă. Absențele dureroase, măcar ca mențiuni, ale unor scriitori valoroși (Liviu Damian, Gheorghe Vodă, Petru Zadnipru, Ion Vatamanu, Arcadie Suceveanu, Emilian Galaicu-Păun, Andrei Țurcanu ș. a.) „nu se datorează înă , cum s-a spus, ingraturinii, ostilității

sau necunoașterii, ci neconcordanței dintre *imaginea despre sine* a poeziei din Basarabia și *criteriul istorico-literar* în vigoare peste Prut” [10], susține Răzvan Voncu.

În acest sens, autorul propune *un alt criteriu de convergență*, „mai simplu și mai eficient”, prin care integrarea fenomenelor și a valorilor poetice din Basarabia în evoluția poeziei românești postbelice să se facă fără sincope și fără disfuncționalități, pentru deblocarea interpretării istorico-literare - *deplasarea dinspre zona valorizării individuale înspre cea a confluențelor*. „Să răsturnăm perspectiva discursului istorico-literar. E momentul să privim istoria recentă a literaturii române de pe pozițiile momentului în care trăim din nou ca o literatură „una și indivizibilă”, cum spunea, cu admirabilă limpezime, G. Călinescu, în 1941, în prefața *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*” [10].

Cele afirmate supra ne permit că concluzionăm că literatura scrisă în Basarabia continuă să fie încă puțin cunoscută în spațiul de dincolo de Prut, deși în această provincie s-a scris și se scrie o poezie românească de calitate, asupra căreia, spunea Adrian Dinu Rachieru, „merită să zăbovim”, iar integrarea, după cum semnală și Arcadie Suceveanu, „rămâne un deziderat care trebuie transpus în fapte și acțiuni concrete, cu fermitate și consecvență”. Este nevoie, susține criticul timișorean de o reevaluare a literaturii scrise în comunism, de „un proces igienic”, obligatoriu pentru „metabolismul cultural”. Totodată, e nevoie și de o respectare a *corectitudinii estetice*, a unei *scări valorice*.

Așadar, receptarea literaturii române din Basarabia pe segmentul integrării acesteia în ansamblul creației literaturii române, este încă lacunară, presupunând un efort comun considerabil, atât din partea scriitorului basarabean, care trebuie să escaladeze noi trepte, dacă nu vrea să-și conserve statutul de „a cincea roată la căruță”, cât și din partea cititorului receptor, al exegezei din Țară, spre a fi mai deschisă în analiza fenomenului literar basarabean și pentru a cunoaște această realitate culturală. În acest sens, eseistul și criticul literar român Adrian Dinu Rachieru susținea: „când evadarea din „zona gri” se va fi produs cu adevărat, când în interiorul culturii române această literatură basarabeană se va fi lepădat de statutul marginal (ca „dat ontologic”, cum academic zice Mihai Cimpoi) atunci, realmente, ea va ajunge „acasă”. Această asumare nu mai poate fi întârziată” [6].

Referințe bibliografice:

1. Codreanu, Theodor. *În oglinzile lui Victor Teleucă*. Chișinău: Universul, 2012.
2. *Literatura română din Basarabia prin vocile „actorilor” săi (dezbatere / masă rotundă / repertoriu analitic)*. În: *Contrafort*, Nr.10-11 (120-121), octombrie-noiembrie, 2004.
3. Manolescu, Nicolae. *Istoria critică a literaturii române*, Pitești: Paralela 45, 2008.
4. Mincu, Marin. *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*. Constanța: Pontica, 2007.

5. Rachieru, Adrian Dinu. *Poeți din Basarabia. Un veac de poezie românească*. București – Chișinău: Editura Academiei Române - Știința, 2011.
6. Rachieru, Adrian Dinu. „Rădăcinile arheale” și „conștiința sfâșiată”: http://www.rachieru.ro/editoriale_recenzii_articole/%E2%80%9Eradacinile-arheale-si-%E2%80%9Econstiinta-sfasiata.
7. Revnic, Ioana. *Literatura română din Basarabia. În România și Europa*: <http://erizanu.cartier.md/literatura-romana-din-basarabia-in-romania-%C8%99i-europa-3211.html>
8. Rotaru, Ion. *O istorie a literaturii române*, Volumul V, Galați: Porto-Franco, 1994.
9. Ștefănescu, Alex. *Istoria literaturii române contemporane: 1941 – 2000*. București: Mașina de scris, 2005.
10. Voncu, Răzvan, *Poezia română din Basarabia. Valori și confluente* . În: *Limba română*, Nr. 1-2, anul XXVI, 2016, disponibil și on-line [<http://www.limba.romana.md/index.php?go=numar&n=78>].

**THE TRANSLATION OF TOURISM RELATED TERMINOLOGY.
THE CASE OF ROMANIAN - ENGLISH TRANSLATION**

**TRADUCEREA TERMINOLOGIEI LEGATE DE TURISM.
CAZUL TRADUCERII ROMANO - ENGLEZA**

**Nadejda MATOȘINA, asistent univ., drd.,
Departamentul de Limbi și Literaturi
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
pashali89@bk.ru**

Rezumat: În prezent, turismul a devenit o ramură separată a economiei naționale, fapt ce a dus la formarea unei industrii care necesită disponibilitatea unui personal calificat. Aceasta a condus la separarea unui întreg strat de unități lexicale într-un sistem de terminologie.

Turismul se dezvoltă într-un ritm rapid și noi specialități ale profilului turistic au fost identificate în sistemul educațional. Toate acestea atrag atenția asupra terminologiei turismului și generează controverse în legătură cu ele. Ținând cont de factorii menționați, rezultă că terminologia din domeniul turismului face parte din comunicare, astfel că studiul său este o condiție importantă pentru o activitate profesională de succes și pentru organizarea călătoriilor.

În acest sens menționăm că prezentul articol vizează traducerea terminologiei turismului din limba română în engleză și identificarea strategiilor utilizate în procesul de traducere.

Cuvinte cheie: turism, terminologie, strategii de traducere, standartizare.

Summary: Nowadays tourism became a separate branch of the national economy, which required the formation of an appropriate industry, the availability of qualified personnel, etc. All this made it necessary to separate a whole layer of lexical units into an independent terminology system.

The science of tourism is developing at a fast pace, new specialties of the tourist profile have been singled out in the education system. All this attracts attention to the terminology of tourism and generates controversy about it. Taking into account the factors mentioned above it follows that the terminology from the field of tourism is a part of mass communication, and its study is the most important condition for successful professional activity and organization of traveling.

So the present article aims at translating tourism terminology from Romanian into English and identifying the strategies used in the process of translation.

Key words: tourism, terminology, translation strategy, standartization.

Tourist text is a mysterious phenomenon that easily switches on from a domain to another. Regarding it as a piece of writing that persuades, lures and convinces the audience to visit a certain location, tourism discourse could be considered a type of advertising text. It is justifiable because the purpose of tourist discourse and advertising texts is both to transform the simple audience into customers that will buy certain products and to bring profit. If the primary goal of a piece of writing is to bring profit, this makes it related to the field of economy. Thus, totally different texts, from the first sight, have common roots and consequently common challenges. More than that, all the texts that comprise terminological expressions are considered technical texts. This is the reason why tourism discourse is affiliated to technical text that require special treatment and knowledge of terminology. The present chapter deals with the theory of terminology, characteristics of tourism terminology and international standards for the creation of new terms in the field of tourism.

The first significant effort in the theory of terminology belongs to Wüster (1898 – 1977) an engineer who developed the theory of terminology intending with his works to eliminate ambiguity in terminological language and to demonstrate the benefits of terminological standardization.

There are many approaches to deal with terminology. However, the most commonly known are those which view terminology as a process – the act of creating terms and as a product – the final terminological unit.

According to Beaker (2001) terminology is the study of words and word combinations and their usage in a certain context. However, it is necessary to make a clear distinction between "word" and "term" because lexicology deals with the study of words and terminology studies terms. Terminology is a linguistic subdiscipline which deals with the process of creation of new terms, the identification of term correspondences in different languages and the process of arranging all the terms from a domain in dictionaries, databases, etc. [1].

Wüster considers that terminology is concerned with the relationship between sciences such as physics, chemistry, medicine, etc. and a combination of other disciplines such as linguistics, logic, ontology, and computer science [2].

According to the Russian scholar Shelov, the concept of term refers to a certain terminological system specific to the domain of science, technology, etc. and every term has its own definition and role of the other terms in the same domain [3].

Wüster (1898 – 1977) developed his own conception of terminology based on his experience of engineer and person who compiled plurilingual dictionaries of standardized technical terms. In his opinion:

- ✓ priority must be given to the concept not to the designation in order to achieve its autonomy;
- ✓ any concept should be precise, though a further classification is admitted;

✓ the semiotic conception of designations is of great importance.

Some scientists supported Wüster's ideas, while others criticized them. As a consequence, three different schools that investigated terminology were created, namely: the Austrian, the Soviet and the Czech schools.

The Austrian school of terminology based on Wüster's works developed a basic set of methods and principles in dealing with terminology. The focus of their works was on concepts and standardization of terminology.

The Czech school of terminology appeared as a result of the multilingual nature of the geographical zone. It was concerned with the structural and functional description of special languages where terminology is an integral part. The main interest was in the standardization of terminology, worked in collaboration with Czech Language Institute.

The Soviet school of terminology was based on the works of Caplygin, Lotte and it appeared as a result of the necessity to have some common standards in concepts and terminology as well due to the multilingual society of the Soviet Union.

Terminology as a science appeared from the necessity to solve some problems in communication, the fact that makes it a practical experience science. The basis of the science under discussion is the classification of terms according to concepts thus demonstrating the relationship between them [2].

In order to pursue the matter, it is necessary to clarify the basic terms which terminology deals with. **Term** – a word or combination of words with a specific meaning within a domain (economy, tourism, medicine, physics, etc.)

Concept - an abstract idea that includes a set of characteristics and particulars specific to a certain domain.

Definition – refers to the meaning of a word and could be found in a dictionary because it proceeds semasiologically from word to the meaning; terminology in contrary proceeds onomasiologically starting from the concept creation and proceeding to the term for it [1].

Domain: "The subject field, an area of knowledge, discipline, production process, or method in which a concept is used" [4].

Subject field: "An area of knowledge which is established for the purpose of grouping into conventional categories the concepts considered as belonging together" [4].

The specificity of terminology in comparison with other terms consists in the combination of various sciences; it deals primarily with linguistics, lexicology and another branch of human activity like tourism, mechanics, medicine, sport, etc.

Terminology is closely related to many other linguistic and non-linguistic disciplines such as technology, communication, logic, lexicology, etc. The closest link is with lexicology and some scientists considering terminology to be a part of lexicology. However, these are totally different branches if we consider the object the two disciplines deal with. The primary object of lexicology is the word/term, its

structure and form and the concept that the word denotes being less important. Terminology, on the contrary, emphasizes the concept as the initial object of terminology and fluently moves to the form and structure of the word/term.

Terminology appeared as a result of society need to communicate effectively in different domains. Thus, the users of terminology are divided into two classes:

Direct users – terminologists, specialists in a certain subject field;

Mediators – translators, technical writers or specialists of a certain domain who use terms to facilitate the communication.

All these aspects demonstrate that terminology is necessary for every specific field of communication in order to communicate effectively and escape ambiguity of terms in different languages.

Terminological Standardization

The technology is in constant development especially in the last century, this fact leading to the development of society hence to the development of language. Living in a globalized world where information is spread at the speed of light, it is necessary to use a common language for effective communication. Nowadays, English is considered the global language because of its large number of users, native and non-native. It is obvious that all the new objects/concepts which are invented in technology, first of all, receive a name in English and then are adopted, translated, transferred in the other languages. This is the essence of terminology standardization, to create a bank of terms which will be recognizable by the users of other languages.

According to online Cambridge Dictionary, the word standardization means “the process of making things of the same type have the same basic features”. If referring to tourism terminology it presupposes the process of compiling a term bank which will include identical terms for many languages which have to do with the field of tourism. The necessity of introducing some standard terms appeared in the last century of globalization when the interaction between countries grew significantly. The reason for term standardization is to simplify communication among specialists of the same domain, tourism in our case, which use different languages. However, the process of creating standard terminology is a challenging one, because it implies a high level of specialization of those who work on it. First of all, it implies the specialization in linguistics and secondly in the field of tourism.

“Standardized terms should be: unambiguous (if possible univocal), accurate, concise, simply spelled, conducive to the formation of derivatives, and a member of a term system. If these requirements cannot be all met at the same time, a careful selection of the requirements to be given priority in each individual case should be carried out.” [5]

In other words, terminologists have to deal with the lexicological part of the term, as well as with its technical field, taking into account the correspondence between object/ concept and the term.

The naming of terminology implies a set of criteria which newly made terms have to fulfil. Terminologists together with lexicographers deal with the selection of the appropriate method/ principle of creation of a new term for a specific concept. In addition, lexicographers monitor the historical changes that the term underwent although they mainly deal with the already existing terms. The paramount task of terminologists is to create a new term for newly introduced concepts and newly invented objects. Therefore terminologists are responsible for standardization of terms [6].

Cabré (1999) mentioned that terminology standardization simplifies communication even if it is a complex process including a number of operations like:

- The process of unification of concept systems and concepts;
- Definition of terms and reduction of homonymy;
- Elimination of synonymy;
- Fixing of designations;
- Introducing abbreviations and symbols;
- Creation of new terms; [2]

Standardization is a relatively new trend in terminology which appeared as a result of a tremendous development of technology, industry, and commerce. However, the first non-governmental organization for standardization began its activity in London, 1946. International Organization for Standardization (ISO) was created "to facilitate the international coordination and unification of industrial standards" [7].

Nowadays ISO includes members from 162 countries throughout the world, their primary goal being that of bringing together experts from various countries and domains of activity in order "to develop market-relevant international standards which support innovation and provide solutions to global challenges" [7].

Another international organization which deals with tourism is INFO TERM, the International Information Centre for Terminology which was created by UNESCO in 1971 with the aim "to support and co-ordinate international co-operation in the field of terminology." [8]

Tourism as an international phenomenon has to do with terminology. Standardization of tourism terminology leads to an efficient and easier interaction among world tourism representatives. Thus in 1975 World Tourism Organization (UNWTO) was established. This United Nations agency is "responsible for the promotion of responsible, sustainable and universally accessible tourism". It includes 156 countries members of the organization [9].

UNWTO created a glossary of tourism and general statistical terms aiming at the unification of terms used in the field of tourism throughout the world. The terms included in the glossary are generally used and recognized by all the tourism specialists.

The existence of these institutions emphasizes the importance of terminology not just in the field of tourism. However, terminology plays a significant role in tourism discourse. The first chapter has been dealing with terminology as a science, tourism specific terminology, and terminological standardization. As it may be noticed from the information provided in the present chapter, standardization of terminology has a lot of advantages and simplifies the collaboration of specialists in different domains. Moreover, it simplifies the work of translators who will not need to look for the meaning of the term in different sources and just check it in UNWTO glossary, INFOTERM or ISO.

Strategies Used in Translating Tourism Terminology. Corpus-based analysis

A number of researchers have investigated the problem of translation of different types of discourse, among which E. Nida (1964) “*Towards a science of translating*”, P. Newmark (1993) “*Paragraphs on Translation*” are worth mentioning

J. Sage (2001) and T. Cabre (2010) were interested in the translation of terminology while Newmark (1993), M. Snell-Hornby (1999) considered the translations in the tourism sector, not to be of the best quality. As a result, P. Pierini (2007) made a research assessing the quality of tourist text translation, giving a set of recommendations for the translation of tourist texts.

G. M. Dan (1996) made a detailed description of tourism discourse in “*The Language of Tourism – A Sociolinguistic Perspective*” identifying the specific features of tourism discourse.

Some Russian scholars, such as O. Maslennikova, N. Ivanova (2013) studied the peculiarities of tourism discourse mentioning different types of tourism.

The above-mentioned researchers demonstrate a great interest in tourism discourse through their works. However, there is still place for research and discovering in tourism discourse.

Terminology and translation are both related to linguistics and both deal with language even though the areas of language are different. Thus, the translation process regards the manipulation of the text whereas terminology treats the text as a source material. Theoretically, terminology starts from the concept and ends with a term.

The difference between terminology as a theoretical discipline and translation as an applicative study is clearly demonstrated by the scheme above. Terminology firstly focuses on a **specific knowledge** field where a new **concept** appeared, and then introduces the **term** for this concept and incorporates it into a **context**.

Translation is an applied linguistic activity which focuses firstly on the **context** (text corpus) from a specific **knowledge field**, it identifies a **term** in the given context and afterward it looks for the **concept** the term stands for.

When discussing tourism terminology it is necessary to realize that terminology is an integral part of it. Thereby, Newmark (1988) viewed the translation of terms as a part of the technical translation. "Technical translation is primarily distinguished from other forms of translation by terminology..." Newmark (1988: 151) He distinguishes the technical translation from all the other types of translation because of the existence of 5-10 % of terminology in technical texts. Furthermore, Newmark (1988) argues that technical translation is non-cultural and free of cultural elements [10].

Under these circumstances, the translation of tourist texts could be considered a technical one because of the terms which are a constituent part of tourism discourse. Naturally, the concentration of terminology in a different type of tourist texts is different. For instance, the number of terms met in specialized (contracts, norms, conventions, legislations) tourist texts is higher than in promotional ones (advertisements, leaflets, brochure, booklets). The reason for this is given by the target audience. If promotional tourist texts are written using leisure, seducing vocabulary, specialized texts are oriented strictly to specialists in tourism and comprise a high number of terms. So, Newmark's idea about technical texts is applicable just for specialized tourist texts. As regards another type of tourist texts, i.e promotional ones, they are not technical the number of terms used in such texts is not very large. They are written for a large audience and have another purpose – to be clear, precise, to sound pleasant avoiding creating confusion by unknown terms.

Concerning the cultural aspects in tourist texts, they are differently approached depending on the genre of tourist text and on the audience to whom the text is addressed. Thus, specialized tourist texts are oriented to a specialized audience (tourism representatives). As a result these texts do not have to do with culture and the terms tend to be universal, international and recognizable in many languages. As far as promotional tourist texts are concerned, they are oriented to the general public (potential tourists), the vocabulary of these texts being simple, descriptive, seducing and including a wide range of cultural words that function as a bite for potential tourists arising curiosity to visit unknown places.

Therefore **technical** and **non-cultural** could be called just **specialized tourist texts** in contrast with **promotional tourist texts** that are **non-technical** and **culture-bound**.

Before starting a technical translation Newmark (1988) suggests the following:

- Learn the language, not the content of the subject; as a translator you do not have to know all the theories, laws of a certain technical field, your primary goal is to preserve the general idea of the subject, paying special attention to the terms;

- You do not have to be an expert in a certain technical field, however, you should understand the text and vocabulary used in it;
- Understand real life, do not be concentrated just on accuracy and logic of your translated text;
- A lot of technical terms are translated literally because of the big number of internationalists, as a result of standardization of technical vocabulary;
- Check present validity of the term and its reference to a dialect, the term must not be translated with an old or dialectal term;
- Use the Oxford Illustrated Dictionary because science language is concept – cantered in technology object- cantered;
- Be as bold and free in reconstructing the grammatical structures as in any type of informative or vocative text [10].

All these suggestions are of practical use and help the translator to find a solution to the challenges that appear in the process of translation of a technical text.

A Russian scholar interested in translation, namely Proshina (2008) considers that terms are context-free words; they possess one meaning in one context. However the meaning of the term may vary depending on the school or way of treating it. Thus, she raises the problem of term homonymy which consists in the usage of the same term in the different field of activity with different meanings. For instance “лист” in the publishing field corresponds to the term sheet (author’s sheet); in biology, it is a leaf; in technical use, it denotes a plate; in geology, it refers to lamina” [11].

A great deal of previous research in translation studies has focused on a set of translation techniques used especially for terminology. Thus, Proshina (2008) mentions in “*Translation Textbook*” the following techniques for term translation:

1. **Transcription** is mainly used for loan words the risk is not to overuse it because the terms could not survive in the initial form. Ex.: phenomenon - phenomena;
2. **Transliteration** is often used when the target language lacks the notion, ex.: function- function". The translator must be attentive while using this technique because of false friends.
3. **Calque**, half calques literal translation is often used in the translation of compound terms or combinations.
4. **Translating a word and using it as a term** is a technique in the translation of terms that are used by translators. Ex.: memory- memorize (in Information Technology field);
5. **Descriptive translation and expansion** are characterized by the lack of the technical term, ex.: tripos – examenul de excelență la Universitatea Cambridge.
6. **Reduction** takes place when a combination of terms is shortened in the process of translations.

7. **Analogue substitution** is used when a correspondent term exists in the target language and is replaced in the process of translation. Ex. Play-school – creșă [11].

The English language is a common condition which has a considerable impact on the process of globalization and standardization of technical terminology. Thus, a great number of technical terms originated in English and became internationally recognized. This is the reason why a high number of English loanwords are now found in many other world languages like Romanian, Russian, French, etc. When it comes to the translation of a technical text from English terms usually are transliterated or transcribed preserving the original English core. However, this approach does not function every time and the translator has to use other translation techniques depending on the language specificity. These could be **calque**, **gloss translation**, or even a combination of two or more techniques. Cabré (2010) emphasized the “inexistence of terminology” (2010: 360) a situation when the term was invented recently and does not have an equivalent in the target language. Peter Newmark (1993: 2) opted for the preservation of the original form of the term in the target language thus, introducing a big number of neologisms in the target language.

A number of theorists like Nida and Taber (1982), Jakobson (1959), Vinay and Darbelnet (1995), Baker (1992) were interested in the achievement of **equivalence** in the process of translation. However, it is less frequent.

Taking into account the tendency of standardization of technical vocabulary it became easier to achieve equivalence when translating terms. In this case, terminology loses the cultural identity; it is not suitable for tourist terms because tourist texts represent a mixture of technical and advertisement discourse. For instance, the Romanian language comprises a big number of terms related to the field of tourism which have some cultural meaning. Frequently, the Romanian word “mămăliga” is translated with a word of Italian origin “polenta”. However, they are totally different in the way of preparation and serving, the common element is just corn grits. The translator’s choice of the word “polenta” instead of “mămăliga” could be explained just by the high popularity of the Italian cuisine. So, in this case the translator used the equivalent of the term in another language which is more easily recognizable, but the translation refers the reader to a wrong geographical location and mixes cultural elements which are not acceptable in tourist text as a type of advertisement discourse.

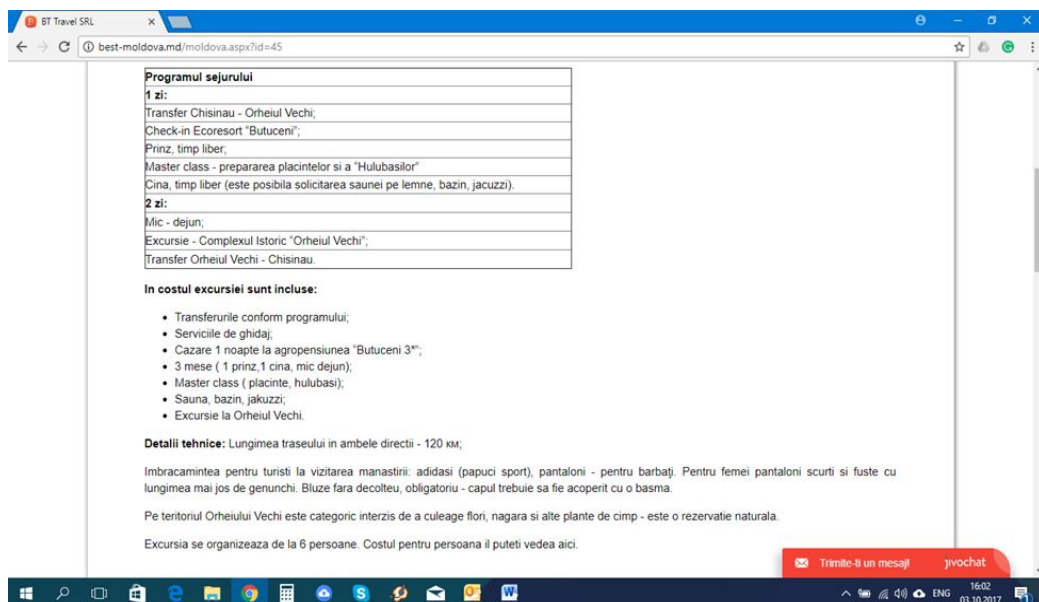
Dealing with the translation of tourist text, each translator encounters the problem of **non-equivalent** terms – geographical names, traditions, ceremonies. Here the selection of the method depends on the translator who has to choose among bilingual translations (both SL and TT terms are presented, ex.: “Ziua Națională a Vinului” – “Moldova Wine Day”) omission of the term, gloss translation (includes an explanation of the term).

The most frequently used methods of translation for tourism terminology are the following:

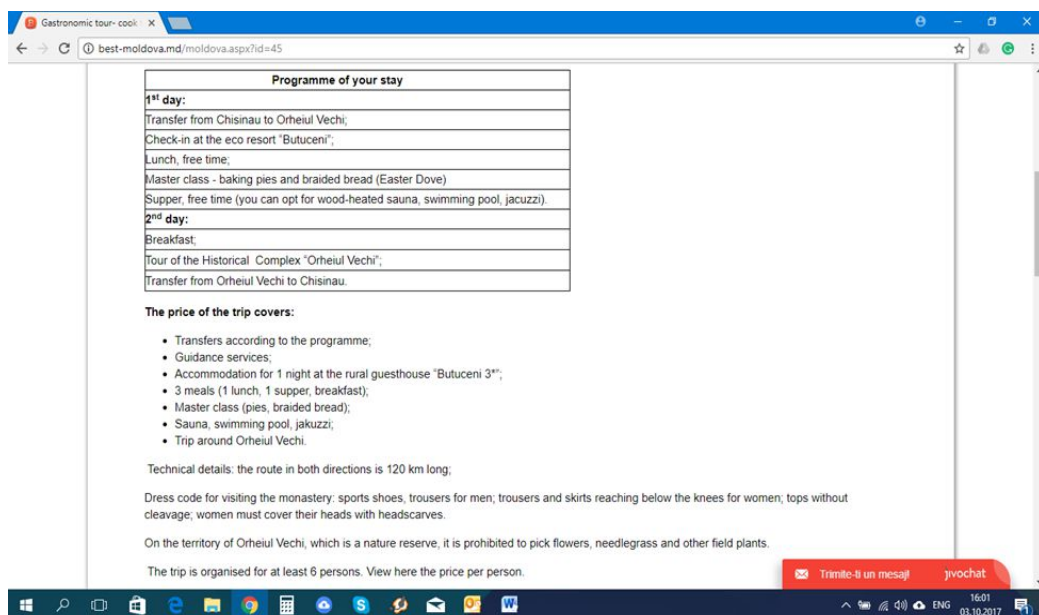
1. Equivalent – usage of a similar term in target text;
2. Transcription and transliteration – preservation of original graphical and phonetic form of the term;
3. Gloss translation – introduction of explanation immediately after the term or in footnotes;
4. Neutralizing – the usage of generally known term without preserving SL term specificities ;
5. Omission – the omission of terms;
6. Addition – the translation is performed through adding a term specific just to target language;
7. Transposition – transference of the meaning that includes changes in grammatical aspect of ST and TT;
8. Naturalisation –adaptation of SL word to the morphological and phonetic systems of TL.

The present part of the work consists of an analytical analysis of a tourist website translation. The main goal is to analyse the tourist texts translated from Romanian into English paying special attention to the translation of tourism terminology. The website best-moldova.md served as a rich source of information for the present research analysis due to the existence of its Romanian/ Russian/ English versions. The analysis is based on the Romanian version of the website (source language) and the English version (target language). Special attention will be paid to the translation of terminology and strategies, methods, procedures used in the process of translation. Thus, the analysis will be provided with source text and target text examples. Other important aspects of the analysis are the amount of terminology in a tourist text and the breakdowns in the translation of terms.

The analysis starts with an example dedicated to a gastronomic tour of Moldova, the Romanian and English versions having been taken from the tourist website www.best-moldova.md. The analysis consists of the comparison of the source text (Romanian) and target text (English) emphasizing the translation of tourist terminology, translated from English into Romanian.

Picture 1. Gastronomy tour (SL) [12]

Picture2. Gastronomy tour (TL) [12]

Starting the analysis, it is necessary to mention that the analysed extract represents specialized tourist texts, which means that the text is oriented to the

general public. The language of text does not correspond to any of the standards of promotional texts; the information is presented in tables, there are no sentences, just main theses. Neither text includes redundant information, descriptive adjectives, culture-related words or emotive language. Being specialized, the texts have to be culture-free in order to be clear to the specialists around the world. This is the case with the present example of specialized tourist text which is culture - free, the only culture related words being the geographical names “Orheiul Vechi”, “Chișinău”, “Butuceni”, etc.

The present extracts from the website www.best-moldova.md are examples of tourism itinerary “Gastronomy Tour in Old Orhei, Butuceni”. The results of the investigation are presented in table 1. The main goal of the research is to select tourism terminology from the present itinerary and to analyse it according to the translation strategies/techniques that were used in the process of translation.

Table 1. Tourism terminology

Nr	Tourist term (SL)	Tourist term (TL)	Translation strategy/ technique	Commentaries
1	Program	Programme	naturalisation	The term is a loan from TL and adapted to SL
2	Sejur	Stay	equivalent	An equivalent term in TL, however, it entered the Romanian language as a loan from French
3	Transfer	Transfer	borrowing	Result of standardization of terminology
4	Check-in	Check-in	borrowing	Result of standardization of terminology
5	Ecoresort	Eco resort	naturalisation	A loan term from TL adapted to the systems of SL
6	Master class	Master class	borrowing	Result of standardization of terminology
7	Excursie	Trip	equivalent	Terms with equivalent meaning in SL and TL
8	Complex istoric	Historical complex	transposition	translation of word a combination that stands for the same term in SL and TL
9	Serviciile de ghidaj	Guidance services	transposition	The correspondent term in ST and TT, change in word order
10	Traseu	Route	equivalent	A correspondent term in TL
11	Rezervație	Nature reserve	transposition	translation of a word

	naturală			combination that stands for the same term in SL and TL
--	----------	--	--	--

The table above illustrates the analysis results of translation of tourism terminology; it is obvious that tourist terms were translated by using methods such as naturalization, equivalence, borrowing, transposition. There is no predominant method there being a combination of methods and strategies depending on the particular situation. Where it was possible, the translator used equivalent terms like in “traseu” and “route”, “excursie” and “trip”, “sejur” and “stay”. The meaning of the selected pairs of words is practically identical; “*traseu*” - drum pe care îl parcurge (în mod permanent) un vehicul sau o persoană, *itinerary*, rută (DEX online), “*route*” - an established or selected course of travel (Merriam-Webster). As we the meanings in SL and TL are practically identical, pointing to the same concept.

The example of “sejur” and “stay” is very attractive regarding the French origin of the word “*sejur*” which was borrowed into Romanian to denote a newly appeared notion in tourism, and to be more recognizable at the international level. However in the process of translation the word *sejur* was replaced by the English term “stay”.

The other method widely used in the translation of tourist terms is **transposition** that is quiet similar to the word for-word translation. Nevertheless, , word order is changed as required by syntactic rules of the target language (English). For instance “complex istoric” and “historical complex” due to the difference in syntactic systems of SL and TL, where word order is different in word combinations ST (noun + adjective), TT (adjective + noun). The change does not affect the meaning and preserves the grammatical correctness of the combination in both languages.

The borrowed terms present in the ST can be considered a direct result of standardization of tourism terminology; the words and word combinations like “transfer”, “check-in”, “master class” sound the same and are written in the same way in ST and TT. In the present case, the ST is Romanian and TT is English. However, the translation process just returned the words in the language they were borrowed from. The essence is that the process of standardization aims at bringing terminology from the field of tourism to common standards in order to make it easily recognizable around the world and English is considered the standard global language, . So terms like “transfer”, “check-in”, “master class” are borrowed from English and introduced into Romanian in order to denote some notions in tourism domain.

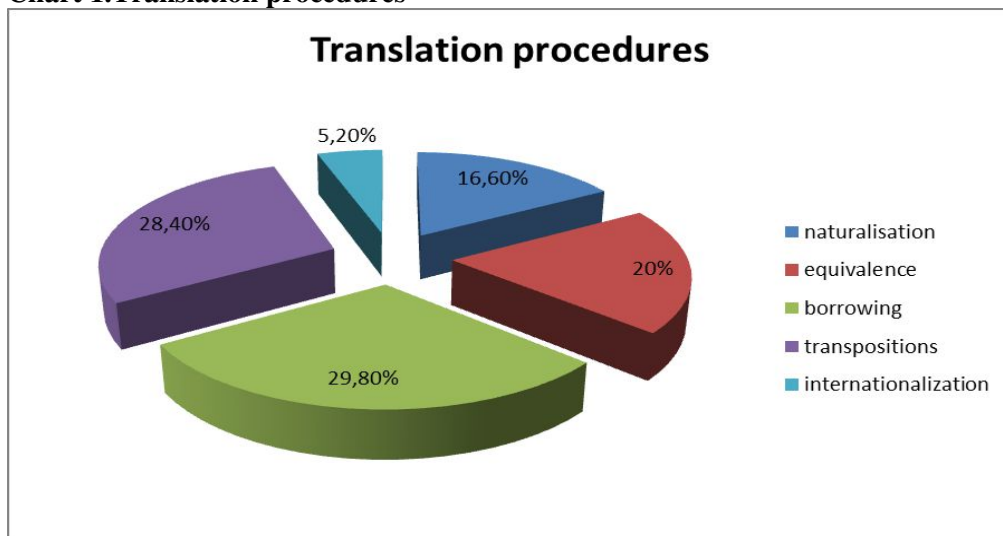
Regarding the procedure of **naturalization** as a method in the translation of tourist terms; it is less frequently used and it consists in the graphical and phonetic adaptation of the word to the target language. For example, the ST term “ecoresort” translated by “eco-resort” in the TT, the term has gone through two ways change. First of all, the word is a loan in the ST from English and it was adapted to the

graphical needs of Romanian being brought back to its original form in the translation.

Overall, these results indicate that the process of globalization in tourism and the tendency of standardization have influenced the translation process to a great extent. It is evident from table 1. which presents the main translation methods used in tourist texts.

The total amount of analyzed tourist texts constitutes in 11 different examples selected from the tourist site www.bestmoldova.md. 257 tourist terms were identified in ST and compared with their translation into the TT. The results of the investigation are presented below.

Chart 1. Translation procedures

The pie chart above shows the main methods used in the translation of tourism terms identified in tourist texts originally written in Romanian and translated into English. The average ratio of translation procedures is as it follows:

- Borrowings – 29, 8%;
- Transpositions – 28, 4%;
- Equivalence – 25%;
- Naturalization – 16, 6%;
- Internationalization – 5, 2%;

The most frequently used method is the selection of borrowed terms as a direct result of the globalization process and the tendency of technical terms standardization. The terms are borrowed from English as a global language and introduced in the other world languages where Romanian is not an exception.

One of the most obvious shortcomings of the ST is the absence of diacritic signs in the Romanian text that is unacceptable by linguists. The only explanation that could be done to this flaw is the influence of Russian language. Probably the text was written initially in Russian and afterward translated into Romanian and English. Usually, Russian speakers do not pay proper attention to diacritical signs when writing in Romanian. However, their absence can result in enormous misunderstandings and afterward in shortcomings in translation.

The above-mentioned results demonstrate that term density in tourist terms is reader-dependent. Thus, promotional tourist texts that have the primary goal of attracting tourists comprise a very small number of tourism-related terms. However, specialized tourist texts are very rich in tourism terms because they are oriented to another audience, specialists in tourism, and have a different goal, to inform and set conditions of the organized activity.

The problem of terms translation has a special place in modern linguistics, it is the subject of research of many modern scientists. Komissarov (1990: 47) argues that the task of translation is to reach the equivalence in the content of both texts the original and the translated one. When translating specialized texts, special attention should be given to terms because they determine the informational content of a specialized text; they function as keys which organize, structure and encode special information [13].

It is practically impossible to make an absolutely accurate transference of the meaning of the original text, mainly because of the difference in language systems and the difference in the way of perception of the information.

The research has shown that term density in tourist texts depends on the type of text. As it is commonly known, tourist texts are classified into promotional and specialized; the basic difference is the audience to whom the text is addressed. Thus, tourism promotional texts are closely related to advertisement discourse and are oriented to the general audience having the main goal to sell a product and contain a very small amount of terminology in order to be understood by simple people. On the contrary, specialized tourist texts are written for tourism specialists and comprise a big number of terms which brings the present type of tourist text closer to the technical discourse generally characterized by high term density.

The purpose of the current study was to identify methods, procedures used in the translation of tourist terms. Consequently, the following methods and procedures were used: **naturalization, equivalence, borrowing, transposition, internationalization**. It was demonstrated that tourism term bank mainly consists of standardized terms of English origin which entered Romanian and many other languages. It is not the easiest task to reach equivalence in the process of translation of tourist terms. Nevertheless, the translator used transposition in order to cope up with the translation of tourist terms and preserve the grammatical correctness in TL.

The study has raised an important question regarding the benefits and limitations of terminological standardization. It turned out that standardization has more benefits than limitations, so among the benefits mention can be made of the simpler operation with terms, the quicker understanding among specialists of the same field of activity. Moreover, standardization of tourism terminology helps to avoid misunderstandings as well as false friends' phenomenon and improves the quality of tourist texts translation. Limitations consist in the dissipation of cultural identity of tourists' texts in different languages and the introduction of a large number of borrowed terms.

Continuous efforts need to be made in the standardization of tourism terminology in order to make it more accessible to a larger number of world languages. However, the opportunity of creation a richer tourist term bank that will become universal standard is in the hands of terminologists and future researchers of tourism-related terminology.

References:

1. Baker, M. (2001) Routledge Encyclopedia of Translation Studies. London: Routledge
2. Cabré, M. T. (1999) Terminology: Theory, Methods, and Applications. Philadelphia: John Benjamins
3. Shelov, S. D. (1995) Poniatiinaia Struktura Terminologii I Opredelenia Terminov// Nauchno technicheskaia terminologia. N1
4. Kageura, K. (2002) The Dynamics of Terminology: a Descriptive Theory of Term Formation and Terminological Growth. Philadelphia: John Benjamins
5. ASTM International. 1983. Standardization of Technical Terminology. Michigan: Ann Arbor University
6. Strehlow, R. A. (1988) ASTM Committee on Terminology- Standardization of Technical Terminology
7. International Organization for Standardization [online] available from <<https://www.iso.org/about-us.html>> [September 2017]
8. International Information Center for Terminology [online] available from <<http://www.infoterm.info/>> [September 2017]
9. World Tourism Organization UNWTO [online] available from <<http://www2.unwto.org/content/who-we-are-0>> [September 2017]
10. Newmark, P. (1988) A Textbook of Translation. London: Prentice Hall
11. Proshina, Z. (2008) Theory of Translation (English and Russian). 3rd edition revised, Vladivostok: Far Eastern University Press
12. BEST Moldova [tourist website] available from <<http://best-moldova.md/>> [September 2017]
13. Комиссаров, В. Н. (1990) Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высшая школа

INTEGRAREA BASARABIEI ÎN PRIMUL DECENIU INTERBELIC (1918 - 1928)

INTEGRATING BASARABIAN IN THE FIRST INTERBELIC DECADE (1918 - 1928)

**Daniel MIHOCIU, profesor de istorie,
Școala Gimnazială Nr. 1, comuna Negrilești, județul Galați**

Abstract: *Immediately after the unification of Bessarabia with Romania, laws had to be adopted that allowed the new province to be integrated from the point of view of administration, justice, church and education. It was necessary for Bessarabia to be integrated as quickly as there was an administration of Russian origin in this province, as well as the other important institutions.*

Firstly, there was a sincere and broadly democratic social political reform that would bring together the maximum of political rights and the economic well-being of the populations and thus strengthen national unity by identifying it with satisfaction of the equal democratic aspirations of this population.

Key words: agrarian reform, Romanian administration in Bessarabia, ownership, integration

Rezumat: *Imediat după unirea Basarabiei cu România trebuiau adoptate legi prin care noua provincie să poată fi integrată din punct de vedere al administrației, justiției, bisericii și învățământului. Era necesar ca Basarabia să fie integrată cât mai repede deoarece în această provincie era o administrație de sorginte rusească, precum și celelalte instituții importante.*

Se urmărea în primul rând o sinceră și larg democratică reformă politică socială, care să lege astfel de faptul unirii un maxim de drepturi politice și bunăstarea economică a populației și să consolideze astfel unirea națională prin identificarea ei cu satisfacția aspirațiilor democratice egalitare ale acestei populații¹.

Cuvinte cheie: reformă agrară, administrația românească în Basarabia, împroprietărire, integrare

Reforma agrară

În ședința din 26 – 27 noiembrie 1918, Sfatul Țării a luat în dezbatere și a votat Legea agrară, cu un pronunțat caracter democratic „exprimat prin tendința de reducere substanțială a marii proprietăți funciare, cât și prin grija manifestată față de țărănimea mică și mijlocie”².

¹ Ion Agrigoroaiei, *Unirea Basarabiei cu România în presa vremii*, Iași, 1999 p. 109

² Ion Agrigoroaiei, *Unirea Basarabiei....* 103

La 29 noiembrie/12 decembrie 1918, guvernul Constantin Coandă a fost înlocuit de guvernul condus de Ion I. C. Brătianu. În aceeași zi, noul cabinet a instituit prin decret lege, votul universal. Guvernul liberal a anunțat organizarea alegerilor parlamentare pe baza sufragiului universal și a reafirmat hotărârea de a înfăptui reforma agrară.

Decretul lege din 14 decembrie, legifera principiile generale ale exproprierii României. La 15 decembrie, un nou decret lege fixa proprietatea și întinderile ce urmau a se expropria.

Erau supuse exproprierii toate terenurile cultivate ale Domeniilor Coroanei, Casei Regale și ale tuturor persoanelor morale publice și private precum și a absenteiștilor și instituțiilor¹.

Legea privind reforma agrară din Basarabia, prima dintre actele legislative de acest gen din România întregită, a constituit cadrul juridic necesar împroprietăririi reale a țărănimii basarabene.

Imediat după votarea Legii agrare, Sfatul Țării a votat la 27 noiembrie/ 10 decembrie, următoarea declarație : „*în urma Unirii cu România – Mamă a Bucovinei, Adrealulului și ținuturile ungurești, locuite de români în hotarele Dunării și Tisei, Sfatul Țării declară că Basarabia renunță la condițiile de unire stabilite în actul de la 27 martie 1918. Sfatul Țării din 27 martie 1918 și declară Unirea necondiționată a Basarabiei cu România*”².

Reforma agrară din Basarabia avea următoarele principii:

1. Statutul pentru utilitate socială a luat pământul de la marii proprietari, plătindu-le cu rentă sumele fixate de comisia de expropriere;
2. Pământul luat de stat a fost predat țăranilor cultivatori, în proprietate individuală pentru care ei sunt datori a-i plăti statului prețul fixat;
3. La împroprietărire s-a admis în mod egal minoritari cu majoritari.

Pe baza acestei legi s-a trecut din mâna marilor proprietari în proprietatea țăranilor 8840 de moșii. Din acest pământ s-au făcut 323 481 loturi pe o întindere de 1 043 679 ha, care s-au dat în folosință la țărani 323 481 loturi pentru țăranii autohtoni, iar 13 292 ha s-au împărțit la țăranii coloniști.

Reforma agrară din Basarabia, judecată comparativ cu reformele din alte țări apusene, este mai largă³.

Deși Averescu nu a fost autorul împroprietăririi țărănimii, așa cum era socotit de masele rurale din Basarabia, totuși el a lucrat la elaborarea reformei agrare din regiunea dintre Prut și Nistru⁴.

Administrația în Basarabia 1918 – 1926

¹ Dimitrie Șandru, *Reforma agrară din 1921 în România*, București, 1975, p. 49

² Ion Agrigoroaiei, *Unirea Basarabiei....* 103

³ Petre Cazacu, *Zece ani de la unire. Moldova dintre Prut și Nistru (1918 - 1928)*, București, 1928, p. 232

⁴ George Ciorăscu, *Basarabia pământ românesc*, București, 2002, p. 74

Înfăptuirea unității teritoriale a statului român a pus cu acuitate problema organizării administrației tranzitorii a pământurile întregite, până la unificarea completă instituțională, administrativă și legislativă a țării.

La data adoptării Declarației de Unire cu România (27 martie / 9 aprilie 1918), administrația Basarabiei reprezenta un amalgam de instituții, unele moștenite de fostul regim țarist, altele constituite în procesul de emancipare politică și națională și de edificare a statului românesc dintre Prut și Nistru¹.

În anii 1918 – 1919 aproape toți cei care lucrau în birourile publice din Basarabia vorbeau rusește, ba chiar erau unele servicii publice care avuseseră îndrăzneala ca și corespondența oficială să o facă în limba rusă². Acest aspect a făcut ca autoritățile române să demareze aplicarea legislativă a unificării administrative.

În privința împărțirii administrației România a păstrat împărțirea teritorială a Basarabiei în cele 9 județe, reziduuri, din timpul rușilor, investindu-le cu drepturi de persoane juridice cu largi atribuțiuni administrative și gospodărești. Comunele urbane și rurale s-au bucurat de o largă autonomie locală, chivernisindu-și singure avutul și venitul lor prin consilii comunale liber alese și înzestrate cu drepturi de atribuțiuni edilitare de asistență socială³.

Un rol important în viața administrației locale îl jucau zemstvele, instituții publice de auto – cărmuire introduse în ținut în anul 1869 de către imperiul țarist.

În perioada de autonomie provizorie (27 martie/ 9 aprilie – 27 noiembrie/ 10 decembrie 1918), Basarabia, conform Declarației de Unire a Sfatului Țării, a beneficiat de statutul unei autonomii administrative și politice. Prerogativele Sfatului Țării constau în votarea bugetelor locale, controlul tuturor organelor zemstvelor și orașelor precum și numirea funcționarilor în administrație⁴.

Conducerea centrală administrativă a Basarabiei după unire se afla, în mână Consiliului de Directori, aleși de Sfatul Țării.

Prima măsură a Consiliului a fost de a introduce în administrației limba românească și pe vechii comisari din ținuturile Basarabiei să-i numească pe prefecți dându-le acestora îndatoririle și întocmindu-le un aparat ajutător de cancelarie și un aparat de subprefecți.

Zemstva Gubernială⁵ era o instituție administrativă veche în Basarabia, aveau o autonomie în conducere și ca atare situația era foarte dăunătoare

¹ Gheorghe Cojocaru, *Integrarea Basarabiei în cadrul României (1918 - 1928)*, București, 1997, p. 56

² Eugeniu Giurgea, *Din trecutul și prezentul Basarabiei*, București, 1928, p. 116

³ Ion Nistor, *Basarabia sub gospodărirea românească*, București, p. 5

⁴ Gheorghe Cojocaru, *Integrarea Basarabiei...*, p. 60

⁵ Gubernie – unitate administrativ – teritorială de origine țaristă. Basarabia în anul 1865 devine gubernie rusească.

intereselor noastre naționale¹. Consiliul de direcție, a fost nevoit să o desființeze, trecând atribuțiile ei în seama diverselor directoare.

Zemstvele ținutale au fost menținute, românizate, ajutate, apoi au fost trecute conducerea lor în mâinile Comisiilor interimare.

Administrația din Basarabia prezenta trei avantaje:

1. era în limba română;
2. nu era un singur centru pentru rezolvarea chestiunilor de ordin administrative din întreaga Basarabie – (dispunea de nouă centre județene);
3. era democratică.

În scopul coordonării eficiente a activității autorităților militare și civile, consiliul de Miniștri al țării a decis în ședința din 13/ 26 iunie 1918, înființarea unui Comisariat General al Basarabiei. În subordinea Comisariatului treceau directorii din Basarabia. Structura administrativă locală românească în continuare neschimbată.

Activitatea acestei instituții nou creată urma să înceteze odată cu încheierea operei de reorganizare administrativă a Basarabiei.

Structura administrativ – teritorială a Basarabiei a păstrat, în ansamblu aceeași configurație, dar au fost și operate modificări în consens cu orientarea politică spre apropiere și integrare. Către sfârșitul anului 1918, în teritoriul dintre Prut și Nistru au fost puși pilonii administrației române de stat.

Paralel cu introducerea treptată a instituțiilor administrative de stat românești. Profitând de autonomia de care se bucurau în virtutea legilor rusești rămase în vigoare în Basarabia, unele zemstve, în special în consiliile orașenești, în care reprezentanții populației românești erau în minoritate se transformaseră în centre de rezistență antiromânești.

În activitatea cotidiană administrația locală se confrunta cu anumită rezistență în partea unor funcționari de stat. Iată de ce Consiliul Directorilor a hotărât a pune în vederea funcționarilor tuturor directoarelor, că vor fi înlăturați din serviciu dacă se vor ocupa cu propaganda antinațională. În urma proclamării unirii necondiționate a Basarabiei cu România, primul ministru I. I. C. Brătianu a stăvilit la 1/13 decembrie 1918, cererile de demisie a conducerii administrației provizorii a Basarabiei.

Prin decretul regal din 11/24 decembrie 1918 a fost desființat Comisariatul General al Basarabiei. Prin acest decret, care definea statutul organismelor administrative regionale, consemna o nouă etapă în procesul de integrare a Basarabiei în structura administrativă a statului român în timpul guvernului Alexandru Vaida – Voievod au fost întreprinse măsuri de consolidare a aparatului administrativ local și de îmbunătățirea lui la nivel regional. Dar numai în martie 1920 au fost inițiate acțiuni conjugate în vederea unificării administrative. Prin acele decrete legi din 2, 3, și 9 aprilie a fost constituită Comisia Centrală de

¹ Georgescu Vrancea, *Opera de unificare legislativă în Basarabia înfaptuită la 4 aprilie 1928*, București, 1928

unificare administrativă, în frunte cu primul - ministru, din care făceau parte și reprezentanții tuturor provinciilor unite¹.

Din cadrul Comisiei de unificare și descărcarea serviciilor publice din Chișinău, conform deciziei președintelui Consiliului de Miniștri din 15 mai 1920 faceau parte nouă secretari generali și nouă delegați ai Guvernului.

Secretariatele generale care luaseră locul directoarelor erau numite organe detașate ale ministerelor respective. Ele aveau sarcina de a face administrație și de a duce la bun sfârșit opera de unificare a serviciilor publice.

În scopul clarificării cursului urmat de Guvern în problema unificării administrative, generalul Alexandru Averescua semnat la 21 august 1920 un ordin circular în care se afirma că, din momentul desființării Consiliului Dirigent din Ardeal și minsterelor speciale din Basarabia și Bucovina prin decrete – legi din 3 și 5 aprilie s-a săvârșit în principiu unificarea administrativă a întregii României.

Provizoriu, însă mai rămâneau în vigoare legile, ordonanțele și deciziile locale întrucât ele nu au fost schimbate printr-o lege sau decret – lege.

La 11 octombrie 1920, Comisia Centrală de Unificare a convenit asupra necesității centralizării administrative noilor provincii și accelerării operei de unificare. La 20 octombrie, Comisia Centrală a decis transferarea secretarilor generali la București fiecare minister urmând să delege în teritoriu câte un inspector general. Calitatea de instanță provincială urma să fie deținută de către un comisar guvernamental.

Ritmul prea accelerat al lucrărilor Comisiei Centrale de Unificare a condus la crearea unei situații de confuzie în activitatea organismelor de administrare, inclusiv în Basarabia, generând nemulțumiri și a determinat revizuirea unora dintre măsurile proiectate. Parlamentarii au decis ca odată cu legiferarea descentralizării administrative să se caute a se armoniza vechile instituții din Basarabia cu noua organizare a țării, pentru ca trecerea la noul sistem să nu fie prea bruscă.

La 21 martie 1921 prin decret legal, Dimitrie Bogos, secretar general de interne a fost numit președinte al Comisiei regionale de unificare și descărcarea serviciilor de stat. Deoarece Bogos nu a acceptat această funcție la 11 aprilie, președinte al comisiei a fost numit Teodor Neaga, care se afla în fruntea zemstvei județului Chișinău și era unul dintre liderii fideli Partidului Poporului din ținut.

În perioada octombrie 1920 – 30 iunie 1921, Comisia de unificare din Basarabia a ținut opt ședințe, în cae au fost discutate diverse chestiuni care cereau o grabnică dezlegare. Comisia a intervenit la președenția Consiliului de Miniștri în chestiunea lichidării băncilor țărănești și a nobilimii ruse și transferării patrimoniului lor asupra statului român².

¹ Gheorghe Cojocaru, *Integrarea Basarabiei*, p. 66

² Cojocaru Gheorghe, *Integrarea Basarabiei...*, p. 68

Comisia a susținut demersul lui P. Erhan, director general al învățământului către ministerul învățământului privind echivalarea certificatelor de absolvire a liceelor particulare cu cele ale absolvenților liceelor de stat¹.

Evoluția administrației locale în Basarabia până la integrarea cu noul sistem administrativ al țării a cunoscut mai multe etape.

Prima etapă cuprindea intervalul 27 martie / 9 aprilie 1918 – 27 noiembrie/ 10 decembrie 1918, numită și perioada autonomiei provizorii a Basarabiei. A doua etapă se înscrie între sârșitul anului 1918 – 1922 caracterizată de existența directoratului de interne, un organism regional de extindere în ținut și consolidarea sistemului administrativ specific vechiului regat, de reducere treptată a rolului zemstvei în viața locală. A treia etapă, datează cu începutul anului 1923 când a fost dizolvat directoratul de interne, încheindu-se la sfârșitul anului 1925 când zemstvele basarabene și-au încetat activitatea. Începând cu 1 ianuarie 1926, Basarabia a cunoscut un nou sistem administrativ unitar pentru România întregită, așezat pe principii democratice pentru care a pledat și opinia publică dintre Prut și Nistru².

Justiția

Sub stăpânirea rusească, Basarabia nu avea legiuri unitare. În județele Cahul, Ismail și Bolgrad, care prin tratatul de pace de la Paris din 1856 fusese retrocedate Moldovei, rămase încă vechile legiuri românești și numai în restul guberniei se aplicau codurile rusești³.

Prima măsură luată de Consiliul de Directori, imediat după unire a fost rstabilirea naționalizării justiției⁴.

În ținut exista un singur tribunal cu sediul în Chișinău, nu exista nici curte de apel, Basarabia aflându-se sub jurisdicția curții de apel de la Odessa.

În Basarabia se simțea o lipsă acută de cadre juridice din această cauză, procesele erau soluționate anevoios⁵.

Încercarea autorităților române de a stabili o înțelegere cu magistrații și avocații ruși, pentru crearea unei organizații tranzitorii, nu a reușit.

Trecând la analiza legii de organizare a justiției românești în Basarabia, constatăm că prima grijă a legiutorului a fost introducerea limbii în instanțele românești, ca organe oficiale de împărțirea a dreptății. Prin noua legiferare, justiția în Basarabia a fost apropiată astfel de graiul și de sufletul populației autohtone de la țară, dornică de lumină, dreptate și slovă moldovenească⁶.

¹ Cojocaru Gheorghe, *Op cit.*, p. 74

² *Ibidem*, p. 83

³ Cazacu Petre, *Op. cit.*, p. 259

⁴ Gheorghe Cojocaru, *Integrarea Basarabiei*, p. 83

⁵ Cazacu Petre, *Op. cit.*, p. 260

⁶ Vespasian Erbiceanu, *Naționalizarea justiției și unificarea legislativă în Basarabia*, București, 1934, p. 74

Mai târziu împărțirea circumscriptiilor judiciare s-a modificat și mai mult în folosul populației.

Județul Hotin a intrat sub jurisdicția Curții de apel de la Chișinău și județele Cahul și Ismail sub cea a Curții de la Galați. Pe cale legislativă s-au introdus în Basarabia, legile de ordine publică și legea accelerării judecăților¹.

Începând cu data de 9 octombrie 1919 asupra basarabiei se instituie legile românești.

Organizarea justiției, Decret lege nr. 2770 din 9 octombrie 1918;

Organizarea justiției, Decret lege nr. 527 din 6 februarie 1919;

Aplicarea legilor penale, Decret lege din 4 mai 1919², prin care în Basarabia se instituia codul de procedură penală precum și a legilor flagrantelor delictelor, a legii de organizare a poliției generale a statului, a legii poliției rurale, a legii și regulamentului Curților de jurați³;

Codul de procedură civilă și regulamentul pentru facerea și executarea hotărânicilor;

Legea pentru judecătoriilor de ocoale și regulamentul ei.

Pentru aplicarea acestor legi unificate, cât și pentru organizarea justiției s-au creat la județe, pe lângă care funcționau 57 de judecătoria de ocol⁴.

Învățământul

Întreg aparatul școlar românesc din Basarabia a avut o influență covârșitoare asupra vieții cotidiene dintre Prut și Nistru. Alături de biserică, școala contribuie împreună cu toate celelalte instituții ale statului (justiția, biserica, armata etc.) la crearea unei unități sufletești, la mântuirea conștiinței naționale, la crearea unui patrimoniu cultural național comun.

Cultura poporului a progresat mult datorită naționalizării școlii. Pe când sub stăpânirea rusească în Basarabia nu a existat nicio școală primară, românească, sub regim politic românesc s-a produs o adevărată revoluție culturală, numărul școlilor, învățătorilor și elevilor crește vertiginos. Frecvența școlilor în cursul elementar atinge 80%⁵.

Au fost înființate și școli pentru copiii mici, a luat mare avânt și combaterea analfabetismului. Pentru pregătirea corpului didactic s-au înființat două școli normale. S-au înființat de asemenea 12 școli elementare de meserii și 13 gimnazii și licee industriale. Înainte de Unire, în Basarabia nu a existat o școală superioară.

Organizarea gimnaziilor din Basarabia din 14 august 1918, care acroadau tuturor minorităților din Basarabia, dreptul de a avea licee de stat în limba de predare maternă.

¹ Cazacu Petre, *Op. cit.*, p. 260

² Ion Nistor, *Basarabia sub gospodărire*, p. 6

³ Georgescu Vrancea, *Opera de unificare în Basarabia 1928*, București, 1928, p. 9

⁴ Ion Nistor, *Basarabia sub gospodărire*, p. 7

⁵ Alexandru Boldur, *Basarabia românească*, București, 1943, p. 140 - 142

Conform prevederilor acestui document, din numărul total de 38 de instituții de învățământ secundar pentru instruirea elevilor români au fost repartizate 27, restul reveneau minorităților naționale. În plus la acestea, în cadrul seminarului teologic din Chișinău urmau să fie deschise clase de elevi români, ucraineni și bulgari.

Pentru a controla și îmbunătăți situația învățământului din Basarabia pe lângă Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia au fost înființate comisii școlare pentru fiecare minoritate. Comisia școlară evreiască, Comisia școlară ucraineană, Comisia școlară rusească etc¹.

Guvernul român a înființat două facultăți: Facultatea de Teologie, opera lui Ioan Petrovici, ministru al culturii și Facultatea de Agricultură, înființată prin străduințele lui Anton Crihan, fost sub-secretar de stat.

La Chișinău a fost înființată o Școală de Arte Frumoase, Pinacotecă, un Conservator Municipal de muzică, un post de radio – difuziune și s-a pus bazele unui teatru național. Tot la Chișinău a fost înființată o Bibliotecă Centrală, care, conform legii Depozitului legal primea tot ce se publica în țară. La Chișinău din 1922 a fost înființată și o Universitate Populară (sub conducerea lui Pantelimon Halippa)².

Regimul românesc a dat o deosebită atenție învățământului, care până la unire aproape că nu exista în Basarabia. În provincia românească dincolo de Prut după 1918, niciun cătun în care să nu funcționeze o școală primară cu unul sau mai mulți învățători, combătând cu succes analfabetismul³.

Biserica

Imediat după unire, a fost încredințată P. S. episcopului Nicodim Munteanu funcția de Mitropolit al Basarabiei⁴. Noul numit în funcție a absolvit studiile la Academia Duhovniceasca din Kiev, un cunoscător al limbii ruse și a vieții duhovnicești din Rusia, a luat primele măsuri în vederea integrării Bisericii Basarabiei în viața Bisericii din România, introducând limba română în celebrarea serviciului divin.

Nicodim a activat la Chișinău până la 31 decembrie 1919. În locul lui a fost numit la 1 ianuarie 1920, arhiereul Gurie Grosul Botoșăneanu, acesta a avut un mare rol în lupta pentru unirea Basarabiei cu România.

Pentru pregătirea clericilor s-au format și completat seminariile existente și s-a instituit în Chișinău Facultatea de Teologie.

Importanța funcționării facultății de teologie din Chișinău poate fi înțeleasă mai bine și numai dacă ne gândim că, în foarte scurtă vreme prin amfiteatrele ei au trecut sute de studenți de pe întreg cuprinsul României Mari, cimentând astfel unitatea românilor, a acelor dintre ei porniți pe calea slujirii altarului; că zeci și

¹ “Revista Istorică”, Tomul XVI, nr. 3 – 4/ mai - august 2005, p. 69

² Alexandru Boldur, *Basarabia...*, p. 142

³ Ion Nistor, *Basarabia din dominațiunea românească la 20 de ani de la unire*, Cernăuți, 1938, p. 59

⁴ Cazacu Petre, *Op. cit.*, p. 232

sute de preoți localnici, începând cu cei vârstnici, trecuți prin școala rusească și purtând reminiscențele ei, s-au putut forma din nou în acest laborator spiritual, însușindu-și în românește și în duh românească o cultură națională teologică¹.

La facultatea de Teologie din Chișinău s-au remarcat profesorii Vasile Radu (Vechiul Testament) și Gala Galaction (Noul Testament), traducătorii Sfintei Scripturi în românește (editate în 1936 și 1939), arhimandritul Iuliu Scriban, autorul a numeroase lucrări de teologie și manuale didactice, Ioan G. Savin etc².

Prin legea nr. 383 din martie 1923 a luat ființă episcopiile Cetatea Albă – Ismail și Hotin – Bălți, s-au mai creat numeroase parohii. Salarizarea personalului bisericesc a trecut în sarcina statului³.

Bibliografie:

1. “Revista Istorică”, Tomul XVI, nr. 3 – 4/ mai - august 2005
2. Agrigoroaiei Ion, *Unirea Basarabiei cu România în presa vremii*, Iași, Editura Universității, “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2001
3. Boldur, Alexandru *Basarabia românească*, București, Editura Victor Frunză, 1943
4. Buzilă Boris, *Din istoria vieții bisericești din Basarabia (1821 – 1918; 1918 - 1944)*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996
5. Cazacu Petre, *Zece ani de la unire. Moldova dintre Prut și Nistru (1918 - 1928)*, București, 1928
6. Ciorănescu George, *Basarabia pământ românesc*, București, 2002
7. Cojocaru Gheorghe, *Integrarea Basarabiei în cadrul României (1918 - 1928)*, București, Editura Semne, 1997
8. Erbiceanu Vespasian, *Naționalizarea justiției și unificarea legislativă în Basarabia*, București, 1934
9. Giurgea Eugeniu, *Din trecutul și prezentul Basarabiei*, București, Editura Institutul de arte grafice I. E. Torouțiu, 1928
10. Nistor Ion, *Basarabia sub gospodărirea românească*, București, Editura Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1941
11. Nistor Ion, *Basarabia din dominațiunea românească la 20 de ani de la unire*, Cernăuți, Editura Tiparu Glasul Bucovinei, 1938
12. Păcuraru Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 1996
13. Șandru Dimitrie, *Reforma agrară din 1921 în România*, București, Editura 1975
14. Vrancea Georgescu, *Opera de unificare legislativă în Basarabia înfaptuită la 4 aprilie 1928*, București, Tipografia închisorii Văcărești, 1928

¹ Boris Buzilă, *Din istoria vieții bisericești din Basarabia (1821 – 1918; 1918 - 1944)*, București, 1996, p. 293 - 294

² Mircea Păcuraru, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Galați, 1996, p. 444

³ Ion Nistor, *Basarabia sub gospodărire...*, p. 11

FORMATION DE LA CULTURE LINGUISTIQUE EN CLASSE DE FLE À L'AIDE DES DOCUMENTS AUTHENTIQUES

FORMAREA CULTURII LINGVISTICE ÎN CLASA FLE A L'AIDE CU DOCUMENTE AUTENTICE

Corina MIHALCENCOVA,
Departamentul de Limbi și Literaturi
karinamovilyanu@mail.ru

Rezumat: Pentru asimilarea cu succes a unei limbi străine, este nevoie de a forma o cultură lingvistică adecvată. Într-un demers educațional formarea culturii lingvistice devine factorul principal care transformă realitatea, ideile și cunoștințele. Orice act de predare-învățare a limbii străine este consemnat de un șir de componente, cum ar fi: formarea și dezvoltarea competenței lingvistice, a competenței comunicative, aplicarea unei mari diversități de tehnologii, implicarea activă a studentului în propria învățare, transformându-l în subiect al acțiunii, formularea unor obiective pertinente a comunicării etc. Este nevoie ca în activitatea de predare-învățare să fie implicați toți factorii favorabili și să se ofere posibilități reale în achiziția limbii. Un factor major constituie documentele autentice. Datorită acestora, studentul ia contact cu fapte de civilizație a limbii franceze, aceste documente fiind foarte motivant, ele stimulează gândirea educabililor și, în mare măsură, contribuie la formarea orientărilor lor valorice.

Cuvinte cheie: comunicare, cultură lingvistică, valori, documente autentice, creativitate.

„ Étudier une autre langue consiste non seulement à apprendre d'autres mots pour désigner les mêmes choses, mais aussi à apprendre une autre façon de penser à ces choses” – Flora Lewis

La culture est un système transmis par des codes de communication spécifiques tels que les gestes ou les mots, l'écriture et les arts, les médias (presse, radio, télévision), les médias interactifs (téléphone, internet). De la même façon sont transmis les gestes, les rituels, les connaissances théoriques, les règles d'abstraction et la religion. Selon Gautheron-Boutchatsk le système culturel „ est un ensemble cohérent de catégories identitaires qui rend le monde intelligible. Dans cet agencement propre à chaque culture, chacun doit recevoir une place et une seule : cela signifie que personne ne peut être à toutes les places à la fois, ni être exclu de l'ensemble” [1, p. 47] La culture peut être acquise par différentes formes de mémoire subjective (réflexes, mots, images) mais aussi par la mémoire objective (objets, paysages, livres, nombres, règles). La définition la plus simple de la culture, mais aussi la plus complète et loin d'être exhaustive, se résume à

l'activité humaine de création des valeurs. La pédagogie entre dans l'axiologie de la culture car elle constitue ce champ de l'activité humaine qui est, par définition, un espace de création des valeurs humaines. Vue sous cet angle, la culture est une axiologie de l'éducation, car l'éduqué assimile non seulement les valeurs créées par l'humanité, mais, il crée ses propres connaissances, compétences et attitudes, qui d'une part ils sont eux-mêmes des valeurs, et d'un autre côté, ils sont des mécanismes potentiels pour créer des nouvelles valeurs d'objectivité dans la science, la littérature, l'art, etc.

La composante linguistique se réfère à la connaissance abstraite d'une langue et ne peut ignorer une faculté innée et linguistique de l'être humain. En corroborant les deux composantes qui définissent la compétence de la communication linguistique, résulte le contexte socio-culturel que permet le développement de la personnalité humaine sur la base de la communication. Il est possible de déduire les règles sociales et fonctionnelles du langage, la compétence de communication étant définie comme la capacité de produire et d'interpréter des messages, ainsi que la négociation du sens dans des contextes spécifiques assimilés à la situation de communication. Roman soutient que la culture linguistique est définie par les acquisitions des formes du langage, de leur évolution, en corrélant le signifié avec le signifiant, dans le contexte du sens [2, p. 36].

La compétence de communication vise à appliquer la compétence linguistique d'une personne dans son acte de communication personnelle et interactive. Par conséquent, la relation entre les deux dimensions du terme de compétence, la dimension linguistique et la dimension communicative vise l'aspect complémentaire de la linguistique avec l'interaction sociale. D'un autre côté, le terme „performance” développe les mêmes composantes, appelées „performance linguistique” et „performance de communication interpersonnelle”, abordant à la fois les aspects cognitifs et sociaux. L'aspect linguistique de la performance vise à atteindre des standards académiques, tandis que l'aspect communicatif se manifeste dans la manipulation contextuelle du langage.

Les composantes de la compétence linguistique sont constituées de sous-compétences lexicales, grammaticales, sémantiques, phonologiques, orthographiques et orthoépiques. La sous-compétence lexicale consiste dans la connaissance et dans la capacité d'utiliser le vocabulaire d'un langage constitué d'éléments lexicaux et d'éléments grammaticaux et dans la capacité à les utiliser.

La sous-compétence grammaticale est la capacité de comprendre et d'exprimer des significations, en produisant et reconnaissant des phrases bien formées basées sur le principe de combinaison de certains éléments dans des séquences (phrases) marquées et définies et de ne pas les mémoriser, mais de les reproduire comme des formules rigides et fixes.

La sous-compétence sémantique fait référence à la conscience et au contrôle de l'étudiant de l'organisation du sens. La sémantique lexicale examine les problèmes de signification des mots.

La sous-compétence phonologique présuppose la connaissance de la perception et de la production et en même temps une capacité à percevoir et à reproduire les unités sonores du langage (phonème) et leur réalisation dans des contextes spécifiques (allophone) ; les caractéristiques phonétiques qui distinguent les phonèmes (traits distinctifs tels que la sonorité, la nasalité, l'occlusion) ; la composition phonétique des mots (structure syllabique, séquence phonémique, accentuation des mots, etc.); la phonétique de la phrase : l'accent et le rythme de la phrase, l'intonation, la réduction phonétique, la réduction vocalique, les formes accentuées et non accentuées, l'assimilation etc.

La sous-compétence orthographique exige une connaissance de la perception et de la production des symboles qui composent les textes écrits et la capacité correspondante. Les étudiants ont besoin de savoir et de pouvoir percevoir et produire: la forme de l'écriture imprimée ou cursive en lettres minuscules et majuscules ; écrire des mots ; les signes de ponctuation et leur utilisation ; logarithmes courants (par exemple é, è, à, ç, etc.).

La sous-compétence orthoépique est la capacité de l'étudiant de produire une prononciation correcte à partir de la forme écrite: connaissance des conventions orthographiques; la possibilité de consulter un dictionnaire et la connaissance des représentations lexicographiques de la prononciation ; connaître les implications des formes écrites, en particulier la ponctuation, le rythme et l'intonation; la capacité d'éviter les ambiguïtés (homonymes, ambiguïtés syntaxiques, etc.) d'un contexte. Il ne faut pas exclure que la langue est l'un des systèmes de signe qui fournit la communication interpersonnelle, utilisée par l'humanité, pour le réseautage. En éducation, la communication implique la transmission d'un message à l'aide d'un code de signes, dans ce cas on a en vue le code de langue. Par conséquent, la compétence linguistique assure l'appui de la communication personnelle, n'étant pas traitée comme un objectif de l'éducation dans l'esprit de communication, mais seulement comme un instrument de celle-ci. La compétence de la communication linguistique de l'utilisateur est observée dans la réalisation de diverses activités de communication, qui impliquent:

- la réception,
- la production,
- l'interaction.

La compétence de communication est réalisée soit sous forme orale, soit sous forme écrite ou sous toutes les deux formes. La communication (orale et / ou écrite) et la production (orale et / ou écrite) sont indispensables pour toute activité interactive, dont le but est à la fois d'informer et de changer les attitudes et la mentalité au niveau du récepteur. Par conséquent, pendant l'activité d'enseignement le professeur de langue française envisagera d'augmenter aux étudiants la compétence d'expression orale et la compétence d'expression écrite et l'augmentation qualitative de leur niveau. Donc il est évident, que les programmes doivent répondre aux perspectives inter et transdisciplinaires, pour exploiter le

potentiel sémantique du langage reflété dans l'efficacité de la communication orale et écrite. Les oeuvres de fiction doivent être considérées à la fois comme un moyen de réalisation de l'éducation esthétique ainsi que des produits spécifiques d'un espace culturel dans lequel vit la personnalité. Ces oeuvres sont bienvenues comme un appui de l'application des connaissances théoriques, mais si elles sont utilisées exclusivement, elles peuvent nuire la bonne intention de développer la compétence communicative, les messages des textes littéraires, doivent représenter seulement un prétexte dans la formulation des situations de communication et il faut clarifier la relation entre le français écrit et parlé et évaluer la dimension esthétique du texte et son aspect socio-culturel. Ainsi, l'application de tels programmes peut diriger aux compétences spécifiques. Ces compétences facilitent aux étudiants la compréhension de l'organisation de la langue.

La société dans laquelle on vit aujourd'hui pose des exigences particulières aux étudiants. Pour les accomplir, on a besoin d'une éducation formative et dans ce contexte, le programme doit assurer le développement d'une personnalité ouverte, flexible et créatrice de valeurs. Le programme a un caractère de formation, dans lequel tout a une grande importance, c'est-à-dire le contenu lui-même et les aspects formatifs de l'apprentissage, incarnés dans les capacités et les attitudes, parce que ce sont les composantes d'une personnalité viable capable d'effectuer des modifications. [3]

Chaque personnalité, grâce à son dynamisme, essaie à trouver la place la plus appropriée dans la société, et de même un équilibre psychologique. Cela n'arrive pas par lui-même, mais par l'auto-organisation et l'activisme dans un domaine axiologique.

En analysant le processus de formation des valeurs de l'apprenant, nous mentionnons le principe de l'activation sous ses deux aspects : interne et externe. L'activité interne est liée aux sources internes d'auto-développement, d'affirmation de soi et d'autonomie. Elle contribue à la formation de l'individualité de l'homme, grâce à laquelle les valeurs de la société deviennent des valeurs de la personnalité et vice versa. L'activité externe est conçue dans ce contexte comme une affirmation des mécanismes émotionnels et volitionnels, et elle est réalisée à travers de la construction du programme d'activation et d'affirmation de la personnalité. Les activités internes et externes sont un tout, et l'harmonie entre elles assure la formation d'une personnalité axiologique. Le sujet a été étudié en profondeur par de nombreux chercheurs. J. Piaget affirme que l'homme vit, prend une attitude, agit dans une multitude de valeurs qu'il hiérarchise et donc, par des options dépassant de façon permanente le niveau actuel, attribue un sens à son existence [4, p 87]. Comenius considère, que si l'homme est un être éminemment culturel, l'éducation est définie comme un processus de transmission de la culture tandis que la pédagogie – est une science de la culture. Et dans la conception d'autres savants, par exemple E. Landau (*Psychologie de la créativité*), G.W. Allport (*Structure et développement de la personnalité*), E. Fischbein (*Art de la pensée*), A. Alferd

(*Connaissance de l'homme*), N. Pîrvu (*Chemin vers la personnalité*), etc., est développé l'idée que dans l'éducation tout doit partir de l'étudiant, de ses besoins et de ses aspirations, et en conséquence, en visant tout ça on doit organiser le processus de l'instruction et de la formation. Dans les travaux de ces chercheurs, deux grandes directions du développement de la personnalité sont révélées dans le contexte des valeurs :

a) l'élargissement permanent de l'horizon culturel, par l'assimilation continue des valeurs (scientifiques, philosophiques, éthiques, esthétiques, politiques, religieuses etc.) ;

b) la participation créative active des individus aux processus et phénomènes culturels, en développant des capacités et des compétences innovantes.

Ces directions impliquent l'interdépendance, se référant essentiellement à deux dimensions essentielles de la personnalité : la connaissance de soi et la création, tout en ayant tendance à l'unification axiologique.

L'orientation vers les valeurs de la personnalité signifie le développement de la conscience de soi, l'affirmation de sa propre personnalité et l'intégration progressive dans les valeurs de la vie. Comme résultat de l'interaction des étudiants avec les pédagogues, les parents et les amis, ils conquièrent l'autonomie et l'affirmation de soi. Par conséquent, les valeurs négatives de « l'affirmation de soi » peuvent être évitées et même éliminées en formant des orientations envers les valeurs humaines, les jeunes étant formés en tant que partenaires loyaux en tant que sujets d'éducation. D'après Adler l'étudiant a besoin de se manifester selon les exigences internes, de même de pouvoir choisir, de découvrir seul ce qui est intéressant et utile pour lui, en appliquant les activités d'apprentissage de façon autonome ou en collaboration avec ses camarades [5, p. 65]. Cette approche met en évidence l'étude plus approfondie du processus interne, centrée sur les objectifs et l'étudiant actif et responsable de ses actions. Aucune méthode, quelle que soit sa modernité, n'a aucun impact sur l'étudiant s'il est passif. Son activation résulte précisément de sa contribution constructive au processus de sa propre formation. C'est pourquoi l'utilisation correcte des différentes méthodes permet d'équilibrer les actions externes et les aspirations internes du sujet, ce qui est logique pour les activités d'apprentissage. Dans le processus d'apprentissage, l'étudiant découvre les valeurs matérielles et spirituelles, en essayant de les assimiler, et les préférences pour l'art, le langage, la littérature, l'histoire, la science ou la technique contribuent à la formation de ses valeurs.

Dans une Europe plus large et unie, la diversité linguistique, culturelle et naturelle est une sortie de l'uniformité qu'aujourd'hui diminue. Chaque pays contribue par sa langue, sa culture et ses traditions, à la consolidation de l'unité dans la diversité.

De nos jours, la connaissance des langues étrangères pour un usage international est plus nécessaire que jamais. Apprendre une langue étrangère, c'est s'ouvrir au monde, découvrir des nouvelles possibilités d'expression, découvrir le

plaisir d'apprendre. Tout d'abord, pour assimiler une langue étrangère, il est très important d'encourager l'étudiant à dialoguer, de lui proposer une stratégie efficace basée sur le plaisir de communiquer. Pour la plupart d'étudiants, le français, c'est seulement une simple discipline, mais le professeur a comme tâche de prouver que la langue qu'il enseigne est une langue vivante à partager.

L'innovation est perçue comme absolument nécessaire et cela est possible grâce à des outils d'enseignement / apprentissage modernes qui, pas seulement enrichissent le vocabulaire actif / passif de l'étudiant, mais aussi l'aide à acquérir des compétences communicatives, en lui offrant la possibilité d'élargir l'horizon culturel et de voir le monde d'une autre façon. Le premier message pour les étudiants aurait dû être le suivant : « la langue est *son*, la langue est *musique*, la langue est *culture*, la langue est *sens* ». Apprendre une langue implique une approche qui fait appel à tous les sens : auditif, olfactif, tactile et visuel, ce qui est réalisable par des moyens audiovisuels. L'idéal de l'étude de la communication est de déterminer l'étudiant de vivre dans la langue étrangère des situations de communication authentiques et variées. L'objectif de la plupart d'activités réalisées en classe est de communiquer, et les documents authentiques peuvent motiver l'étudiant et l'engager dans des interactions verbales. Soit qu'il s'agisse d'écriture, de son, de vidéo ou de graphisme, le document authentique permet toujours des échanges intéressants entre les étudiants. Les textes authentiques sont très motivants, stimulant la réflexion des étudiants. Par exemple grâce au support sonore, les étudiants ont l'occasion d'écouter la langue maternelle parlée en français, ainsi on peut les aider à acquérir la capacité de découvrir différents accents, de connaître les faits de civilisation, etc. Les chansons, en particulier, peuvent être associées avec succès à l'étude du français en raison de leur fonction ludique et de leur mission de transmettre un message ancré dans la réalité socio-culturelle. Utiliser des chansons pour enseigner le français comme langue étrangère, c'est lui donner le statut de langue vivante. Cosmin considère que dans l'étude d'une chanson, plusieurs méthodes peuvent être appliquées : elle peut commencer par l'audition active, mais il est également possible d'exploiter les paroles avant l'audition, puis de proposer une série de tâches à effectuer en fonction du type de chanson et bien sûr, en conformité avec les objectifs poursuivis [6, p 67]. L'enseignant teste la compréhension des étudiants en leur demandant qui pourraient être les interlocuteurs et dans quelles situations ils sont mis. Cette phase nommée « évocation » permet à l'enseignant de mieux comprendre ses étudiants. À ce niveau, il stimule l'apprentissage des étudiants en leur donnant des moyens de s'exprimer librement par rapport à un objectif spécifique. Plusieurs auditions sont indispensables, chaque audition étant suivie d'échanges d'idées discutées entre les étudiants. Dans un tel contexte interactif, les compétences linguistiques sont acquises, c'est-à-dire une culture linguistique qui facilite leur compréhension et leur expression. Souvent, les images peuvent servir comme des aides visuelles à l'enseignement et à l'apprentissage du français, et peuvent motiver l'étudiant de se

rapprocher de la réalité, de mieux mémoriser, de déclencher l'expression orale ou écrite, de développer la logique, l'autonomie et la créativité.

On peut également utiliser des documents vidéo tels que l'enregistrement d'une émission TV5, par exemple, ou un clip vidéo. Ceux-ci nous aident à analyser l'expression non verbale : gestes, mimiques, regards, puisqu'ils regardent d'abord des séquences sans son. Les éléments non verbaux s'avèrent d'être très utiles pour amener les étudiants timides à s'exprimer par des gestes ou des regards. On peut ainsi utiliser des: enquêtes, sondages, interviews, bulletins météorologiques, émissions radiophoniques, petites annonces, faire-part de mariage et de décès, chansons, publicités provenant des médias en tous genres. Par rapport aux documents fabriqués pour le contexte scolaire, les documents authentiques ont en effet un double intérêt: l'apprenant étranger est confronté aux mêmes objets culturels que le natif francophone; de même, le support pédagogique, en englobant des produits non scolaires, implique une mise en scène des faits culturels qui fait gagner en véracité et en crédibilité [7].

Les avantages que nous offrent l'utilisation des documents authentiques sont surtout les suivants :

- renforcement de la crédibilité du support pédagogique ;
- développement de la curiosité et l'intérêt de l'apprenant ;
- possibilité de l'apprenant être en contact direct avec l'utilisation réelle de la langue et le mode de vie des Français ;
- opportunité également de travailler la langue et la civilisation dans un même mouvement pédagogique ;
- éveil et renforcement de la motivation ;
- évitement des stéréotypes ;
- possibilité d'observer la variété des usages langagiers et culturels ;
- offre d'une variété de sujets appartenant au style de vie quotidien caractéristique aux Français ;
- stimulation de la satisfaction individuelle ;
- attribution du sens à l'apprentissage du FLE ;
- supplément des insuffisances des manuels ;
- dépassement de la monotonie qui peut s'instaurer à un moment donné dans la salle de classe ;
- stimulation d'un apprentissage actif.

Ainsi pour réussir l'assimilation d'une langue étrangère, il est nécessaire de former une culture linguistique appropriée. Dans un processus éducatif, la formation de la culture linguistique devient le facteur principal qui transforme la réalité, les idées et les connaissances. Chaque acte d'enseignement et d'apprentissage de la langue est enregistré par un certain nombre de composants, tels que : la formation et le développement de la compétence linguistique, la compétence communicative, l'application d'une grande variété de technologies, l'implication active de l'étudiant dans son propre apprentissage de l'action, la

formulation des objectifs pertinents de communication etc. Il est nécessaire d'impliquer tous les facteurs favorables à l'activité d'enseignement-apprentissage et de fournir des réelles possibilités d'acquisition de la langue, un élément important constitue les documents authentiques. Grâce aux documents authentiques, l'étudiant contacte les faits de la civilisation française (presse écrite, radio, cinéma, théâtre, musique, publicité, etc.), ces textes sont très motivants et stimulent la réflexion des éducateurs, contribuant à la formation des valeurs ce qu'est indispensable au cours de langues étrangères.

Referințe bibliografice:

1. Gautheron-Boutchatsky, C. et al (2003). *Retrouver le sens perdu ou les fausses identités du document authentiquement publicitaire*. Le français dans le monde,. Recherches et Applications, 44- 57.
2. Roman, D., *Questions de linguistique*, Ed. Motiv, Cluj-Napoca, 2000, p. 36
3. www.proeducation.md/dw.php3?.../Curriculum%20disciplinar/
4. Piaget, Jean, (1970), *Psychologie et epistemologie*, Paris, Gonthier, in Doise, W., Mugny, G., (1998), *Psihologie socială și dezvoltare cognitivă*, Editura Polirom, Iași, p. 87.
5. Adler, Alfred – *Cunoașterea omului*, editura IRI, 1996, p 65.
6. Cosmin, L., *Méthodologie de l'enseignement du français*, Cluj- Napoca Labouret, p.67
7. <https://docviewer.yandex.ru>. CUCAILA-MADALINA.doc

INFLUENȚE FRANCEZE ASUPRA OPEREI LUI EMIL CIORAN

FRENCH INFLUENCE ON THE OPERA OF EMIL CIORAN

Diana MOCANU, asistent universitar,
dianapricopciuc@yahoo.com
Departamentul Limbi și Literaturi
Universitatea de Stat "B.P.Hasdeu" din Cahul

Summary: *Throughout the 19th century Romanian culture was inspired, in large part, from the French culture. Great personalities from the Romanian literature have immigrated to France and studied there, enriching in this way, the French culture.*

Among them Emil Cioran, Romanian philosopher and essayist, is worth being highlighted. Cioran was forced to go abroad, namely to France, because of the Communist regime in his native country. There he continued his literary activity and remained until the last moment of his life. Cioran became the France symbol of cultural and literary achievements. In his works, Emil Cioran tackles many themes inspired by thinkers, philosophers and French writers. This paper emphasizes the great philosopher and intellectual, Blaise Pascal, whom Cioran has admired a lot and thanks to whom, Cioran's first book in French was rewritten for four times, following the example of his literary idol who also rewrote his first work seventeen times. Cioran had believed that French writers of his time (the 19th century) had a high level of virtuosity, one which could be very difficultly reached for someone who came from abroad.

La Rochefoucauld and Chamfort are French moralists who were very respected by Cioran due to their writing style, which they both shared, but also due to the themes they treated in a skeptic way, quite painful but very close to the truth which is very close to Cioran's style and themes as well. Emil Cioran admired also Montaigne's skepticism, the bitterness of La Bruyère's writings, and shared the same ideas with the great French writer Valery, thus, creating a true literary heritage thanks to which, after the fall of the Communist regime, Cioran was considered a national hero in his native country.

Key words: *interculturality, Emil Cioran, literary influences, philosophy, skepticism, witty aphorisms*

"Nu știu absolut deloc de ce trebuie să facem ceva în lumea aceasta, pentru ce trebuie să avem prieteni și aspirații sau speranțe și visuri. N-ar fi mai preferabilă o retragere într-un colț de lume, unde să nu mai aibă nici un ecou nimic din ceea ce alcătuiesc complicațiile și zgomotul acestei lumi? Am renunța atunci la ambiții și la cultură, am pierde totul și nu am câștiga nimic."

Emil Cioran

Relațiile franco-române, fie că vorbim despre relații la nivel economic, politic sau administrativ, au fost fondate și dezvoltate, în primul rând, pe baza relațiilor culturale dintre cele două state. Istoria acestor relații începe încă de la originea acestor două limbi: latinitatea a fost prima „punte” care a făcut posibilă unirea României cu Franța de-a lungul veacurilor. Influența franceză a contribuit, într-o mare măsură, la evoluția vieții spirituale românești spre modernitate și chiar la nașterea unei culturi moderne de expresie franceză și română în același timp.

Aceste relații l-au motivat pe Theodor Hristea, lingvist și profesor universitar român, să afirme în lucrarea sa *Sinteze de limba română* că „cea mai puternică influență dintre toate influențele moderne exercitate asupra limbii române (începând, mai ales, cu secolul al XIX-lea) rămâne, indiscutabil, influența franceză. Grație ei, în primul rând, limba română s-a îmbogățit cu câteva mii de cuvinte, modernizându-și vocabularul în toate domeniile vieții materiale și spirituale” [1, p.59].

Și Pompiliu Eliade, istoric literar și profesor român de limbă franceză, este de părere că influența franceză „a modelat gândirea și sensibilitatea românească pentru o bună bucată de vreme și poate fi identificată în toate manifestările spiritualității românești, atât în politică, cât și în legislație, atât în literatură, cât și în administrație sau în viața socială” [2, p.5].

Contele de Saint-Aulaire, fost ambasador al Franței în România, își exprimă punctul său de vedere cu privire la relațiile franco-române și afirmă în una dintre declarațiile sale că „pentru noi, francezii, care iubim să dăm prioritate valorilor spirituale, România este mai presus de toate un suflet și, mai ales, un suflet în care noi îl recunoaștem pe al nostru. Este un partener sufletesc care face ca România să devină o națiune-sora pentru noi. Și cu aceasta nu am zis totul... România, care nu numai că vorbește în franceză și simte în franceză, dar și crede în franceză este, de asemenea, pentru noi, un creier-frate. Franța și România sunt chiar mai mult decât surori sau mai mult decât frați, afinitățile lor nefiind mai puțin electiv decât naturale” [3, p.118].

Această influență a fost exercitată în mod constant pe parcursul secolului al XIX-lea și până la cel de-al doilea război mondial. Entuziasmul românesc pentru valorile franceze și apetitul lor pentru învățarea acestui limbaj prestigios a fost unul categoric și extraordinar. Aceste interferențe culturale franco-române au fost accentuate și continuate și de-a lungul secolului XX, chiar și în deceniile în care România a fost supusă regimului totalitar.

Franța devine modelul preferat al tuturor eforturilor de modernizare a românilor datorită statutului său de mare putere europeană și a strălucirii extraordinare a culturii sale, atât din cauza faptului că, la nivelul opiniei publice, există o puternică simpatie pentru țara considerată ca sursă de libertate și idei progresiste, dar și pentru țara considerată sora mai mare a României din cauza originii latine comune. Franța a fost întotdeauna considerată ca fiind un teritoriu de

primire și de deschidere, un punct de întâlniri, o intersecție de multiple identități care se unesc într-un punct comun.

Ca urmare, foarte mulți tineri intelectuali din statele românești au plecat în străinătate, și-au ales mai ales drumul spre Franța pentru a-și face studii în marile universități ale capitalei franceze. În opinia lui Pompiliu Eliade, acești tineri au plecat din cauza că erau presați de regimul totalitar instaurat în țara lor, pe de o parte, dar și pentru că mulți dintre acești tineri ajunseră la concluzia că doar ei sunt cei care vor putea să schimbe starea de lucruri existentă în țara lor. Astfel, atunci când reveneau acasă se străduiau să ocupe, în general, funcții înalte în stat, datorită prestigiului pe care li-l conferea studiile în străinătate, și profitau de toată influența pe care o dispuneau pentru a determina realizarea reformelor pe care le considerau necesare în progresul tânărului stat român [2, p.359].

Chiar dacă în prima parte a acestor interferențe culturale, despre care am vorbit mai sus, Franța a fost cea care a « investit », oarecum, cel mai mult în cultura română, mai târziu, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului XIX, tot mai mulți tineri scriitori români își urmează studiile în Franța acolo unde își traduc lucrările sau chiar creează altele noi în limba franceză, contribuind astfel la formarea, dezvoltarea și îmbogățirea culturii franceze. E suficient să menționăm nume cum ar fi : Gherasim Luca, Constantin Brâncuși, Virgil Gheorghiu, Eugen Ionesco, George Vintilă, Mircea Eliade, Emil Cioran, Elvira Popescu sau George Enescu pentru a evidenția importanța pleiadelor românești în modernitatea și îmbogățirea culturii franceze. Unele dintre aceste personalități, care au fost exilate în Franța din cauza regimului instaurat în România la acele vremuri, erau persoane care au muncit în diplomatie asigurând astfel relațiile dintre țara lor și alte state străine. Din acest motiv ei apăreau în ochii comuniștilor ca niște trădători, criminali, niște intruși care au provocat dezastrul în care se afla România la acele vremuri.

În timpul perioadei negre a comunismului din România, relațiile culturale franco-române au supraviețuit, în principal, prin contacte neoficiale, prin prietenia incontestabilă a românilor pentru frații lor "interziși", prin nostalgia intelectualilor vorbitori de limbă franceză și, mai presus de toate, printr-o adevărată iubire a culturii și valorilor franceze în general, ține să menționeze Nicolai Tafta în unul dintre articolele sale [4].

Printre tinerii intelectuali români, care a avut de suferit de pe urma regimului totalitarist din statul român a fost Emil Cioran, un mare eseist născut în România dar care, a devenit unul dintre marii prozatori ai limbii franceze, autor al mai multor lucrări originale în care se găsește rigoarea clasică și ironia modernă a unui scriitor din secolul al XX-lea.

Nucleul esențial al operei lui Cioran îl constituie, în mare parte, colecțiile de aforisme ironice, sceptice dar cu un sens profund, însă putem găsi în lucrările sale și texte mai lungi și mai detaliate, texte filozofice în care autorul își exprimă gândurile vis-a-vis de ceea ce se întâmplă în exces în societatea în care trăia. Mai

mult decât pesimismul care era mereu prezent în lucrările sale, scepticismul său filozofic este cel mai ușor de remarcat în operele sale. Cioran, ale cărui opere sunt atât de sumbre și cu o încărcătură psihologică negativistă, a fost un om foarte vesel în viața de zi cu zi și un foarte bun coleg de breaslă. Ca și consecință, cei care l-au cunoscut personal și i-au studiat și opera în același timp, spuneau că viața lui Cioran era o adevărată antiteză: trăia frumos dar scria sceptic.

Născut într-o familie de nobilime transilvană, Emil Cioran vorbește foarte mult în operele sale despre copilăria sa și despre dragostea pentru locurile copilăriei sale care a purtat-o în sufletul său pe tot parcursul vieții: „copilăria mea a fost paradisul pe pământ. M-am născut nu departe de Hermannstadt (Sibiu) într-un sat de munte din România, iar de dimineața până seară eram în mod constant afară. Când a trebuit să părăsesc acest sat la vârsta de zece ani pentru a intra la liceu, am simțit o mare catastrofă, lumea mea atât de frumoasă odinioară - se ruinase” [5, p.59], povestește Cioran în una dintre lucrările sale când dorul de casă îl mistuia încet.

Copilăria lui pare să fi fost profund marcată de "căderea" pe care a suferit-o în timpul rupturii sale de satul natal, Rășinari, unde a avut o viață fericită, deoarece Cioran evoca în mod constant ruptura dureroasă de satul său natal, și de fiecare dată când are ocazia va face o trimitere la frumoasa sa copilărie „încă din copilărie, percepeam scurgerea orelor, independente de orice raport, de orice fapt și de orice eveniment, disjunția timpului de tot ce nu era el, existența lui autonomă, statutul său singular, autoritatea, tirania sa. Îmi amintesc cum nu se poate mai clar după-amiaza în care, pentru prima dată, în fața universului gol, nu mai eram decât scurgere de clipe răzvrătite împotriva propriei funcții» [6, p.11].

Încă de la vârsta de șaptesprezece ani își începe studiile la București, unde studiază filozofia, apoi doi ani își continuă aceleași studii la Berlin. Revenit de la Berlin lucrează ca și profesor de filozofie în țara sa unde face primele sale publicații în limba română. După un an de la revenirea în țară pleacă deja în Franța cu o bursa de merit al Institutului Francez din București. Pe parcursul studiilor sale în Franța, autoritățile comuniste române îi retrag cetățenia statului în care s-a născut și îi interzice publicarea lucrărilor sale, astfel Emil Cioran rămâne pentru totdeauna în țara care l-a „adoptat” și refuză să ceară vre-odată cetățenie franceză, rămânând pe tot parcursul sale un apatrid și, mai mult decât atât, refuză orice premiu pe care i l-a propus statul francez vre-odată.

După cel de-al doilea război mondial, Cioran începe să scrie în franceză, operele lui fiind foarte apreciate nu doar pentru conținutul lor, dar și pentru stilul acestora plin de distincție și finețe al limbii. Din aceste motive Cioran decide să-și abandoneze limba sa natală pentru totdeauna. Opera lui Cioran conține colecții de aforisme, ironice, sceptice și pline de umor dar, într-un mod general, se poate spune că opera lui Cioran este marcată de un scepticism profund și un pesimism dovedit. Cu toate acestea, „opera filozofului româno-francez suscită astăzi un interes aparte, fiind citită, citată și dezbătută în tot mai multe cărți de exegeză

literară sau filozofică. Analizând stilul de scriere al lui Cioran, Patrice Bollon, jurnalist francez specializat în critica muzicală și autori francezi, este de părerea că Cioran „folosind aforismele, mai bine zis forma de gândire aforistică, completează, astfel, dimensiunea uni act etic, pentru emanciparea pe care o oferă autorul atât sie-însăși cât și cititorului. El însăși poate fi considerat un act filozofic, pentru că potrivirea pe care o face între mesajul pe care vrea să îl transmită și felul cum o face este una perfectă ” [7, p.160].

Și George Bălan, filosof și aforist român, este de părerea că Cioran a ales aforismele din dorința de a se înscrie ca și descendent ai moraliştilor francezi, reînviind astfel, în secolul al XX-lea, genul lor de scriere și plasându-se pe poziția unui continuator al unei tradiții ilustre [8, p.115].

Deși este asociat nihilismului și pesimismului, Cioran își are cititorii și admiratorii lui, fapt destul de greu explicabil într-o epocă patronată de comandamentul „gândirii pozitive”. Plăcerea lecturii unui gânditor negativist este până astăzi lăsată nelămurită, căci „efectul Cioran”, departe de a fi deprimant sau descurajator, este mai curând tonifiant și reconfortant” [9, p.35] ține să menționeze Horia Pătrașcu în lucrarea sa „*Terapia prin Cioran*”, în care autorul încearcă să convingă cititorul că orice stare depresivă, negativistă descrisă de Cioran în operele sale se datorează gândirii negativiste a fiecărui dintre noi. Lumea ar deveni alt fel dacă noi vom încerca să gândim pozitiv, dar și acesta din urmă își are limitele lui. Pentru cei prea romantici sau prea visători, lucrările lui Cioran îi trezește la realitate, dovedindu-le, astfel, că lumea în care trăim nu poate fi perfectă, trebuie să o acceptăm cu toate avantajele și cu toate problemele ei.

Pus în fața sorții, Cioran a ajuns să fie împărțit între două țări, două culturi, două limbi. El descoperă originea pesimismului său atribuindu-l marii diferențe care s-a produs între fericirea totală pe care a cunoscut-o în primii săi ani de viață și ceea ce a urmat după venirea lui în țara de adopție. El își îndreptățește tematica pe care o abordează în scrierile sale și felul lui de a scrie printr-o frază scurtă dar profundă ca și sens: „dacă aș fi avut o copilărie tristă, gândurile mele ar fi avut o evoluție mult mai optimistă” [10, p.43]. Încă o dovadă a faptului că Cioran a suferit foarte mult pentru că și-a părăsit plaiul natal și că a sa copilărie a rămas unica perioadă fericită și chiar perfectă, am putea spune, din viața lui în comparație cu ceea ce a urmat.

Neadaptarea la noul mediu în care este forțat să trăiască îi creează o stare de rău profundă, un fel de agresivitate provocatoare a tristeții de neegalat. Dar această anxietate se întetește și mai mult atunci când Cioran începe să creadă că a avut un "blestem" asupra familiei sale, și că problemele cu care se confruntă zi de zi se datorează anume acestui blestem, puterea căruia se întetește odată cu moartea mamei sale, ca urmare a căreia Cioran cade într-o stare de profundă melancolie.

Rupt de țara pe care o iubea și imigrat într-o țară adoptivă, Cioran continuă să scrie pe un ton pesimist, iar opera sa este influențată, într-o mare măsură, de personalități franceze pe care le-a cunoscut sau operele cărora le-a studiat.

Cea mai mare influență străină simțită în lucrările sale este influența pascaliană. Pascal este gânditorul pentru care Cioran a avut cel mai mare respect pe tot parcursul vieții sale. Fiind bulversat de viața grea și dureroasă pe care a avut-o Pascal, despre care află încă de la vârsta de șaptesprezece ani, de pe vremea când locuia în România. Fiind într-o bibliotecă publică îi cade sub mână o lucrare de-a lui Maurice Barrès *L'angoisse de Pascal* care, se pare, a avut o mare contribuție la admirația timpurie pe care o simțea pentru Pascal. Aici el descoperă că Pascal este foarte bolnav și nu-și mai poate purta de grijă de unul singur, prin urmare, cere ajutorul disperat al surorii sale. Iată fragmentele care a trezit admirația precoce a lui Cioran pentru gânditorul pe care acesta l-a admirat toată viața sa. „Trebuie, mai întâi de toate, să ne gândim că, Pascal a fost torturat de dureri fizice, a fost bolnav din frageda sa copilărie până la moarte. La vârsta de numai un an el a căzut în stare de neliniște și a prezentat fobii. Nu putea vedea ape întinse fără a face crize de isterie foarte mari. El nu putea să-l vadă pe tatăl său alături de mama sa fără să strige și fără să se agite violent. Sora sa povestește că, începând cu vârsta de zece ani el nu a mai avut nici o zi fără suferință. Nu mai reușea să bea decât băuturi calde cu înghițituri mici, durerile severe de cap și de intestine nu mai încetau. La douăzeci și patru de ani, starea lui s-a agravat și mai mult era, deja, într-un fel de paralizie de la brâu în jos, era nevoit să meargă cu ajutorul cârjelor, membrele sale inferioare, adică picioarele sale, în general, erau mereu reci ca marmura. După vârsta de treizeci și cinci de ani, ultimii patru ani din viața lui nu au mai fost decât o adevărată tragere de timp. Avea dureri atât de puternice, încât nu reușea nici să mai vorbească, nici să mai citească, nici să mai lucreze. Aceste necazuri au început de la niște banale dureri de dinți care-i răpeau somnul. Din această cauză a început să aibă un dezgust pentru mâncare pentru că-l împiedicau să se hrănească. Durerile de dinți erau însoțite și de o durere de cap despre care zicea că este extraordinară. Convulsiile îl agitău și nu l-au lăsat până la moarte, care a survenit la cei treizeci și nouă de ani ai săi” [11, p.23].

Acest text este unul la care Cioran revine de fiecare dată, și care, se pare, a format nucleul în jurul căruia se învâрте imaginea lui Pascal în operele cioraniene, imaginea filozofului care a trebuit să plătească scump pentru fiecare dintre ideile sale. Acel Pascal pe care Cioran îl admiră fără limite este a omul Pascal suferind, omul Pascal care trece printr-o experiență de viață foarte profundă, acea a durerii, unica care poate justifica toate tentativele noastre de a ne apropia de adevăr.

Povestind despre decizia lui de a scrie în franceză, Cioran își amintește faptul că, în timp ce toate cărțile scrise în română au fost produsul unei elaborări spontane, fără nici un interes pentru stil, situația s-a schimbat radical atunci când a venit vorba să scrie într-o limbă străină, acolo unde scriitorii și-au impus un anumit nivel de virtuozitate foarte greu de atins pentru cineva care e venit din străinătate. *Précis de décomposition (Tratat de descompunere)*, prima sa carte publicată în limba franceză a fost rescrisă de patru ori tot gândindu-se la Pascal care, la rândul său, a scris lucrarea sa *Provinciales* de șaptesprezece ori [12, pp.324-325], ține să

precizeze Cioran în *Caitele* sale. Într-o altă lucrare, gânditorul Cioran ține să aducă la cunoștința cititorului motivul pentru care îl admiră cel mai mult pe Pascal, el admiră economia extraordinară a scrisului și a expresiilor pe care le folosea Pascal, ceea ce l-a făcut deosebit de ceilalți filozofi, transformând aceste fragmente în adevărate clișee, imposibil a fi redactate în altă limbă decât în cea originală : "Nu-l putem cita pe Pascal decât în franceză. El este unicul prozator care, fiind perfect tradus, își pierde accentul, unicitatea și asta pentru că gândurile sale s-au transformat în adevărate clișee pe care trebuie să le studiem neschimbate, originale și netocite ” [13, p.1496].

Acest stil de a scrie fragmentar pe care îl practica Pascal este preluat, mai târziu, și de Cioran, majoritatea lucrărilor sale fiind constituite din sintagme scurte dar cu un sens amplu și profund.

Studiind operele celor doi e ușor de observat mai multe asemănări atât în stilul de scriere a acestora cât și în felul lor de a gândi, abordând, de multe ori teme și viziuni identice.

În lucrările lui Cioran îl descoperim pe acesta având aceleași caracteristici ca și omul Pascal. El este, ca și Pascal, mereu pentru dreptate, pentru egalitate în fața legilor naturii, pentru armonie și coerență în tot ceea ce se întâmplă în jur. La fel ca și Pascal, Cioran crede că noi trebuie să fim capabili să renunțăm la noi înșine, să ne scoatem din capcana pluralității, descoperind, astfel, lumea în afara aparențelor. Dacă există obstacolele care ne împiedică să facem o astfel de tentativă acestea sunt, în viziunea lui Cioran, foarte importante, pentru că datorită lor natura umană se „călește” în încercarea de a reuși să le depășească. Pornind de la această idee, Cioran este foarte preocupat în opera sa franceză să descrie cât de dăunătoare sunt iluziile pentru mintea umană, că acestea guvernează viața oamenilor și nu fac decât să le-o distrugă și, astfel, el încearcă să descalifice numeroasele iluzii să demonstreze că acestea nu sunt decât nebunie pură, încercă să distrugă aceste iluzii și să demonstreze că acestea sunt ridicole, că omul trebuie să treacă peste ele pentru a avea o minte curată și o viață destoinică.

Considerându-se mai puțin naiv decât alții, așa cum își face el autoportretul în opera „*Le démon est-il sceptique?*” (*Demonul este sceptic?*), el crede că are dreptul să înceapă să demascheze toate iluziile, fiind conștient că el însuși poate cădea în plasa acestora [14, p.266].

Cioran este convins că omului îi plac aparențele, că se hrănește din iluzii, deoarece el nu este pregătit să facă un efort pentru a se cunoaște și pe interior, un efort care să-i permită să-și descopere sufletul pe toate părțile. Astfel, omul are obișnuința de a trata superficial o mulțime de idei, în loc să se adâncească în miezul problemei și să o studieze profund.

Obișnuit să fie înconjurat de statutul protector al iluziilor, obișnuit să se lase înșelat de superficialitate și de o amuzantă complicitate cu lumea care-i înconjoară, oamenii transformă viața lor într-un adevărat carnaval cu măști. Ei nu pot suporta o doză de adevăr, ei sunt constrânși să accepte comedia din viața socială, să

acționeze conform ipocriziei, menajează impostura altora în numele propriei imposturi [14, p.267]. Din acest punct de vedere, viziunea lui Cioran este identică cu cea a lui Pascal până la ultimele detalii, și exemplele pe care le utilizează sunt foarte asemănătoare la cei doi gânditori. Din punctul lor de vedere e mai bine ca omul să fie sceptic în unele privințe, decât să te acoperi în iluzii, pentru că în acest caz, spun ei, imaginația se impune în detrimentul rațiunii, și în consecință omul trăiește în minciună și are o viață ratată.

Este lesne de observat că omul cioranian suferă de aceleași defecte ca și omul lui Pascal. El este amenințat de aceeași triadă teribilă compusă din neliniște, nestatornicie și plictiseală.

Conform ideilor lui Cioran, lupta împotriva nestatorniciei și a neliniștii este îngreunată de faptul că omul nu se poate identifica complet nici cu lumea care îl înconjoară, nici cu propria-i persoană.

Pentru Cioran, cea mai gravă infirmitate care se datorează condiției umane este plictiseala, și în acest fel el se oprește și vorbește pe larg despre acest sentiment în unele dintre cele mai faimoase lucrări ale sale, demonstrând că nu are doar o idee superficială despre ceea ce înseamnă plictiseala, nu demonstrează doar o cunoaștere abstractă, ci descrie, cu lux de amănunte, întreaga sa experiență ca persoană torturată de blestemul plictiselii, care îi permite să se considere, cu o mândrie amară, unul dintre cei mai buni cunoscători ai efectelor ei dăunătoare.

În opera sa *Pensées (Gândurile)* Pascal dă o definiție a ceea ce reprezintă plictiseala din punctul său de vedere: „ Plictiseala - nimic nu este atât de insuportabil la om decât să fie într-o odihnă completă, fără pasiune, fără ocupații, fără divertisment, fără cerințe. El simte atunci goliciunea sa, abandonul său, neajunsurile sale, dependența sa, neputința sa. Desfrânat, el va scoate din adâncul sufletului său plictiseala, întinericul, tristețea, durerea, urâtul, disperarea” [15, p.57]. Pentru a demonstra similitudinile în gândirea celor doi venim cu un exemplu preluat din opera lui Cioran care sună așa: „, nu există sentiment mai distrugător, senzație de sumbru, negativism infinit, care se revarsă totdeauna pe tine-însuși” [12, p.357].

Ca și în cazul lui Pascal, plictiseala poate fi tratată din două puncte de vedere, fie examinând efectul său dezastruos asupra experienței trăite, studiind caracteristicile sale care transformă viața într-un iad monoton, astfel, făcând imposibilă menținerea oricărei urme de entuziasm sau plăcere, fie analizând modalitatea prin care ea se poate transforma într-un instrument cu care putem distruge iluziile. Dar spre deosebire de Pascal, care reflectează într-un cadru de gândire exclusiv creștin, Cioran adaugă o serie de elemente deschise, pe alocuri directe, transformând plictiseala într-un mijloc privilegiat de a dezvălui goliciunea universală [14, p.275].

Chiar dacă Pascal a fost omul care l-a influențat foarte mult pe Cioran ca și gânditor, acesta nu a fost unica personalitate de origine franceză care se regăsește în operele lui Cioran. Moraliștii sunt, de asemenea, o prezență permanentă în

operele autorului, mai ales în operele scrise în limba franceză, fiind menționați, evocați, comentați frecvent.

Pentru Cioran, moraliștii sunt exploratorii omului exterior, omul lipsit de orice transcendență, inventând, cu o perseverență maniacală toate viciile, toate defectele, părând că se străduiesc să descopere toate secretele aparențelor sale reducând astfel, cu indiscreție, pretențiile, accesese isterice, delirurile.

Personalitățile concrete ale moraliștilor cu care intră într-un dialog indirect, menționându-le de mai multe ori în scrierile sale, sunt La Rochefoucauld, Chamfort, Montaigne, La Bruyère, Jaubert etc.

La Rochefoucauld, fiind filozof și moralist francez și autor al unor "Maxime", este cel pe care îl evocă cel mai mult în lucrarea sa, considerându-l un anti-utopist prin excelență, renumit pentru veninul său, moral nepotrivit pentru orice iluzie, „șeful tuturor minților amare”. Cioran încearcă să descopere cât mai multe asemănări cu La Rochefoucauld, începând cu frica de a vorbi în public, trecând la nefericitul nemetafizic al gândirii sale și finisând cu o profundă indecizie provocată de o melancolie profundă. [14, p.275].

Cu toate acestea, fragmentul unde acesta exprimă foarte clar preferința acestuia pentru La Rochefoucauld în detrimentul altor moraliști este în lucrarea *Caielele* în care Cioran afirmă că „La Rochefoucauld este moralistul care îmi place cel mai mult. Iubesc la el acea amărăciune care trebuia să fie constantă, zilnică pentru a reuși să-și alimenteze gândul. Nu iau nimic atât de aproape decât amărăciune elegantă” [12, p.554].

Cioran este foarte aproape de stilul de scriere a lui La Rochefoucauld și de temele pe care le abordează în operele acestor. Un exemplu în acest sens sunt gândurile celor doi autori atunci când se referă la relația de prietenie între oameni, la felul cum văd ei aceste relații și cât de dăunătoare sunt ele pentru rațiunea umană. Iată, de exemplu, La Rochefoucauld este de părerea că prietenia este o ipocrizie care-i face pe oameni să se declare prieteni sinceri dar care, de fapt, nu-i face pe oameni decât să creadă că vor avea careva beneficii de pe urma acestor relații. Aceste relații, pe care oamenii le numesc „de prietenie” nu sunt altceva decât o posibilitate ca doi sau mai mulți oameni să se acomodeze unul cu celălalt, e un fel de asociere, un menajament reciproc de interese, un schimb de ceva, altfel spus, un fel de comerț din care fiecare are ceva de câștigat.

La fel ca și La Rochefoucauld, Cioran crede că prietenia este un ansamblu de ipocriții, un amestec de idei, percepții care are loc doar la nivel de imaginație. El nu crede în sinceritatea acestor relații, este sceptic când vine vorba despre exprimarea liberă în cadrul unor astfel de relații, și din punctul său de vedere, atunci când vine vorba despre o așa numită „relație de prietenie” totul este un simplu amenajament. Iată un fragment din opera sa: „prietenia este un pact, o conveniență. Două suflete se angajează tacit ca niciodată să nu strige ceea ce, de fapt, ei cred despre celălalt. O specie de alianță având la bază menajamente. Când unul dintre ei face publice defectele celuilalt, pactul este distrus, alianța –

întreruptă. Nici o amiciție nu durează dacă unul dintre reprezentanți încetează să mai facă jocul. Altfel spus, nici o prietenie nu suportă o doză de sinceritate” [13, p.1479].

În cadrul unei prieteni există mereu și un sentiment de invidie, care este mai puțin exprimat. Pentru cei doi moralisti, invidia între oameni este din același punct de vedere. Ei cred că invidia macină toată energia din oameni și o transformă în ură, un fel de ură care-i face să se distrugă ei înșiși și, mai ales, cea mai mare problemă a oamenilor e că „nasc” în ei o invidie fără motive și o „hrănesc” zi de zi și o înrădăcinează în inimile lor și aceasta-i distruge și îi pocește, îi face să sufere fără un motiv întemeiat.

Un alt moralist francez pe care Cioran îl admiră datorită ideilor sale filozofice este Nicolas Chamfort. Având același stil de scriere ca și Cioran acesta critică în lucrările sale moravurile societății, abordând un caracter de scriere pesimist, cinic și caustic. Pentru Cioran, Chamfort est la fel de feroce ca și La Rochefoucauld, el mărturisește acest lucru în mai multe contexte în care susține despre Chamfort că ilustrează adevărata semnificație a descoperirii naturii umane dincolo de orice înfrumusețare și de toate avantajele idealiste, descriindu-le în realitatea lor grotescă, cu toate detaliile sale și cu toate micile stări de ridicol [14, p 276]. Atunci când este întrebat despre sursele viziunilor sale, Cioran face mereu referire la Chamfort și La Rochefoucauld pentru că, afirmă el în *Operele* sale, îi consideră adevărați maeștri ai unei viziuni lucide fără perfecțiuni. Asemănarea de Chamfort este consolidată printr-o altă remarcă indicată în *Caiete* unde, după ce și-a exprimat regretul său că nu poate fi la fel de indiferent ca și Pyrrhon, care este capabil să continue să vorbească chiar dacă interlocutorul său l-a părăsit, el constată: „, găsesc în mine mai curând acritura lui Chamfort decât seninătatea și detașarea de care dă dovadă înțeleptul antic” [12, p.382].

Un alt scriitor francez care poate fi regăsit indirect printre rândurile operelor lui Cioran este Michel de Montaigne, eseist francez care a fost admirat de Cioran, în deosebi, pentru talentul său de a trece cu ușurință de la speculații intelectuale serioase la anecdote.

În scrierile cioraniene, Montaigne joacă rolul de înțelept, căruia Cioran îi aduce numeroase felicitări, dar și nenumărate critici. Felicitările, mult mai numeroase decât criticile, sunt determinate de îndrăzneala lui de a face din el însuși – obiectul muncii sale, acesta este faptul la care Cioran face referire de multe ori în *Interviurile* sale, și care-l face pe Cioran să afirme că Montaigne e unicul înțelept din Occident, unicul gânditor occidental care a trăit confortabil în doctrina sa, la fel ca și filozofii orientali. Mai mult decât atât, Cioran admiră scepticismul lui Montaigne, la fel ca și faptul că nu a avut adepți, absența oricărei influențe asupra cursului evenimentelor istorice, rezultat al gândirii sale discrete capabilă să ofere o bogată provizie de gânduri, dar nici un fel de nesiguranță, menționează Cioran în aceeași lucrare [10, pp.79, 188, 474].

Un alt model de inteligență rafinată, în viziunea lui Cioran, este Joseph Joubert, un exemplu de reușită perfectă. Adversar al tuturor exceselor egoiste, dușman nemilos al unei demențe neîncetate pentru a obține gloria, maestru perfect al gusturilor sale, Joubert este unicul scriitor care evadează din influența nefastă pe care o are Rousseau la sfârșitul secolului al XVIII-lea, reușind să depășească excesul de sentimentalism liric. Departate de toată vehemența, excelent prin amenajarea formulelor sale, spirit curat, pregătit mereu de provocare, și toate acestea, datorită delicateții sale, el este unica figură masculină pe care Cioran o admiră [10, pp.40, 157].

Nu putem lăsa în umbră nici admirația lui Cioran pentru Jean de La Bruyère, cunoscut ca unul dintre cei mai de seamă moraliști ai literaturii universale. În opera sa *Caiețele*, Cioran povestește cum l-a descoperit pe Bruyère și cum acesta a ajuns să-i fie model în felul său de a scrie și de a aborda tematicile din operele sale. Cioran povestește o situație în care, trecând printr-o perioadă dificilă din viața sa, în care insomniile nu-l lăsau, într-una din seri a luat o carte la întâmplare, o carte care i-a căzut prima sub mână. Aceasta s-a dovedit a fi o antologie a moraliștilor francezi. A citit câteva pagini în care a descoperit opera lui Bruyère. Din această primă lectură, Cioran l-a găsit pe acesta remarcabil și profund, și a constatat dintr-o dată că, un autor, care este capabil să țină treaz un cititor până la ora trei dimineața este un scriitor cu adevărat important și că La Bruyère anume așa este. Comparându-l pe Bruyère cu ceilalți moraliști despre care am vorbit mai sus, Cioran zice că acesta este „mai puțin amar sau mai puțin sistematic în amărăciunea sa decât La Rochefoucauld” poate fi considerat un intermediar între acesta din urmă și Pascal [14, p. 279].

Opera lui Cioran nu a fost influențată doar de gânditori, filozofi sau moraliști francezi dar și de scriitori ai literaturii franceze care au avut o evidentă influență asupra operei lui Cioran. Printre aceștia nu putem să nu-l menționăm pe Paul Valéry, scriitor francez, reprezentant al simbolismului, autor de poeme și eseuri. Acesta a fost pentru Cioran un adevărat maestru, căruia i-a admirat stilul, frazele impecabile, alegerea ideilor sale exacte și concrete.

Ceea ce îi leagă pe cei doi la nivel de gândire și literatură sunt ideile lor cu privire la creativitatea omului dar și în abordările sale cu privire la sentimentul de invidie. Atât Cioran cât și Valéry cred că, pentru a putea crea, artistul are nevoie să stea departe de mediocritatea sa naturală, că el trebuie să depășească problemele care le implică viața cotidiană. Părerile lor, totuși, diferă atunci când vine vorba despre modalitățile prin care artistul poate obține acest succes. Dacă Valéry crede că este foarte mare nevoie ca omul să-și intensifice facultățile sale intelectuale pentru a reuși, și să se bizuiască pe inteligență pentru a reuși să țină sub control tot ceea ce se întâmplă în exteriorul său, transformând la maxim toate impulsurile și toate intuițiile accidentale care-i vin în minte, pentru a obține, prin urmare, un aranjament coerent al ideilor. Toate aceste transformări îl vor ajuta să-și atingă scopul propus, cel de a crea frumos și eficient. Pe de altă parte, Cioran crede pentru

a fi creativ este nevoie de o transformare interioară foarte profundă, o bulversare radicală provocată, fie de un frison inexplicabil al inspirației, fie printr-un dezechilibru major indus de o maladie sau de o suferință profundă care-l face pe artist să-și schimbe, categoric, viziunile asupra vieții. Din punctul lui de vedere, încărcătura afectivă este foarte importantă, este cea mai bună parte din succesul reușitei. Pentru Valery, dimpotrivă, importantă este concentrarea asupra voinței, focalizarea imperturbabilă asupra atenției, transformarea spiritului într-o mașină de calcul foarte sofisticată, într-un instrument docil, capabil de niște operațiuni intelectuale foarte complicate. El mai crede că cel mai mare pericol pe care trebuie să-l înfrunte artistul este pericolul de a ceda în fața sentimentelor interioare, de a miza foarte mult pe transcrierea exactă a ceea ce simte, pentru că, astfel, va alege drumul cel mai simplu spre succes și va cădea în capcana banalității, va pierde din originalitate [14, pp.298, 312].

Indiscutabil că, șirul personalităților franceze care au avut o influență mai mare sau mai mică asupra operei și gândirii cioraniene ar putea continua la nesfârșit, datorită faptului că Cioran a trăit într-o generație în care, literatura a cunoscut foarte multe minți ilustre.

Chiar dacă Franța a fost țara care l-a adoptat pe Cioran pe parcursul vieții sale, românii nu au uitat de el și nici nu vor uita vre-odată. După căderea comunismului, Cioran a fost tratat aproape ca și un erou național în țara sa natală. Toate lucrările care au fost scrise în limba franceză au fost traduse în limba română, iar lucrările din timpul aflării sale pe teritoriul României au fost reedite. Din tăcerea extremă care a acoperit personalitatea lui Cioran în anii comunismului, opera acestuia a fost transformată într-un adevărat izvor al culturii. Pentru o întreagă țară, începând de la cei care au auzit de Cioran doar la televizor, și până la cei care i-au citit opera în limba originală în anii de dictatură Cioran a întrupat "valorile" Occidentului, visate de români.

Referințe bibliografice:

1. Hristea Th. Sinteze de limba română. București: Albatros, 1984.
2. Eliade P. Influența franceză asupra spiritului public în România. Originile. București: Univers, 1982.
3. Comte de Saint-Aulaire, La Roumanie vue par les Francais d'autrefois. București: Institutul Cultural Român, 2013.
4. Tafta N. Les relations culturelles franco-roumaines au cours des siècles. <http://www.lacado.fr/files/1-tafta-resume.pdf>
5. Cioran E. Scrisori către cei de-acasă, București. Humanitas, 1995.
6. Cioran E. Despre neajunsul de a te fi născut. Humanitas, 1995.
7. Bollon P. Cioran l'hérétique. Paris: Gallimard, 1997.
8. Bălan G. Emil Cioran. Paris: Editions Josette Lyon.
9. Pătrașcu H. Terapia prin Cioran. Forța gândirii negative. București: Editura Trei, 2014.

10. Cioran E. Entretiens. Paris: Gallimard, 1995.
11. Barrès M. L'angoisse de Pascal. Paris :Georges Crès et Cie, 1918.
12. Cioran E. Cahiers. Paris: Gallimard, 1997.
13. Cioran E. Œuvres. Paris: Gallimard, 1995
14. Vălcan C. La concurrence des influences culturelles françaises et allemandes dans l'œuvre de Cioran. Institutul Cultural Român, 2008.
15. Pascal B. Pensées. Paris: Booking International, 1995.

LE JARGON FRANÇAIS

JARGONUL FRANCEZ

**Ecaterina MORARU, lector univ.,
Departament Limbi și Literaturi
Facultatea Științe Umaniste și Pedagogice
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
RebecaLaura1960@gmail.com**

Rezumat : *Acest articol evidențiază cazuri eventuale ale jargonului sau argoului reformat. Argoul maschează limbajul ca și toate deghizările corpului și această disimulare agreabilă permite a parodia irespectuos discursurile legitime. Monarhia Argoului este din acest dublu punct de vedere un argument binecunoscut, până când el justifică folosirea unui întreg lexic straniu și caraghios; furnizează un repertoriu de situații grotești și ordinare. Argoul a cunoscut, încă din secolul al XVII-lea și până-n mijlocul secolului al XIX-lea un mare număr de reeditări. Este important de a ști, că de fiecare dată când un autor studiază sau folosește jargonul, e convenabil să se întrebe mai întâi ce ediție a avut la îndemână.*

Cuvinte-cheie : *jargon, argou, evoluție, utilizare.*

On a étudié quelques copies de Nicole Oudot, où on a évidentié les trois réimpressions modernes du jargon qui sont loin de fournir une version satisfaisante du texte initial tel qu'on peut le présumer, car leurs auteurs ont choisi comme référence principale des éditions de qualité inférieure aux trois lyonnaises (1630, 1632 et 1634). On a comme objectif de présenter avec ce titre qui met en relief uniquement l'aspect lexical du sujet choisi, plutôt comme un patchwork de pièces diverses cousues ensemble à propos de l'argot, le mot *Argot* s'y trouvant pour la première fois attesté dans l'ensemble des documents consultables jusqu'à 1629 – 1630 et y désignant alors d'abord le métier de mendiant ou plus largement le monde des mendiants. Ce méli-mélo ne constitue cependant pas une somme encyclopédique fortement structurée décrivant le monde des mendiants, mais plutôt, comme l'a récemment rappelé Claudine Nédélec et comme on le reverra plus loin dans cette introduction, un ensemble bigarré, farci de morceaux hétéroclites, une sorte de potpourri fait de pièces parodiant différents genres (préface, poèmes, documentaires, dictionnaire, chansons, dialogue) et souvent imbriquées les unes dans les autres : chansons, prière, sizain dans le dialogue, compte rendue de procès pour le clore, dictionnaire dans le tableau de l'Argot. Il est à noter, que le *Jargon* était à peine publié que, dès 1630, il fut largement diffusé, notamment à Lyon, ou même mis à contribution par divers auteurs. Quoi qu'il en soit, on témoigne le fait que le *Jargon*, paru entre la prise de la Rochelle et la publication de la *Complainte des Argotiers*, a rencontré immédiatement un

certain succès. On s'est amusé à organiser sa description facétieuse et par endroits héroïcomique, tout en reprenant une pratique littéraire déjà ancienne : celle-ci consistait à accumuler des termes de jargon dans un texte afin de jouer sur leur « drôlerie » et / ou sur leur étrangeté, quitte à en inventer quelques-uns. Ce jeu, fondé sur les travestissement du langage, s'inscrit à l'évidence dans la tradition de la littérature carnavalesque qui accompagne les rituels festifs, parodie les discours médicaux ou juridiques et emploie des langages macaroniques. Cette filiation est d'ailleurs indiquée, d'un trait, dans le *Jargon* : la fausse permission qui le clôt est en effet datée de « la huitième calende de février et luisan [=le jour] le Mardi Gras ». L'argot masque le langage tout comme les déguisements le font des corps, et cette dissimulation plaisante permet de parodier irrespectueusement les discours légitimes. Enraciné sans nul doute dans le terreau d'une culture carnavalesque, publique et traditionnelle, ce recours au jargon qui produit les effets de dérision en détournant les langages autorisés, est aussi à entendre comme u, divertissement littéraire, comme une forme du burlesque.

Il est donc clair que le *Jargon* se situe à la croisée de deux familiarités culturelles. La première est celle, point encore défaite en ce début de XVII-e siècle, qui fait participer les citadins à une culture de la place publique dont le temps fort est la réjouissance carnavalesque, productrice de rituels et de textes parodiques. C'est elle qui sert de référence à Chereau, lui permettant d'insérer son livret dans une tradition culturelle dont le rappel *in fine* doit éviter au lecteur de prendre le texte pour ce qu'il n'est pas, même si, jusque là il a pu croire, plus ou moins, ce qu'on lui donnait à lire. Mais pour le lettré provincial qu'est l'auteur du *Jargon*, le jeu de la parodie a sûrement plus d'agrément s'il reprend des formules et des procédés alors en vogue chez ses pairs littérateurs, à savoir la mobilisation de vocabulaires bannis et le traitement noble de sujets bas. La bibliographie est consacrée à des références et à des extraits de documents d'archives et de textes littéraires antérieurs à 1630, dont le contenu éclaire certains aspects de l'article ici reproduit.

Dans cet article, les renvois aux différents ouvrages se limitent souvent au nom de l'auteur et à l'année d'édition ; il suffit de se reporter, grâce à la date fournie, aux chapitres bibliographiques correspondants pour retrouver la référence précise à sa place dans l'ordre chronologique et en apprendre même davantage grâce aux remarques qui la suivent systématiquement et aux extraits qui l'accompagnent parfois.

L'analyse d'un objet, quoi qu'il en soit, implique tout d'abord le procédé de définir les concepts de base. On est intéressé par les notions suivants : *argot* (*slang*) et *jargon*.

Selon les dictionnaires de la langue française, comme *le Robert* et *le TLF*, le mot **argot** désigne un langage ou vocabulaire particulier qui se crée à l'intérieur des groupes sociaux ou socio-professionnels déterminés et par lequel l'individu affiche son appartenance au groupe et se distingue de la masse des sujets parlants. Aussi

on dit que l'argot est tout ensemble un phénomène littéraire et un résultat social, langage résultant de l'altération, de la modification des structures d'une langue. [1]

À l'origine (peu avant 1630), le mot *argot* a désigné le monde des mendiants, puis vers 1700, le jargon des gueux, puis le parler des voleurs. Des argots se sont également développés dans d'autres groupes sociaux, et chaque quartier possède son propre langage typique. Il semble que ce que nous appelons jargon ou argot soit demeuré inconnu à l'Europe, et particulièrement à la France, jusqu'à la fin du Moyen Âge. Le nom même d'un langage spécial se rencontre pour la première fois au XIII-e siècle, à la fois au sud et au nord de la France. Le traité de grammaire provençale de Hugues Faidil, connu sous le nom de « Donats provensals », renferme un petit dictionnaire de rimes où l'on lit : « Gergons, vulgare trutanorum ». Le sens du mot de « langage inintelligible » est aussi attesté vers la même époque, dans le Dialogue entre les Vices et les Vertus : « Qui prega Dieu ses devotio de cor, li parla en gergo, e non per entendre », c'est-à-dire : « Qui prie Dieu sans dévotion de coeur, lui parle en jargon, et n'est pas pour entendre ». Ces deux mentions sont les premières en date. [2]

L'argot, qui renaît et se renouvelle sans cesse, a continué à évoluer dans les romans comme ceux d'Albert Simonin ou de Frédéric Dard dans la série San-Antonio, dans les dialogues de films avec Michel Audiard ou Alphonse Boudard, dans les chansons avec Pierre Perret, de Renaud ou dans les sketches comiques de Coluche. Souvent associé à l'argot, Michel Audiard n'en appréciait pas la notion, préférant parler de « langage populaire » et trouvant le vocabulaire généralement qualifié d'argot « complètement inventé, complètement littéraire (...), je ne l'emploie jamais, j'emploie des expressions populaires, mais pas d'argot. Oui, dans *Le Cave se rebiffe*, il y avait de l'argot, mais un argot complètement inventé. Si les gens du milieu parlaient comme j'écris, ils ne se comprendraient pas entre eux » [3]

Quant aux fonctions de tout argot, selon certains, la première c'est de chiffrer la communication, afin qu'un non-initié ne la comprenne pas. Des spécialistes du domaine comme Albert Dauzat ou Gaston Esnault se sont prononcés contre cette thèse. Pour G. Esnault : « Un argot est l'ensemble oral des mots non techniques qui plaisent à un groupe social » (définition du Dictionnaire historique des argots français de 1965). Autrement dit, si quelqu'un emploie des mots d'argot, c'est pour éviter d'être compris par les non-initiés. Cela ne signifie pas pour autant que le recours à des mots argotiques soit essentiellement motivé par une volonté de cryptage.

En conclusion, on mentionne que l'utilisation de l'argot constitue une façon de contourner les tabous instaurés par la société. Le langage courant témoigne d'une certaine retenue à évoquer certaines réalités explicitement. L'argot, comme et le langage familier, permet alors de désigner ces réalités par un langage détourné, dénué des connotations immédiates liées aux mots du registre habituel.

Cela explique que le lexique argotique soit particulièrement riche dans certains domaines.

Parler de l'argot suppose nommer d'abord une notion fondamentale de la stylistique comparée: celle de registre ou niveau de langue, qui peut varier d'une personne à l'autre selon les situations de communication. D'autre part une langue n'est pas une entité statique car elle évolue constamment. Comme fait remarquer A.Pilorz, la langue présente alors une différenciation « horizontale » ou spatiale, qui serait composée des dialectes, patois, parlers régionaux, et une différenciation « verticale », qui serait composée des niveaux de langue ou dialectes verticaux, d'ordre socio-culturel et avec des desseins expressifs ou affectifs du sujet parlant selon la situation où il se trouvera. Ces différences existent à l'intérieur de toute langue de culture, qui tend à établir un code ou norme pour imposer le bon usage. [4]

Il y a en français, comme dans toute langue vivante, plusieurs niveaux de langue. Le dictionnaire de linguistique de Jean Dubois en distingue trois :

« Quelles que soient les situations linguistiques, on retrouve toujours, dans la littérature de spécialité, au moins les trois niveaux suivants:

1. une langue soutenue qui tend à ressembler au parler cultivé, utilisé dans la couche qui jouit du prestige intellectuel ;

2. une langue courante qui tend à suivre les usages du parler populaire ; et

3. des parlers patois (faisant référence au dialecte rurale). » [5]

Même s'il est difficile de délimiter clairement les différents niveaux de langue, on rencontre assez souvent le classement dans un ordre tel qui suit:

- Langue élevée ou savante: langue très spécialisée et comprise par les initiés; langue propre à des domaines scientifiques particuliers: psychologie, philosophie, chimie, linguistique et d'autres.

- Langue littéraire: langue académique et de communication écrite; on pourrait dire que c'est ce qu'on appelle le français standard.

- Langue courante ou familière: langue de conversation entre les gens avec des niveaux d'éducation bon ou moyen; c'est le français commun pour la totalité des Français.

- Langue populaire: langue propre aux gens du peuple avec un bas niveau culturel. Plutôt parlée qu'écrite. Spontanée.

- Langue argotique: langue propre aux non-conformistes: étudiants, artistes et d'autres groupes de gens. Elle ne diffère actuellement pas beaucoup de la langue populaire.

Délimiter si un mot appartient à un registre ou à un autre serait très difficile, car « entre les différents niveaux de langue – écrit E. Moreu-Rey – la frontière est instable et indéfinissable ; toujours. Même l'inclusion ou non dans certains dictionnaires n'apparaît pas un mètre valable. Le Petit Larousse, qui se devrait de représenter l'état du français normal ; ne contient pas des mots que tout le monde emploie en France depuis longtemps, même par écrit! Encore moins véridique le

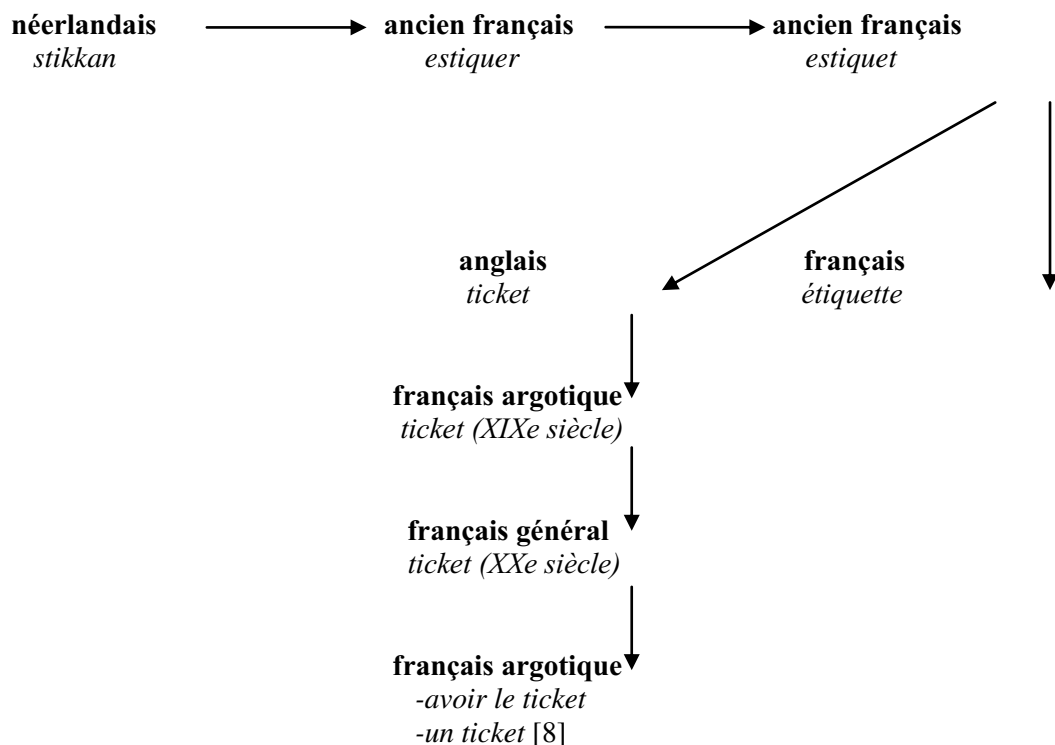
titre du *Quillet-Flammarion*, « *Dictionnaire Usuel* », dont les normes bornées ignorent des douzaines de mots parfaitement « usuels » à tous niveaux. Les emprunts de la langue nouvelle à l'argot sont donc admis dans les éditions successives. [6]

Comme le lexique français change avec le temps et le monde avec lui, Ferdinand Brunot affirme que *les limites qui separent la langue familière de la langue populaire et la langue populaire de l'argot sont assez flottantes: elles varient d'une personne à l'autre et d'une génération à l'autre. Comme il s'agit d'ailleurs de langues essentiellement parlées, la mode y joue un grand rôle: nombre de mots et d'expressions n'ont qu'une existence éphémère.*

Mais le fait de l'existence des influences d'un niveau sur un autre ne veut pas dire qu'ils s'identifient. En ce sens, on peut citer l'affirmation de Z. Marzys qui dit: « Je verrais plutôt, dans le français d'aujourd'hui, deux tendances fondamentales, l'une conservatrice et correspondant plus ou moins à la norme traditionnelle, l'autre novatrice, en prise directe, sur l'évolution spontanée. Ces deux tendances interfèrent constamment et donnent lieu à des configurations multiples et variées. D'autre part, subjectivement, le locuteur n'a pas l'impression de changer de langue quand il change de registre: il a le sentiment de parler toujours le même français, mais un français plus ou moins conforme à la norme idéale »[7].

Et comme mention, les niveaux de langue dépendent de la différenciation sociale en classes ou en groupes différents et les pariants pourront employer un registre ou un autre selon les milieux où ils se trouveront. Comme par exemple, un étudiant qui emploie chez lui, dans sa famille, la langue soutenue ou courante, et avec ses collègues d'études des termes de son argot. Il est clair qu'il s'agit donc « des caractères stylistiques d'une langue d'après le degré de culture ou les intentions de ceux qui parlent »; d'où la difficulté de la différenciation faite plus haut parce que des termes populaires ou argotiques sont devenus familiers, et s'intègrent au langage standard. Ainsi, pour expliquer le changement de registre, on a l'exemple que Calvet propose, c'est le mot *ticket*.

En moins d'un siècle (...) *ticket* a d'abord été ressenti par les locuteurs comme un mot à la mode, emprunt argotique à l'anglais, avec le sens de *billet*, puis il a été assimilé au vocabulaire général, perdant à la fois ses connotations d'emprunt et de mot argotique, pour passer enfin de nouveau au champ argotique avec successivement les deux sens que j'ai signalés. Si on veut suivre à la trace l'histoire du mot, il faut donc imaginer le schéma approximatif suivant:

Si on se demande sur la nécessité d'apprendre l'argot il est à noter qu'on peut répondre en argumentant de la manière suivante :

La plupart des jeunes définissent l'argot comme le langage de la rue et identifie ainsi l'argot à un certain substandard. L'argot pour eux c'est :

- « le langage de la rue »
- « langage non-formel »
- « la façon de s'exprimer »
- « le langage parlé d'un certain milieu différent des autres »

Une autre partie considère que c'est le langage des jeunes, mais qu'il peut exister aussi chez les plus âgés :

- « (il) consiste en mots hyper branchés pour communiquer entre les jeunes »
- « (c'est) le langage des jeunes »
- « (il est) plus présent chez les jeunes »

Certains reconnaissent la fonction de connivence et la fonction identitaire.

Pour eux :

- « (l'argot) sert) à faciliter la communication dans les groupes des gens »
- « il permet l'inter-identification »

Certains reconnaissent la fonction de familiarité :

- « (l'argot) sert à la conversation détendue où l'on ne respecte pas forcément les règles et on a plus de liberté »

Certains reconnaissent la fonction cryptique :

- « (l'argot) sert à codifier les informations »
- « (l'argot) sert à différencier un groupe des autres et à la communication secrète »

Certains ont une vision hypercorrective de l'argot (6% des enquêtés) :

- « (ce sont) habituellement les mots qui sont la forme incorrecte des mots standard »

On peut rencontrer cette classification dans l'étude « L'argot : son histoire et ses acceptions » de Rodrigo Lopez Carrillo, professeur à Universidad de Granada.

Quant on parle de la nécessité d'apprendre pendant les études des langues étrangères les expressions argotiques de la langue étrangère en questions on peut apporter des arguments tels comme :

- ✓ cela fait partie de la langue quotidienne et reflète les changements en langue et la culture ;

- ✓ il fait partie de la langue moderne ;

- ✓ elles (les mots) permettent une meilleure communication (le plus souvent entre les jeunes) ;

- ✓ oui, sinon on n'entend pas les mots et on ne comprend pas ;

- ✓ cela permet une meilleure connaissance de cette langue ;

- ✓ il faut aussi savoir les traduire (les mots argotiques) ;

- ✓ cela fait partie de cette langue ;

- ✓ parce que ces mots sont plus utiles que les mots archaïques qu'on nous apprend ;

- ✓ ainsi on peut savoir si l'on nous a insultés ou injuriés.

La nécessité d'aborder ce thème est devenue pressante dans la dernière décennie. L'école, les institutions de recherche linguistique font encore très peu pour la langue et la communication. On a la peur que les langues en général souffriront des mutations imprévisibles.

L'absence des liaisons habituelles avec les grands centres philologiques occidentaux, la pénurie de ressources financières ont mené à la perte de la vue des certaines études nécessaires et durables sur l'évolution actuelle des composantes principales du lexique. Si le néologisme littéraire, « les mots récents », ont bénéficié des efforts de certains lexicologues de valeur et assidus, on ne peut pas affirmer la même chose sur la voie informelle d'enrichissement du vocabulaire, celle du contact direct entre les roumains et les étrangers, y compris les films, la musique et leur masse – média, les jeunes et non seulement, en étant motivés du phénomène underground des sociétés occidentales. [8] Ainsi, les lexèmes comme : blogs, adidas, business, « gagi », « mișto », « nasol » avec toute l'opposition de la

presse, de l'école, des hommes de culture on peut les trouver quand même dans les dictionnaires.

L'école roumaine étudie l'argot de plusieurs temps avec des résultats incertains, celui-ci étant défini en général, comme langage conventionnel, employé plus par les vagabonds, les malfaiteurs etc. pour n'être pas compris par le reste de la société. DEX, en indiquant l'étymologie du français argot. En comparant avec les définitions du Petit Robert et Larousse ou Chambers, Oxford etc., on observe que nos lexicologues sont restés au stade anglais « cant » (Ch.), où les composantes importantes sont absentes comme : « l'ensemble oral de mots... lesquels plaisent à un certain groupe social (P.R.), « vocabulaire spécifique d'une profession, d'un groupe, d'une classe sociale » (L.) et « langage de colloque avec des mots et des sens non – acceptés par l'utilisation digne » (Ch.).

En échange, DEX apporte un complètement inutile pour le « code », valable seulement partialement : « pour n'être pas compris du reste de la société », dans lequel le dernier terme est impliqué à l'improviste, défavorable.

A cause du fait que toutes ces composantes relèvent des entités et / ou des réalités linguistiques existantes et dans la langue roumaine, elles pourront concurrencer à la définition de notre argot, terme dont l'existence sémantique essaie d'incorporer la caractéristique semblable à d'autres langues.

Ainsi, l'argot roumain peut être défini comme : langage de colloque, conventionnel, préféré par de certains groupes sociaux, professions, moyens interlopes, avec des mots et des sens inacceptables dans une expression honorable.

La sélection de ces caractéristiques définitoires a à la base l'évolution du langage actuel, la multitude des domaines de diffusion, le développement rapide du vocabulaire argotique. En ayant des sources différentes, les éléments de l'argot contaminent premièrement l'expression orale. Leurs sens sont acceptés et utilisés, avec plaisir, par beaucoup de parleurs. Le caractère « conventionnel », à l'exception du milieu pénétré par les valeurs, là où la loi persiste, devient marque, emblème du groupe ainsi comme la vestimentation.

La caractéristique définitoire de l'argot, « le code » est acceptée par convention tacite entre les membres du groupe, de la bande, de la clique. L'argot attire, individualise, particularise, en assurant la cohésion du groupe et du langage. L'assimilation du code signifie, en général, l'initiation. L'absence des termes « code », « codé » de la définition est remplacée d'une manière acceptée par « conventionnel », parce que chaque code suppose une convention, une baisse d'accord en préalable. [9]

En ce qui concerne « l'expression honorable », on observe que notamment celle-ci différencie le sens argotique du celui courant du même mot. Tous connaissent ce que signifie le mot « béton », mais seulement ceux honorables évitent les syntagmes comme : « robe béton », « musique béton » etc.

La définition tient compte et de l'évolution vers la globalisation. Les Roumains voyagent déjà dans tout le monde, travaillent dans les médias les plus

divers, développent leurs aptitudes de communication, et les étrangers qui viennent avec des affaires chez nous vont se multiplier. De cette manière, la langue va s'enrichir. Avec la condition que l'Académie et l'école feront leur devoir en éditant des dictionnaires actualisés le plus souvent et par une action de connaissance meilleure d'utiliser la langue.

Ainsi, la problématique de l'argot roumain n'est pas une originale, singulière. De la même manière se sont développées et les choses et dans le cas des autres langues européennes, à l'exception des vagues successifs d'immigrés avec des moeurs et des idiomes linguistiques qui leur appartiennent.

En partant de la définition ci-dessus, on observe que l'argot roumain a envahi des secteurs de la vie publique les plus importants : l'école, le pénitencier, les services médicaux, les grandes agglomérations des travailleurs, en ayant comme centre d'irradiation le langage coloré de certains groupes isolés : des vagabonds, des voleurs, du monde interlope, des condamnés. Les termes et les sens sont imprévisibles, sans rideaux, brutales ; les éléments étymologiques dominants étant ceux des bohémiens, turcs, balcaniques. Ils ont constitué seulement le point de départ, parce que l'esprit inventif des parleurs des argots ne connaît pas de limites, chez nous et chez ailleurs [10] (cf. The Oxford Dictionary of Modern Slang, 1992, Dictionnaire de l'argot de la langue anglaise, Nemira etc.).

En ce qui concerne l'évolution rapide du langage argotique on observe de loin que la propagation massive a lieu grâce à la réduction de l'adhérence à la culture : et à la civilisation, plus exactement grâce à une sous – culture insidieuse et orgueilleuse existante dans les multiples canaux de transmission vers les jeunes et non seulement. Les parleurs des argots sentent le plaisir de s'exprimer sinon comme les autres, la discontinuité et l'anti-tradition en remplaçant aujourd'hui les concepts préférés en outre par des intellectuels célèbres. La cause est générée par l'absence de la communication entre les groupes, par l'absence de certaines alternatives et par l'impossibilité d'une option claire.

Certains accusent la discordance entre les élites et les non – élites, en diminuant le rôle instructif – éducatif de la famille et de l'école.

Le codage de l'expression est loi, moyens de défense et d'action : « le mort est au chaud dans la stalle d'église à droite » (=le porte-monnaie est dans la poche intérieure à droite), « Valencia » (=La vallée! La Police vient!). Comme procédé spécifique d'obtenir des termes nouveaux est le glissement sémantique : « La gargare » de la signification connue au « bavardage », « vacarme », « tapage », « bruit » ; « artisan », « costume artisanal » - très bon, beau etc.

Les essayages d'isoler l'argot, de l'interdire ou plus gravement, de le discrediter auront certainement des effets contraires. Il faudra que les efforts se convertissent dans les études et les dictionnaires pour être accessibles à tout le public, abordables comme prix, et tous les canaux médias doivent attribuer du temps et de l'espace pour la langue roumaine, avec professionnalisme. Il est important que le plus grand rôle revienne à l'école. Il s'agit de mettre les bases d'une

assimilation correcte, de planter dans les âmes des élèves, des étudiants l'amour envers la langue.

En discutant sur la définition, la nécessité et l'utilité de l'argot, on a déterminé l'existence et la liaison entre la langue commune et le développement de celui en temps. On voit que le passage entre l'argot et la langue est très flou et qu'il est impossible de le tracer de façon nette. C'est pour cette raison qu'on peut trouver de nombreuses définitions de l'argot et diverses approches de cette problématique, ce qu'on a fait dans le première sous-chapitre. En tenant compte des opinions citées et des définitions données de différents dictionnaires, il serait possible de résumer le fait que l'argot, d'abord essentiellement comme une structure cryptique a conservé cette fonction fondatrice de cacher dans certaines situations, tendant à limiter la communication à un cercle d'initiés.

En analysant différents documents, on observe, qu'en même temps le vocabulaire argotique est assimilé par la langue commune et, exploité au quotidien et compris de tous. Il conserve simplement des connotations «vulgaire» ou «populaire», le chose qu'on y va discuter plus profond dans le deuxième chapitre. Il faut prendre en considération que l'argot a parcouru, pendant les siècles, un long chemin d'évolution et qu'il a considérablement influencé la langue commune, normale, et, dans certains cas, a pénétré dans les autres niveaux de la langue: par le français populaire et familier jusqu'au français littéraire.[11] Avec ce long parcours certaines expressions et leurs sens ont subi des changements remarquables, la raison étant le développement social continu. Ce lexique peut apparaître dans presque tous les domaines, même dans des textes écrits, dans des romans ou dans des articles de presse, quoiqu'il s'agisse, à l'origine, des expressions propres à la forme parlée de la langue. L'utilisation des éléments argotiques est parfois causée par l'état immédiat de l'usager, qui veut exprimer sa colère, son refus ou son dédain. En effet, le vocabulaire argotique est capable d'exprimer les nuances entre divers sentiments des hommes, qu'ils soient négatifs ou positifs.

La littérature de spécialité connaît plusieurs façons et procédés de formation de l'argot, voici quelques-uns :

La dérivation (par préfixation / suffixation) : aminche – ami, boutanche – bouteille, cravetouse – cravate, mézigue – moi, tézigue – toi, vioque – vieux.

La composition (qui se fait à partir d'éléments autonomes, déjà intégrés dans la langue) : éconocroques, f. pl. – de économies et de croquer, claquer-merde, m. – de claquer et de merde, saute-au-paf, f. – de sauter et de paf avec la préposition à.

Le redoublement (les mots avec redoublement ont été apportés en français surtout par les Arabes, Sénégalais, etc.) : glagla, adj. – de glacé, mémé, f. – de grand-mère, pépé, m. – de grand-père, bobonne, f. – de bonne.

La métaphore (évoque un objet concret par une autre image concrète, en mettant en valeur une propriété, souvent pas essentielle, mais expressive) : bocal pour désigner l'estomac, la tête, une maison; vache, adj. – se dit d'un individu ou

d'un comportement inspiré par la méchanceté, l'hostilité; coton pour désigner le fait d'être difficile, compliqué à cause de l'idée de mollesse, d'épaisseur etc.

Ce qui caractérise le plus nettement l'argot c'est sa tendance à altérer et à déformer les mots. Tous les procédés de déformation argotique se rattachent à des phénomènes normaux du langage que l'argot n'a fait que développer et hypertrophier. On souligne le fait que il existe toujours et pour les locuteurs nés, mais noninités un lexique très peu compréhensible, en sens que celui qui n'a pas encore eu le temps et les conditions favorables pour prendre une place solide dans le niveau du français commun, mais aussi celui dont les éléments sont déjà généralement connus et fréquemment utilisés par la plupart des habitants de la France et des francophones et l'origine n'en est plus claire pour les usagers. Comme par exemple on distingue les mots : fric, flic, pognon etc. Aussi on mention ici et les créations qui restent encore mystérieuses pour nous, car nous ignorons les circonstances qui ont provoqué leur naissance. [12]

Dans les études sur l'argot, d'un côté on trouve les aspects généraux des argots, qu'ils rassemblent principalement des expressions argotiques provenant de différents groupes et milieux sociaux. Et de l'autre, on a les répertoires d'argots de groupes spécifiques. On s'observe la séparation de vocabulaires en dépendance d'activités professionnelles, l'objectives de la communication et d'entourage du groupes, assez bien circonscrits, dont les membres vivent collectivement. « S'occuper différemment, c'est parler différemment » a dit fort justement Alfredo Niceforo dans son ouvrage classique, *Le Génie de l'Argot*. [13]

La compréhension du domaines d'utilisation de l'argot a une rôle bien déterminé dans le procès de traduction, pour envoyer correctement le message et le sens d'information traduite. On choisit quelque domaines référentiels pour étudier l'usage des mots et des expressions dans différent circonstances.

Voici quelques exemples d'argots polus tires d'oeuvre du Dauzat A., *L'argot de la guerre*, qui a fait une étude sur l'argot poilu en 1918 : [14]

L'argot poilu	Le sens	L'argot poilu	Le sens
abat-jour	casque colonial	faux nez	masque à gaz
aïdé !	allez !	fourreau	pantalon
bafouille	lettre	glass	verre à boire
barbaque	mauvaise viande	heures	dormir
bistro	marchand de vin	jaquette	sergent
carne	homme désagréable	jy	ça va
chicot	dentiste	kirié	Monsieur
double	sergent-major	là-haut	le front
druide	officier forestier	melon	casque de tranchée
Ernest	artilleur allemand	néma	il n'y a pas

Parallèlement, on a évidentié et des argots criminels. Le goût de l'image concrète, brutale ou subtile, se manifeste dans toute la peinture de l'activité criminelle, non moins que des démêlés avec la justice, le monde de la police, des tribunaux et des prisons. La plupart de ces termes sont parlants peut-on dire, car ils sont la traduction d'une image simple, en quelque sorte symbolique, d'une comparaison ou d'une fonction qui s'impose à l'esprit. D'autres locutions, plus complexes, se comprennent sans aucune peine si l'on en découvre « l'arrière-plan », c'est-à-dire l'allusion, le jeu de mots, l'association d'idées, plaisante ou cynique, qui les éclaire, en même temps que la mentalité de ceux qui les utilisent comme un langage spontané, jailli d'eux-mêmes et tout naturel. [15]

Il est clair, tout d'abord, que l'activité délictuelle, et notamment le vol, est considérée, et depuis toujours, comme un travail, un turbin ou un boulot, dit-on aujourd'hui, l'exercice d'une profession. Les formes de ce travail vol, cambriolage, agression ou assassinat s'expriment naturellement aussi par le procédé image habituel à l'argot.

Voler, ce sera poser les cinq doigts dessus, mettre les doigts, aller en chercher, piquer, soulever, faucher, ratisser, etc. Les diverses formes du vol sont désignées par des expressions aussi ingénieuses que les activités qu'elles traduisent. On en trouve de nombreuses chez Bruant. Le vol délicat sur les dormeurs ou les ivrognes est dit *chatouillage*; le vol au narcotique (*Vendormage*), à la fiole; le vol dans les poches des passants (*ou coup de fourchette*), à la tire; le vol dans les bijouteries, à la carte (la carte enduite de poix est posée sur un bijou pour le subtiliser. Le voleur dans les appartements pratiquera, selon sa spécialité, la manière ou les conditions dans lesquelles il opère, le vol au bonjour (*c'est un bonjourier*). Le vol à la corbeille de mariage, le vol à l'amour s'il séduit les bonnes, et c'est, à l'origine, un *monteen* l'air s'il dévalise les mansardes ou un chevalier grim pant s'il vole le matin pendant le sommeil. Voler les blanchisseuses, c'est papillonner, et voler les mouchoirs, chiffonner. Voler au hasard, c'est voler à la flan, faire un coup de vague. [16]

Car l'argot ne se cache ou ne se dérobe plus, mais il s'affiche plutôt avec complaisance, il s'imprime, et l'on affecte de le parler, non plus seulement « dans le milieu », mais jusque « dans le monde ». Nous savons bien aujourd'hui que tous les criminels ne parlent pas argot, et que tous ceux qui parlent argot ne sont pas des criminels. Nous savons qu'une certaine « bonne société » même en argot, le gratin s'amuse ou se targue d'user de l'argot par une sorte de snobisme, de « fanfaronnade du vice », pour paraître « affranchie » alors qu'à l'opposé la tendance actuelle des individus vivant « en marge de la société » est de passer le plus possible inaperçus, de ne pas se faire remarquer de la police, ni par leur vêtement ni par leur langage. Et encore moins par une « signature » comme le tatouage: « Ils ne doivent pas attirer l'attention sur eux par le port d'une casquette à trois ponts ; plus de foulard rouge et de larges pantalons à la Bruant ». L'usage niveleur a tendance à oublier

qu'il y a un « bon usage » et un qui ne l'est pas ; on trouve plaisant de confondre celui « de la Cour » et celui de la « Cour des Miracles ».

Enfin et surtout, nous n'oublions pas qu'il y a toute une part d'argot qui n'a aucun rapport avec la vie et la mentalité criminelles, mais qui est toute baignée de cette tendresse.

« Donner un répertoire de l'argot est une tâche difficile, qui requiert un minimum d'explications utiles », a écrit justement Maurice Rat.

Les explications et considérations qui précèdent nous y ont préparés. Après avoir étudié la formation, l'évolution et la signification criminologique de l'argot en tant que langue des milieux de la pègre et du crime, en multipliant les exemples à l'appui de nos observations, il nous reste à dresser le « dictionnaire » qu'il peut être intéressant de tirer des sources modernes que nous avons indiquées.

L'argot criminel	Le sens	L'argot criminel	Le sens
bidon	préparation d'escroquerie	être chargé	porter une arme
chant	chantage	la poule	police
caroubles	fausses clés	cagnard	gendarme
décors	bijoux	patron	commissaire
enquiller	voler	flag	flagrant délit
fric-frac	cambricoleur	bracelets	menottes
braqueur	agresseur	tapisser	identifier
tic-tac	revolver	faffes	papiers
neige	stupéfiants	bousillage	tatouage
matelas	porte-monnaie	piano	empreintes

Ce qui est vrai aussi, c'est que l'argot et les écrits ou poèmes en argot, si fréquents nous éclairent très bien sur les sentiments, les passions, les amours, haines et rancunes des criminels. On sait quelle est la vanité de ceux-ci, leur besoin de se faire valoir et de plastronner.

Dans le tableau ci-dessous on a des exemples d'argots policiers :

L'argot policier	Le sens	L'argot policier	Le sens
Accordéon	casier judiciaire	Papillon	contravention
Adidas	police en tenue	Pointe	viol
Balance	informateur	Speedy Gonzales	Nicolas Sarkozy
Balloo	noir africain	Tonton	informateur
Bracelets	menottes	A la ballade	escroquerie
Casser	voler	Par ruse	sans violences
Détronché	reconnu	VP	Voie publique
Gazeuse	bombe lacrymogène	Whitening	blanchir

Main	tireur	Zombie	policier infiltré
Nanard	dossier	Zonzon	écoute téléphonique

Parce que le policier sait depuis toujours qu'il aura à sa charge la sécurité, la paix, l'ordre, et qu'il devra parfois utiliser la force. Sa dénomination à géométrie variable n'y change pas grand-chose. Beaucoup moins en tous cas que l'idée qu'on se fait de lui.

Parler de la police en la réduisant par son nom, à la force, à l'ordre, ou à la sécurité restreint ce métier, le défigure, dans l'imaginaire collectif, et oriente la perception que le citoyen doit en avoir. L'impopularité et la défiance envers la police ne sont pas étrangères à cette dérive sémantique qui ne doit rien au hasard du vocabulaire. Les noms donnés à la police parlent aussi sans équivoque de la projection idéologique du monde dans lequel elle œuvre. Ils le coupent en deux camps.

Le vocabulaire populaire s'oppose au vocabulaire vulgaire/grossier et englobe une façon de parler spontanée de tous les Français natifs et non plus des Français du « peuple » au sens péjoratif dans la vie quotidienne, par l'intermédiaire du vocabulaire familier grâce à la diffusion médiatique, et par l'intermédiaire de l'argot grâce aux influences de l'immigration.

Comme le mentionne Guiraud il n'y a rien de plus difficile que de définir la notion de langage populaire, car bien que les nuances de populaire, vulgaire, commune, d'usage, parlé, etc. peuvent nous paraître claires au premier abord, dès que le linguiste veut leur appliquer ses critères, elles éludent toute définition un peu précise.

Ce concept de français populaire a changé grâce à l'évolution des mentalités et surtout à cause des changements de la société. En effet, François Caradec explique que des enquêtes linguistiques en milieux lycéens, c'est-à-dire auprès de générations qui n'ont connu que la société de consommation audiovisuelle, indiquent que le langage commun de générations entières comporte de moins en moins de termes régionaux, de plus en plus de mots diffusés par la télévision, la radio et la presse. Si ce n'est dans les cités dont la langue subit, selon l'importance des communautés, l'influence de l'arabe, du berbère, du tsigane, du portugais, des créoles, dans langues africaines ou asiatiques, il n'y a plus de différence très sensible entre la langue des jeunes provinciaux et celle des Parisiens et des habitants des grandes villes.

Enfin, familier, on peut dire d'un mot, d'une expression employés couramment, mais pouvant être ressentis comme incongrus dans certaines relations sociales ou dans les écrits de style sérieux ou soutenu. Voilà quelques exemples d'argots familiers:

L'argot familier	Le sens	L'argot familier	Le sens
-------------------------	----------------	-------------------------	----------------

Avoir la trouille	avoir peur	une caisse	une voiture
avoir la dalle	avoir faim	un mec	un homme
aller en boîte	aller en discothèque	il flotte	il pleut
bouffer	manger	ça pèle	il fait froid
bûcher	travailler	pioncer	dormir
chialer	pleurer	filer	donner
clope	cigarette	les godasses	les chaussures
un bouquin	un livre	moche	laid
le boulot	le travail	rigolo	amusant
un pote	un ami	puer	sentir mauvais

En tenant compte des opinions citées, il serait possible de résumer que l'argot, d'abord essentiellement cryptique, a conservé cette fonction fondatrice de cacher dans certaines situations, tendant à limiter la communication à un cercle d'initiés. En même temps le vocabulaire argotique est assimilé par la langue commune et, exploité au quotidien et compris de tous, conserve simplement des connotations «vulgaire» ou «populaire». [17]

Il faut prendre en considération que l'argot a parcouru, pendant les siècles, un long chemin d'évolution et qu'il a considérablement influencé la langue commune, normale, et, dans certains cas, a pénétré dans les autres niveaux de la langue: par le français populaire et familier jusqu'au français littéraire. Avec ce long parcours des registres les plus „bas“ aux niveaux d'un prestige social plus grand, certaines expressions et leurs sens ont subi des changements remarquables. Ce lexique peut apparaître dans presque tous les domaines, même dans des textes écrits, dans des romans ou dans des articles de presse, quoiqu'il s'agisse, à l'origine, des expressions propres à la forme parlée de la langue.

L'utilisation des éléments argotiques est parfois causée par l'état immédiat de l'usager, qui veut exprimer sa colère, son refus ou son dédain. En effet, le vocabulaire argotique est capable d'exprimer les nuances entre divers sentiments des hommes, qu'ils soient négatifs ou positifs. En même temps il existe toujours, même pour les locuteurs nés. Mais noninitiés, un lexique très peu compréhensible, disons celui qui n'a pas encore eu le temps et les conditions favorables pour prendre une place solide dans le niveau du français commun, mais aussi celui dont les éléments sont déjà généralement connus et fréquemment utilisés par la plupart des habitants de la France et des francophones et l'origine n'en est plus claire pour les usagers.

En effet, il est très courant de trouver à côté des entrées des dictionnaires les mentions fam., très fam., pop., vulg., injur. pour désigner les mots familiers, très familiers, populaires, vulgaires et injurieux. Cependant, tous intègrent le registre dit familier.

En conclusion, l'argot, en tant qu'un inventaire du lexique, existe depuis plusieurs siècles sous différentes formes et se produit de diverses manières. Il est difficile de tracer les limites de l'argot moderne: on y voit apparaître sans cesse de nouveaux mots, de nouveaux procédés de création mais, surtout, ces néologismes passent très vite dans le langage général et là, le vocabulaire d'origine argotique est souvent tout à fait assimilé par la langue commune. On pourrait penser que cette rapidité de circulation est le résultat de cette publicité: dès lors qu'un langage «secret» est connu, il doit changer. Mais l'argot moderne n'est plus vraiment un langage secret, il est plutôt un des éléments dans la palette de choix dont dispose le locuteur.

Lorsque l'argot est présent à la radio, à la télévision ou au cinéma, il est utilisé dans la publicité, son statut s'en trouve nécessairement modifié. Certains emploient, pour suivre la mode, des mots argotiques qu'ils découvrent grâce aux médias. D'autres, qui ont créé ces mots vont en créer d'autres pour maintenir la distance entre leur groupe et ses imitateurs. On voit que le passage entre l'argot et la langue est très flou et qu'il est impossible de le tracer de façon nette.

C'est pour cette raison qu'on peut trouver de nombreuses définitions de l'argot et diverses approches de cette problématique.

Le langage argotique des temps modernes a toujours été critiqué : les parents demandent aux enfants de soigner leur vocabulaire ; les gens sont horrifiés par la manière dont les jeunes parlent et pensent que la langue sera appauvrie et qu'ils ne savent pas parler correctement. Pourtant, il faut avoir une bonne connaissance de la langue pour pouvoir employer le verlan par exemple. Ces mots et expressions servent à quelque chose, ils parlent aux jeunes et reflètent leur réalité. En outre, ce n'est pas seulement les jeunes qui utilisent une langue parlée modifiée et la langue n'est pas une chose fixe et peut varier beaucoup entre des pays, des régions et même des villages différents, ainsi qu'entre des classes sociales différentes. Cette langue se nourrit d'images, traîne dans les rues et souvent elle se périmé mais elle est toujours actuelle, même si les expressions changent. Depuis l'entrée du rap sur la scène musicale, et avec l'aide de la publicité et des médias, l'argot est devenu de plus en plus répandu chez l'homme de la rue et même entre les leaders du pays. Certains d'entre eux emploient des expressions argotiques quand ils s'adressent aux jeunes électeurs, mais aussi, sûrement, pour renforcer leurs messages en utilisant des mots qui attirent l'attention des médias.

Références :

1. NICEFORO, A. 1912, *Le Génie de l'Argot*, Mercure de France, Paris
2. DAUZAT, A. 1918, *L'argot de la guerre*, Librairie Armand Colin, Paris
3. SAINÉAN, M. 1915, *L'argot des tranchées*, E. De Beccard, Paris
4. GRAVEN, J. 1965, *L'argot et le tatouage des criminels*, Baconnière, Neuchâtel
5. LOMBROSO, C. 1895, *L'Homme criminel*, Alcan, Paris

6. RAT, M. 1959, *Chronique sur l'argot*, Figaro, Paris
7. SIMONIN, A. 1960, *Petit Simonin illustré*, Les Productions des Paris, Paris
8. BERLIERE, J.M. 2011, *Histoire des polices en France*, Nouveau Monde, Paris
9. BERLIERE, J.M. 2011, *Naissance de la police moderne*, Editions Perrin, Paris
10. CASANOVA, D. 2012, *Les polices françaises, des origines à nos jours*, ETAI, Paris
11. LARRIEU, L. 2002, *Histoire de la maréchaussée et de la gendarmerie*, Phénix, Paris
12. GUILLERON, G. 2007, *Le petit livre des gros mots*, Editions First, Paris
13. DUBOIS, J. 1994, *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Larousse
14. LABERE, N. 2004, *Rédiger avec style aux examens et concours*, Principes, Paris
15. CARADEC, F. 1998, *Dictionnaire du français argotique et populaire*, Larousse
16. GUIRAUD, P. 1969, *L'argot*, PUF, Paris
17. TREVILLE, M.C. 1996, *Enseigner le vocabulaire en classe de langue*, Hachette, Paris

ASPECTS OF TRANSLATING ALLUSION. THE CASE OF “THREE MEN IN A BOAT” AND “THREE MEN ON THE BUMMEL”

ASPECTE ALE TRADUCERII ALUZIEI. CAZUL "TREI BĂRBAȚI ÎNTR-O BARCĂ" ȘI "TREI PE DOUĂ BICICLETE"

Irina PUȘNEL,
Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul,
Departamentul de Limbi și Literaturi

Rezumat: *Aluzia umoristică constituie o provocare pentru traducătorii de texte artistice, deoarece inenția pe care aceasta o implică relevă temeiul cultural al autorului. Astfel, dacă există unele discrepanțe între cultura sursă și cultura țintă, în traducere pot fi pierderi și la nivel pragmatic. În traducerea umorului, pierderea intenției autorului, care poate varia de la haz până la ironie și sarcasm, ar însemna denaturarea sensului operei și, prin urmare, nedumerirea sau chiar dezamăgirea așteptărilor cititorului. Prezentul articol are drept scop examinarea aspectelor culturale și pragmatice în traducerea aluziei umoristice, identificarea strategiilor de traducere aplicate în romanele lui J.K.Jerome “Trei într-o barcă” și „Trei pe două biciclete”, precum și ilustrarea aplicării acestora pe axa diacronică dintre anii 1957-2009.*

Cuvinte cheie: *implicație umoristică, echivalență pragmatică, adaptare pragmatică, strategii de traducere, etc.*

Introduction

Extensive research has been devoted to the translation of allusion; ones emphasizing the cultural aspects of it, the other placing major focus on the pragmatic intention it presupposes. Despite its obvious artistic manifestation, allusion implies the author's knowledge of cultural products, practices, and perspectives as well as their skillful application in artistic humorous literature. Given the implied features of the alluded message, the translator's task becomes challenging when striving to preserve it in the original sophisticated manner of formulation. This paper will be dealing with instances of allusion comparative analysis in terms of cultural and pragmatic translation strategies employed by Romanian translators between 1957 and 2009.

The Pragmatic Implicature of Allusion

Though the concept of allusion received considerable scholarly attention by scholars like Leppihalme [1], Dynel [2], Niknasab [3], the common definition of it refers to “a variety of uses of preformed real or fictional linguistic material in form of quotes, references or other work of artistic expression to convey often implicit meaning.” Besides being an index of user education, wit, and literacy, allusions may be used as a humorous tool. Verbal humorous texts, which employ forms of

allusion such as distortion, quotes or references, owe their comic effect (laughter, surprise, shock, etc.) due to the implicature which is always incongruous with it. Therefore, the opposition between the referred word or text, implied meaning and the new context wherein the allusion is planted is a model of script opposition which defines the General Theory of Verbal Humour described Attardo and Raskin [4] and further by Attardo [5] in 1994 and in 2001. The commonest incongruity occurs at counter posing the dignified and the trivial. Consider the following examples:

We shouted back loud enough to wake the Seven Sleepers — I never could understand myself why it should take more noise to wake seven sleepers than one — and, after what seemed an hour, but what was really, I suppose, about five minutes, we saw the lighted boat creeping slowly over the blackness, and heard Harris’s sleepy voice asking where we were. [6]

In the first instance, the author alludes to the legend of seven Christian youths of Efes who sheltered in a cave being afraid of prosecutors. They prayed getting ready for death and fell asleep. This case was closed according to the Emperor Darius’s order and two hundred years latter the seven sleepers woke up. The incongruity here lays in the opposition between the legendary tragic end and the circumstances Harris was in as he was deeply asleep when being drunk. Other types of incongruity occur between the funny and tragic when alluding to age:

Of all games in the world, the one most universally and eternally popular is the game of school. You collect six children, and put them on a doorstep, while you walk up and down with the book and cane. We play it when babies, we play it when boys we play it as, lean and slippered, we totter towards the grave. [7]

In the second instance of allusion, the author refers to Jacques’ tirade about the man’s seven ages from Shakespeare’s “As You Like It”:

The sixth age shifts

Into the lean and slippered pantaloen,

With spectacles on nose and pouch on side [8]

The reason of alluding to Shakespearian verse and namely to the sixth age becomes explicit, after reading the whole literary work where it is depicted as the last but one age before death. The incongruity is created between the age universality when playing school games and the sixth age peculiarities. This, in its turn, reveals the last possible chances of being educated before the last age step that leads to death. Though it is not very clear whether school game or teacher is given enough criticism, the comic effect produced is obvious and actual for all the reading generations across cultures.

English culture-bound humour is thoroughly based on incongruity which results from contrasting the content and the way of delivery (dry humour), the contrast between what is said and what is implied (irony), the contrast between context-bound scripts and discourse strategies (satire). Furthermore, incongruity resolution occurs when inferring the linguistic and stylistic contrasts within

humorous discourse in such lexico-semantic and stylistic forms of humour like allusion. Concerning English humour transculturality, it is worth mentioning that semantically it is rather universal whereas the lexical and grammatical patterns of it impact its cultural peculiarities.

Pragmatic and Culture-Specific Form of Humour Translation: Allusion

The translation of allusion definitely requires intercultural awareness on the part of the translator; otherwise, the translation might become impossible or culturally poor. The problem is that in the present case study, allusions are used with a humorous purpose, a fact which translators should have taken into account. Therefore, their mission is accompanied with a series of difficulties: becoming aware of the allusion cultural, pragmatic, and humorous values and of the high risk of wasting them while translating it. The choice of allusion translation strategies, according to Leppihalme [1] depends on the type of allusion: proper-name allusions or key-phrase allusions and range from preserving it, changing it or omitting it in translation. Key-phrase allusions are more difficult to retain in target text since the humorous effect is produced due to their integrity. Yet variants are possible:

a) Use of a direct translation and foreignization as in the case of the translator Decei [9] who employed literal translation of the syntagm “*new women*” “*femeile noi*” followed by a footnote which explained its first occurrence in Sarah Grand’s [10] work “North American Review” referring to women who believed in men and women’s rights equation.

b) Oblique translation and domestication as in the case of Duțescu [11] who advanced the variant *femei proaspăt căsătorite* by means of autonomous creation which deviates from the original meaning but drives the target text closer to the writer:

Source Text J.K. Jerome[6]	Target Text 1 Duțescu [11]	Target Text 2 Decei [9]
<i>In German parks separate roads are devoted to the different orders of the community[...]. That no particular route has yet been set aside for bald-headed men or “new women” has always struck me as an omission.</i>	<i>Parcurile nemțești sunt prevăzute cu alei speciale pentru diferite tagme a comunității. [...]Faptul că nu s-au prevăzut alei speciale pentru bărbați cu chelie sau pentru “femei proaspăt căsătorite” m-a izbit totdeauna ca o misiune.</i>	<i>În parcurile din Germania există alei separate pentru diferite categorii ale comunității [...]. Faptul că nu au fost prevăzute încă alei pentru bărbații cu chelie sau pentru “femeile noi” mi s-a părut întotdeauna o omisiune strigătoare la cer.</i>

The same strategies were employed to translate illusions of religious quote type. Consider the instance below:

Source Text J.K. Jerome [5]	Target Text 1 Levițchi [12]	Target Text 2 Corduneanu [13]	Target Text 3 Bătrânu [14]	Target Text 4 Decei [15]	Target Text 5 Nițescu [16]
<i>Such is life; and we are but as grass that is cut down and put into the oven and baked.</i>	<i>Așa este viața, iar noi noi suntem precum iarba care se cosește și e pusă la cuptor ca să se usuce.</i>	<i>Așa-i viața, și noi toți suntem ca iarba câmpului care se cosește, se grămădește și noaptea se arde.</i>	<i>Așa e viața. Iar noi suntem niște firicele de iarbă, ce ne aflăm la adierea vântului necruțător al sorții.</i>	<i>Așa e viața, iar noi suntem precum iarba cosită pusă în cuptor să se usuce.</i>	<i>Așa este viața, iar nui suntem precum iarba care se cosește și e pusă la cuptor ca să se usuce.</i>

The translators *Levițchi*, *Nițescu*, and *Decei* applied direct translation and *Bătrânu* preferred oblique translation and domestication applying sense for sense translation procedure.

Comic song type allusion turned out to be impossible to translate by means of direct translation because of its cultural specificity in terms of meaning, line and rhyme pattern. All the translators attempted to use dynamic equivalence in order to make the reader understand the meaning and even *Levițchi*, *Nițescu* and *Corduneanu* adapted the English culture specific pattern *diddle-diddle* by *Tra la la la la la* and *Bătrânu* used elements of autonymous creation such as *Și chelfăneală zdravănă mâncai* which resulted in slight deviation of meaning but increased the humorous effect instead:

Source Text J.K. Jerome [5]	Target Text 1 Levițchi [12]	Target Text 2 Corduneanu [13]	Target Text 3 Bătrânu [14]	Target Text 4 Decei [15]	Target Text 5 Nițescu [16]
<i>When I was young and called to the bar As office boy to an</i>	<i>Devenind și eu bărbat Și pledând ca avocat Devenind eu așadar Trepăduș la un notar</i>	<i>Când în tinerețe devenii eu avocet Șterleam leamul și podeaua o spălai</i>	<i>Fiind încă băiat Am fost servitor la un avocat Spălai ferestre în birou</i>	<i>În tinerețe e trei luni am lucrat Curier la</i>	<i>Devenind și eu bărbat Și pledând ca avocat Devenind eu așadar Trepăduș la un notar</i>

<i>attorney's firm I swept the windows and I swept the door And diddle-diddle Till now I'm the ruler of the Queen's navy.</i>	<i>Ștergem geamul,șterge m ușa Tra la la la la la Eu suntl șeful flotei da!</i>	<i>Și eu tra la la Acum ești ai flotei amiral.</i>	<i>Și astfel o pății rău Ferestrele-n birou spălai Și chelfăneal ă zdravănă mâncai Și în cumplite bătlui Comand al regelui flotă să știi!</i>	<i>firma unui avocat Și i-am tras, i-am tras pe sfoară De-acum eu sunt primul din flota regală.</i>	<i>Ștergem geamul,șterge m ușa Tra la la la la la El e șeful flotei da!</i>
---	---	--	---	---	---

In the instances collected from the novel “Three Men on the Bummel” key phrase and proper name allusions were translated by means of direct translation and foreignization, both translators employing the extra-textual gloss procedure as an attempt to translate the German expression into Romanian: *nu-ți ieși din pepeni* (Duțescu) and *nu-ți ieși din fire* (Decei). The latter even advanced an English variant which Jerome himself could not find an equivalent for: *to keep one's hair on*.

Source Text <i>J.K. Jerome [6]</i>	Target Text 1 <i>Duțescu [11]</i>	Target Text 2 <i>Decei [9]</i>
<i>I have always maintained that these conversation books are never of any real use. What we wanted was some English equivalent for the well-known German idiom: “Behalten Sie Ihr Haar auf.”</i>	<i>Am susținut întotdeauna că aceste manuale de conversație nu sunt niciodată de un real folos. Voiam să găsim un echivalent englezesc pentru bine cunoscuta expresie englezească “Behalten Sie Ihr Haar auf”. + footnote</i>	<i>Am susținut întotdeauna că ghidurile de conversație nu servesc la nimic. Voiam să găsim un echivalent în limba engleză pentru bine cunoscuta expresie nemțească “Behalten Sie Ihr Haar auf”. + footnote.</i>

As for the proper name allusion *Tom and Jerryism*, both translations employed different strategies: the translator Duțescu preferred to omit the allusion and replace it by a safer and clearer to the Romanian reader adaptation *culmea*

teribilismului whereas Decei found this procedure insufficiently relevant or exotic and added the borrowed names Tom și Jerry and a footnote explaining their literary origin with a mention of the book author's name- Pierce Egan.

Source Text J.K. Jerome [16]	Target Text 1 Duțescu [11]	Target Text 2 Decei [9]
<i>I tried driving a hansom cab once. That has always been regarded as the act of modern Tom and Jerryism.</i>	<i>Odată am încercat să mân o cabrioletă. Această distracție a fost totdeauna socotită culmea teribilismului.</i>	<i>Odată am încercat să conduc o trăsură de piață. Isprava a fost considerată întotdeauna culmea teribilismului modern de tip Tom și Jerry. + footnote</i>

From the pragmatic viewpoint, allusion can be translated by means of employing strategies which would ensure the pragmatic equivalence effect achievement in cases when the processing effort made to decode the implicature will be minimal. Yet, some instances of humorous allusion translation will require some adaptation methods in order to minimize this effort when there are discrepancies between source and target language cultures. Given this prerequisite, we conducted our corpus analysis in accordance with M. Baker's [17] regard for pragmatic aspect of translation:

1. Pragmatic equivalence effect is obtained when the source text author's intention is successfully rendered in the target text. Therefore, if the joke writer alludes to a certain name, event or famous quote intending to point out or mock a certain defect or feature, the equivalence effect is achieved when the target language reader understands this intended meaning.

2. Pragmatic adaptation is a strategy employed by translators when the cultural discrepancies between source and target language complicate recipient's comprehension of the intended message. To draw the target text closer to the reader, the translator appeals to omission, explanation, substitution, and footnote. The instances below illustrate how pragmatic equivalence effect achieved by means of pragmatic adaptation:

Source Text J.K. Jerome [5]	Target Text 1 Levițchi [12]	Target Text 2 Corduneanu [13]	Target Text 3 Bătrănu [14]	Target Text 4 Decei [15]	Target Text 5 Nițescu [16]
<i>When you forget to take the sail at all,</i>	<i>Dacă cumva uiți să iei pânzele,</i>	<i>Dacă însă ai uitat să iei vela, vântul îți</i>	<i>Dacă însă ați uitat să luați vela, vântul începe</i>	<i>Când uiți să iei cu tine velele,</i>	<i>When you forget to take the sail at all,</i>

<i>then the wind is consistentl y in your favour both ways. <u>But there! this world is only a probation, and man was born to trouble as the sparks fly upward.</u></i>	<i>atunci vântul este prielnic și la dus și la întors. Ce să-i faci! Ce să-i faci! Lumea asta este o încercare continuă și omul s-a născut ca să pătimeasc ă așa după cum scânteiele zboară spre cer.</i>	<i>este prielnic tot timpul în ambele părți. Ce să-i faci? Viața pe pământ e o veșnică ispitire și precum a fost lăsat ca scânteiele să zboare în sus, tot așa omului i-a fost sortit să lupte cu nevoia.</i>	<i>imediat să vă fie prielnic și la plecare și la întoarcere. Ce să-i faci! Lumea noastră este un lanț de deziluzii și omul e creat să sufere după cum soarele-să lumineze.</i>	<i>vântul îți este prielnic atât la dus cât și la întors. Da r așa e viața! Lumea este o încercare continuă iar omul s-a născut precum vulturii care se ridică în aer.+ footnote.</i>	<i>then the wind is consistentl y in your favour both ways. <u>But there! this world is only a probation, and man was born to trouble as the sparks fly upward.</u></i>
---	---	---	---	---	---

The careful examination of the translated variants demonstrates that the author's pragmatic intention to mock the human's humble and unlucky fate has been conveyed by most of the translators. The situational irony preceding the allusion supports the implied message in all the translation variants so that the Romanian reader can assume that "the man is made to fight trouble and this is as natural a phenomenon as many other. Despite the formal differences building the metaphorical reference to life: "încercare continuă", *veșnică ispitire, un lanț de deziluzii*, the target reader will understand it is alluded to as *difficult*. Similarly, when literally translating the simile *as the sparks fly upward* by *ășa după cum scânteiele zboară spre cer* and when applying pragmatic adaptation by means of substitution *după cum soarele-să lumineze*, the original pragmatic intention is preserved. As for Decei's variant *precum vulturii care se ridică în aer*, it might be assigned to the group of non-equivalents but for the footnote which makes the allusion clearer. In cases when the footnote is missing and the literal translation is applied, the message may be totally confusing to the target reader and therefore pragmatically non-equivalent:

Source Text	Target Text 1	Target Text 2	Target Text 3	Target Text 4	Target Text 5
J.K.	Levițchi	Corduneanu	Bătrânu	Decei [15]	Nițescu

Jerome [5]	[12]	[13]	[14]		[16]
“They ain’t a-going to cross the Atlantic,” struck in Biggs’s boy; “they’re a-going to find Stanley.”	<i>N-au de gând să treacă Atlanticul. Se duc să-l caute pe Stnley.</i>	<i>Ei n-au de gând să treacă oceanul. Se duc să-l caute pe Stenli-interveni băiatul lui Biggs.+ Footnote</i>	<i>Mare nevoie au să treacă oceanul Atlanic, intră în conversație Băiatul lui Biggs, ei se duc în căutarea lui Stanley.</i>	<i>Nu vor să traverseze Atlanticul, interveni băiatul lui Biggs; au de gând să îl găsească pe Stanley.</i>	<i>N-au de gând să treacă Atlanticul. Se duc să-l caute pe Stnley.</i>

The instances lacking a footnote are irrelevant from the pragmatic point of view since the Romanian readers will not understand the intended message unless they know who Stanley was. Thus, the effect of mockery will be lost since the variants translated merely by formal correspondence do not unveil the implied meaning hyperbolizing that the main characters are going to go further than cross the Atlantic having so much luggage.

Data Analysis

The corpus analysis illustrates a slight predominance of pragmatic equivalence over pragmatic adaptation and non-equivalence in the first novel and an obvious prevalence of pragmatic adaptation in the second novel. This phenomenon can be explained by the fact that discrepancies between source and target cultures impact directly the quality of intended message conveyance. Therefore, the translators’ decision to adjust the target text to the target readers is explained by their decisions to approach the target reader even at the expense of the original names, things or events.

Fig.1. Pragmatic Aspect of Allusion Translation “Three Men in a Boat”

Total number of translated allusions in “Three Men in a Boat”		
80 instances		
Pragmatic equivalence	Pragmatic adaptation	Pragmatic non-equivalence
31	29	20

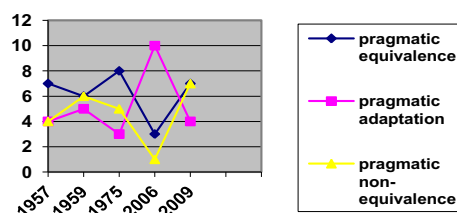
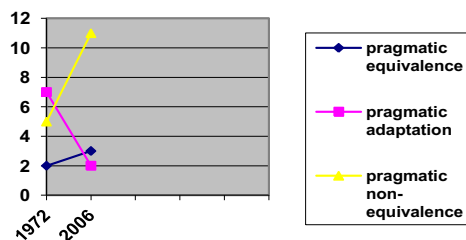

Fig. 2. Pragmatic Aspect of Allusion Translation “Three Men on the Bummel”

Total number of translated allusions in “Three Men on the Bummel”		
40 instances		
Pragmatic equivalence	Pragmatic adaptation	Pragmatic non-equivalence
13	22	5

From the diachronic perspective, it must be noted that pragmatic adaptation was highly employed in 2006 by the translator Decei and in 1972 by translator Duțescu, pragmatic equivalence—in 1975 and in 2006 by the translators Bătrânu and Decei. Most cases of pragmatic non-equivalence were registered in 2006 and 2009. This irregular fluctuation in the translators’ decisions can be explained by the fact that cultural differences still exist but have the chance to minimize due to globalizing tendencies. Yet, translators’ attempts to translate literally proved to be not very successful since the risk to waste the original intention is indubitable.

Conclusions

The translation of allusion presupposes great effort and knowledge of the source language culture on the part of the translator. Despite the common tendency of transferring culture from source to target text, there is a risk of the target readers’ not being able to decode the allusive meaning because of cultural gap. However, the Romanian translators made successful attempts to achieve pragmatic equivalence and to retain the original pragmatic value of the allusion by means of adapting source text to target text. The instances of pragmatic non-equivalence are also worth considering in terms of translation quality improvement.

References:

1. Leppihalme, R. (1997) *Culture Bumps: An Empirical Approach to the Translation of Allusions*. Multilingual Matters, Language & Arts
2. Dynel, M. (2009) ‘Beyond a Joke: Types of Conversational Humour’. *Language and Linguistics* Dynel, M. (2011) *The Pragmatics of Humour Across Discourse Domains*. John Benjamins Publishing
3. Niknasab, L. (2011.) ‘Translation and Culture: Allusions as Culture Bumps’. *Journal of Translation and Interpretation* [online]. 2011, vol. 5, no. 1 [cit. 2011-03-28], p.45-53
http://www.skase.sk/Volumes/JTI05/pdf_doc/03.pdf

4. Attardo, S.; Raskin, V. (1991). ‘Script theory revis(it)ed: joke similarity and joke representation model’. *Humor*. 4 (3-4): 293–347
5. Jerome, K. J. (1957) [2009] *Trei într-o Barcă(fără a mai socoti și câinele)*., trans. by Leon Levițchi, București: Editura Adevărul Holding
6. Jerome, K. J. (1901) *Three Men on the Bummel*. London: The Project Gutenberg Edition
7. Jerome, K. J.(1889)*Three Men in a Boat(to say nothing of the dog)*.London: Penguin Books
8. Jerome, K. J. (1901) *Three Men on the Bummel*. London: The Project Gutenberg Edition
9. Shakespeare, W. (1799) The sixth age shifts Into the lean and slippered pantaloone in *As You Like It* The Elisha Whittelsey Collection, The Elisha Whittelsey Fund, 1967
10. Jerome, K. J. (2006) *Trei într-o Barcă(fără a mai pune la socoteală și câinele)*., trans. by Lia Decei, București: Grupul Editorial Corint
11. Grand, S. (1815) ‘North American Review’[<http://ebooks.library.cornell.edu/n/nora/nora.html>]
12. Jerome, K. J. (1972)[2009] *Trei pe Două Biciclete.*, trans. by Dan Duțescu, București: Editura Adevărul Holding
13. Levițchi, București: Editura Adevărul Holding Jerome, K. J. (1959), *Trei într-o Barcă (fără a mai pune la socoteală și câinele)*., trans. by B. Corduneanu, Chișinău: Editura Cartea Moldovenească
14. Jerome, K. J. (1985)[2003] *Trei într-o Barcă(fără a mai pune la socoteală și câinele)*., trans. by Nicolae Bătrânu, București: Editura Litera Internațional
15. Jerome, K. J. (2006) *Trei într-o Barcă(fără a mai pune la socoteală și câinele)*., trans. by Lia Decei, București: Grupul Editorial Corint
16. Jerome, K. J. (2006) *Trei pe Două Biciclete.*, trans. by Lia Decei, București: Grupul Editorial Corint
17. Jerome, K. J. (2009) *Trei într-o Barcă (fără a mai socoti și câinele)*., trans. by Maria Nițescu, București: Editura Univers
18. Baker, M. (1993) *In Other Words. A Coursebook on Translation*. Routledge. London and New York

INTEGRAREA TEHNOLOGIILOR CLOUD ÎN EDUCAȚIE

INTEGRATION OF CLOUD TECHNOLOGY IN TEACHING

Ilona POPOVICI, lector superior universitar,
Departamentul de Inginerie și Științe Aplicate,
Universitatea de Stat ”B. P. Hasdeu” din Cahul,
ilonapopovici8@gmail.com

Rezumat: *Cloud computingul este considerat una dintre principalele tendințe din domeniul IT din ultimii ani, care reprezintă urmatorul pas către calea unei utilizări mai eficiente a resurselor de calcul. Este o tehnologie care schimbă modul în care cerințele de hardware, software și IT ale unei companii, instituții sau a unui singur utilizator, pot fi schimbate în mod benefic.*

Cloud Computing este un amestec al celor mai noi idei, tehnologii și modele de livrare. Utilizatorii pot accesa o infrastructură anume, servere, software și spațiu în cadrul unui centru de date sau echipamente de rețea, dezvoltând platforma de calcul necesară și soluții compacte pentru construirea unei aplicații care acoperă ciclul de dezvoltare, testare, implementare, găzduire și întreținere, precum și, de asemenea, mai multe aplicații software regulate, toate acestea fiind furnizate ieftin și eficient pe Internet.

Cuvinte cheie: tehnologii cloud, cloud computing, Internet

Summary: *Cloud computing is considered to be one of the main IT trends in recent years, which is the next step towards a more efficient use of computing resources. It is a technology that changes how the hardware, software, and IT requirements of a company, institution, or single user can be changed beneficially.*

Cloud Computing is a mix of the latest ideas, technologies and delivery models. Users can access a specific infrastructure, servers, software and space within a data center or network equipment by developing the computing platform and compact solutions to build an application that covers the development, testing, deployment, hosting, and maintenance cycle, such as and also more regular software applications, all of which are provided inexpensively and efficiently on the Internet.

Keywords: cloud technologies, cloud computing, Internet

Introducere

În contextul actual al economiei bazate pe cunoaștere utilizarea instrumentelor TIC oferă oportunități de adoptare a procesului educațional la nevoile și interesele fiecărui student și îi oferă acestuia competențele digitale și de comunicare cruciale pentru angajarea în câmpul muncii, competitivitatea de pe piața muncii și creșterea în carieră.

Actualitatea și importanța temei abordate este reflectată prin ritmul din ce în ce mai alert al existenței fiecărui individ, sau a întregii societăți umane, devenind tot mai necesară cunoașterea completă, rapidă și cât mai corectă a realității înconjurătoare, pentru a spori luarea deciziilor corecte, ferme, competente și oportune. Toate acestea duc la mărirea considerabilă a volumului de informație, care trebuie găsită, stocată, analizată, prelucrată, reflectată și transmisă. Astfel, apare necesitatea utilizării calculatorului și a instrumentelor TIC în toate domeniile vieții umane, pornind de la procesul educațional.

Orice proces educațional are drept scop pregătirea elevului/studentului pentru activitatea sa ulterioară, prin dezvoltarea competențelor acestuia. Astfel în procesul de instruire cursantul este implicat în diferite activități educaționale, care îl ajută să devină o persoană capabilă de a se orienta în viață prin comunicarea eficientă în diferite situații, aptă să-și exprime atitudinea față de diferite valori etice și estetice, pregătită să-și achiziționeze în mod independent cunoștințele și competențele solicitate, devenind astfel o persoană cu un ansamblu de cunoștințe, aptitudini și competențe de comunicare, capabilă să se integreze în societate și să facă față cerințelor pieței muncii.

Scopul procesului de integrare TIC în educație este transformarea sistemului educațional în vederea asimilării noilor tehnologii și servicii, utilizării lor eficiente, creșterii accesului liber și rapid la orice resurse educaționale digitale, creării unor medii virtuale de învățare.

Formularea problemei

La momentul actual, datorită dezvoltării vertiginoase atât a tehnologiilor informaționale și comunicaționale, cât și a resurselor și serviciilor Internet, informația este accesibilă în orice formă, moment de timp, locație și pentru un număr nelimitat de persoane, indiferent de capacitățile lor fizice și mediul social din care fac parte. Astfel, cu ajutorul acestor tehnologii, educația a devenit accesibilă pentru multiple categorii de persoane, ca rezultat crescând competitivitatea resurselor umane și calitatea educației.

Asigurarea unui proces educațional continuu și de calitate implică dotarea instituțiilor de învățământ cu echipamente hardware și software moderne. Însă caracteristicile acestor echipamente se modifică aproape zilnic, fapt ce exclude capacitatea instituțiilor să le actualizeze oportun și să ofere procesului educațional cele mai noi inovații din domeniul TIC.

Soluționarea acestei probleme poate fi efectuată prin integrarea în procesul educațional a *tehnologiilor cloud*.

Analiza cercetărilor și publicațiilor

În lucrarea autorilor K. G. Kretchetnikov și I. V. Kretchetnikov sunt descrise principalele servicii sociale din rețeaua Internet și posibilitățile de utilizare a lor în procesele educaționale [12].

Portalul rusesc e-education.ru este dedicat problemelor legate de instruirea online și de organizarea unui mediu virtual unic de învățare prin care diferite instituții de învățământ din întreaga lume vor oferi servicii educaționale [14].

Oportunitățile implementării tehnologiilor Cloud Computing în învățământul virtual al funcționarilor publici sunt descrise în lucrarea [2].

În lucrările [4, 7, 6, 11] sunt descrise posibilitățile de utilizare eficientă a tehnologiilor Cloud în procesul de instruire a elevilor/studentilor.

În urma analizei lucrărilor de mai sus se poate spune că unele tehnologii Cloud sunt implementate cu succes în procesele educaționale din întreaga lume.

Astfel ca **obiect actual al cercetării** ulterioare se stabilește ***Integrarea tehnologiilor Cloud în învățământul superior din Republica Moldova.***

Scopul cercetării este dezvoltarea competențelor digitale și de comunicare la studenți.

Obiectivul general al cercetării este: Organizarea întregului proces de instruire a unei discipline universitare (de exemplu a disciplinei Tehnologii de Comunicare Informațională) folosind tehnologiile Cloud (de exemplu serviciile Google Apps for Education și/sau platforma SoundCloud).

Definirea noțiunii de Cloud Computing

Termenul de **Cloud Computing** este utilizat în domeniul IT începând cu anul 2008.

Institutul Național de Standarde și Tehnologie (NIST) definește noțiunea de **Cloud Computing** în modul următor [5]:

„un model care permite accesul la rețea într-un spațiu comun de resurse de calcul configurabile (de exemplu: rețele, servere, stocare, aplicații și servicii) care pot fi furnizate rapid și eliberate cu un efort minim de management sau servicii furnizor.”

În lucrarea dnei Gherman T. acest termen este definit ca: *„un set de tehnologii și modele de servicii bazate pe Internet, care se axează pe utilizarea și furnizarea de aplicații informatice, a resurselor cu spații de memorare, capacități de prelucrare și stocare a informațiilor”* [2].

Wikipedia definește această noțiune drept: *„un concept modern în domeniul computerelor și informaticii, reprezentând un ansamblu distribuit de servicii de calcul, aplicații, acces la informații și stocare de date, fără ca utilizatorul să aibă nevoie să cunoască amplasarea și configurația fizică a sistemelor care furnizează aceste servicii”* [1].

Serviciile Cloud

Serviciile pe care le livrează Cloud Computing sunt [13]:

- *Storage as a Service* – Depozitare ca serviciu
- *Software as a Service* – Software ca serviciu;
- *Database as a Service* – Bază de date ca serviciu;
- *Information as a Service* – Informare ca serviciu;

- *Process as a Service* – Proces ca serviciu;
- *Application as a Service* – Aplicare ca serviciu;
- *Platform as a Service* – Platformă ca serviciu;
- *Integration as a Service* – Integrare ca serviciu;
- *Security as a Service* – Securitate ca serviciu;
- *Management/Governance as a Service* – Administrare/Gestionare ca serviciu;
- *Infrastructure as a Service* – Infrastructură ca serviciu;
- *Testing as a Service* – Testare ca serviciu.

Orice Cloud („nor”) conține trei modele de servicii (software ca serviciu, platformă ca serviciu, infrastructură ca serviciu) și patru modele de implementare (cloud public, cloud privat, cloud hibrid, cloud pentru o comunitate) [15].

Caracteristicile tehnologiilor Cloud [1, 2, 5, 13]

Conexiunea 24/24, 7/7 a utilizatorului la Internet a devenit un lucru obișnuit, astfel încât acum aproape toate resursele disponibile se pot plasa și partaja în Internet, uneori chiar între utilizatori complet independenți unii de alții: software-ul (aplicațiile, programele) și informațiile sunt aduse din Internet pe calculatorul utilizatorului la cerere (on demand), ca și cum ar fi vorba de servicii publice obișnuite. Executarea aplicațiilor de computer on-line în Internet și nu pe calculatorul personal (PC, notebook, iPad, smartphone etc.) reprezintă o nouă schimbare de paradigmă. Dacă interfața pusă la dispoziție de furnizorul de Cloud Computing (provider-ul) este calitativă, clară și ușor de utilizat, atunci utilizatorul nu necesită cunoașterea tehnologiei și infrastructurii folosite. Utilizatorii pot accesa, procesa și stoca informații prin intermediul Cloud-ului oricând și oriunde de la orice dispozitiv digital. Cloud Computing este flexibil, foarte scalabil și creează resurse virtualizate, pe care utilizatorii le pot accesa fără să aibă cunoștințe de specialitate referitoare la conceptul de Cloud Computing. De exemplu, el nu mai trebuie să-și actualizeze software-ul, deoarece aceasta se face în mod centralizat, la furnizor.

Astfel, caracteristicile de bază ale unui Cloud Computing sunt:

- accesibilitatea datelor de oriunde și oricând;
- disponibilitatea;
- actualizarea automată a software-urilor și aplicațiilor;
- funcționalitatea programelor și aplicațiilor.

Tehnologiile Cloud Computing aplică metode noi de prestare, accesare și consumare a serviciilor din Cloud, servicii care pot fi dimensionate dinamic și care includ resurse virtualizate. Aceasta se datorează faptului că acum se pot accesa toate serverele și centrele de calcul interconectate prin intermediul Internetului.

Cloud-ul este definit ca o metodă de captare a conținutului datelor semnificative și de management al conținuturilor. Cea mai motivată opțiune în alegerea implementării Cloud-ului este cea a reducerii costurilor.

Conform specialiștilor Expert Group ai Comisiei Europene, tehnologiile Cloud oferă utilizatorilor un acces facil la resurse printr-o modalitate de self-

service prin abonament, reducând, astfel, costul pentru administrarea sistemului. Tehnologia Cloud necesită investiții minime în echipamente hardware, iar mentenanța (instalare upgrade-uri, depanare incidente, back-up) este asigurată de furnizor, fără costuri suplimentare.

Serviciile Google Apps for Education [3]

Google Apps este o suită de aplicații de comunicare și colaborare în cloud, care vă ajută să fiți conectați permanent cu echipa și să lucrați de oriunde și de pe orice dispozitiv.

Scopul tehnologiilor Google constă în posibilitatea atragerii studenților în procesul educațional, nu numai în calitate de consumatori ai conținuturilor educaționale, dar și ca creatori ai lor. Aceste tehnologii contribuie la plasarea studenților în centrul procesului educațional.

La momentul actual compania Google oferă utilizatorilor 48 de servicii și 14 instrumente.

Beneficiile utilizării Google Apps în procesul educațional sunt:

- Aplicațiile Google nu necesită achiziții de hardware sau software;
- Necesită administrare minimală, generând mari reduceri de timp și bani pentru instituțiile ce le utilizează;
- Oferă de 50 de ori mai mult spațiu de stocare;
- E-mail mobil și sincronizare calendare;
- 99,9% timp garantat de funcționare cu replicare sincronizată;
- Adresă de e-mail personalizată;
- Cont unic de acces la majoritatea serviciilor și instrumentelor Google;
- Număr nelimitat de utilizatori;
- Întreținerea videoconferințelor cu 25 contacte concomitent;
- Editare comună a documentelor, tabelelor electronice, prezentărilor online;
- Posibilitatea de partajare și comentare a documentelor editate;
- Posibilitatea de creare a grupurilor de discuții;
- Motor de căutare foarte puternic;
- Crearea hărților interactive;
- Posibilitatea de organizare a activității individuale și/sau colective a studenților;
- Lipsa mesajelor de publicitate și informațiilor mass-media de divertisment;
- Instrumente intuitive ușor de folosit și care nu necesită o instruire intensivă și oferă economie de timp și energie;
- mai bună colaborare profesor – elev și comunicare în timp real;
- Feedback documentat pentru studenți prin comentarii inserate în Google Docs, Slides sau Sheets;
- Modificările aduse documentelor păstrează un jurnal al tuturor acțiunilor pentru a vedea contribuțiile studenților la munca de grup;

- Suport tehnic 24/7;
- Securitate informații și control asupra datelor, etc.

Mediul Google conține o gamă vastă de instrumente, care pot fi utile atât în activitatea individuală, cât și în cea colaborativă. Serviciile Google sunt orientate spre interacțiunea utilizatorilor acestui mediu, iar pentru organizarea procesului educațional în el o importanță deosebită o au posibilitățile de comunicare și colaborare.

Platforma SoundCloud

Conform definiției date de wikipedia [8]:

SoundCloud este o platformă de distribuire audio online unde utilizatorii pot colabora, promova și distribui proiecte muzicale originale.

Deci SoundCloud este o platformă ce permite oricui să publice în Internet înregistrările sale audio și/sau video. Acest serviciu oferă un spațiu în cloud de 2 ore pentru fișierele audio/video încărcate pe platformă. Prin punerea la dispoziție a unui cod HTML sau HTML5 fișierele audio și/sau video pot fi postate pe propriul site [9].

SoundCloud are și o foarte bună integrare cu rețelele sociale așa ca Facebook, Twitter și Tumblr, permițând partajarea rapidă a fișierelor postate.

Serviciul SoundCloud este extrem de util persoanelor (de exemplu profesorilor) care au propriul lor site sau blog, deoarece facilitează postarea unui interviu sau creații proprii (lecții sau activități audio/video) direct în articolul de pe site-ul și/sau blog-ul personal, ce poate fi mai apoi audiat de către vizitatori (de exemplu studenți) fără a fi nevoiți să părăsească pagina articolului [9].

Una dintre cele mai bune caracteristici ale platformei SoundCloud este că funcționează și ca rețea socială. Profesorii ar putea posta aici fișierele cu lecții audio și/sau video, iar studenții le dau subscribe sau follow. Atunci ei vor avea un feed, unde se vede în timp real ce fișiere noi au mai postat acești profesori. Fișierele postate de către profesori pot fi la dorință repostate de către studență, astfel diseminându-se mai rapid informația. Un detaliu important este că, dacă studentului i-a plăcut un anumit moment al lecției sau are careva întrebări la el, atunci el poate lăsa un comentariu exact pe acel interval de timp [10].

Metodologia cercetării

După cum s-a menționat mai sus obiectivul general al cercetărilor ulterioare constă în organizarea întregului proces de instruire a unei discipline universitare (de exemplu a disciplinei Tehnologii de Comunicare Informațională (TCI sau TIC) folosind tehnologiile Cloud (de exemplu serviciile Google Apps for Education și/sau platforma SoundCloud).

Disciplina TCI este inclusă în planurile de studiu aproape la toate specialitățile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova.

Astfel pe exemplul acestei discipline se va descrie procesul de integrare a tehnologiilor Cloud în procesele educaționale și de organizare a cursurilor universitare cu ajutorul acestor tehnologii.

În cadrul programului experimental se propune înlocuirea instrumentelor TIC utilizate la moment în predarea disciplinei TCI cu cele oferite de Google Apps după cum urmează:

Tehnologiile actuale	Tehnologiile Google
Cursul online plasat pe platforma Moodle a Universității de Stat ”B. P. Hasdeu,, din Cahul;	Google Classroom
Forum pe platforma Moodle	Google+
Skype, Viber, WhatssApp, Messenger, Odnoklassniki, Facebook.	Hangouts
Dispozitivul personal de memorare a datelor (Flash)	Google Drive
Microsoft Office Word	Google Docs
Microsoft Office Excel	Google Sheets
Microsoft Office PowerPoint	Google Slides
Blog-urile utilizate	Blogger
e-Portofoliu	Google Sites
Poșta electronică	Gmail

Cercetarea se va desfășura urmând etapele:

1. Studiul bibliografic;
2. Formularea ipotezelor;
3. Proiectarea Programului Experimental;
4. Derularea experimentului și achiziționarea datelor;
5. Interpretarea rezultatelor;
6. Formularea concluziilor.

Concluzii

Setul vast de instrumente și resurse a platformei sociale integrate Google satisface absolut toate necesitățile profesorului și studentului modern, nu doar pentru procesul educațional tradițional în sala de clasă, dar și pentru e-Learning sau învățământ la distanță. Utilizarea lor poate înlocui cu ușurință necesitatea în cunoscutele platforme educaționale, precum ar fi Moodle, Blackboard, etc., deoarece sunt gratuite, disponibile pentru oricine și de oriunde, nu necesită administratori instituționali, și împreună oferă mult mai multe posibilități și perspective decât oricare din sistemele de gestiune a învățării.

Bibliografia:

1. *Cloud Computing* https://ro.wikipedia.org/wiki/Cloud_computing (vizitat 18.08.2017)
2. Gherman T. *Tehnologi Cloud Computing aplicate pentru învățământul virtual al funcționarilor publici*

- https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/91_95_Tehnologii%20cloud%20computing%20aplicate%20pentru%20invatamantul%20virtual%20al%20functionarilor%20publici.pdf (vizitat 18.09.2017)
3. Popovici Iona, *Instrumentele colaborative Google în educație*, Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, 1(5) 2017, p. 156-167.
 4. Erkoç M. F., Kert S. B. *Cloud Computing for distributed university campus: a prototype suggestion* https://conference.pixel-online.net/edu_future/common/download/Paper_pdf/ENT30-Erkoc.pdf (vizitat 19.09.2017)
 5. *Final version of NIST Cloud Computing definition published* <https://www.nist.gov/news-events/news/2011/10/final-version-nist-cloud-computing-definition-published> (vizitat 20.09.2017)
 6. Rayport J. F., Heyward A. *Envisioning the cloud: the next computing paradigm* <https://marketpacenext.files.wordpress.com/2011/01/envisioning-the-cloud.pdf> (vizitat 20.09.2017)
 7. Sarathy V., Narayan P. Mikkilineni R. *Next generation cloud computing architecture* <http://www.kawaobjects.com/resources/PID1258479.pdf> (vizitat 19.09.2017)
 8. SoundCloud - <https://en.wikipedia.org/wiki/SoundCloud> (vizitat 18.09.2017)
 9. SoundCloud, serviciu online de gazdiure si streaming audio pentru PC si Mobil – tutorial video - <https://videotutorial.ro/soundcloud-serviciu-online-de-gazdiure-si-streaming-audio-pentru-pc-si-mobil-tutorial-video/> (vizitat 18.09.2017)
 10. SoundCloud: ghid pentru începători - <https://www.unsitedemuzica.ro/special/Soundcloud-ghid-pentru-incepatori-p3149> (vizitat 18.09.2017)
 11. Thomas P. Y. *Cloud Computing: a potential paradigm for practising the scholarship of teaching and learning* http://www.ais.up.ac.za/digi/docs/thomas_paper.pdf (vizitat 18.09.2017)
 12. Кречетников К. Г., Кречетников И. В. *Социальные сетевые сервисы в образовании* [https://ido.tsu.ru/other_res/pdf/3\(39\)_45.pdf](https://ido.tsu.ru/other_res/pdf/3(39)_45.pdf) (vizitat 22.09.2017)
 13. *Облачные технологии* <https://pt.slideshare.net/TamYan/ss-30382565> (vizitat 22.09.2017)
 14. *Портал Интернет – обучения* <http://www.e-education.ru/> (vizitat 21.09.2017)
 15. Сейдаметова З. С., Сейтвелиева С. Н. *Облачные сервисы в образовании* http://ite.kspu.edu/webfm_send/211 (vizitat 21.09.2017).

**PROIECTAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE LA ȘTIINȚE DIN
PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII COMPETENȚEI DE
EXPLOATARE/INVESTIGARE LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ
MICĂ**

**CONCEVOIR L'ACTIVITÉ D'APPRENTISSAGE EN SCIENCES DE LA
PERSPECTIVE DU DÉVELOPPEMENT DE LA COMPÉTENCE DE
L'EXPLOITATION / ENQUÊTE AUX PETITES ÉCOLES**

**Iulianna MOGÎLDEA, lector universitar, drd.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul,
Departamentul Istorie și Teoria educației**

Rezumat: Treapta primară de învățământ reprezintă o verigă de bază, unanim recunoscută, în formarea competențelor științifice, iar cursul primar de Științe posedă oportunități reale și valoroase pentru formarea competențelor de exploatare și investigare.

Explorarea/investigarea mediului are o justificare funcțională, pregătește pentru viața reală, are drept obiect elemente din natură bine determinate, care fac parte din experiența copilului. Iar disciplina Științe și este drumul spre cunoaștere, care îl provoacă pe elev să(re)descopere ce îl înconjoară și ce se întâmplă în jurul său, pentru a găsi soluții problemelor cărora va trebui să le facă față.

Cuvintele cheie: competență școlară, proiectarea învățării, competență de explorare/investigare, observația, experimentul.

Résumé : L'enseignement primaire est un lien de base, unanimement reconnu, dans la formation des compétences scientifiques, et le cours de sciences primaires a des possibilités réelles et précieuses de formation en compétences d'exploitation et d'investigation.

L'exploration / investigation de l'environnement a une justification fonctionnelle, se prépare à la vie réelle, a pour objet des éléments bien définis de la nature, qui font partie de l'expérience de l'enfant. Et la discipline Sciences est la voie de la connaissance, ce qui amène l'étudiant à (re) découvrir ce qui l'entoure et ce qui se passe autour de lui, pour trouver des solutions aux problèmes auxquels ils devront faire face.

Mots-clés: écoles, compétence scolaire, conception de l'apprentissage, compétence en exploration / investigation, observation, expérience.

Disciplina Științe din clasele primare vizează: observarea și perceperea lumii în întregul său, cu componentele, procesele și fenomenele caracteristice; învățarea prin înțelegere și aplicare. Prin intermediul acestui obiect școlarul trece din lumea poveștilor în lumea faptelor reale și a lucrurilor concrete, începe să cunoască

mediul în care trăiește și procesele din jurul său. Aceasta implică transformarea elevului din spectator, în actor al activității științifice. În acest fel se evidențiază necesitatea pregătirii elevului nu ca pe un cercetător și om de știință, ci ca pe un cetățean care să utilizeze demersul științific în vederea înțelegerii și participării active la viața socială.

Punerea accentului în reforma curriculară actuală pe formarea *competențelor* asigură dezvoltarea integrală a elevului, deoarece competența integrează optim structurile superioare ale personalității: cognitiv, afectiv și psihomotor. Manifestarea competenței înseamnă mobilizarea cunoștințelor respective specifice disciplinei Științe și a unor scheme de acțiune, exersare în diverse situații similare sau relevante în care se pun în acțiune toate resursele selectate la locul și timpul potrivit. Demersurile propuse în cadrul predării-învățării-evaluării disciplinei Științe pun, în acest context, accentul pe funcția instrumentală (operațională) a învățării și pe funcția formativă [1].

În literatura de specialitate găsim termenul de *competența școlară* reprezentând o structură finalizată, care se compune din componentele declarativă, procedurală și conotativă (*savoir-dire, savoir-faire, savoir-être*), generate prin mobilizarea unui quantum de resurse interne ale subiectului (cunoștințe, capacități, atitudini) într-un cadru delimitat de situații semnificative (pedagogic intenționate sau spontane, cu caracter disciplinar sau intertransdisciplinar), și care se manifestă, în situații de evaluare, semnificative și intenționate, printr-o performanță școlară [2].

Drept repere în formarea competențelor stabilite pentru disciplina Științe, se relevă următoarele:

- stăpânirea unui *ansamblu de cunoștințe științifice* care să susțină în mod gradual învățarea calitativă;
- relevarea *situațiilor* ce prezintă anumite probleme din viața cotidiană, manifestând comportamente și atitudini adecvate achizițiilor finale, adică *competențe* [1].

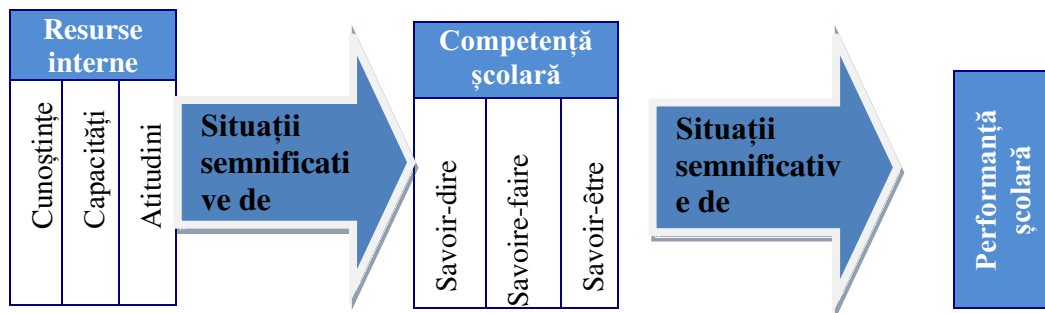

Fig. 1. Competență școlară

Cunoașterea științifică la această vârstă școlară se întemeiază pe recepționarea directă (senzorială) a însușirilor și caracteristicilor generale ale obiectelor, proceselor fenomenelor din natură și societate. Acestea contribuie la formarea imaginației și reprezentărilor științifice despre lumea în care trăim. Procesul de cunoaștere științifică este un proces de formare a cunoștințelor fundamentale, de dezvoltare a unui ansamblu de capacități intelectuale și a unui raționament individual și independent [3].

Pentru ca un elev să-și formeze o competență este necesar ca acesta:

- să stăpânească un bagaj de cunoștințe fundamentale care să ajute la rezolvarea problemelor comportamentale în final;
- să posede abilități și capacități de transfer a cunoștințelor în situații simple/standard, demonstrând funcționalitatea acestora;
- să soluționeze diverse probleme, utilizând și interpretând cunoștințele într-o manieră proprie, adecvată;
- să rezolve situații semnificative în multiple contexte ce reprezintă problema din viața cotidiană prin folosirea de cunoștințe și de metode variate, manifestând astfel comportamente/atitudini corespunzător achizițiilor finale, adică *competența* [1].

Curriculum școlar la Științe orientează spre formarea a patru tipuri de competențe specifice în treapta primară:

1. Competența achiziții intelectuale și pragmatic
2. *Competența abilități de investigație științifică a lumii înconjurătoare*
3. Competența aptitudini de comunicare științifică
4. Competența abilități de protecție a mediului ambient [3].

Competența abilități de investigație științifică a lumii înconjurătoare constă în realizarea activităților investigaționale de către elevi asupra lumii din jur și contribuie la stimularea interesului față de cunoașterea științifică a disciplinei Științe.

Competențele de înțelegere și explicare a fenomenelor naturii, a operării cu acestea atrag după sine un șir de operații mentale practice, care vor consolida atitudinea cu respect pentru adevăr și rigoare, încrederea în adevărurile științifice.

Indicatori ai aceste competențe sunt: realizarea unor observări și măsuri simple, utilizând instrumentele de măsură: termometrul, calendarul, caesul, cântarul, metrul, vasul gradat; înregistrarea datelor în baza efectuării unor experimente simple și prezentarea lor în formă de: table, grafic, schemă [1].

Curriculumul actual pentru disciplina Științe stipulează competența de explorare/investigare a mediului ca finalitate de bază. Explorarea/investigarea mediului are o justificare funcțională, pregătește pentru viața reală, deci trebuie să aibă drept obiect elemente din natură bine determinate, care fac parte din experiența copilului.

În cadrul studiului descriptiv al Științelor, fără implicarea activităților de explorare/investigare, scăderea interesului este inevitabilă. Chiar dacă pedagogul prezintă informații distractive, proverbe, ghicitori etc., nivelul științific al conținuturilor rămâne neschimbat. Dar în cadrul explorării/investigării legăturilor din natură, diverse și complexe, nivelul științific al conținuturilor se amplifică, sarcinile cognitive se complică, ceea ce alimentează și augmentează interesul [4].

Parcursurile teoretice și experimentale ce vor fi întreprinse de către elevi sub supravegherea învățătorului și impun: o abordare creativă, un traseu organizat de operații manuale și mentale, muncă în echipă, folosirea în siguranță a instrumentelor și dispozitivelor în context variate. Elevii își vor manifesta interesul și curiozitatea, inițiativa personală, spiritual critic, cel autocritic și toleranța cu privire la opiniile celorlalți, atitudini care vor fi în mod permanent încurajate de către învățător.

Observând, experimentând, elevii:

- *învață să proiecteze o acțiune concretă* (soluționarea unei problem de mediu, schimbarea de atitudine față de alimentare, sport, față de un semen etc.);
- *dobândesc abilități de utilizare a unor instrumente de măsură* (ceas, termometru, vas gradat, ruletă, cântar etc.);
- *învață să lucreze în echipă și să gestioneze timpul, resursele* [1].

În baza analizei curriculumului, se poate menționa că competența de explorare/investigare:

- este o competență integratoare specifică disciplinei Științe în clasele primare;
- se orientează spre atingerea unor finalități specifice disciplinei;
- se formează prin unele conținuturi curriculare;
- se mobilizează în cadrul unor activități recomandate curricular.

Metodologia de formare a competențelor școlare specifice disciplinei Științe urmăresc aspecte active și interactive. Cele *active* se caracterizează prin activități de învățare ce solicită participarea deplină a elevilor. Învățătorul modelează, antrenează, sugerează, dar permite elevilor să experimenteze, să adreseze întrebări,

să încerce anumite lucruri. O parte importantă a procesului de învățare este reflecția, conversația și activitățile elevilor. Elevii sunt ajutați să-și stabilească propriile scopuri și mijloace de evaluare [1].

O activitate *interactivă* se bazează pe colaborarea între elevi. Motivul principal pentru care este o idee interesantă este faptul că elevii învață nu doar prin reflectarea asupra propriei experiențe, ci și din interacțiunile cu colegii. Atunci când elevii reflectă împreună asupra procesului de învățare, pot prelua strategii și metode de cunoaștere/învățare.

Învățarea activă și interactivă are la bază rezolvarea problemelor. Elevii utilizează metode de investigație pentru a adresa întrebări, pentru a studia o temă, utilizând o mare varietate de resurse, pentru a găsi soluții și răspunsuri. Pe măsură ce elevii explorează tema, continuă și revizuirea propriilor concluzii.

Învățarea bazată pe formarea competenței de explorare/investigare este o activitate didactică activă și interactivă pentru că:

- *obligă elevii să se implice activ și, implicit, intelectual* – în activitatea didactică, transformând obiectul cunoașterii nu doar pentru a recompuține imaginea lui în plan mental, ci mai ales pentru a stabili legături care îl guvernează, relații interne între elementele sale componente, (inter)relaționări, (inter)determinări și raporturi cauzale/cauză-efect, pentru a elabora planul experimental;

- depășind stadiul unei simple cunoașteri senzoriale, ea face absolut necesară nu numai demersurile practice, ci și *exersarea operațiilor gândirii logice, active, divergente*: analize, interpretări, comparații ale observațiilor experimentale realizate; interpretări de fenomene și procese; analize critice, comparații de date, fapte, situații etc., generalizări de concluzii și de cazuri particulare; transferuri de achiziții în diferite contexte;

- *are nu doar funcție informativă, ci și formativă*, întrucât elevii, realizând sarcinile teoretice și practice pe care le implică activitatea de explorare/investigare, își formează și dezvoltă unele abilități (priceperi și deprinderi) intelectuale și psihomotorii/practice;

- *elevii valorifică anumite cunoștințe și își exersează competențe cognitive/intelectuale și psihomotorii/practice*, demonstrând astfel gradul de operaționalitate al acestora și oferind învățătorului feedback formativ și sumativ;

- *oferă posibilitatea studierii fenomenelor în condiții extrem de variate*, prestabilite, asigură pătrunderea în esență și intimitatea legăturilor fenomenelor naturii, prin efectuarea de demersuri active, interactive și creatoare;

- implicând elemente de cercetare științifică, îi ajută pe elevi să înțeleagă *știința ca proces* și în dinamica sa, să își dezvolte spiritul științific și să își formeze un mod de gândire științific corespunzător disciplinei respective, care este „esențial în predarea ei”, *spiritul de explorare, spiritul de investigare, spiritul de cercetare, spiritul de inițiativă, spiritul de decizie*;

- implicând elevii în instruirea interactivă, atât din punct de vedere fizic, cât și intelectual și afectiv, le dezvoltă motivația internă/intrinsecă pentru studiu [5].

Mijloacele activității de explorare/investigare în clasele primare sunt determinate de factorii antrenați în activitate: subiectul (elevul) și obiectul (conținutul științific). Astfel, mijloacele vizate se pot clasifica în 3 categorii:

- mijloace interne (specifice subiectului): motivația, cunoștințele, capacitățile și atitudinile care condiționează comportamentul investigational al elevilor la nivelurile:

- specific: se bazează pe antrenarea simțurilor în cadrul unei simple cunoașteri;

- diversiv: manifestat atunci când cercetarea are loc după un plan;

- mijloace externe (specifice obiectului): izvoare de informare (manuale, auxiliare didactice, dicționare, enciclopedii, cărți și reviste pentru copii de popularizare a științei, internet) instrumente și dispozitive de măsurare, utilaj special;

- mijloace acționale (specifice interacțiunii subiect-obiect): tipurile de acțiuni în vederea realizării de către subiect a activității de explorare/investigare a obiectului.

Astfel, studiul Științelor din clasele primare se evidențiază o abordare *explorativ/investigatională* a conținuturilor. Această abordare vizează aprofundarea educativă a metodelor ce încurajează folosirea spațiului natural ca alternativă a spațiului din clasă; se bazează pe metode în care prevalează acțiunea de cercetare a realității: *directă* (observația sistematică și independentă, experimentul, cercetarea izvoarelor documentare); *indirectă* (demonstrația, modelarea) [4].

Activitățile de cercetare accesibile copiilor de vârstă școlară mică pot fi clasificate în șase tipuri:

1. *Explorare*–interacționare spontană, individuală, specifică, funcțională cu anumite corpuri, fenomene, procese necunoscute, pentru a se familiariza cu acestea prin cumulare de informații pe cale vizuală, tactilă, de manipulare, verbală;

2. *Investigare constatativă*– identificarea proprietăților unor corpuri, fenomene, procese în baza corelării anumitor variabile și factori;

3. *Investigare clasificatoare* – grupare a unor corpuri, fenomene, procese, după una sau mai multe proprietăți luate drept criterii, în vederea structurării și sistematizării achizițiilor cognitive, a facilitării trecerii de la general la particular și viceversa;

4. *Investigare sistemică*–observări repetate, colectarea datelor și compararea cu datele ante-rioare;

5. *Experimentare*– provocare intenționată a unui proces sau fenomen în condițiile cele mai propice pentru studierea acestuia și a legităților cărora i se supune [8, p. 92].

Observația este metoda de bază în studiul Științelor care face să predomine acțiunea de cercetare directă a realității. Învățătorul poate utiliza multiple forme de

organizare a observațiilor: observarea dirijată, autodirijată, spontană, planificată, enumerativă, descriptivă, sistematică.

Observarea are o deosebită valoare euristică și participativă, deoarece permite o percepție polimodală, pe baza a cât mai multor simțuri, detectarea și extragerea unei informații noi prin eforturi proprii. Prin intermediul ei se urmărește explicarea, descrierea și interpretarea unor fenomene printr-o sarcină concretă de învățare. Elevii trebuie să învețe să-și înregistreze observațiile. Acestea vor conține câteva puncte importante, ca exemplu: data, tema, titlul experimentului, materiale folosite, ipotezele de lucru (dacă sunt date anticipate), secvențele.

Experimentul, investigația oferă posibilități de a demonstra abilități de aplicare în mod creativ a cunoștințelor [1].

Au un pronunțat caracter activ-participativ: în primul rând, elevii vor fi curioși la desfășurarea experimentului, de către învățător, iar apoi se vor implica, prin propriile acțiuni, la realizarea acestuia.

Experimentul se definește, conform Dicționarului de psihologie, autor Paul Popescu-Neveanu, „ca un procedeu de cercetare în știință, care constă în provocarea intenționată a unor fenomene în condițiile cele mai propice pentru studierea lor și a legilor care le guvernează; observație provocată; experiență.” [6].

Procesul de predare a disciplinei Științe are la bază experimentul atât ca metodă de investigație științifică, cât și ca metodă de învățare.

Învățarea bazată pe experiment este o metodă de instruire și autoinstruire care presupune explorarea realității prin activități intenționate de provocare, reproducere, constituire și modificare a unor fenomene și procese, în scopul studierii lor și al acumulării de informații științifice [5].

Un elev învață pe baza unui experiment atunci când:

- se confruntă cu o problemă;
- are disponibilitatea de a rezolva problema și este motivat să o facă printr-o activitate experimentală;
- trăiește *experiențe de explorare directă/nemijlocită* a realității;
- concepe și pune în aplicare un plan de experiență (bazat pe un demers planificat – ca obiectivare a modalității de gândire - și pe o tatonare empirică – ca modalitate de acțiune) și o strategie experimentală, cu scopul de a provoca fenomene, procese, de a le observa și analiza, de a măsura anumiți parametri ș.a.m.d. și de a descoperi astfel noi achiziții: cunoștințe, adevăruri, procedee de acțiune ș.a.m.d.

Experimentarea și observarea nemijlocită a realității constituie cei doi stâlpi de susținere ai unei metodologii active în predarea Științelor, deziderat exprimat încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea de adepții „școlii active”.

Predarea bazată pe experiment vizează plasarea elevilor în situații de învățare experimentală activă și generarea unor experiențe de învățare pozitive, benefice pentru elevi, grație valorificării valențelor informative și formative ale metodei experimentului. Predarea bazată pe experiment reprezintă acțiunea de

conducere și îndrumare a demersurilor practice și intelectuale ale elevilor, a eforturilor lor de operare mentală cu noțiuni, concept, legi, reguli, principii etc., într-o strânsă interdependență cu informația senzorială, care face posibil controlul și reglarea activității cognitive.

Activitățile experimentale și ambianța lor specifică contribuie la formarea unor capacități intelectuale/cognitive și practice/fizice, dar și la formarea unor calități morale care definesc omul modern, înzestrat cu spirit științific și cu concepții științifice corecte: disciplină și rigurozitate în activitate, seriozitate, spirit de înțajutorare, spirit de explorare și investigație, spirit de cercetare, respect pentru știință, atitudine pozitivă față de știință [5].

Conceput în corelație cu principiile didactice moderne, *experimentul de laborator* urmează treptele ierarhice ale învățării, conducând elevul de la observarea unor fenomene pe baza demonstrației la observarea fenomenelor prin activitatea proprie (faza formării operațiilor concrete), apoi la verificarea și aplicarea în practică a acestora (faza operațiilor formale) când se cristalizează structura formală a intelectului și în continuare, la interpretarea fenomenelor observate care corespunde cu faza cea mai înaltă din treptele ierarhice ale dezvoltării (faza operațiilor sintetice).

Ca metodă activă de însușire a cunoștințelor de către elevi pe calea investigațiilor de laborator sau pe terenul școlar experimentul a cunoscut un proces de optimizare prin îmbogățirea variantelor sale și prin accentuarea forței lui formative. Astfel în procesul instructiv-educativ s-au diferențiat:

- a. experimentul de aplicare a cunoștințelor teoretice;
- b. experimentul de formare a deprinderilor și obișnuințelor, de mănuire a aparaturii de laborator;
- c. experimentul de cercetare.

Experimentul ca metodă de explorare a realității are o deosebită valoare formativă, întrucât dezvoltă elevilor spiritul de observare, investigație, capacitatea de a înțelege esența obiectelor și fenomenelor, de prelucrare și interpretare a datelor experimentale, interesul de cunoaștere etc.

Experimentele se folosesc de obicei integrate, în număr mai mare sau mai mic, în diferite etape ale lecțiilor. Acestea pot fi clasificate după mai multe criterii: după locul pe care îl ocupă în lecție, durata desfășurării, în funcție de participarea elevilor, de capacitatea umană, de locul de învățare în lecție s.a.

După locul pe care îl ocupă în lecție, experimentele se pot clasifica în: experimente pentru stimularea interesului față de noile informații, a motivației pentru învățare (se află în momentul de captare a atenției); experimente pentru învățarea noilor informații, aprofundarea sau extinderea lor (în lecția propriu-zisă) - experimentele demonstrative - pregătite de învățător înainte de oră și apoi prezentate clasei în vederea demonstrării, explicării, confirmării unor adevăruri; experimente pentru fixarea cunoștințelor (se introduc pe parcursul lecției în momentele de feed-back sau de recapitulare); experimente pentru evaluare.

În funcție de durata desfășurării sale, experimentele pot fi:

- experimente imediate a căror desfășurare nu necesită mai mult timp (experimentul începe, se desfășoară și se încheie în cadrul orei de curs);
- experimente de durată a căror desfășurare se întinde pe parcursul unei perioade mai lungi de timp (ex. influența factorilor de mediu asupra plantelor - realizarea lui necesită o observare a modificărilor pe parcursul câtorva săptămâni) și care necesită notarea într-o fișă de observație a modificărilor produse de-a lungul întregii perioade.

Din punct de vedere al participării/ neparticipării sau implicării/ neimplicării elevilor în efectuarea experimentelor, acestea se pot desfășura: pe grupe (3-5 elevi) - se realizează experimentul într-un timp scurt, sarcinile fiind împărțite - asigurându-se astfel participarea tuturor elevilor chiar dacă activitatea lor s-ar desfășura pe diferite planuri (unii fac experimentul, alții desenează, alții scriu observațiile etc.) ; individual - atunci când elevii sunt antrenați în mod egal, lucrează concomitent cu învățătorul, fiecare elev lucrează independent; frontal (forma combinată) - efectuat de fiecare dintre elevi, în același timp și în același ritm, pe aceeași temă sub îndrumarea directă a învățătorului; necesită aparatură pentru fiecare, dar are un efect instructiv sporit.

Obiectivele urmărite pentru a realiza un experiment sunt următoarele:

- să deruleze experimente simple pe baza unui plan de lucru;
- să aplice observația ca demers al cunoașterii de tip științific;
- să comunice în forme diverse observațiile asupra experimentelor realizate;
- să completeze în fișa de experimente datele obținute experimental;
- să demonstreze prin experimente diferite adevăruri științifice, studiate anterior.

Competențe dobândite: interes pentru datele obținute prin metoda științifică și pentru aprecierea critică a limitelor acestora; flexibilitate în privința punctelor de vedere proprii confruntate cu date noi argumentate; grija față de propria persoană, față de ceilalți și față de mediu; Interes pentru ameliorarea continuă a propriilor performanțe în domeniul cunoașterii științifice;

Avantajele folosirii experimentului:

- Se evaluează mai multe lecții;
- Acoperă domeniile: - psihomotor : capacități (de a asocia adecvat noțiunile și termenii specifici științelor, în diferite contexte de utilizare), aptitudini și deprinderi; - socio-afectiv: atitudini în timpul lucrului în echipă; - cognitiv: cunoștințele acumulate anterior;
- Oferă un feed-back imediat (învățătorul a putut să intervină în diverse situații);
- Are un caracter interactiv;
- Implică verificarea tuturor elevilor într-un interval de timp limitat;
- Constitue o modalitate atractivă de lucru, integrând și elevii cu probleme de adaptare;

Aplicarea experimentului de laborator în învățământul primar nu se reduce numai la utilizarea unor instrumente și tehnici de lucru, ci presupune o intervenție activă din partea elevilor pentru modificarea condițiilor de manifestare a proceselor și fenomenelor studiate, pentru a se ajunge pe această cale la descoperirea unor informații cuprinse în lecția sau activitatea didactică respectivă, la date noi care concretizează procesul sau fenomenul cercetat. Experimentul apropie activitatea elevilor de specificul actului de cercetare experimentală specific științelor biologice, elevii realizând investigarea procesualității lumii vii și descoperirea trăsăturilor sistemelor biologice, a principiilor și caracteristicilor specifice viului. Metoda experimentală aplicată în învățământul primar familiarizează elevii cu metodologia experimentului științific.

În contextul celor relatate mai sus, învățătorii trebuie să-și construiască activitățile și să acționeze astfel, încât elevii să *observe*, să *experimenteze*, să *aplice* cât mai mult. Rolul învățătorului este cel de a-i învăța pe elevi cum să învețe, cum să culeagă informații, să le selecteze și să le sistematizeze într-un ansamblu logic [1].

Rolul învățătorului este:

- să organizeze activitatea;
- să stabilească regulile de desfășurare a activităților de grup și a responsabilităților fiecărui membru al grupului;
- să dirijeze învățarea prin intermediul activităților de explorare/investigare;
- să precizeze, într-un limbaj simplu, etapele de parcurs, pentru ca elevii să poată răspunde sarcinilor date;
- să prezinte în fața clasei experimente demonstrative în vederea explicării sau confirmării unor adevăruri științifice;
- să antreneze elevii în observarea directă a unui experiment efectuat de învățător;
- să îndrume elevii în executarea individuală a experimentelor;
- să explice științific rezultatele unor experimente;
- să urmărească respectarea regulilor stabilite pentru activitățile de grup și realizarea sarcinilor ce revin fiecărui membru în cadrul grupului de lucru;
- să compare rezultatele obținute în activitățile de grup cu cele ale altor grupuri de lucru; să aprecieze rezultatele obținute.

Rolul învățătorului este de a dirija executarea unor acțiuni de către elevi, în scopul asigurării unui suport concret-senzorial, care va facilita cunoașterea unor aspecte ale realității. Cu ajutorul acestei metode experimentale învățatorul reușește să aducă elevii în fața realității, să studieze pe viu, să fie în contact direct cu realitatea sau cu substitutele acesteia – îi determină pe elevi să învețe prin descoperire.

Învățarea prin descoperire este metoda didactică în care cadrul didactic concepe și organizează activitatea astfel încât să faciliteze elevului descoperirea

prin efort propriu a cunoștințelor, explicațiilor, prin parcurgerea identică sau diferită a drumului descoperirii inițiale a adevărului [7].

Bocoș Mușata-Dacia formulează câteva sugestii metodologice pentru învățătorii care proiectează și realizează activități de dezvoltare a competențelor de exploatare/investigare la elevii de clase primare:

- să localizeze experimentul în structura temei studiate și în cea a unităților de învățare. Să stabilească cu exactitate *scopul didactic urmărit* prin experiment și *obiectivele operaționale vizate*.

- *să se asigure că stăpânesc bine atât teoria, cât și mecanismul experimentului, să pregătească din timp experimentul, și să-l efectueze de două-trei ori înainte de oră, pentru a se asigura că „merge”.*

- *să se asigure că tipul experimentului pe care l-au optat și contextul educativ în care îl folosesc sunt compatibile:* Elevii au nivelul de dezvoltare intelectual necesar efectuării experimentului respectiv?; dispun ei de achizițiile minime necesare pentru înțelegerea semnificației fenomenului cercetat, sunt asigurate premisele cognitive/intelectuale și practice ale activității experimentale?

- *să asigure sistemul resurselor curriculare necesare în activitatea didactică, respectiv calitatea și cantitatea lor:* fișe de lucru, fișe de activitate experimentală, manuale, culegeri, enciclopedii, tabele etc., aparatură de laborator, aparate tehnice, computere, internet etc.

- *să utilizeze instalații experimentale cât mai simple*, pentru ca în activitatea didactică atenția elevilor să fie orientată spre esența fenomenelor investigate, și nu spre aspectele tehnice legate de alcătuirea și funcționarea dispozitivelor experimentale.

- să se gândească permanent la faptul că *rolul său ca învățător este de a organiza și conduce activitatea de învățare* pe baza experimentelor, demersurile practice și intelectuale ale elevului premergătoare realizării unor descoperiri, precum și demersurile de validare a acestora și de operaționalizare a achizițiilor.

- *să antreneze elevii cât de mult posibil în toate etapele experimentului.*

- pentru a ajuta elevii să își formeze capacitatea de investigare experimentală, *să se asigure de simultaneitatea acțiunilor motorii cu cele intelectuale*, respectiv că elevii conștientizează și își asumă integral operațiile, realizându-le în manieră activă și interactivă [5].

Dinamica activităților instructive de explorare/investigare la lecțiile de Științe în clasele primare se proiectează pe următoarele etape:

- 1) învățătorul formulează sarcina didactică, prezintă mijloacele externe ale activității, familiarizează elevii cu algoritmul acțiunilor, indică forma de organizare a clasei;

- 2) elevii efectuează algoritmul în mod independent sau în grupuri;

- 3) învățătorul dirijează elevii în formularea concluziilor și autoaprecierea calității activității [4].

Etapetele experimentului cu caracter de cercetare și principalele acțiuni care trebuie întreprinse, propuse de Bocoș Mușata-Dacia sunt [5]:

I. *Senzibilizarea elevilor, dezvoltarea motivației lor pentru activitatea experimentală, captarea și menținerea atenției, stimularea interesului, a curiozității și a dorinței lor de cunoaștere;*

II. *Punerea și formularea unei probleme, fie de către învățător, fie de către elevii sprijiniți de învățător, precum și evidențierea scopului didactic urmărit, a obiectivelor operaționale ale secvenței experimentale și, eventual, ale întregii activități didactice;*

III. *Formularea de ipoteze de către elevi prin discuții și activități colective, organizate frontal sau pe grupe, învățătorul având aici rolul de conducător al discuțiilor;*

IV. *Imaginarea și elaborarea unui plan de cercetare experimental (practică/direct) pentru a cerceta adevărul și a testa ipotezele emise și realizarea unei schițe a planului pe tablă, etapă care se realizează tot cu ajutorul elevilor;*

- *Punerea în aplicare a planului de cercetare, efectuarea propriu-zisă a experimentului de către și formularea concluziilor.* Cercetarea se poate realiza în cadrul unor activități frontale, individuale sau pe grupe, prin care elevii: efectuează operații, analizează, compară etc.; descoperă, înregistrează, ordonează și prelucrează calitativ și cantitativ datele experimentale; fac măsurători practice utilizând o serie de dispozitive, instrumente, aparate etc.; stabilesc relații cauzale, găsesc semnificațiile unor noțiuni, implicații, dependențe; ormulează concluzii; stabilesc rezultatul problemei.

V. *Etapă de verificare și validare a concluziilor;*

VI. *Etapă de personalizare a noilor achizii, de integrare a lor în sistemul cognitive propriu, în viziune sistemică.*

Etapetele principale parcurse de elevi în învățarea bazată pe experimental cu caracter de descoperire sunt modelate în figura 2.

Modelul „învățării prin explorare și descoperire” (Martin, Sezton, Wagner, Gerlovich, 1998) cuprinde trei etape: *explorarea, explicarea și extinderea.*

a) În etapa *de explorare*: se explorează sau experimentează fenomenul; se observă, analizează, compară aspectele explorate; se emit ipoteze pentru explicarea cauzelor și pentru identificarea factorilor care le determină (De ce se întâmplă acest fenomen astfel?), prezic desfășurarea fenomenelor sau proceselor; se formulează întrebări și se fixează scopuri pentru investigație și învățare.

b) În etapa *de explicare*: se explică fenomenele observate; se stabilesc caracteristicile esențiale ale conceptelor prin intermediul conversației euristice cu învățătorul; se identifică cauzele, condițiile care favorizează, frânează sau stopează producerea anumitor fenomene; se deduc unele consecințe ale fenomenelor.

c) În etapa *de extindere*: se leagă descoperirile lor de cunoștințele anterioare în contextul lumii înconjurătoare; se rezumă cunoștințele; se compară ceea ce au învățat cu ceea ce știau dinainte; se revizuiesc răspunsurile la întrebări; se

formulează noi întrebări; se aplică noi cunoștințe; se interpretează; se argumentează [1].

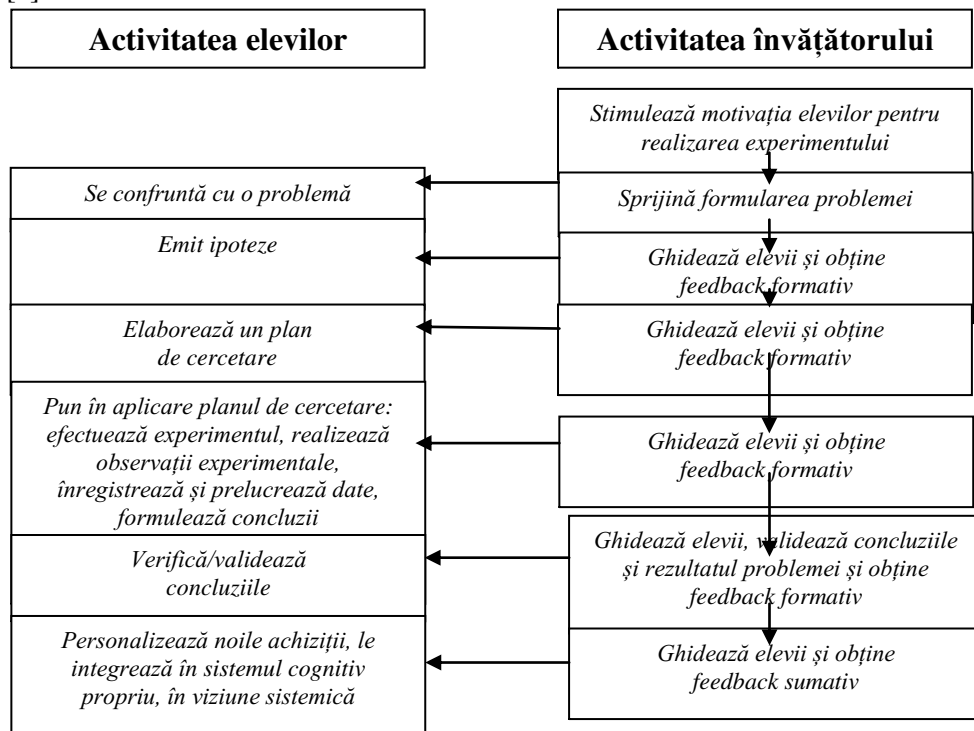

Fig. 2. Etapele învățării bazate pe experimental cu caracter de descoperire

Elaborarea designului educațional bazat pe experiment și a strategiilor corespunzătoare acestuia impune exigențe psihopedagogice speciale, dat fiind că activitățile didactice implicate au grad de complexitate crescut, datorită faptului că ele combină două tipuri de activități – experimentale și intelectuale - și că punctul de plecare este o problemă [5].

Analiza izvoarelor pedagogice cu privire la proiectarea activității de învățare la științe din perspectiva dezvoltării competenței de exploatare/investigare la elevii de vârstă școlară mică demonstrează că:

- treapta primară de învățământ constituie o verigă importantă pentru formarea competenței de explorare/investigare;
- cursul primar de Științe posedă oportunități deosebite în acest scop;
- pentru proiectarea activităților de învățare în clasele primare prin conținuturile disciplinei Științe, este relevantă o abordare explorativ/experimentală a proceselor, deoarece asigură activizarea elevilor în achiziționarea unui suport cognitiv necesar pentru sensibilizarea la problemele naturii și însușirea valorilor;

- în conformitate cu dezvoltarea curriculară actuală, activitățile instructive de explorare/investigare trebuie să aibă ca finalitate formarea de competențe.

Recomandări:

- Cadrelor didactice din învățământul primar: localizați experimentalul în structura lecțiilor și în cea a unităților de învățare la disciplina Științe din clasele primare; utilizarea sistematică și judicioasă a activităților de explorare/investigare la lecțiile de Științe;

- Autorilor de manuale: sporirea ponderii sarcinilor de explorare/investigare; insertarea de sarcini care pot favoriza formarea competenței de explorare/investigare.

Referințe bibliografice:

1. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ. Aprobă la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, prin Ordinul ministrului educației nr. 597 din 30 iunie 2011.
2. Teleman A., Formarea competențelor explorare/investigare a proceselor ecologice la elevii claselor primare. Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie. Chișinău, 2010, 31 p.
3. Curriculum școlar. Clasele I-IV. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010, p. 97-119.
4. Teleman A., Educație ecologică prin activități de explorare/investigare a mediului în cadrul disciplinei Științe în clasele primare. În: Revista Didactica Pro..., 2010, nr.2 (60), p. 46-52.
5. Bocoș M. D., Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice. Ghidul profesorului. Iași: Polirom, 2013, 470 p.
6. Popescu-Neveanu P., Dicționar de psihologie. București: Editura Albatros, 1978, 387 p.
7. Jinga I., Istrate E., Manual de pedagogie. București: Editura All, 2001, 463 p

КЛИПОВОЕ МЫШЛЕНИЕ- МЫШЛЕНИЕ ИНТЕРНЕТ – ПОКОЛЕНИЯ

GÂNDIREA CLICK-ULUI GÂNDIREA GENERAȚIEI INTERNETULUI

Larisa TIUTIUNIC, lect. univ.,
Universitatea de Stat “B.P. Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The article is looking upon the social-psychological phenomenon called "A clip thinking" as well as the reasons of its appearance. The interest to it of different scientists is also represented. The peculiarities of thinking of young people are also represented. The author offers a number of recommendations for teachers how to effectively interact with the new generation.*

Rezumat: *În acest articol se abordează un fenomen socio-psihologic, numit – „gîndire fragmentară”, precum și cauzele care au condiționat apariția acesteia. Ele remarcă interesul pe care îl manifestă oameni de știință pentru acest fenomen. Totodată, este prezentat specificul viziunii asupra lumii pe care îl exprimă tineretul modern. Autorul propune o serie de recomandări pentru pedagogi, în scopul unei interacțiuni mai eficiente cu noua generație.*

Мышление является высшим познавательным психическим процессом. Суть этого процесса заключается в порождении нового знания на основе творческого отражения и преобразования человеком действительности. [3, с.299]. Мышление присутствует в восприятии, внимании, воображении, памяти и речи. Мышление – это особого рода деятельность, которая имеет свою структуру и виды. Виды мышления выделяются по форме, по характеру, по степени развернутости и по степени новизны.

The article

Clip – в переводе с английского, означает «отсечение»; «вырезка из газеты»; «отрывок из фильма»; «нарезка». Когда мы слышим слово «клип», то сразу возникает у нас в голове образ какого-то музыкального видеоролика или видеоролика, с короткометражным сюжетом. Если понаблюдать за тем, как новое поколение воспринимает, перерабатывает и передаёт информацию, то можно заметить, что эта информация – нецелостная. Разные части, факты, события, почти не связаны между собой, влияют на мировоззрение молодежи. Это мировоззрение можно назвать клиповым, которое создается с помощью клипового мышления.

Клиповое мышление предполагает, что существуют некоторые затруднения, в анализе какой-либо ситуации. Эти затруднения возникают из – за того, что большинство молодых людей не умеют задерживать данную ситуацию надолго в мыслях. Образ этой ситуации у них очень быстро

исчезает, а его место занимает образ другой новой ситуации или нового объекта. Это происходит из-за того, что на молодёжь обрушивается огромный шквал информации из разных источников: телевидение, просмотр новостей, реклам, музыкальных клипов, трейлеров, чтение разных блогов и, конечно же, компьютерные игры. Из выше перечисленных факторов, у большинства молодёжи формируется клиповое мышление.

Термин «клиповое мышление» в философской и психологической литературе появился ещё в конце 90-х годов XX-ого века, и обозначает, особенность человека воспринимать мир посредством короткого яркого посыла воплощённого в форме либо видеоклипа (отсюда и название), либо теленовостей [1, с.110-112].

Благодаря, различным видам ощущения мы получаем знания и информацию об окружающем мире. Ощущения являются чувственным отображением объективной реальности. Ощущения соответствуют различным видам химических, физических и др. воздействий, которые значимы для человека. Так, например, зрительные ощущения вызываются с помощью электромагнитных волн с длиной волны в диапазоне от 380 до 780 нм, а слуховые ощущения порождаются колебанием давления воздуха с частотой от 20 до 20000 гц. А мозг, в свою очередь перерабатывает полученную информацию и даёт нам картинку мира. Таким образом, главный орган, благодаря которому мы видим и слышим – это все же мозг, который получает информацию, с помощью различных анализаторов.

В случае, частых просмотров видеоклипов в виду фрагментарности подачи информации и разнесению связанных событий по времени, мозг не может осознать и понять связь между событиями. И тогда, мозг делает ошибку, он связывает события не по фактам, а по временной близости. Именно поэтому, в таком огромном масштабе информации появилось клиповое мышление.

Для настоящего понимания, кроме получения информации от увиденного и услышанного, необходимо предвидеть последствия тех или иных явлений, событий или своих действий. Знания единичного не является достаточным основанием для провидения. Например, что будет, если воду заморозить? Она превратится в лёд. И такой быстрый ответ мы даём, потому что у нас уже есть опыт. Но и, исходя из имеющихся знаний, которые мы приобрели, например, из школьной программы. Какими свойствами обладает вода, при какой температуре она меняет свою форму и превращается в лёд и т.д

Значит, чтобы предвидеть, надо обобщить единичные предметы и факты и, на основе этих обобщений, делать выводы. Благодаря переходу от общего к частичному и от частичного к общему, происходит процесс мышления.

За рубежом существует термин «клиповая культура». Термин, который отражает явление, ставшее частью информационной культуры. Культуры, я бы сказала, будущего, в котором информация обо всём и обо всех, основана, будет на бесконечном мелькании информационных отрезков и применяемой для людей, именно такого восприятия мира.

Э.Тоффлер, в книге «3 волна», описывает клип-культуру: «...на личностном уровне нас осаждают и ослепляют противоречивыми и не относящимися к нам фрагментами образного ряда, которые выбивают почву из-под ног наших старых идей, обстреливают нас разорванными, лишёнными смысла «клипами», мгновенными кадрами» [5, С.160].

Клип-культура формирует такие уникальные формы восприятия, как «зеппинг» (англ. zapping, channel zapping – практика переключения каналов телевизора), когда путём безостановочного переключения каналов телевидения создаётся новый образ, состоящий из обрывков информации и осколков впечатлений. Этот образ не требует подключения воображения, рефлексии осмысления, всё время происходит «перезагрузка», «обновление» информации, когда всё, первоначально увиденное без временного разрыва, утрачивает своё значение, устаревает. [4]

В России первым употребил термин «клиповое мышление» философ – археоавангардист Ф.И. Гиренок, полагая, что важную роль в современном мире: «...вот вы спросили, что сегодня происходит в философии, а происходит замена линейного, бинарного мышления нелинейным. Европейская культура выстраивается на системе доказательств. Русская культура, поскольку корни её византийские, - на системе показа. И мы в себе воспитали, может быть, после И.Дамаскина, понимание картинок. Мы формировали в себе не понятийное мышление, а, как я его называю, клиповое, ...реагирующее только на удар» [2, С.123].

Культуролог К.Г. Фрумкин выделяет пять предпосылок, породивших феномен «клиповое мышление»:

1. Ускорение темпов жизни и напрямую связанное с ним возрастание объёма информационного потока, что порождает проблематику отбора и сокращения информации, выделения главного и фильтрации лишнего;

2. Потребность в большей актуальности информации и скорости её поступления;

3. Увеличение разнообразия поступающей информации;

4. Увеличения количества дел, которыми один человек занимается одновременно;

5. Рост диалогичности на разных уровнях социальной системы. [аруд. 4]

На формирование клипового мышления также влияет невербальное, виртуальное мышление. Трудно сказать плохой ли язык смайликов или нет. Но то, что он существует – это надо принять. Да, молодое поколение хуже

понимает эмоции на расстоянии, особенно если не слышит и не видит собеседника, это не значит, что они не чувствуют. И если мы, поколение XX-ого века, чувствуя, что-то нежное и трепетное к другому человеку можем обозначить словом «люблю» и попытаемся его увидеть. То молодое поколение просто поставят «сердечко» и быть может, этим удовлетворят свою потребность в чувствах. И от этого их чувства не хуже, чем наши. Это их язык общения, который меняется вместе с самой жизнью.

Интернет – сообщество становится местом, где молодёжь может получить интернет-поддержку. Пользователи интернета могут объединиться, чтобы, например, помочь кому-то найти пропавшего человека, документ, животное. Могут объединиться для восстановления справедливости, для сбора денег на срочную операцию. Мы, взрослые, можем утверждать, что молодое поколения, растёт бесчувственным, но это не так. Они чувствуют, но в других формах проявляют эти чувства.

Из-за того, что молодое поколения живёт в условиях бурного и разнообразного потока информации, у них рассеянное внимание, им очень сложно сосредоточиться на одном. Многие они умеют делать параллельно, например, договариваются о встрече в «Messenger», следят за обновлениями в «Instagram» и в «Facebook», слушают видеоблогеров, жуют бутерброд и делают уроки. Старшему поколению трудно понять, как они так делают, и между ними возникает огромная дистанция. Тем не менее, психологи отмечают у молодого поколения гибкость ума, умения ориентироваться в потоке информации, увеличение рабочей памяти и объёма внимания, склонность к многозадачности.

Я считаю, что чем быстрее мы, старшее поколение, станем готовы к сотрудничеству с поколением «цифровой эры», тем быстрее мы найдём с ними общий язык. Для этого необходимо:

- стараться меньше критиковать, искать минусы в образе жизни и мышлении молодых;
- помочь сориентироваться молодому поколению в потоке информации;
- развивать интуицию и воображения;
- учить быстро, собирать из разрозненных данных общую картину;
- научить видеть практический потенциал идей, осваивать новые области;
- развивать духовную сторону личности.

И что самое важное, представителям старшего поколения, необходимо изучать новые технологии, использовать инновационные методы в обучении, стараться адаптироваться под новые формы мышления. Быть более чувствительными к переменам и переходам, готовыми постоянно самосовершенствоваться.

В своё время, Платон был против письменности, считая, что мы не будем полагаться на память и станем «мнимо-мудрыми». Но ведь именно, благодаря книгам, люди стали передавать знания. И начался рост образованности, именно навык чтения, позволил нам обмениваться идеями и расширять кругозор.

В заключении, думаю, что многие согласятся с тем, что с распространением интернета, создае тся постепенно новая культура, с новым поколением, с ценностями, которыми, могут не соответствовать нашим. И, если это поколение другое, это не значит, что оно плохое. У них есть возможность быть свободными, разными и у них всегда есть выбор.

Библиография:

1. Азаренок Н.В. Клиповое сознание и его влияние на психологию человека в современном мире.// Материалы Всероссийской юбилейной научной конференции, посвященной 120 –летию со дня рождения С.Л.Рубинштейна «Психология человека в современном мире». Том 5. Личность и группа в условиях социальных изменений.- Изд-во «Институт психологий РАН», 2009.с.255
2. Гиренок Ф.И. Метафизика пата. – М.: Лабиринт, 1995. -201с.
3. Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – Спб.: Питер, 2008. – 583с.ISBN 978-5-272-00062- 0
4. Семеновских Т.В. « клиповое мышление – феномен современоости» <http://jarki.ru/wpress/2013/02/18/3208/>
5. Тоффлер Э. Шок будущего: перев.с англ./ Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557с.- Philosophy. ISBN 5-17-010706-4

ISSN 2345-1866

E-ISSN 2345-1904

<http://usch.md/seria-stiinte-umanistice>

**Buletinul Științific al Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
(ediție semestrială)**

Seria „Științe Umanistice”

Piața Independenței 1,
Cahul, MD-3909
Republica Moldova

tel: 0299 22481
e-mail: journal.hs@usch.md

Bun de tipar: 10.12.2017
Format: 17,6 cm x 25 cm
Coli de tipar: 13,37
Tirajul 120 ex.
Tipografia „CentroGrafic” SRL, Cahul
Tel. 0299 25949

**Buletinul Științific al Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul: Științe Umanistice -
ISSN 2345-1866**

**Buletinul Științific al Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul: Științe Umanistice -
<http://usch.md/seria-stiinte-umanistice/> - E-ISSN 2345-1904**

